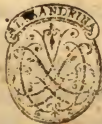




ANTONII BONONIAE BECCATELLI COGNOMENTO PANHORMITAE EPISTOLARVM LIBRI V.

EIVSDEM ORATIONES II.

CARMINA PRAETEREA QVAEDAM QVAE EX MVLTIS AB EO SCRIPTIS ADHVC COLLIGI POTVERE.



CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS M D LIII.

EX ELOGIIS PAVLI IOVII
EPISCOPI NVCERINI.



NTONIVS Bononia, Panhormita di-*ctus, Equestri familia natus, qui à Pontano alumno elegantiarum pater appellatur, elatè genus suum ab ultimis Britannis, Beccatellaq́ familia Bononiæ celebri repetebat, præclaro gẽtis insigniũ argumẽto, quòd isdem militari in scuto pictis alis uteretur. sed maiorem profectò sibi ex laude optimorũ studiorum nobilitatẽ cõparasse uideri potest: moribus enim, ac literis præstãtibus exornatus, quum Philippo Mediolanẽsium Principi fertilis ingenij industriam obtulisset, tanta liberalitate susceptus est, ut Principẽ noscendæ historiæ cupidũ familiariter doceret, et publicè octingẽtis annuis aureis elegantiores literas profiteretur. Verum, eo grauissimis bellis occupato, Panhormita Alphõso Regi adhæsit secretioris scrinij magister, et studiorũ, expeditionumq́ omniũ terra, mariq́ perpetuus comes. Scripsit epistolas candidiore stylo, sed maximè iucundo uictoris Regis triũphũ, et de factis, dictisq́ eius optimi Regis aureũ libellũ: quẽ Pius Pontifex exemplis paribus intertextis nobiliorẽ reddidisse uidetur. Vxorẽ duxit Arcelliam sibi magnopere dilectã: liberosq́ suscepit, quorũ honesta soboles Neapoli uisitur. Postremò*

annos natus LXXVIII *urinæ difficultatē laborans eadem in urbe magno sui apud omnes relicto desiderio moritur* M.CCCC.LXXI.VIII. *Idus Ianuarij.*

Ex *quarto Bartholomæi Facij libro de rebus gestis Alphonsi.*



ISIT *Ottolinus ad Alphonsum, qui peteret ad se mitti unum ex ijs, quibus fidelioribus uteretur, quicum de deditione ageret: et nominatim petijt Antonium Beccatellum, Panhormitam appellatum, quem poetam nō insuauem Mediolani apud Philippum in magna gratia ac dignitate cognorat: eumq; non tantum propter prudentiæ, sed multo etiam magis propter æquitatis opinionem, & quòd illum ab Alphonso adprimè diligi acceperat. Hic præter eximiam doctrinam excellenti ingenio præditus, & carmine, & soluta oratione, quod est perrarum, propè æquè ualuit. In suadendo, aut dissuadendo perfacundus habitus: iuditio quoq; acerrimus, atque inprimis facetus, iacentem tempestate nostra elegiam excitauit.*

Qui plura de Antonio scire desiderat, ipsius percurrat epistolas, & maximè primam ad Cambium.

POMPONIVS BECCATELLVS

Bononiensis Reuerendissimo in Christo Patri Domino Hieronymo Bononiæ, Beccatello Siculo, Siracusarum Episcopo Domino suo obseruandissimo.



VPERIORIBVS *mensibus cum Venetias me contulissem, ut Patruum meum Episcopum Rauellen: summi Pont: in ciuitate celeberrima Nuntium inuiserem, ab eo benignè acceptus multa, & præclara uidi, quæ summa affecere me uoluptate: sed illud in primis, quód Patruus, cum me ad studia bonarum literarum adhortaretur, suam mihi ostendit bibliothecam, bonis authoribus & Græcis, & Latinis refertam: quorum libros cum ego curiosè euoluerem, in uolumen quoddam manuscriptum incidi, cuius erat titulus. Antonij Beccatelli, cognomento Panhormitæ opera. Quod nomẽ cum mihi ignotum esset, rogaui Patruum ut exponeret quis ille, & quando fuisset, & cur Pa-*

A

nhormita cognominaretur. Tum ille, Gentilis fuit hic noster, inquit, ex eisq; Beccatellis ortus, qui olim Bononia discedentes Panhormium se contulere: ubi numero, & opibus aucti apud Principem, & omnes, etiam nunc gratia, & auctoritate florent. Verum hic Antonius dum liberalibus disciplinis operam nauare cuperet, Sicilia posthabita Italiæ gymnasia petijt, in quibus tantum profecit, ut inter primos, qui ea tempestate literas coluere latinas, summa cum laude annumeraretur: carmineq; ita excelluit, ut absque controuersia ab omnibus illi palma deferretur. Quo factum est ut principibus uiris, qui tunc in Italia regnabant, fuerit summè charus, cum illisq; familiarissimè uixerit, & maximè cum Alphonso Neapolis, & Siciliæ Rege, qui eius opera non tantum in studijs literarum, quibus mirificè delectabatur, sed etiam in his, quæ ad curam, atq; administrationem regnorum suorum spectabant, sæpe sit usus: adeoq; illum amauit, ut ordini Patritio in Vrbe Neapolitana adscribi iusserit. ubi Antonius nobili ducta uxore aliam quasi coloniam gentis nostræ in ciuitatem nobilissimam transtulit: illamq; celebrem excitauit Academiam, ex qua tanquam ab altero Socrate Philosophi A-

thenis, excellentissimi prodiere Poetæ, & præcipuè Iouianus Pontanus, qui memor, & gratus Antonij nomen pluribus ornauit in locis. Quod non tantum à Iouiano, quantum ab alijs quoq; doctis uiris, qui eadem ætate uixerunt, factum est: quibus ferè omnibus charissimus fuit ob ingenij præstantiam, & animi candorem, et præsertim Theodoro Gazæ, qui Aeliani librum, de instruendis aciebus, quem latinum fecit ad Antonium scripsit. qui cum Panhormij natus esset, facile apud exteras nationes Panhormitæ cognomen est adeptus, quo postea semper est appellatus: uerum hæc fusius ab ipsomet Antonio intelliges, si epistolas eius, quas nunc in manu habes, euolueris, diligenterq; leges: in illis enim quis ipse fuerit, quibuscum uixerit, & de patria & gente nostra aliqua addisces, quæ in te quoque desiderium excitare poterunt, maiorum tuorum uestigijs inhærendi, qui quandoque clariores fuere, quàm eorum nomen nunc apud nos præseferre uideatur. Quæ cum Patruus dixisset, desiderio incensus, scripta Antonij quæ habebam auidissimè legi: erant enim epistolæ plurimæ, & carmina quædam, quæ cum paucis interiectis diebus summa cum uoluptate percurrissem, Patruum rogare institi, ut illa saltem Beccatellis omni-

bus, qui & Panhormij, & Neapoli, & Bononiæ degunt legenda traderet: ne gentis antiquus amor, & patriæ priscæ origo in ipsis locorum, & temporum longinquitate seiunctis aboleretur. Quod cum ille se maximè cupere diceret, tibiq; Præsul amplissime eo nomine iam diu obligatum esse: mihi recensuit, quemadmodum te superioribus annis Tridenti uidisset, cum il luc conuenissetis, tu ad sacrum Concilium Episcopus a Regno Siciliæ missus, ille à secretis Reuerendissimorũ Cardinalium Legatorũ Sedis Apostolicæ, & Concilij à Paulo III Pont: Max: destinatus. quo in loco tanta se dixit à te humanitate exceptum, ut non ex eadem gente, sed utero etiam nati uidere mini: multosq; inter uos habitos esse sermones de urbe Bononia, & gentis nostræ in ea uetustate, & de Beccatellis Siculis. cumque desiderio flagrares anti quam matrem, & affines arcta beneuolentia complectendi, illum rogasti, quando omnia uidebantur situ obducta, ut memoriam familiæ nostræ qua posset ex parte renouaret, scriptisq; mandaret ea, quæ in annalibus Bononiensibus de ea leguntur. quod ille se cu raturum promisit, ut qui cuperet, & tuo honestissimo desiderio, et familiæ in urbe Bononia ferè labenti ali quam opem afferre, sperans aliquando futurum, ut ex

nepotibus aliquis posset maiorum quasi imagines contemplans, eos quoq; imitari. Verum cum id exequi cuperet, post eius à Tridento discessum, tuis maximè excitatus literis Antonij nostri scripta auidissimè perquisiuit, cum illius epistolam, quam à te acceperat legisset: in qua de origine nostra ad Cambium scribit, cupiens sic gentis, et gentilis etiam consulere nomini: sed nescio quo fato (ut ipse referebat) Antonij opera, quæ multa fuere, adhuc in lucem non prodierunt: præter enim libellos illos de dictis, et triumpho Alphonsi, nihil impressum reperit, cum ille multa, & soluta, et pedestri oratione scripserit. Epistolas tantum, et carmina nonnulla in bibliothecis quorundam doctorum, & proborũ uirorum inuenit, Angeli scilicet Colotij Episcopi Nucerini, & Danielis Barbari Patritij Veneti, cuius proauus Franciscus Barbarus uir doctissimus ijsdem cum Antonio floruit temporibus, eumq; summoperè dilexit, & Ioannis Baptistæ Cynthij Giraldi Ferrariensis, ac Pauli Ramnusij Veneti adolescentis bonarum literarum studiosi: qui omnes patruo meo perbenignè illorum copiam fecere. Quæ cum ipse diligentissimè conseruaret, & alia interim Antonii scripta perquireret, ut tuo uberius satis faceret desiderio, annales quosdam patriæ nostræ

à CCCC. et supra annis se legisse dicebat: ex quibus quædam annotauerat, quæ & Ciuitatis Bononiensis, & gentis etiam nostræ fluctuationes notas facere possent, illaq; si per negotia licuisset paulò accuratius, & distinctius scripta ad te missurũ fuisse, ni perpetua eius occupatio cogitationem hãc ne dum in dies differre, sed etiam abiicere penè cogeret. Quæ cum audiuissem non mediocri animi dolore tactus, cum memoriam maiorum nostrorum quasi perire uiderem, Patruo supplicaui, ne prouinciam hanc deponeret, eamq; si nõ ut cupiebat, saltem ut poterat exequi conaretur. Tunc ille hilari ad me conuersus uultu, tuæ dixit erunt Pomponi partes hæ, tuum erit hoc munus, & uelutiuas pro me factus Reuerendissimo Siracusano Episcopo id persolues, quòd ego iamdiu debeo: quod ut commodius præstes, nunc tibi quicquid hoc nomine in ære meo est, trado, simulq; fasciculum chartarum manu eius scriptarũ è scrinio, quo adseruabantur, deferri iussit: quibus obseruationes illæ ex annalibus decerptæ, quæ paulò ante commemoraui, mandatæ erant: quæ cum manu teneret, sume inquit materiam quà ædificium nostræ domus, quam ego animo exædificatam habebam, construere possis, pium enim, & laudabile patriæ et agnatis opem ferre: nec dubito tua hac di-

ligentia (ni me spes fallit, quam de studijs, & indole tua concepi) futurum, ut quemadmodum ego, & Reuerendissimus Siracusanus arctissimo amoris uinculo tenemur, sic uos qui deinceps succrescitis eiusdem gentis adolescentes, eodem beneuolentiæ nodo deuinciamini. Temerè (fateor) mihi facere uidebar, si munus mihi à Patruo demandatum subirem, quippe qui & ætate, & ingenio oneri impar essem: sed tamen cum illum usqueadeo cupere uiderem, quod non tantum uerbis, quam fronte significabat, desiderio flagrans illi obsequendi, tuam gratiam promerendi, et gentiliũ omnium nostrorum amorem in antiquam patriam excitandi, libentissimè obtemperaturum me dixi. cumq; rem omnẽ diligentius considerassem, Antonij scripta, quæ habebamus edere, Patruo sic permittente decreui: & quando ita tibi placere intellexi breui, & in summa quæ de gente nostra, non solum ab Antonio tradita sunt, sed apud alios etiam leguntur, illis præfigere: rem tibi non ingratam, cæterisq; Beccatellis omnibus facturum me sperans, uberius alias, si dabitur, id prosequuturus.

Beccatellæ familiæ originem, quæ et alio nomine in annalibus nostris Artenisia quandoque uocatur, Antonius noster in epistola ad Cãbiũ, ab Anglis repetit ab

octingentis, & supra annis, id unde hauserit non scribit: quo in argumento ego aliquid affirmare non ausim, cum superiorum temporum obscuras, & obcæcatas admodum uideam rerum memorias. Tenuerunt Italiam supra mille annos Barbaræ uariæ nationes, Gothi, Lõgobardi, Ungari, Normãdi, Saraceni, et alii, modò hanc, modò illam peruagantes regionem: ex quorũ seminibus familias extare quamplurimas haud dubiè existimãdum est. quarum qui requirit originem, idem facit, ac si in obscurissima nocte lucem adipisci se posse confidat. referre tamen quæ ab aliis intelliguntur non est nisi æqui, ac synceri scriptoris, ut hic Antonius fuit. Quo in proposito non ego illud tacebo, quod in aliis traditũ est annalibus, in quibus scribitur diruta penè urbe Bononia à Theodosio primo, cum secundus Theodosius non multis à primo interpositis annis imperiũ assequutus esset, missum ab eo Constantinopoli Romam Petronium pietate insignem, & Imperatori affinitate coniunctum, de quo Celestinus. I. Pontifex, qui tũc Petri Cathedram tenebat, uisione diuina præmonitus Petronium Bononiensibus Episcopum dedit: qui Pontifici parens, ad ciuitatem sibi commissam est profectus, cum eoq́; , ut erat genere nobili, multi sunt è Græcia profecti, qui domici-

lio Bononiæ contracto authores XIIII. fuisse familiarum traduntur, inter quas & nostram quoque connumerant: hoc an ita se habeat, cum eadem occurrant, quæ de Britannica Antonij origine dixi, confirmare non possum. utcũq; tamen res ipsa se habeat, illud constãtissimè asseueratur, nostram gentem inter antiquiores, quarum memoria extet, in urbe Bononia receptam semper fuisse, cumq; annales Bononienses ab anno M.C citra suam ordiantur historiam, non potero, si uerax esse uoluero, supra illud tempus aliquid certi referre, nec sanè mirum, fuit enim totos quingentos annos Italia orba & literis, & bonis artibus, ut nihil, aut parum de illorum temporum historia etiam publica sciri possit.

Imperij Romani dignitate è Græcia in occidentẽ trãslata, tandemq; apud Germanos Pont: Max: authoritate collocata, Italiæ magna pars Berengarijs expulsis, Impatoribus parebat: Hetruria præcipuè, & ea Galliæ pars, quæ Lombardia hodie dicitur, quas in prouincias Imperatores suos mittebant Vicarios, qui ius dicerent, quinimmò & ipsi interdum cum uel hostes arcendos, uel Imperij coronam Romæ à Pont: Max: peterent, uel aliquid in melius reformare cogitarent, in Italiam ueniebant. Sed cum

B

aliquando electores Imperatoris electionem differ
rent, uel ipsi negligentes in prouincia administranda
essent, euenit ut nonnulli populi, qui eorum parebant
Imperio, partim in Tyrannorũ potentiam uenirent,
partim in libertatis speciem quandam se uindicarent:
quorum in numero & Bononia patria nostra repo-
nitur. Quæ cum Reipublicæ formam accepisset,
prætoresq;, et magistratus sibi deligeret, ita uires au
xit, ut interdum et sæpe alijs Ciuitatibus terrori fue
rit, finitimosq; parere coegerit: qua in commemora-
tione cum annales nostri plurimorum Ciuium mentio-
nem faciant, domum quoq; nostram silentio non præ-
tereunt: & quando præcipuè scribere proposui, quæ
de gentilibus nostris in eis tradita sunt, serie tempo
rũ obseruata breui, et dilucidè ea conabor exponere.
Tempestate, qua Innocentius II. Pont. Max. in
Gallias, & in Germaniam concesserat, ut auxilium à
Philippo Rege, et à Lotario II. Imperatore pe
teret aduersus Petrum Leonem Ciuem Romanum,
qui illum ut ex Vrbe, sic etiam à sede Beati Petri
deijcere conabatur, suffecto in eius locum Agape-
1130 tofilio, Bononiensium Ciuitas suos creauit Cõsules,
qui Reipub. præessent, quorum primus renunciatus
est Artemsius Beccatellus, ut annales nostri,

& acta testantur publica. Deinde turbulentissimis temporibus illis, quibus Imperator Fede-ricus Barbarussa bellum in Italia concitarat ad-uersus Alex. III. Pont. Max. et Ciuitates, quæ illi, et Gulielmo Siciliæ Regi adhærebant, Bo-nonia opibus, et milite florens partes aduersus Fede 1170
ricũ tuebatur. Cumq; nõnullæ Ciuitates Flaminiæ in ter se dissiderent, aduersarenturq; Fauentini Rauẽ natibus, quibus Bononiẽses fauebant, Ciuitas ut illis auxilio esset, copias aduersus Fauẽtinos eduxit: quibus alter præfectus est Artenisius Beccatellus, eaq; in expeditione primo anno nõnulla sũt ab hostibus dãna illata, multiq; è Bononiensibus capti: sed æstate sub-sequenti, hostes fusi, captiuiq; recepti sunt, & magna cum põpa primũ eduxere Carrocium, quo exercitus præfectos, & uexilla uehebant, magnoq; erat dedeco ri, si illud in prælio deseruissent: quod & nonnullæ Ciuitates Lombardiæ postea imitatæ sunt.

Rebus tandem inter Pont. Max. & Federicum Im-peratorem cõpositis, Bononia quoq; in Federici gra tiam uenit, qui cum in Orientem ad bellum Hieroso lymitanum proficisceretur, Bononiam pacifice adijt, 1185
ibiq; est magnificè exceptus, copijsq; illius alias ad-iunxit Ciuitas, quas ad bellum pium suis misit sti-pendijs. Eaq; in expeditione defuncto Federico

Henricus VI. *Federici filius, antea Imperator de signatus, qui in Germania resederat, Imperium est adeptus: inde pacificè Italiam ingressus, ut Romæ à*
1193 *summo Pont: diademate Imperij ornaretur, Bononiam uenit, ciuitatiq; priuilegia monetæ cudendæ largitus est, utq;* XII. *sibi crearet Consules, qui urbi præessent, permisit, qui ex optimatibus ciuium delecti sunt: inter quos Thomas Beccatellus adnumeratus est. & fortaßis hic est ille Thomas, qui tanta fuit authoritate, ut inuitis etiam Magistratibus in urbe permaneret. quod Alberius de Roxate Doctor celebris, & antiquus, in quæstionibus suis scriptum reliquit, de eoq; non semel mentionem facit.*

1212 *Adepto Imperio Federico* II. *Siciliæ Rege, & Henrici* VI. *filio, & primi Federici Imperatoris nepote, magnæ in Italia turbæ sunt exortæ: cum Federicus auitis inhærens uestigijs summos Pontifices, & Ecclesiam magno prosequeretur odio, et bello, ita ut ciuitates bifariam diuisæ, multæq; ex his, quæ ante Imperatoribus parebant, contra ipsum fœdus inierint, armaq; sumpserint: ut Mediolanum, Vincentia, Bononia, & aliæ: Tunc enim primum horrificum & pestilens nomen auditum est Guelforum, & Ghibellinorum, quod totam Italiam peruasit, altasq; adeò fixit*

radices, ut & ad nostra peruenerit tempora, non sine magna clade nedum prouinciarum, & urbium, sed etiam cognationum ipsarum. qui enim Pontificibus fauebant Guelfi, qui uerò Imperatori Ghibellini dicebantur. Hac peste ciuitas quoq; Bononiæ infecta, magnas passa est seditiones, quæ tamen opera optimorum ciuium sedatæ sunt, nobiliumq; ordo Rempublicam administrauit cum magna uniuersæ ciuitatis lætitia, qua in re gentis nostræ annalium scriptores multam fecere commemorationem.

Sed non multò post Federicus Imperator bello ciuita- 1248
tes inimicas petens Parmam obsedit, quæ ab illo defecerat opera Guelfæ factionis, quam cum biennio arcta cinxisset obsidione, nouamq; urbem propè Parmam ædificasset, quã Victoriam appellauit, eruptione subita Parmensium fusus est, urbsq; Victoria incensa. qua re perculsus Federicus ut exercitum reficeret, in Appuliam accessit, præfecto copijs, quæ superfuerunt, Entio filio, quem Regem Sardiniæ fecerat, cui cum adhærerent Mutinenses, & Bononienses ex aduerso Guelfis fauerent, magnum inter eas ciuitates exortum est bellum, cum aliàs sæpe de finibus inter se contendissent. Et cum utrinq; magnæ essent coactæ copiæ, adessetq; Mutinensibus Entius Rex,

propè Mutinam prælium est commissum: in quo uicto res euasere Bononienses nō sine laude gentiliū nostro
1249 *rum, fusisq; Mutinensibus Rex Entius captus. Qui postea dum uixit, captiuus fuit in Vrbe Bononia per annos XXII. sepultus est in templo Diui Dominici. Federicus Imperator Entij pater nuncio audito de captiuitate filij, & strage sociorum, mœrore confectus in Apulia obijt: tuncq; Bononiensium opera Flaminiæ pars, quæ Federico adhæ*
1250 *rebat, sub ditionem uenit Ecclesiæ. Crescebat Guelfæ, & Ghibellinæ factionis seditio, ita ut nobilium familiæ plurimæ ad arma concurrerent, cum nostri pro Guelfis aduersus Ghibellinos pugnarent: sed bellum externum, quod imminebat, & Ciuita*
1260 *tem diu occupatam tenuit, pestem hanc per aliquot annos ab Vrbe distulit. nam cum Veneti, qui latè mari Adriatico, & Aegeo imperabant, portoria à Bononiensibus exigerēt, qui per Padum in mare Adriaticum nauigarent, ea res ita Ciuitatem commouit, ut Venetis bellum, ni ab incœpto desisterent, denunciarent. quo factum est ut Veneti classe instructa ad Bononienses arcendos, qui ad primariū in Padi ostio castellum muniebant profecti sint. Bellum id fuit magnum, & difficile, cum Bononienses to-*

to illo triennio sub signis haberēt militū XL. millia, ut etiam Venetorum historia testatur, sæpius'que de Venetis uictoriam reportarint: cum quibus tandem rebus compositis, & oppido disiecto domum redierunt. Ea in expeditione unum ex familia nostra copijs præfectum nonnulli tradidere annalium scriptores.

Obsidente postmodum Bononiensium exercitu Forum 1270
Liuij in Flaminia, Edoardus Angliæ Rex à bello rediens, quod Christiani cum Saracenis in Syria gerebant, in castris Bononiensium benignè exceptus, nonnullos præfectorum Equestri dignitate ornauit: quorum in numero Galeatium Beccatellum fuisse commemorant. Crescebant interim Ciuitatis di- 1273
scordiæ, ita ut magna Ciuium pars, qui Ghibellinis fauebant, sint à Guelfis in exilium missi, non sine cæde multorum, quæ strages uires afflixit Ciuitatis: quæ non multo post tuendam se sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ tradidit, quando per se id amplius facere non ualebat, sedem Beati Petri tenente Nicolao. III. Pontifice Maximo.
Ciuiles tamen ob hoc non quieuere seditiones, odio 1279
so illo nomine Guelforum, & Ghibellinorum: quo nomine frequenter in Vrbe Bononia modò hi,

modo illi erant oppreßi. & cum Bertoldus Comes Flaminiæ, & nepos Nicolai summi Pont: Ghibellinis faueret, nonnulli ex nobilibus Azoni Estensi amici facti sunt, cum aliàs bellum cum eo ciuitas gessisset.
1303 *Mortuo itaque Bonifacio* VIII. *Pont: Max: sedeq; Petri diu uacante, amici Azonis ab aduersarijs oppreßi sunt, exilióque & morte mulctati, eorumq; domus, & turres solo æquatæ, quorum in numero* R*icardum Beccatellum reponunt.*

Translata deinde per Clementem V. *Curia Romana in Galliam, ciuitates, quæ in potestate Ecclesiæ erant in Italia, magnis afficiebātur incommodis, utpote quæ fræno & rectore carerent: quo factum est, ut Bononia se in libertatem Pepulorum authorita-*
1311 *te, & nostrorum etiam uindicare conata sit, itaq; ab Ecclesiá desciuerit. Sed cum Pepuli diuitijs, & opibus alijs præstarent, uerita ciuitas eorum potentiam, Beccatellorum auxilio nixa Romeum Pepulum*
1321 *ciuem primarium, & tota Italia celebrem ex urbe depulit: cuius rei ne dum Bononienses annales, sed historici etiam externi mentionem fecerunt, Ioannes scilicet Villanus Florentinæ historiæ scriptor antiquus, & locuples. & Beatus Antoninus. factaq; est gens* Beccatella *& domi, & foris conspicua.*

Tūcq; Nicolaus Carrarius Paduæ Dominus Pollioni Beccatello præturam eius Ciuitatis detulit, qui eo in magistratu seu inimicorum fraude, seu ciuium conspiratione interfectus est.

Reipub. Bononiensis præfecti, ut se ab exulibus defenderent, qui opibus, & auxilijs Passerini Domini Mantuæ, & Mutinæ iuuabantur, suis præfecerunt copijs Gasparem Radicofani Dominum. quatuor uirosq; rei militaris crearunt, quorum unus fuit Iacobus Beccatellus, utque præsidia exulibus imminuerent, octo miserunt oratores Florentiam ad Carolum Calabriæ Ducem Ruberti Regis filium, cui Respub. Florentinorum metu Ludouici Bauari Imperatoris se tradiderat, horum in numero unus fuit Beccadinus Beccatellus. Fluctuabat Ciuitatis Bononiensis status, nam in Italia Ghibellini in dies magis præualebāt: Ludouicus Bauarus Imperator qui in Italiam cum exercitu aduenerat, Mediolani Vicecomites in uincula cōiecerat, Hetruriæq; formidolosus Romam cum Castrucio petierat: quare Bononienses, ut rebus suis cōsulerent, cum Ludouici Imperium odio haberent, habitis comitijs summo Pontifici, & Ecclesiasticæ potestati denuo se tradiderunt. Beltramusq; Cardinalis Ostiensis Lega- 1327

tus Ioannis Pont. Max. summa omnium alacritate in urbem est receptus, ita ut Magistratus obuiam illi prodierint cum Carroccio elegantissime ornato, & multi nobiles uestibus induti pretiosis, inter quos familia nostra non ultimas tulit partes.

L *egatus Pontificis Ciuitatis Dominio potitus Ta-*
1328 *deum Pepulum, & fratres, qui in exilio erãt, Ciuitati restituit, tresq; legatos ad summum Pont. misit, qui fuerunt D. Io. Andreas Calderinus. & D. Bornius Samaritanus, et Beccadinus Beccatellus.*

C *iuitas interim curam oppidorũ Domino Mino Bec*
1329 *catello D. Nicolai filio demandauit, ut cum octo nobilibus, & probis uiris ea loca inuiseret, ibiq; quod è Rep. illis esse uideretur statuerent. Et anno insequenti prædictus Dominus Minus in Magistratu, quem Antianorum appellarunt, est adscriptus.*

S *ed non quiescente Ciuitate nobiles nonnulli, ut Pepuli, Guzadini, Bentiuoli, et alij conspiratione facta Legatum Pontificis ex Vrbe eiecere, arcemq;, quam ille munierat, solo æquarunt, nouaq; Reip. forma inducta. Vexiliferum enim iustitiæ, ut appellãt, cum XX Dominis Antianis crearũt, quo in numero duo ex familia nostra fuere, Beccadinus scilicet, et D. Colatius Beccatelli: sed diu nõ hæc stetere, anno enim sub-*

ſequẽti Schacheſia factio, illi ſcilicet qui Pepulis faue bant, armati ſubitò forum occuparunt, mortem Ghibellinis, & Maltrauerſijs omnibus denunciantes, in duas enim à principio factiones diuiſa erat Ciuitas, ut iam dictum eſt, Guelfam ſcilicet, & Ghibellinam: ex quibus poſtmodum tertium quoddã genus exortũ eſt, quod Maltrauerſum eſt appellatum, nam cum cædibus, & incendijs ob Guelfos, & Ghibellinos Ciuitas deformaretur, ex hisq; factionibus qui principes erãt facilè tyrannidẽ conſequerentur, multi conſpirarunt Ciues pacis & Reipub. amantes, qui hanc, & illam reprimentes partem, incolumitatem, & libertatem Reip. conſeruabant: appellatiq; ſunt à Guelfis, & Ghibellinis Maltrauerſij, quaſi hi qui impedimento eſſent illis. Huius tertiæ factionis Beccatelli magna pars erãt, aduerſus quos (ut dixi) tumultus excitatus eſt, cumq; Maltrauerſij impræmeditati domibus ſe cõtinerent ſuis, et inde aduerſarijs reſiſterẽt, ui oppreſsi, urbe ferè omnes ceſſerũt. Beccatelli tantum ſuas tutati ſunt partes, cum Diui Stephani plateam, & regiones finitimas, quæ eorum nomini addictæ erant, defenderent. ſed rebus ſedatis, & ſpe pacis Colatius Beccatellus deceptus, qui tũc gentis noſtræ caput erat, cũ illi permiſſum eſſet, ut quos uellet

ipse è gentilibus suis ab urbe remoueret, donec Respublica in melius reformaretur, bona fide nixus, & patriæ pacis amans octo ex his, qui magis ad turbas excitandas propensi erant, ablegauit. quo facto non multis interiectis mensibus cum pars aduersa uires in dies magis colligeret, ut Colatium magis deprimeret, edici à Magistratibus curauit, ut nemo qui affines exules haberet, in forum accederet: quod & si in genere cautum fuit, hoc tamen præcipue Colatij causa factum est, ut annotant annalium scriptores: interimq; Rempub. factio, quæ praualuerat, ut ei uidebatur, reformabat, urbisq; mœnia, & portas muniebat: opibus, & authoritate in dies aucta magis.

1336 *Quare anno subsequenti qui fuit* 1336 *die* V. *Aprilis Colatium Beccatellum cum reliquis gentilibus suis in exilium miserunt, & quercus, quæ forum Beccatellorum ornabat, ab aduersarijs succisa est: & in oppido sancti Ioannis hi, qui Beccatellis fauebant, qui multi erant, in exilium missi sunt: & ita maximum passa est domus Beccatella naufragium. hincq; multi è gentilibus nostris fessi tantis luctationibus & dissidijs in alias, & pacatiores se recepere partes. Ab hoc tempore arbitror Vannum familiæ Beccatellorum Siculæ authorem Panhormium applicuis-*

se, quod satis liquidò constat ex ea epistola, quã Antonius Panhormita ad Cambium scribit, cum annos supputet nonaginta fermè ab eo, quo illam scribebat epistolam ad Vannini aduentum in Siciliam. erat autem Antonius tunc Papiæ Philippo Mariæ Mediolanẽsium Duci inseruiens anno circiter 1430 ita ut enumeratio annorum, quam ille refert, ab annalibus Bononiensibus cladem hanc referentibus non dissentiat. Sed ad institutum reuertor meum. Colatio ab urbe pulso, omnes sunt Beccatelli ut dixi eiecti, eoq; in exilio Colatius mortuus est, & Imolæ adhuc eius uisitur sepulchrum in templo sancti Dominici magnificis literis, & titulo exornatum.

Nouam erat Resp. Bononiensium formam adepta, nouæq; quotidie fiebant leges, fœdusq; initum est in quinquennium cum Rep. Venetorum, & Florentinis, et Vicecomitibus, & Dominis Mantuæ, & Ferrariæ. sentiebãt enim omnes hi contra Ludouicũ Bauarum, qui Imperatoris nomine multas excitauerat in Italia turbas, Ghibellinamq; factionem maximè fouebat. Sed tandem cum Tadei Pepuli uirtus, & nomen notum, & illustre esset, amicorum studio, & populi, die XXVIII. Augusti 1337. comi 1337

tijs habitis Dominus Bononiæ declaratus est, cuius honori ne obessent aliqui in exilium missi sunt.

Et cum summus Pontifex, qui Auinioni residebat, ægre ferret Legati Apostolici ab Vrbe deiectionē, illā sacris interdixit, multosq; ciues adse citari iussit.

Sed Tadeus Pepulus, qui domi quotidie magis sibi beneuolentiam comparabat, foris etiam amicos, & clientes inuenit, à summo Pontifice uenia impetrata, eius etiam permissu in Dominio iam tradito perseuerauit, quin immo nuncio ob id à summo Pont. Clemente VI. Bononiam misso Vicarius generalis sanctæ Ecclesiæ in Vrbe Bononia, & territorio eius declaratus est, cui pacifice præfuit dum uixit.

Sed in sequentibus annis cum pestis, quæ postea uniuer
1347 sam uastauit Italiam, grassari inciperet, duobus relictis filijs Ioanne scilicet, & Iacobo, mortuus est: qui, cum se impares tanto oneri regendo ob ciuium uoluntates uarias, & Italiæ fluctuationes uiderent, (mortuo enim Ludouico Bauaro in Imperiū successerat Carolus Rex Boemiæ, qui in Italiā uenerat, ut coronā de more acciperet, uiresque auxerat Ioannes Vicecomes Mediolani Archiepiscopus, qui magnam sibi Italiæ partem adiecerat, mariq; bellum acerrimè gerebant Ianuenses, & Veneti, & In-

nocentius VI. *Pont. factus, Egidium Cardinalem cum exercitu in Italiam miserat, ita ut omnia minis, & cæde ardere uiderentur) populo id ratum habente Ioanni Archiepiscopo Vrbem Bononiam tradidere, centum millibus Florenorum acceptis, quatuor oppidis sibi retentis, sancti scilicet Ioannis, sanctæ Agathæ, Creualcorij, & Nonantulæ.*

Adepto Ciuitatis Dominio Ioannes Archiepisco- 1350
pus, exules omnes reuocauit cuiuscunq; factionis essent, quare Beccatellorum multi, quibus id placuit, in patriam sunt reuersi: & anno insequenti cum Archiepiscopus Innocentium VI. *Pont. Max. amicum habere cuperet, quatuor ex præstantioribus ciuibus, qui Auinionem peterent, ad summum Pont. legatos delegit, fuerunt hi Dominus Riccardus de Saliceto, Antonius de Gallucijs, Beccadinus Beccatellus & Minottus de Angelellis.*

Vicarium Archiepiscopus in Ciuitate constituit suũ Dominum Ioannem de Valegio illi affinitate coniunctum, qui arcem construxit, & ad tutelam Vrbis fossas, et mœnia muniuit cumq; in illum multi nobiles conspirassent, re patefacta XXIIII. *uno die securi* 1354
percuti mandauit.

Interim exercitus confœderatorum, quæ magna dicebatur societas, agrum Bononiẽsium ingressus, omnia ferro, & rapinis uastauit. erant autem fœderati Veneti, Florẽtini, Patauini, Veronenses, Mantuani, & Ferrarienses, qui potentiam Ioannis Archiepiscopi timentes, cum illi Ianuenses se dedissent, fœdus aduersus illum inierant: sed non multo post octobris mense Io. Archiepiscopus interijt, tribus relictis nepotibus, Barnaba, Galeatio, & Mattheo, cui
1355 *Dominium obtigit Bononiæ. sed anno insequenti Io. Valegius, qui præerat urbi, ut diximus, auxilio plurimorum, inter quos nostri quoq; adnumerantur, Dominium urbis adeptus est excluso Mattheo, qui ei bellum intulit: sed non multos post annos cum fortasse uiribus suis Io. diffideret, Bononiam Egidio Cardinali Legato tradidit pacto interposito ut illi Firmũ*
1360 *in Marchia Anconitana à Legato Apostolico daretur, quod re ipsa præstitit, eoq; in loco Ioannes diem extremum obijt.* 1366.

1377 *Paruit Ecclesiæ deinceps Bononiæ Ciuitas per aliquot annos, quo tempore è Gallia Gregorius XI. Pont. Max. in Italiam redijt: sed cum adhuc rerũ nouarum aliqui cupidi essent D. Bartholomæo de Saliceto id agente, Schachesiorum factio, & Maltra-*

uersa, ut appellabant, in amicitiam rediere: singulos enim domi D. Bartholomæus cōuenit, ita ut multos, & Beccatellos præcipuè Pepulis amicos fecerit. paceq́; hac firmata, Legatus Apostolicus, qui urbi præerat, est eiectus, nouiq́; sunt Magistratus creati. XII enim ciues qui Antianorum nomine urbi præessent, singulis bimestribus sunt delecti: ex quibus qui caput aliorum erat, Vexillifer iustitiæ appellabatur: fuitq́; primus eo in ordine D. Tadeus Beccatellus. factiq́; sunt etiam Tribuni plebis, quorum in numero Lippus Beccatellus traditur.

Verum cum multis status is Reip. non placeret, ægreq́; ferrent se ab Ecclesia discessisse, consilium inierunt de Ciuitate Pont. Max. restituenda: quod cum innotuisset, multi nobiles, qui in id consenserant, capitali supplicio sunt affecti: quorum in numero Mattheus, & Lippus Beccatelli fuere.

Paucis deinde interiectis mensibus, exercituq́; Pontificio, qui è militibus Britannis maximè constabat, ad urbem accedente cum Legato Pontificis Cardinali, et Ioāne Acuto Anglo copiarū Præfecto, nōnulla oppida in eorū potestatem uenere. At cū ciuiū factio, quæ Ecclesiæ aduersabatur, amicos Ecclesiæ in urbe timeret, multos ex his in exilium misit, inter quos

D

quinq; ex gente nostra fuisse commemorant, ita sensim labefactata domus pristinas uires & splendorem amittebat.

S ed cum interim nobiles, qui in urbe remanserant, ita Remp. administrarent, ut populo non satisfacerent, plebs indignatione commota arma capescens, omnes ferè ab urbe expulit, & quosdam carceri addixit, statumq; Reip. reformauit, quatuor Legatis ad summũ Pont. Romam missis, res omnes cõtrouersiæ cum Ecclesia sedatæ sunt: receptaq; sunt oppida, quæ ab exercitu fuerant occupata.

1378

Mortuo interea Romæ Gregorio Pont. Max. schisma ortum est, cũ duo creati fuerint Põtifices, Vrbanus scilicet VI. Romæ, & Clemens VII. Fundis: quæ diuisio multos durauit annos, magno cum detrimẽto Reip. Christianæ. Parebat Thuscia, & Lombardia Romano Pont. alteri uerò reliqua Italia: cumq; Bononiensibus suos misisset Clemens Papa Legatos magnis cum pollicitationibus, & præmijs, si suas partes sequi uoluissent: Bononienses, qui Vrbanum, ut uerum Pont. agnoscebant, Clementis Legatos non admiserunt. & cum è Repub. omnia administrarentur, missus est Ioannes Beccatellus, qui oppidis, & agro omni Imolensi praeesset. Bellum deinde illa-

tum est Vbaldinis, qui in Apenini iugo Bononien
sium fines infestabãt. Affuit ea in expeditione Ve 1385
xillifer iustitiæ cum nõnullis copiarum præfectis, quo
rum unus fuit Tartarus Beccatellus.

Latè tũc in Italia Io. Galeatius Vicecomes Dux pri
mus Mediolani dominabatur, Bononiamq; ditioni
suæ adiungere cupiebat: cui cum multi ex nobilibus fa
uerent, consilio eorum detecto, nonnulli in carcerem
coniecti, alij in exilium missi sunt: quidam uerò ultimo
supplicio affecti. Bello deinde subsecuto inter Vice-
comites, et Bononienses, Tartarus Beccatellus, qui
in suspitionem Magistratibus uenerat ob uerba quæ
dam magnificè dicta in quinquennium apud Iadrenses 1391
est relegatus.

Pace deinde cum Io. Galeatio facta Ciuitas cum Boni
facio IX. Pont. Max. pacto conuenit, ut in singulos
annos census nomine sanctæ Ecclesiæ Romanæ flo-
renorum quinq; millia persolueret. Ita rebus compo
sitis læti omnes uiuebant, & eò maximè quòd Ponti-
fex priuilegia, & indulgentias benignè Ciuitati fue-
rat elargitus.

Sed hæc Reip. quies diuturna non fuit: nam conspiran-
tibus pluribus ex nobilibus, adscitisq; exulibus Rem-
pub. oppressere, & libros publicos combusserunt.

1498 *Itaq; Carolus Zambiccarius, qui tunc authoritatẽ cæteris præstabat, Bononiæ Dominus factus est, qui statim ab exilio plurimos reuocauit, in primis'que D. Bartholomæum de Saliceto, qui Ferrariæ ius ciuile publicè docebat.*

Sed anno insequenti, qui pestilens maximè fuit, cum populi albis uestibus induti, supplicationibus publicè decretis ad alios accederent, ueniam à Deo Optimo delictorum poscentes, Carolus mortem obijt, Ciuitasq; libertatem nacta, exules, quos Carolus fecerat, reuocauit: formamq; Reip. denuo renouare tentauit: sed fatis nescio quibus exagitata, id assequi non potuit.

Viuebat tunc Io. Galeatius Vicecomes Dux Mediolani, formidabilis principibus omnibus, in Italia præsertim, et eò maximè, quòd Rubertum Imperatorem, qui in Italiam à Florentinis accersitus aduersus illũ cum exercitu uenerat, ad lacum Benacum fuderat. ratusq; se posse Florentinos facilè in potestatem redigere, in eos castra mouit: statimq; Bononienses est aggressus, qui cum Florentinis sentiebant. Erat tunc in urbe Bononia Io. Bentiuolus potens, & ciuium ferè princeps, qui auxilijs Florentinorum nixus cum copijs Galeatij, quarum Dux erat Albericus Cunij Comes, cõgredi propè Bononiam est ausus, sed præ

lio uictus in urbem se recepit, in quam & hostes unà sunt ingressi, biduoq; urbe potiti; Ioannes, qui latitabat, in forum est perductus, ubi seditione populari uul- 1401
neribus confossus occubuit. sicq; in potestatem Ioannis Galeatij Ciuitas deuenit. Qui eodem anno mortuus est relictis filijs, à dominio quorum Ciuitas se exemit, et Balthassari Cossæ Cardinali Legato tradidit: qui arcem propè Galeriæ portam renouari iussit, nobilesq; quosdam, quorum potentiam suspectam habebat, exilio mulctauit.

Concilium interim, ut schisma tolleretur, Pisis à Cardi- 1409
nalibus est conuocatum, in quo Alexander V. renunciatus est Pontifex, cum alij duo tunc etiã superessent Pontifices, Gregorius scilicet XII. in Italia, & Benedictus in Gallia. Qui Pont. Alexander anno insequenti Bononiam uenit, maximo à Ciuitate exceptus concursu: sed non multo post mortuus opera, ut creditur, Balthassaris Cossæ Apuli Cardinalis, qui Bononiæ ab alijs Cardinalibus, qui cum Alexandro erant, factus est Pontifex, dictusque Ioannes XXIII. & anno insequenti in- 1410
de decedẽs ut Romam peteret, Legatum urbi præfecit, quem Ciuitas populari commota seditione eiecit. Quod diu nobiles non ferentes, iterum sponte sub-

ditionem Ecclesiæ uenere. Nec multo post Ioannes
1413 *Pontifex Bononiam rediјt, cum ad Concilium Constantiense proficisceretur : ubi deniq; cum alijs duobus qui tunc uiuebant Pontificibus, dignitate Pontifi*
1417 *cia est priuatus : creaturq; Pont. Max. summo totius Concilij consensu Martinus V. Columna. Cum interim Ciuitas Bononiæ ab Ecclesia desciuisset, arcemq; illam iam multoties instauratam euertisset: potentes in urbe tum præualebant Bentiuoli, & Caneduli, urbsq; libertatis speciem præseferebat, & Magistratus creabat, qui Reip. præessent: in quibus nostrorum nulla fit mentio, nisi quòd quatuoruiros, qui luxui, & pompis præessent, creatos commemorãt, quorum unum Philippum Beccatellum tradunt.*

Sed in Italiam cum redijsset Martinus Pont. Mantuæq; substitisset, et exercitum cogeret, ut Bononiam obsideret, illa quibusdam appositis conditionibus, in potestatem Ecclesiæ uenit:

1428 *At non multis interiectis annis, cum Caneduli principatum in Ciuitate appeterent, Antonio Bentiuolo expulso, Legatum Pontificis eiecerũt: quo nouum bellum est exortum, cum ad urbem obsidendam exercitus Pontificis cum Antonio Bentiuolo accessisset,*
1432 *re tamen frustra pluries tentata. Sed uita functo*

Martino Pont. in eiusq; locum subrogato Eugenio V. pax Bononiensibus data est, qui sub potestatem Ecclesiæ redierunt, missiq; publicè Romam ad summum Pont. Legati IX. quorum unus fuit Beccatellus de Beccatellis. Hæc aliquantò prolixius quam proposueram recensui, ut in crebris mutationibus patriæ nostræ, quas paulo ante commemoraui, modicam, aut nullam nostrorum mentionem fieri animaduerterem, cum illi superioribus cladibus, ut puto, debilitati, recentioribus in turbis quiescerent.

Canedulorum factio, quæ Ecclesiæ Dominium ægrè ferebat, urbem sub potestate Philippi Mariæ Ducis Mediolani redegit: cuius exercitus copias Ecclesiæ, & Venetorum ad Imolam fudit. sed non multo post Mediolani Dux pace cum Eugenio Pont. facta, urbem illi Bononiam restituit, à qua Caneduli recessere, & Eugenius in illam suum misit Præfectum, 1435 *qui arcem disiectam denuò construi mandauit, & nobiles quosdam neci dedit, quod uniuersam conturbauit Ciuitatem.*

Anno insequenti Eugenius Pontifex Bononiam uenit, cum Ferrariam Concilij causa peteret: sed postea Concilio Florentiam translato, factionum quorundam potentia Ciuitas ab Ecclesia discessit, iterumq;

in potestatem Ducis Mediolani uenit, qui suũ ad illã misit Praefectum Nicolaum Piccininum: cuius filius Franciscus Annibalem Bentiuolum, & alios nobiles captos in oppidis quibusdam agri Parmensis carceri tradidit. Sed Annibale amicorum ope clam liberato, ciuitas à Vicecomite defecit, nouaq; liberta-
1443 *tis forma introducta arcem est demolita.*

Erant Bentiuoli, & Caneduli amicitia, & affinitate coniuncti: sed cum utriq; principatum appeterent, per insidias Caneduli interficere Annibalem Bentiuolum, quem amici statim ulti sunt, Canedulíq; in exi-
1445 lium missi. Et inde Bentiuolorum domus uiribus aucta, principatum facilè in urbe obtinuit, ita ut Ioannes Annibalis filius in ea ueluti Dominus multos
1506 perseuerauerit annos, donec Iulius II. Põt. Max. ascito Gallorum exercitu, qui Mediolanum Duce capto obtinebant, illum ui expulit: à quo tẽpore ferè semper Ciuitas Bononiae Ecclesiae paruit, & gẽtiles nostri, qui superfuerant, in pace longum quieuere tẽpus: nec Remp. attigerunt, nisi quatenus eis more aliorũ Ciuium aliqui Magistratus traditi sunt. sed rem suã priuatam procurantes in otio honesto, quae laude digna uisa sunt, non intermisere. aliqui enim uarijs literarum studijs se applicuere: alij foris magis quàm

domi militiæ operam nauarunt, ut Ludouicus auus, et Carolus pater meus: qui cum ab adoleſcentia Regis Gallorum ſtipendia meruiſſet, & cum Lautreco eius exercitus Imperatore eſſet, quo tempore Neapolim infeliciſsimè obſedit, mari in Galliam reuertens à piratis captus, Tunetum productus eſt: ubi in Muleaſſis Regis poteſtate per XVI. menſes fuit, donec ab auariſsimo Rege multa ui pecuniæ ſe redemit. Qua in captiuitate, ut ab illo ſæpe audiui, multum uobis Beccatellis Siculis, & præcipuè Colæ Panhormij ſecreto debere ſe dixit, cum illi in omnium rerum inopia àpud Barbaros conſtituto non defuiſſet. Nouiſtis etiam, ut arbitror, Paulum Beccatellum, qui apud uos in Sicilia ſuperioribus annis fuit, cum Illuſtriſs. Ferdinandus Gonzaga Regno illi pro Regis nomine præeſſet: qui adeo Paulum ob fidem, et eius in re bellica uirtutem amauit, ut illum ueteranorum militum cohorti præfecerit in bello, quod in Aphrica geſsit: ubi Paulus ſe maiori etiam honore dignum oſtēdit, quo certè illum Ferdinandus ornaſſet, niſi immatura morte præuentus diem obijſſet extremum. Non defuerunt etiam ex noſtris, nec deſunt adhuc, qui religioni, & pietati Chriſtianæ dediti, ſacris literis operam dantes, uitam ſanctiſsimè in monaſterijs degant,

æterno potius Regi famulari, quàm terrenis principibus eligentes. Fuere & alij, qui dignitates Ecclesiasticas in patria sint sequuti: & qui etiam in curia Romana cum laude uixerint. nam patrum memoria sub Alexandro VI. & Iulio II. Pontificibus Max. Cæsar Beccatellus Federico Sanseuerinati Cardinali Illustriss. à secretis, & familiaris charissimus, ingenij præstantia & uirtute nedum patrono, & uniuersæ Romanæ Curiæ acceptus, sed apud Principes Italiæ omnes gratiosus fuit, magnoq; semper habitus in honore. Et nostra ætate Ludouicus patruus meus, qui à Paulo III. Pont. Max. Episcopali dignitate ornatus, à Iulio III. postmodum Legatus ad Remp. Venetam missus est: quo in munere quartum iam agit annum, &, ni fallor, nõ sine laude & gentis, & patriæ nostræ. Sad quando Beccatellorum historiam, & originem qua potui breuitate, sum complexus, non ab re mihi facere uidebor, si aliqua etiam de insignibus eiusdem gentis, quibus omnes utimur, ut à doctis uiris quandoq; audiui, breuiter attingam.

Memoriæ proditum est apud ueteres in usu fuisse, ut qui aliqua laude præstabãt, pro ingenij cuiusq; captu scuto quo in bellis utebãtur, symbolum affigerent, quo ab

alijs dignoscerentur: hincq; factum est, ut ad posteros cuiusq; gentis insignia deuenerint, uaria, & diuersa, ut eorum fuerunt authores. Nostri alam Aquilæ auream cruri, & pedi innixam in campo cœruleo gestarunt: cuius rei duplex tradita est significatio. Putant nonnulli hoc symbolo id contineri, quod aliàs alibi sæpe in prouerbio usurpatum est, Tardè scilicet festinandum: hoc est omnia maturè agendum, cũ alam celeritatem, pedem uerò moram, & lentitudinem innuere sit manifestum. alij uerò significationem aliam afferunt, cum dicant hoc emblemate illud ostendi, Nobis scilicet à terrenis ad cœlestia mentem leuandam, cum pedem terra ingredi, alam uerò cœlum uersus tẽdere solitam uideamus. Vtrum hoc sit, an illud, uel tertium quoddam author intenderit: sanè constat insignia hæc gentis nostræ semper fuisse, quod & adhuc columnæ marmoreæ sepulchra uetusta in urbe Bononiæ præ se ferunt.

Hæc in summa qualiacunq; sint de gente nostra tibi Reuerendiss. Pater exposui, dum Patrui magis monita, quàm meas uires considero. Potuissem multa addere, & familias plurimas in patria nostra nobilitate, & rebus gestis insignes adnumerare: at non Bononiæ histôriam, sed gentis nostræ casus tantùm attin-

gere uolui. Sunt illa ab alijs ſcriptoribus illuſtrata, è quorum libris facilè perdiſci poſſunt.

S upereſſet nunc, ſi Beccatellorum ornamenta, & ſolidas laudes complecti poſſem, gentis ueſtræ, quæ Panhormij reſidet, & uirorum præſtantia, & diuitijs, & dignitatibus ornata refulget, hiſtoriam ut adnecterem. ſed maiori illa uolumine, & ſtylo grauiore indigent: non enim exigua, aut leuia ſunt, quæ ducentis iam tranſactis annis, Siciliæ in Regno gens ueſtra geſſit, quæ nedum familiæ, ſed patriæ etiam, à cuius nomine nunc cognominatur, ſplendorem affert eximium. Fuere in ea, et ſunt hodie Regni eius dignitates præcipuæ, adeoq; ampla, & gratioſa eſt, ut ferè nemo in Sicilia ſit illuſtri ſanguine natus, qui illi non ſit affinitate coniunctus. Protulit hæc ſemper omni in genere laudum egregios uiros, ut Simonem olim Archiepiſcopum Panhormitanum, & Bernardinum Meſſanæ Archiepiſcopum, & alios innumeros Eccleſiaſticis dignitatibus ornatos. Omitto Conſiliarios Regios, & præſtantem fratrem tuum Ioannem Iacobum, Regni Siciliæ Regentem penès Carolum V. Imperatorem ſemper Auguſtum, qui illum chariſſimum habuit: & tuam hic tacebo uirtutem, cuius ſplendore domus noſtra illuſtrata refulget, nedum Siciliæ

& Italiæ omni, ſed Hiſpanijs etiam, libetq; ſperare maiora, modo ſuperſit uita. Sed hæc, ut dixi, meis ſunt imparia uiribus, uobis altero opus erit Antonio, et fortaſſe non deerit, qui ut meriti eſtis uos, et maiores ueſtros laudibus exornet dignis. Mihi ſat erit dum Patruo obtempero meo, ſi hæc tibi non ingrata fuiſſe intellexero, propinquorumq; noſtrorum, qui & Panhormij, & Neapoli degunt, amorem excitauero, ut patriæ antiquæ non obliuiſcantur, nosq; ut ex eadem radice ortos, licet felicius plantæ ueſtræ creuerint, charos ſemper habeant, & ament. quod nos ut bonos decet agnatos erga uos omnes facere non intermittemus. Vale ſacrorum Antiſtitum, & domus Beccatellæ decus egregium, & ſcriptis Antonij noſtri, quæ nunc edimus, fruere.

Bononiæ Calendis Octobris M D LIII.

ANTONII BECCATELLI SICVLI COGNOMENTO PANHORMITAE EPISTOLARVM GALLICARVM

LIBER PRIMVS.

Antonius Panhormita Francisco Arcellio sororio suo S. P. D.



EX HIS literis, quas olim iuuenis conſcripſi in Gallia Ciſalpina ſub optimo omniū Principe Philippo Maria, paucas admodum, quæ penès me remanſerunt, vel poſtea in manus peruenerunt in vnum coniectas tibi mitto Franciſce Arcelli decus adoleſcentiæ. Non quòd exiſtimē te qui Ciceronis epiſtolas legēdo conteras, à meis eloquētiam deſideraturum, ſed quòd magnā te voluptatem percepturum credam, cum ex earum lectione iuuentæ meæ hiſtoriam colliges, atq; deprehendes. Quales enim Principes, quales amicos, quales mores, qualia deniq; literarum ſtudia in ea ætate coluerim, facile inſpicies: quo facilius poſsis dignoſcere, cui Lauram ſororem tuam, forma, genere, agnatione, & in primis morum ſanctimonia inſignem nuptui collocaueris. Nam cum ſim ego in tua iſta inclyta ciuitate

Neapolitana peregrinus, non potui tibi vitæ meæ promptiores testes proferre, quàm epistolas meas: in quibus non tantum ingenii vim, aut doctrinæ lumen, si quod modò inest, sed animi, ac probitatis specimen intueri licet. Præclarè Socrates, Mẽtis effigies extat oratio. Posito itaq; aliquantisper Cicerone familiares interim meas vise, & quod accidit lectione graui, & seria fastiditis nugas lege, & si tibi quoq; videbitur Ioanni Pontano Poëtæ, & viro suauissimo legendas imparti. Vale.

Philippo Mariæ inclyto Mediolanensium Duci Antonius Panhor. *S. P. D.*



Tsi maiores mei omnes Illustrissime Princeps erga diuum tuum genitorem, nec minus in te semper, atq; vehementissime fuerint incensi, & qui supersunt quasi hæreditaria quadã beneuolentia omnes te vnicè prosequantur: ego non solum patrio, & auito amore, sed etiam tuarum diuinarum virtutum admiratione te iam pridem vnicè, ac religiosissimè colo. Nam siue quotidiana exempla clementiæ tuæ audiam, siue humanitatem, atq; pietatem, siue excelsi, atq; inuictissimi animi fortitudinem, grauitatem, iustitiam, non possum erga te non inflammari etiam supra modum. Sæpe vel maximè cogitaui quanta animi prudentia, sapientiaq; polleres cum in cæteris rebus, tum rei militaris potissimum disci-

plina, vt de te rectè dici posse iudicauerim, quod de Romanis viris illis illustribus veteri prouerbio dicebatur, Romanus sedendo vincit. His atque aliis Princeps dignissime ornamentis adlectus, iamdudum ad te ire constitui, vt si quid ingenio, doctrina, aut industria valerem, id tuo iure quodammodo vti posses: quasi re quadam tibi debita pro diui tui parentis in meos immortalibus beneficiis. ego autem, vt de me aliquid à me ipso intelligas, vsq; huc sacræ poësi atq; humanitatis studiis meam omnem operam nauaui: in quibus si quid euasisse me fortasse senseris, id quantulum est, tuæ laudi, tuæq; gloriæ oblatum, atq; dedicatum esse scias: idq; à me munusculum, quod tãti est, quanti tu feceris, suscipias, foueasq; te oro, atq; obsecro. Summæ quidam auctoritatis uir semel interrogatus, quid nautis opus esset, respõdit ventis; rursum quid colonis opus esset, respondit pluuia, tertiò quid Principibus, respondit, poëtis. Et recte mea quidem sententia, nam vt nautas, & colonos omittam, quo per immortalem Deum Princeps indigere potest, nisi immortalitate, quam non pecunia, non potentia, non deniq; virtute ipsa comparare quis potest, absq; poëtarum auxilio? Quot putas extitisse viros domi, militiæq; præstantissimos, quorũ quia doctis scriptoribus cassi fuerint, nulla extat apud homines laus, neq; memoria? Cõtra quot existimas, non dico summos, sed ne mediocres quidẽ viros extitisse: quos ta-

men immortali laude perſpicuos poëtæ reddiderũt, & exempla quædam fortitudinis reliquerunt apud poſteros. Poëtæ primum ex hominibus Deos introduxiſſe proditum eſt. Magnam me herculè, & admirabilem poëtarum vim, ſiquidem homines humo factos, modò velint, cœlo penè dixerim donant, tum poſteros illuſtrant, & exemplo maiorum incendunt ad immortalitatem, & vt mortui etiam proſint, efficiunt. Et ſanè vti aqua, atq; igni neceſſariò indigemus in vita, ita poſt demigrationem virtuti omnino perneceſſaria ſunt monumenta literarum, alioqui quod difficile dictu eſt, virtus interit. Hæc ego Princeps humaniſsime non ideò ad te ſcribo, vt velim, aut poſsim tibi perſuadere me vnum eſſe, qui egregia tua, & quidem vtriuſq; fortunæ facinora pro dignitate queam perpetuitati commendare: non adeò quidem inſolens, aut mei amans ſum, ſed vt intelligeres, me vnum eſſe, qui tuæ laudis, ac gloriæ percupidus exiſterem: quiq; ſi quid in me virtutis eſſe iudicaueris, id, vt dixi, tibi vni offero, tibi vni deuoueo, tibi vni trado. Mihi verò pro felicitate maxime erit, ſi quando tuam gratiam iniuiſſe me ſenſero, & denumerari vel inter pediſſequos celſitudinis tuæ: magna quidem coniectura probitatis eſt, & laus non vltima, Principi, ſummo q; viro collibuiſſe. Vale decus Principum.

Philippus Maria Anglus Dux Mediolani, Papiæ, Angleriæq; Comes, Antonio Panhormitæ Siculo pro excellentia sua Poëtæ non minus admirando, quàm insigni. Salutem.

Reddita nobis epistola, quam ex te nuper habuimus, eo verborum ornatu, eaq; suauitate, & poëtica grauitate præualuit, vt animũ nostrum aliis, & non leuibus quidem laborantem curis, sicut Principibus interdum accidit dulcedine multa repleuerit, & antiqui amoris vires, quem tu in nostram prosapiam, & in tuam olim nostra gesserit, suscitauerit. Non est Antoni nobis ea virtutum copia, quibus maiores nostri claruerunt: verum etsi in eo longè dispares sumus, non abest animus, non intentio eos ipsos, & aliorum vestigia quo melius poterimus imitari. Patriam ipsi tuam quantacunque est, sed amplius qui tibi coniuncti essent continua beneuolentia prosequuti fuerunt, itidem ergo à nobis agendum esse censemus, eaq; firma, & immutabilis dispositio est nobis. Sed cum ipsi, quibus amplior erat auctoritas, & potestas, progenitores tuos in seruitores haberent: nos maioribus nostris inferiores te ipsum in filium habere disponimus: nec sanè immeritò, cum & tu non modò tuos, sed insuper alios huius ætatis nostræ viros tua virtute dicaris excellere: quæ dignissimè fa-

cit, vt & aliis in dilectione nostra præponendus sis. Multas nobis laudes attribuis, quæ nec ex meritis nostræ dictæ sunt, nec rebus à nobis gestis certè conueniunt: vtinamq; virtutes nostræ tantis laudibus pares essent, sed teipsum admonet quam in nos habes adfectio. Est enim à natura traditum, vt quos diligamus præstantiores, & clariores iudicemus. Solēt præterea tam poëtæ, quàm cæteri quos diligunt, & in amicos habent, laudibus illos extollere, quibus eos refulgere desiderant: perlibuit tamen omnes epistolæ partes audire, & quicquid ex te prodierit vsq; qua libenter audituri sumus, ipsumq; omnipotentem & immortalem Deum oratum facimus, vt gesta nostra præteriti, & futuri temporis pro sua clementia tanti faciat, vt à musis tuis extolli, atq; illustrari mereantur. Magno autem desiderio visuri te sumus, viuamq; vocem audituri: ex qua tantus affluit ornatus, tanta verborum grauitas, tanta suauitas, breuiq; futurum esse confidimus, vt detur habilitas, hoc desideriū nostrū implēdi, & alter alterius possit gaudere præsentia. Vale.

Philippo Mariæ inclyto Mediolanensium Duci Antonius Panhor. S. P. D.



Atebor ingenuè præsertim apud te Princeps serenissime, cui non minus animi simplicitatem, sinceritatemq; debeo, quàm reliqua si qua sunt in me officia: cum legissem nuper epi-

ſtolam tuam ad me ſuauiſsimam quidem illam,& ex tua vena,tuaq; humanitate verè proficiſcentem, non potuiſſe contineri,quin lætitia quadam geſtiente dif funderer,& quaſi triumphare mihi viſus ſim, quanq̃ id molle,atq; indecorũ eſt,nec certè ſecus quàm dolore quempiam premi,cõtrahiq; : ego tamen is ſum, qui cum lego,atque audio tuam erga me, maioresq; meos gratiam pergere,non poſſum non gaudere ſuper modum,& præ lætitia non medius ferè dirumpi, clament in me licet philoſophi,vitæq; duces, ac magiſtri.Ego à ſummo viro dilectus non gaudeam?à ſeuero,& iuſto iudice laudatus non exultem ? à ſapientiſsimo Principe probatus non glorier?ſanè qui Principi huiuſmodi placuerit,is & à reliquis commendatiſſimus ſit oportebit, quaſi iam periculũ fecerit & virtutis,& ingenii ſimul.Feciſti præterea Philippe Princeps, vt quemadmodum equi fortes audita tuba, ac claſsico ad prælium incendi conſueuere, ſic ego viſa hac charitate tua toto quidem ſpiritu concitarer ad laudem,& amplitudinem nominis tui,& ſi qua vis ingenii mihi ſit, eſt ſanè tenuis, eam tamen mirum in modum excitaueris,adauxeriſq;.Qua ex re nõ ego quidem,cum dignè neutiq; poſſem,ſed illuſtrium virorum animæ,quorum iudicia mori nõ ſinis, gratias tibi & habebunt, & perſoluent. Scipio in primis ille ſuperior qui quantopere in Ennium flagrarit hinc facile deprehẽdimus,quòd ſepulchro eodem cũ poëta

contumulari voluerit. Diuus item Augustus quis ne sciat qua beneuolentia, & beneficentia Virgilium, Horatium, Varrum fuerit amplexus? sed vt omittam cæteros, quis non laudet, & admiretur ob id saltem Neronem ipsum, qui cum alioqui crudelis extiterit, & immanis, solum in poëtas facilis, & benignus inuẽtus est, & quidem vsq; adeò, vt statim edito poëmate Eximiũ quendam adoptasse traditum sit. ego verò Princeps humanissime etsi certus sum nequaquam posse tuas, aut diuorum patrum res gestas pro dignitate literis intexere, attentabo tamen ea ex parte tibi qualem potero gratiam referre. Nam si quidem tuis rebus, ac gloriæ par ingenium expectas, vereor ne præstantia virtutis, ac probitatis tuæ tibi nocumento futura sit, hoc est neminem vsquam comperias, & interim virtus vt fit obliteretur tua. Quare meo quidem iudicio, principium fecisse præstabit, idq; cordi est, quando & id tibi gratum fore intellexi. Vale, & triumpha.

Philippo Mariæ inclyto Mediolanensium Duci Antonius Panhor. S. P. D.



CVm multa, ac varia quotidie tui grauissimi, & propè singularis iudicii argumenta extent sapientissime Princeps, siue in præficiendis rei bellicæ ductoribus, siue in designandis, creandisq; magistratibus, soleo ego cum pleraq; omnia, tum hoc quod in Lanzaloto nuper edidisti cœlo tenus

nus efferre:cum ſcilicet eum in ampliſsimo patrũ con ſcriptorum ordine collocaſti, qui ſummum obiret, ac regeret magiſtratum. rectè quidem, & ſumma cum prudentiſsimorum hominum commendatione, atq; lætitia. nam & tu viri huius induſtriam, ac fidem multifariè exploratam habes, & illud iuxta tecum omnes intelligũt, eius neq; vita quicquam probabilius, & ſanctius, neq; iuſtitia rectius, & innocentius, neq; auctoritate clarius, & amabilius inueniri poſſe. Qua ex re ego quidem non adeò illi, quàm dignitati gratulor, quæ à Lanzalotto plus vtriq; ornamenti acceptura, q̃ datura eſt. Honoris enim ipſe, nec gloriæ eſt cupidus, ſed dum Ticinenſem magnam illam, atq; inclytã arcem vigilantiſsimè cuſtodiret, & à tuis aliquãdo rebus vacans optime Principum, philoſophis, ac ſacris literis operam impartiretur, ad huius officii magnitudinem euocaſti, rei quidem inſcium, ac recuſantem. Præcipua tua quidem Philippe laus, qui non inhiantibus dignitati, non ambientibus, ſed benemeritis illam confers. In hoc quoq; Romanorum prudentiam imitatus, qui Scipionem, quoniam conſulatum petierat nunq̃, bis Cõſulẽ effecere. & profectò qui honores, & magiſtratus appetũt, facile oſtẽdũt eo ipſo quod appetũt, eſſe indignos. Verũ Lanzalotto id p̃ te quoq; accidit, qđ ante M. Catoni cõtigiſſe traditur: q quò minus gloriã petebat, eò magis illã adſequebatur. Qua ĩ re nõ modò ſapiẽtis, ſed & grauiſſimi, ac beneficẽtiſsimi

animi documenta exhibuisti,quippe qui hominē iam pridem tuis seruitiis omnino deuotum, cuius fidem, integritatem,perseuerantiam, stabilitatem, constantiam,& deniq; cuius animi sanè inuicti magnitudinem iam mille laboribus,iam mille terra,mariq; discriminibus periclitatam,probatamq; habes,amplissimis tādem honoribus affecisti:haudquaq̄ passus hominis diuinam virtutem,& in te vix credibilem obseruātiam, & affectionem indonatam relinqui. Quo facto mirificè quidem,& cæterorum animos ad virtutem,ac probitatem incendisti,& amorem tui, cum cognoscerent virtutem à te tantopere exornari, & decorari solere, & benefacta non perditum iri. Consuluisti præterea maximè populis,ac ciuitatibus tuis, videlicet illis præficiens hominem, sanè omnium, pace omnium dixerim,quos tua hæc Gallia,& reliqua fermè omnis Italia nutrit,æquitate,atq; animi moderatione præstantissimum,aptissimumq; ad regendos,& gubernādos homines,& magistratus:is enim profecto est,qui quātum omni diligentia,& industria proficere poterit, id omne in conseruandas tuorum ciuium vtilitates adhibiturus sit,ac in tuæ omnis rei publicum decus, & dignitatem augēdam,oblitus scilicet,ac prorsus immemor cōmodorum suorum. Videre equidem videor Lanzalottū ita administrantem, vt suum cuiq; tenere liceat,& pacificè,& liberè possidere, neq; tenuioribus imbecillitatem,neq; locupletibus inuidiam obfuturā.

Continentiam verò, & abstinentiam Lanzalotti quis non tota, vt aiunt, beneuolentia cõplectatur? huius maximè vt ego arbitror officiis, necnon iustitiæ fama, is in omnium animos tanq̃ influere videtur, atq; ita homines inescare, vt nemo adhuc quem sciam inuentus sit, qui hunc ipsum vel paulisper oderit, imò qui hunc ipsum non prolixè diligat, & obseruet. Iam verò illud & in hoc viro fore vaticinor, quod Crasso olim haud mediocri laudi tribuebatur, vt ne ipsi quidem iudicio ab eo damnati, atq; mulctati ipsum sint odio habituri: sed laudaturi, & benignè laturi, seipsos potius incusantes qui deliquerint, quàm eum qui in delinquentes iure animaduerterit. Solet enim aliquod esse perituris solatium, si non iniuria corrupto, prauoq; iudicio sese punitos intelligunt. Sed redeo ad abstinentiam, quæ vt magistratus, Remq; publicam gubernantibus præcipua, & pernecessaria est, sic in Lanzalotto inesse, atq; illucere eam quidem insigniter gaudeo, eoq; plurimum, quia & semper, & in hac maximè tempestate perquàm difficulter inuenias, qui non capiatur admiratione diuitiarum, nec donis, aut muneribus corrumpatur, vsq; adeò prostituta quæstuaria, & deprauata sunt omnia. Cæterum vnus hic vir tantum meo quidem animo abest à sordibus, quãtum reliqui ferè omnes à puritate. Itaq; nõ immeritò eũ magni æstimas, diligisq;, atq; adeò ad te ipsum applicas, & propius admoues. Præclarè Plato cum vitæ, ac statui Princi-

pum studiosè prospiceret, nullũ diiudicauit aut vberius, aut præstantius prædiorum genus esse Principibus, quàm eorum familiaritates hominum, qui cauponari nescirent. Nam quid vnq̃ turpius, aut detestabilius esse potest, quàm cũ ii præsertim qui Reipub. & magistratibus præsunt, iusti, æqui, seueri, tristes, integri, puri, sancti, immutabiles esse debeant, reperiantur iudicia licitari, atq; omnia quæstui habere? aut qd rursum instabilius, & incertius ea ciuitate, in qua hæc tã dira, & execrabilis pestis irrepserit? Apollo Pythius vt Tullius tradit, hoc olim Lacedæmoniis prædixit, Spartam eorũ amplissimam ciuitatem nihil ob aliud quàm propter auaritiam perituram. Sed de hoc satis. Attingẽda est etiam mãsuetudo, & humanitas Lãzalotti, quæ eiusmodi est, vt nulla licet secundissima, & affluentissima fortuna immutari queat: sed quantò sublimius illum euexeris, tantò se geret submissius: idem vultus, eadem frons semper in hoc viro, & admirabilis quædã æqualitas in omni fortuna. eius quoq; placabilitatem, & clementiam quis pro dignitate vnquã recẽseat? quis satis laudet? Tu autem Philippe Princeps, qui hoc genere laudis maximè inter præstantissimos viros emines, & excellis, tum quidem vehementer oblectaberis, cum in alio te ipsum recognosces, id est cum eum gladium quem necis, ac vitæ Lãzalotto commendaueris inspicies, non cruore pollutum, non vindicta saturatum, non strictum ad necem:

ſed ad emendandum errantes,ad comminandum cõtumacibus,ad cohibendum renitentes. Vitia quidem inſectatur,& delicta,non homines, niſi interdum pro cauſa ſeueritas adhibenda fuerit, & habenda iuſtitiæ ratio, & Reipub. potius q̃ facilitatis, & miſericordiæ. Nam qui prius illum monẽtem,hortantem, placidũ, lenem viderunt,niſi obtemperauerint, niſi pœnitentiam egerint,ſeq; recorrexerint, eundem poſtea rigidum,durum,inexorabilem ſentiant oportebit. nulla adulatoribus fides adhibetur, nulla auris maledicis præſtatur.hæc,atq; alia in hoc viro ornamenta mirificè effulgent,veluti prudentia,ſermonis ſuauitas, & diligentia:quæ,ne te lõgè maioribus, atq; vtilioribus curis diſtrictum vlterius morer,de induſtria prætéribo. nam & tu Diis adiuuantibns aliquando eris otioſior, & ego ad huius ſpectatiſsimi viri laudes reſcribendas paratior. Vale,& triumpha.

Ant. Panhor. Bartholomeo Guaſco S. P. D.



X particula quadã literarum Mercurii Rãcii uiri humaniſsimi ad Catonẽ iuriſconſ. intellexi,te rethoricam Cherii profiteri: qua de re nõ tibi admodum quidem,ſed auditoribus tuis, quippe qui erudítiſsimum, atq; eloquentiſsimũ præceptorem ſortiti ſunt, immortaliter ſum gratulatus: mihi etiam qui virum amiciſsimum,& me ferè alterũ iãdudũ penè deperditũ repererim. Haud facilè quidẽ

ſcripſerim quanta animi lætitia ſim affectus, vt ſi par altera ſuper acceſſerit, mirum quin immortalis fiam. Argento enim inuento fuerunt qui præ gaudio geſtiẽtes vitam efflarint. Quid putas me facturum amico, quem vel præ me ipſo diligam, reperto? Is profectò ſum, qui ſemper amicitiam tuam præſertim omnibus rebus antepoſuerim, nec quicquam iucundius, neq; felicius in vita mihi contigiſſe iudicauerim. Cæterum quæres, aut fortè etiam admiraberis quid ego hoc loci negotii agam: quæ ſpes ſit, quæ fortuna, paucis expediam. Cum Pontificem Mediolanenſem Ianuæ viſitaſſem, eſt enim vt noſti non vulgari mecum beneuolentia coniunctus, eius perſuaſionibus factum eſt, vti Papiam potius ſtudiorum cauſa diuerterem, vbi gentium moram producturus ſum, quoad quiſquam vel Deorum, vel amicorum aliò me euocauerit. ſpes nonnulla interim mihi ſublanditur, quãquam vt ſtultorum, ſic & auarorum plena ſunt omnia: fortuna verò illa eadem perſtat, aut verius non vſq; adeò tenuis, & aduerſa. Tu cõtra, quæ mens, quæ ſors, quæ ſpes, quis ſtatus te detineat, me condoce, quo tecum vnà vel diſtrahi lætitia poſſim, vel contrahi mœrore. Plura quidem enarranda ſunt, ſed his breuibus ſatis ſit factum initio literarum noſtrarum. Vale, & Mercurio ſcholaſticorum Rectori ex me plurimam ſalutem dices. Papiæ.

Antonius Panhor. Nardo suo S. P. D.


I fores accepturus à Petro meo & fortunã, & valetudinem meam viuis affatibus, significassem tibi idipsum hodierno die, & quidẽ prolixiore epistola: sed ab eo longè suauius, siquidem ex voce, fronte, supercilio fortunam sanè amplissimã deprehendes, atq; concipies, modò non angatur absentia mea. Huic maximo Mediolanensium Principi Philippo pergratus, atq; in primis iucundus effectus sum: me quidem oblectatur, me subgloriatur, me deniq;, meoq; ingenio suauissimè fruitur. Salarium mihi decreuit pro tempore satis grande, aureos videlicet octingentos annuos: verum ego non auro, sed gratiæ ipsius solum inhio, quam iamiam adsequutus Dísgratia mihi videor, nec illius modò, sed Mecœnatis, ac primorum Procerum, eorumdemq; illustrium virorum: verum hæc ab Augusta meo plenius. Tu siquid me tua gratia moliri posse arbitrabere, iubeto: nulla quidem fortuna, quæ quidem sit lautissima ab nostra vetere amicitia minimum mutari potero: amor enim quem virtus conciliat, perennis est. Vale cum coniuge dulcissima, ac singularis exempli fœmina. Papiæ.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.

SI uales gaudeo. Suades vt vel ſingulis horis ad te literas dem, vt quæ probētur, & amentur à doctis, ac grauibus viris. at ego Antoni non ideò ad te frequentius ſcribo, aut ſcripturus ſum, quia meis hiſce vt ita loquar ineptiis aut exiſtimem, aut velim ingenii laudem aliquam venari, illas enim probè noui: ſed ea vna ratione id ſedulò & feci, & facturus ſum, vt in dies magis ac magis innoteſcat amor erga te meus, ſimplex, ingens, & verus. Non eloquētiæ, ſed beneuolentiæ certamen eſt: non Cicero videri tibi, & reliquis cōcupiſco, ſed Pylades, aut Damon. Maior aliquantò mihi animus eſt, quàm vt diſertus haberi cupiam, id eſt amicum eſſe, & eius generis amicum, quales ſemper rariſsimi reperti ſunt. Itaq; epiſtolarum ſi qua facis exēplaria, non eſt quòd exultem, quia laudem compoſitæ orationis adeptum me putem: ſed gaudebo ſi nomen amicitiæ noſtræ diuulgari, atq; nobilitari ſenſero. Scribis perueniſſe literas in manus domini Mecœnatis, & ab eo maximè cōmendatas: dic obſecro cuius eſt laus? herculè illius, qui quicquid contingit aurum faciat. Si verò non epiſtolam, ſed perſeuerantiam in te amando, ſi prudentiā in te iudicando, ſi deniq; ea quæ animi ſunt commendauerit, hæc laus vtiq; ſingularis mea erit: hæc ideò ad te ſcripſi, vt poſt hac potiſsimū inter nos ſtudium

ſit amoris,potius quàm ſermonis, exiſtimemusq́; eã laudem eſſe præcipuam,quæ à virtute animi, quæ ab amicitia,atq; conſtantia proficiſcitur. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.


Vm puto,ac gaudeo te bellum gerere contra Florentinos,proq́; tua ſalute vota quotidie ſuſcipio, perlatum mihi eſt ab Ergotele te eſſe Mediolani,ſanum quidem,& fortem. Qua ex re niſi ob negotia tui Herculis coniectarem te regreſſum,angerer mediusfidius,eò maximè quòd nõ mediocrem laudem,atq; fortunam in Tuſcia te vaticinabar adepturum,vbi de gloria,vbi de ſalute,ac trãquillitate noſtri Principis eſt certamen,vbi etiam mori vita,& voluptas eſt. Gloria quæ ex bellis proficiſcitur ea ſanè præcipua eſt.Nec ſanè te minus ſum demiratus ab animi magnitudine,quàm te hactenus amauerim,ſuſpexerimq́; ob egregiam animi facilitatem, ac ſuauiloquentiam. Nulla ſiue ingenii, ſeu animi dote æquè honeſtáberis,ac ſi fortis,& excelſi animi aliquã do ſpecimen exhibueris. Hanc laudem dic per Deos omnes te quæſo, Mediolaní ne es aſſequuturus, vbi regnant dominæ voluptates,vbi ignis tuus ille imperialis te delinit,frangit,& verè in te imperat, vbi perditionis denique mille viæ, mille nocendi artes? quid hæc?vt quàm ociſsimè potes mea ſententia diſcedas. Nã quãq̃ tua hæc profectio nulli tã incõmoda,tamq́;

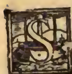
inutilis,& inimica eſt futura, quàm mihi, non ſum is tamen qui amici, & veri quidem amici laudem meæ nolim anteponere vtilitati. Planè tuam hanc abſentiam tuo cum honore, ac gloria compenſabo, vt quantum illinc incommoder, tantum hinc capiam voluptatis. ero prætcrea licet abſens tecum, tecum equitabo, tecum iaculabor, tecum hoſtes fugabo, tecum caſtradiripiam, deniq; tecum orabo, atq; triũphabo. his itaq; imaginibus me conſolabor, meq́; oblectabo, quo ad te tandem recipias victor, & fortis. Illud poſtremò peto, vt illuc ire ſtatuens, hac trãſitum des, mecumq́; vel diem ſaltẽ agas genialiter. Vale mea omnis ſuauitas.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.


Audeo quòd ad me vnà cum Feruffino vẽturus es. Verum gaudeo ſi celeriter, amor enim non patitur moram. Et te ex peregrinatione redeuntem, & illum ex lecto reſurgentem viſere magnopere cõcupiſco: maturate igitur vos oro, & me ab hac deſiderii ægritudine liberate. tu itinere, ille febribus, ego deſiderio laboro: quis noſtrum verò grauius, ſat ſcio, qui & peregrè profectus ſum, & febrem paſſus, ſed qui deſiderat is profecto iacet grauiſſimè. Tecum afferas ſi me amas oratiunculam primã ad Genuenſes meam, qua de re aliâs ad te prolixius ſcripſi, & quia aberas literæ redditæ fuerũt Piccinino filio. Item adferas ab Iphicleo nũc te rogo Tulliolum

ſuũ,& quicquid præterea ſuauitatis,& mellis in te eſt. Interim parabo tibi Gurgulionem,& delitias meas. Vale tu,& vt valeat Feruffinus elabora.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S. P. D.



I vales benè eſt,ego valeo.Poſt Ergotelis aduentum,& tuum illud regium,& te dignum donũ,quatuor ad te literas miſi: quibus adhuc nihil reſpondes,aut quia abſens es, aut quia Dominici noſtri obſequelis totus es deditus,vtraq; excuſabilis cauſa,Dominici etiam laudabilis,etenim illi dũ ſeruis,& inuigilas,neq; literas à te poſtulo, neq; verbũ vllum.Sin verò alia fortaſsis cauſa obticeſcis,ſi reſciero vt ſum in amore tenerrimus,ægrè feram, vni autẽ Dominico concedo,immò vt vni illi intẽtus,& adſcriptus ſis,te etiam atq; etiam hortor, & rogo. Sat ſcribis,ſat epiſtolis operam das,ſi iacentem,eumq; amiciſſimum erigis,aut certè refocillas. Scribo ad Piccininum,eumq; obteſtor, vti mea cauſa Ioannem Olearium Cauſidicum amicum meum Mecœnati cõmendet.tu item ſi tantiſper à Dominico vacare potes, dũ hũc Cauſidicum familiarem noſtrum Mecœnati tradideris,facies mihi quàm maximè gratũ,ſaltem Piccininum excita ad id quod honeſtiſsimè pro honeſtiſſimo viro poſtulo.qua de re quid actum fuerit, ſi per te licet, fac vt intelligã etiã ante Cauſidici regreſſum. Vale,& has Guariniaſtræ noſtræ literas Guarino no-

ſtro quàm potes coiſsimè perferendas cura. Papiæ.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Vnquam putaui te adeò curis diſtringi poſſe quãuis arduis, & infinitis, quin mihi meiſq; literis reſponderes. Quid enim potius alicui curæ eſſe debet, quàm amicus? Cedunt & Principes amicitiæ. Quinq;, ſi ritè dinumero, literas ad te miſi, & tu tamen ſiles, vt ſilex, & maximè cum de valetudine clariſsimorum ſcribarum, eorundemq; amiciſsimorum certior reddi ſitiam, ac propè tabeſcã. Quid hoc ſit vaticinari nequeo, niſi quòd abominor ne tu ſimul ægrotes, nã abſens neq; es, neq; eſſe debes, Marcolino, & Feruffino iacentibus: aut ſi adeò illis curandis deditus es, quo laudabilius nihil facere potes, quid hoc nobis non ſignificas vel vnico verbo? Reſcribe ſtatim te rogo illorum ſtatum, ac tuum, nam ſi diutius tacere pergis, certum eſt te etiam adfici, quod Dii vetent. Penſa qua ſolicitudine interea affligar, iam intelligis, quid facto opus ſit. Indigeo, & quidem vehemẽter oratiuncula illa prima, quam ad Genuenſes conſcripſimus: eam mihi ad pauculos dies commodato mitte, aut ſi eam ipſe non habes à Piccinino magno ſume, quam eueſtigiò mittas, ſi meam gloriam amas. Vale mea lux.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Vòd redieris gratulor mihi, quòd ſoſpes tibi, quòd re benè geſta Principi, quòd citò Feruffino noſtro. Celeritas hæc enim tua cũ Principi, & Mecœnati grata, atq; vtilis eſſe debet, tum conualeſcentiæ maximè conducet Feruffini, & Marcolini. Suauitas, & vrbani mores ad valetudinem valent, & vt quiſq; iucundiſsimus eſt, ita medicus acceptior. Nam ingenii ſuauitate quantum polleas dicere aut ſcribere admodũ vereor, ne partim natura ipſius tua, partim prædicatione amicorum, partim merito tuo aliquãdo in iſthanc curiam intrudaris, aut rectius ſepeliaris, quod vt noſti pridem vaticinor, ac veritus ſum te non perdere, quiq; te nouit de te facilè diuinus eſt. Hoc igitur omiſſo, tuo aduẽtu plurimum gaudeo, ſexcentis triſtitiis, ſexcentis odiis, ſexcentis obtrectatoribus circumuentus ſum. Vnus ex omnibus relictus es conſolatio angorum meorum, & innocentiæ tutela. Benè igitur veneris mea ſpes, mea voluptas, mea laurea, vnum te illud rogo, ſcilicet me inuiſe. Erit viæ pretium quòd biduo tibi Gurgulionem legam, aut ſi non licet, patere ſaltem, vt ipſe ad te veniam: & repete mihi Mãnum meum ab Abbate Palatino, qui iſthic eſt, & vnà alterum ex tuis ad me mitte. Niſi te videro tabeſcam miſer: ita me velut poculo amatorio occupatum tenes. Vale vnicum deſiderium. Papiæ.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S. P. D.



Epetés mecum quid id esse posſit, quod pro nostro diuino Antistite sis nuperrimè molitus, quod ſcilicet vtilitati cederet florenorũ centum annuatim, illud vaticinor fore, puta foci vt vulgò loquar exemptionem: quod si ita est, vt coniecto pro coniunctione tua cum Vitelliano viro clarisſimo, quid est per Deum te quæſo quòd ante digressum tuum beneficium non perficias, & Antistiti pandas quid id est, vti & rebus suis consulere posſit, & tibi gratias per ingentes habere hoc primum: quod vt expedias te pariter adiuro: deinde studeas, vt librarius noster ad me mittat reliquũ Ciceronis, ac mẽbranas accipiat. Vale, atq; i feliciter meum cor. Ex Lauda.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S. P. D.



Pistolam simul & vinum à te hodie accepi, perſuaue quidem vtrunq;, ſed epistolam aliquantò fortaſsis ſuauiorem: quanquã enim id moleſtè fers: malles tu quidem vinum iri præpositum, tamen epistola ſanè dulcior, atq; ſuauior. Sicut enim quicquid à te mihi dono datur, it deperditum, ſic & mihi iam inſuaue eſt: ſeu quia vini minimè peritus ſum, haud dubiè epistolarum lepori, atq; ſapori magis accedo. Cæterum tu, per ingenium tuum te nunc obteſtor, quid mecum, id eſt cum homine coniunctiſ-

ſimo, ac deditiſsimo vulgaribus hiſce donationibus agis? an putas à me propterea pluſculum amari? vinũ quidem lætificat hominum corda non gignit, nõ continet amicitiam. Perge tu vt cœpiſti honeſtatem colere, literis, & bonis artibus aſsidere, me amare, nec vino inter nos, neq; munuſculis opus erit. Nam tu cum ſis humanitatis, ac modeſtiæ exemplum, vnde putaſti tuum vinum iucundius eſſe, quàm ipſe ſis? equidem fateor & vinum eſſe rem perſuauem, hilarem, ſanctam, ſed qui Cremonæ mores ſemel deguſtauerit, vel nectar, vel mulſum, vel Bacchũ ipſum floccifaciat oportebit. Ego te equidem malo, quàm tua, vt poſt hac ſi à me amari deſideras ab huiuſmodi muneribus ſuperſedeas: eſt enim in te cur homines inebries non vini, ſed morum ſuauitate, & eloquentia: dabis poſthac vinum aliis, mihi vnum te ipſum trade, immo iampridẽ traditum firma. Vale mea dulcis epiſtola, cætera tranſigemus coram.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Erſus, quos iamdudum à me pro tuo iure efflagitaſti in laudem Elyſæ mulieris, aut rectius nymphæ præſtantiſsimæ, per Ergotelem ad te mitto: non vt deſiderio tuo, & virtuti, ac pulchritudini illius ſatis me feciſſe arbitrer, nam illa & ingenia, & laudes hominum facilè ſupergreſſa eſt, ſed quemadmodum hi qui grandi ære alieno obſtringun

tur,quò creditores interim obticescāt, aliqua qua sal tem possunt ex parte soluere consueuerunt: sic ego qui tuæ in me beneuolentiæ,ac beneficentiæ tantum debeo,quantum haud facilè scripserim tibi, in amica, ac domina tua pro parte saltem satisfacere conatus sum. Rectè quidem,modò tu interim agas silentium, ac perferas. Nam cum cæteris in rebus temperās sis, & modestus, vereor ne quid Andria apportet mali, & propter amorem, vt fit, ex modesto immodestus fias,& importunus mihi. Etenim cordi est,nisi me præcipites,Elysam tuam accuratius efferre, & quantum in me fuerit immortalitati cōsecrare. Debeo,daboq; id profectò amicitiæ nostræ,quippe cum nulla in re tibi æquè intelligam placere posse, quàm in commendanda, atq; honestanda tua hac imperatrice corona nympharum:interim hos accipies in partem solutionis,de quibus quid sentias sine adsentatione à te scire concupisco:ut si tibi fuerint grati gaudeam voluptate tua,sin minus studeam post hac tibi diligentius satisfacere. Vale,reliqua ab Ergotele intelliges.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



QVòd versus nuper à me editi in commendationem Elysæ tuæ tibi tantopere grati sint gaudeo,& proinde maximè quòd in ea haud paruam tuæ felicitatis partem consistere opinaris,cum illā magis quàm te ipsum diligas. Nos quoq; olim

olim amauimus,& quis nõ?& nulla in re mihi morem geri potius desiderabam, quàm in Moniphila mea, hoc illi nomen erat: itaq; malorum haud ignarus, vt ait ille,miseris succurrere disco,quod libenter equidẽ facio,& si quãdo feci gaudeo,vt dixi.Nam quòd tam mirificè de versibus sentis,mihi nec cristæ surgũt,nec tamen moueor,satis me ipse cognoui: sed amantes iudicio carent,quod vitium in te præsertim dolerem,nisi eo factum foret,vt pro versiculis mihi sericum dono misisses.Dum enim ob amorem iudicio priuaris, atq; inebriaris,me fortassis Homerum putans,qui tibi amicè gratificatus fuerim profundis,atq; dilapidas tuum:sed putasti,vt arbitror, me repudiaturum donum,errasti,non sum ego Socrates,quem à nullo vnquam neq; donum,neq; mercedem accepisse traditũ est:maioris enim & liberalioris animi existimo,quod ab amico optimo animo confertur acceptare. nam qui accipiunt & ipsi laudandi sunt, & eò quidem magis,quòd nisi id fieret liberales non essent. Auarorum est,vt nihil dare,sic & nihil acceptare,ne quando & ipsi dare,aut gratiam referre cogantur. Vtrunq; igitur donum accepi,& quidem hilari fronte:tu posthac disces ad me nihil mittere,quod tibi remittendum speres:sum enim tuum mel,sic enim me appellas in epistolis:mel enim pennas,si quas contingit, non deserit: hactenus de dono tuo tecum iocatus sum, quid de eo autem seriò iudicem,erit simplicitatis meæ,non ad te,

ſed ad Piccininum ſcribere. Vale, & vt valeat Feruſſinus ſplendor Ducalis enixè cura.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S.P.D.

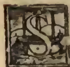

Ie Saturni literas ad te dedi, quibus reſpondi tuo illi peregregio dono: nunc te rogo ſi quid vides me iucũditatis adferre poſſe Dominico iacenti id perquiras, & maturè ſignifices. Aduolabo meherclè ſi qua ex parte ſenſero, me humaniſſimo adoleſcenti, & de me in primis benemerito profuturum. Non tu tam libẽter ad Elyſam profecturus es, quàm ego ad Feruffinum meum. Interim tu hortare hominem ad bonam ſpem valetudinis, & quantũ in te eſt, fac domus tota delitiis defluat, vnus omnium ſalute dignus eſt, & Deorum gratia. tu nulla in re, & mortalium, & immortalium beneuolentiam próptius cõparabis, quàm ægrotis, hisq; virtute præditis ſubueniendo. cantabis, ſaltabis, ridebis, iacẽtiũ cauſa oĩa licẽt, hiſtrionẽ agas licebit, adfectis ea optima medicina eſt, quæ illis iucũda, & accepta eſt: me vel mimum cõſtituas, dũ illi ſolatiolo, aut fomẽto ſim aduẽturus. Vale, & qđ facis Feruffini valetudinẽ diesq; noctesq; procura

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S.P.D.


Vòd ſcribis te comeſſationibus nõ lectionibus eſſe occupatũ ægrè, & moleſtè fero, nam qui comedit vt alii, mihi crede, ſapit vt alii.

Cicero ad ouũ famẽ seruabat, vobis neq; flumina, neq; nemora sufficiũt ad gulã. Obsecro deuorato isthoc misero castello, quò postea tendetis pullorum, vitulorum, leporum, ac piscium calamitates? Formidant Polyphemos oppida, quocunq; enim acceditis rerum caritatem infertis: Ticinum prorsus effectum est exangue, neq; vos certè minus quàm Xersis velut exercitum pertimescit. Sed Feruffino meo vereor, ne dum à valetudine confirmari studet, sentiat tandem epistolarum fructum, ne luctum dixerim. tu ne ægroti comes addictus es? tu ne sanitatis custos? ad reintegrandos inualidos nihil æquè facit atq; temperantia, crapula etiam fortes expugnat, ac perimit. vide nunc quid facto opus sit, si Feruffino suauissimo prodesse vis, & tuæ laudi prospicere. De domo conducenda amplius non labores, locata est alteri. A Piccinino tandem literas accepimus plenas pietatis, & suauitatis antiquæ, cui ni responsurus essem actutum, tecum nunc essem prolixior plus etiam quàm velles. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



SVperioribus meis tibi abundè vt arbitror respõdi, quibus profectò talem tibi gratiam retuli, qualem tua ista donandi praua cõsuetudo commereri videbatur: qua in re si tibi ingratus, ac penè rusticus visus sum, illud compensa quòd tu mihi prodigus, ac penè dicam inamabilis iudicatus es.

I nunc,& tuum prodigas:posthac tibi habe tuum vinum,mihi diuinum tuum istud ingenium impartias, tuas orationes,te ipsum,alioqui frustra laboras,& vinum perdis.Non tua magnifacio,sed te,vinum terræ redditur,tu immortalis,mingam quod mittis, te ipsum lingam:sed si donum æquo animo recepisse me vis,veni,& vinum tibi tuum combibe, nec ad Herculem alià proficiscare,quàm hacce,si modò ad Herculem profecturus es:sin minus,promissi fidem exolue, quod est, si ad me mecum permansurus contendis. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.

NOn est quòd me taciturnitatis accuses, si iustus es,nam nudiustertius, id est eo illo die, quo tuas accepi, tibi respondi, tuoq; reditu gratulatus sum & literis,& animo:

Cantauiq; Deis laudes,Regiq; supremo
Candida per sanctis cæsa iuuenca focis.

Creditæ sunt literæ cuidã, qui præsidet portæ nouæ ex clientela Antonii Beccariæ,apud quem facilè hominem offendes. Adornatur tibi camera, cupio à te scire,an circa diem festũ,quod malo,vẽturus es: alioqui aliò inuitatus extra vrbem ire nõ abnuam: fac igitur ne frauder hac,& illa voluptate,hoc est veni,tecũq; feras Charites, Veneres,iocos,& amores, cõperturus hic delitias omnes,& lac,& nectar. Vale. Papia.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.


Ortunatum hunc literarum adlatorem, iuuenem sanè elegantem, & mihi pridem beneuolentia coniunctum, tuæ fidei, tuæq; beneficentiæ commendo: cupit enim isthic locari, maximè apud Fulginatem nostrum virum amplissimum, vel apud quē alium vnus Fulginas decreuerit: quod vt assequatur enixissimè velim labores, ac studeas. Feceris mihi admodū gratum, feceris & officium tuū, quod est, honestos adolescentes honestissimus ipse vt iuues, & augeas: virtuti virtus debetur. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.


Inis superioribus ad te meis nihil respōdes, nec propterea te digressum è Mediolano existimo: nam quam aliam facturus es viam, nisi quà suauissimum tuum illud vinum esses offensurus? Puto tamen te per hoc tempus maximè districtū negotiis Philippi Ducis, atq; Herculis tui: sed vt res habet vini sis memor, id est hac transitum des ad Herculem iturus. Quod sequitur, si mihi vnq̄ aliâs auscultasti, dato operam, vt hic epistolarum adlator Gaudētii nostri necessarius rectà dirigatur, deducatur, atq; absoluatur maturè: tuo cōsilio, tuoq; auxilio indiget. Tu rebus illius ita consule, vt meis suesti: nosti iam mihi nihil æquè iucundum, ac voluptuosum esse, quàm Gaudentium, & Gaudentianos oēs. Vale flos veteris vini.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S. P. D.



Entio de epistola hac tua ad Piccininum, quod de epistolis Tullii soleo ad Lẽtulum, aut Atticum, aut Brutum: nec mihi persuadere possum in itinere huiusmodi exaratas epistolas, quæ sapiunt, redolentq; non modò otium, sed otium academicum. Sunt nimirum elegantes, sunt copiosæ, sunt suaues, sunt deniq; non de voluptate scriptæ, sed voluptas ipsa. atq; haud scio, an maiorem isthic voluptatem perceperis ex mille delitiis, quàm ego, & qui mecum aderant, ex epistola tua. Reddita mihi est in conuiuio in mediis poculis, placuit multis, id est iis omnibus, qui eam perlegerunt, non secus ac condimentum aliquod præcipuum. Dicerem de te plura, si de te apud te loqui liceret: ad hæc tua studia incumbe, & aut vanus sum vates, aut euades in eloquentia clarus, & insignis. Clemens de Petra, qui isthic vitam degit, habet hic Ticini domum locandam, amœnam, ac nostris desideriis, & studiis apprimè accommodam: cura, impetra, vt eam conducã mercede consueta: quod si feceris, nihil mihi potes per hæc tempora, aut gratius, aut vtilius afferre. de qua re scribas velim, quàm potes ocissimè, & eris ocellus aureus. Vale. Ticino ex mediis poculis.

Ant, Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Iteræ tuæ,quas hodie tandem accepi,effecere,vt epiſtolæ literas intexerem, cum ſecus ſtatuiſſem præ capitis dolore infeſtiſsimo: verum adeo dicendi vi,& ſuauitate ingenii præſtas iã, vt non dicam ægrotantem,ſed prorſus mortuum poſſis excitare,& quòuis impellere. Non blãdior mi Cremona,potes mea quidem ſententia in diſertiſsimis noſtræ ætatis hominibus haud iniuria recipi. es copioſus,luculentus,acer,vehemens,elegans,& vſque adeò dulcis, & ſuauis, vt me iam inualetudine implicitum curaueris,ſanaueriſq;.Perge quod facis,exerceas ingenium,quod tibi natura molle,& verſatile eſt.exercitatio enim vel præcipuè conducit eloquentiæ. Maphæus tibi deuinctus,& irretitus eſt.

Tu quoq; Maphæi dulci cantabere muſa,
Tu quoq; muſarum dignus amore venis.

Illum tu mutuò diligas,ſi à me diligi, atque obſeruari vis.Gabriel tuus valens,& lætus eſt.Interdum verò

Suſpirat longo non viſam tempore matrem.

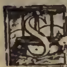
Tu filioli perſonam ſuſtinebis opinor apud elegantiſſimam mulierem.Nos pollicitationi noſtræ non deerimus. Vale mea ſalus,& voluptas vnica.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S. P. D.



EX Iacobo Modosiensi viro dulcissimo literas à te non accepi:cum quærerem quid esset in causa,respondit,Palatinus effectus est. Placuit mehercle fortuna isthæc tua, & tu non solũ palatio,sed cœli regia dignus es. Cæterum si eo pacto te perditurus sum,odi,atq; execror & palatium, & palatinos omnes. memineris tamen amicitiæ nostræ,alioqui indignus est prosperitate, qui gratias mortalium paruifacit. Circũspicias quid te eò loci perduxerit, & comperies beneuolentiam hominum extitisse. occupationes sint licet vndequaq;,amicorum causa præcipua esse debet. Adolescentibus nostris epigrammà feci,& misi.auctori nihil ingratum est: retractabitur tamen pro eorum sententia. Camutias pelles adhuc nõ accepi,puto id reiicias ad ver, cumq; illis minimè indiguero. Postremò si Mecœnati me de meliori nota cõmendaueris,nihil liberalitate,aut humanitate tua alienum feceris. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



SI vales,valeam opus est. Iacobus Valperga vir nobilissimus,& vt nosti socius,& cõtubernalis meus rem agit in Curia Domini nostri Principis:qua in re vt deducatur, atq; etiam peritior fiat,indiget opera,& auxilio tuo. illum audias perbenignè,

nignè, ut meos sueuisti, & si fuerit opus etiã, atq; etiã committas Palatio filio: in summa aut à te instruatur, aut à Palatio. plura in hac re scriberem tibi, ni màlles semper exequi uoluntatem meam, quàm prolixius à me orari. Ego die Iouis me conferam Mediolanum, fac pares quicquid suauitatis, ac mellis in te est, cætera agemus coram. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.

DEcem ab hinc dies nihil exaras: expectas ut opinor meas. verùm nõ est id ueræ amicitiæ fœnerare uices, & beneficia. nosti me districtum, & ingenuo quidem negotio, tum res etiam ad te attinet: nam adolescentiũ trium est, quos tu, uel præ te diligis, & amas, ut si deinceps me abiudi caueris à lepôre literarum tuarum, aut amicitiæ munus deseras, aut amicis inuideas oportebit. scin' tu quid expecto? epistolas tuas. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.

GAudeo, ac Diis habeo gratias, quòd te mihi, & patriæ, & amicis restituerunt incolumem, & saluum. eoq; magis & gaudeo, & obligor Diis, quòd præter quàm quòd te mihi ex tã multis, & uariis hostium periculis reducem fecere, fecere etiam ut animo institueres, ac uelles omnino mecum condegere, atq; unà philosophari, quasi naufragio eie-

ctus volueris Dei cuiuspiam sacris initiari. Laudo tuum hoc propositum, & nostrum vtriq; plurimum gratulor: mihi, quòd amici verissimi cõuersatione ingentem equidem voluptatem percepturus sum, tibi, quòd literis præcipuè, & humanitati mihi natus videris: vt si naturam sequi vis, tibiq; non deesse, magnum profectò ingenii fructum, & laudem haud dubiè sempiternam adepturus es. Mea autẽ vt tibi debita sunt, sic & communia esse volo, libros, facultates, doctrinã, musas deniq; ipsas, & delitias omnes. Expecto te igitur haud minori quidem desiderio, quàm tu teneris me adeundi simul & deosculandi. A Lampognino strenuo milite literas adhuc nusquam accipio, quas tamẽ audio mihi illum obsignasse: quàm primum verò illas olfecero, respondebo, ac faciam probè satis. Interim virum suauissimũ ex me saluere iubeas. Tu vale, & Plautum quàm potes ocius ad nos præmitte. Iphicleus valet, & domus reliqua.

Ant. Panhor. Antonio Mercurio Cremonæ. S. P. D.



Atum, acceptumq; fero Mercuri iucundissimè quicquid Ambrosiæ tuæ mulieri ornatissimæ pollicitus es nomine meo. mandatũ quidem geris vt velis cunq; obligandi me. quàm primum igitur Augustam meum absoluero, quod statim est, componam epigramma illud vt iubes in ele-

gantissimæ mulieris laudem. Qua de re tibi, non mihi gratias agat volo: mihi quidem satis abundè sit, si quando honestissimæ tuæ voluntati morem gero, alioqui tua voluptas, & mea est. Verùm ne deinceps queraris tarditatem, aut negligentiam meam Laudæ agens: nam si Mediolani nunc sis, offendes iam epistolas, & insuperabilem Panhormitam, neq; in me, meosq; mores putes fortunam imperium gerere. Si quà flecti, aut immutari possum, amicitia solum flecti, & immutari possum. Vale, meq;, vt suesti, ama.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S.P.D.



PAulum virum officiosissimum, & amicitiæ specimen aduenisse præsertim incolumem gaudeo. Verum cum per istam aëris malignitatem se receperit, & illi angor, & nec minus tibi.

Res est soliciti plena timoris amor.

Quod autem possum, id est pro vestra vtriusq; salute vota suscipere, id piè sanctéq; persoluo. Cæterum tibi meam domum oblatam, & deditam facio.

Heu fuge crudeles terras, fuge sidus iniquum,
Et tibi si non vis parcere, parce mihi.

Hic saltem pestilentiæ gratias aliquas habere poteris, quòd mecum lectitabis, poëtaberis, philosophaberis. Iube an velis tibi cameram adornem, & factum puta, aut quod malo, nil mihi rescribas, veni. Quæ mea sunt tibi sunt iure optimo debita: alioqui salus tua mea est,

voluptas tua mea est. Nobiscum salubriter agitur, & cum Riciis etiam largiter, & opiperè. Vale tu mea exoptatissima ualetudo, & nunc cum maximè opus est, tuam salutem frequenter renuntia, aut quod expecto potius ueni, immò, ut Catullus ait, uiam uora. Iterum, atq; iterum uale cum Paulo dulcissimo.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.

EX Cremona Vrbe te recepisse gaudeo, eò præsertim, quòd in uia latet anguis in herba. Quare deinceps te pariter & nos custodias quæso, hoc est, quoad licet te Mediolani contineas, ac cures molliter. Item & Catonem nostrum rediisse fama est. eum ut conuenias te rogat Abbas ille omniũ suauissimus, atq; lepidissimus, eiusq; uerbis hominem ora, si quas ex Heluetiis Haleces detulerit, illi ut ĩpartiat. Quid sibi uelit, cupiatq; flamen urbanissimus à Catone ipso optimo interprete cognosces. Quã primum Princeps repetierit Iouis arcem, ad me remittas caballos, ut ad te adeam. Interim me somnies cõcupiuerim. Vale. Ticino.

Ant. Panhor. Antonio Mercurio Cremonæ. S. P. D.

EPigramma illud, quod tantopere expetiscis in commendationẽ Ambrosiæ tuæ, nisi fecero, tu posthac neq; diuini, neque humani

quicq̃ mihi credas uolo. id equidẽ & pollicitus sum, & promisi tibi. sed cum tale quid factito, nõ ex sententia, sed ex furore id facere soleo. hoc te uehementer orò, diem mihi ne præscribas in hac re, si egregium, & duraturum aliquid à me desideras: atq; eo pacto consules uoluptati tuæ, & illius suauissimæ fœminæ laudi, ac gloriæ. Sin uerò, ut in amore euenit, morã ægrè laturus es, faciam quod iubes, uel stans pede in uno. Vale puellarum cura.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Roximè ad te literas binas dedi, ita que nostræ illi literariæ constitutioni nec defui, nec defuturus sum: tu contra obmutuisti iam, quod cũ mihi ingratum admodum sit, tamẽ quia succumbis, & exuperaris, ea utiq; uoluptate consolor, ut haud sciam uictoria ne magis deliniar, an literarum tuarum frequentia, cum sint illæ quidem suauissimæ. Sed his missis, esset iam amodò diligentiæ tuæ mihi literis significare si quid egeris de gẽmis illis zaphiriis, an proscripseris nec ne, aut saltem si emptorem repe riant, aut cõditionem aliquam, ad hæc rescribas uolo si me diligis: nam reliqua tractaui superioribus episto lis. Vale cum diis adolescentibus, & palatiolis. Papia.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S. P. D.

PEr Iouem placabilem te oro, atq; obteſtor Antoni ſuauiſsime, noli ſuccenſere lentitudini meæ, & parſimoniæ, vt ita dixerim, literarum: ardua quidem res beneuolis, & familiaribus tardum me reddit meis. Licebit fortaſsis aliquando te literis ſepeliam: in præſentia ne Cambio quidem ipſi, cui omnia debeo, poſſum exarare. Si quid cum ſcriba cõſtruxeris renuntiato. De Farafalla meo ſi quid ſenſeris ſcribe, nec meo exemplo tardior fias. Sed dummodo reſcribas, vna tantum lineola contentus ſum. Vale. Ticino.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.

ERit etiã humanitatis, ac manſuetudinis tuæ, ſi noſtro iſti ſilentio, ac contumaciæ non ſuccenſeas: dum enim ſtudeo ſatisfacere, ac cõmodare adoleſcẽtibus noſtris, abducor abs te vel inuitus. illis enim primum commentariolos ad Plautũ promiſi, quos nunc à me exigunt iure optimo. patiare igitur te obſecro priores tempore, vt legulei dicerent, potiores eſſe iure. Pernoctabo igitur cum aſinis Plautinis, verum id ita, vt ſaltem tecum, vt ſoles dicere, ſabbatizem: nullo enim pacto defuturus ſum muneri tuo, ſed ſpatium poſco. Tum Saturni quoq; die literas à me expecta, ſi nõ quales ipſe expetis, at ſaltem

quales ex mediis asinis quiuero. tu verò frequentius mecum agas, nec metiaris otium tuum ex negotio meo. Augusta meus ita à nobis abiit quasi poculo quodam amatorio insanus, senex est, nihilq; vehementius admiratur iam pridem, quàm tuam, & adolescentium vrbanitatem. nam Mecœnatem colit religiosissimè: sed te Dii sospitent, superstitentq;: ego ad Plautum redeo. Vale, & Cambianum illud numen ex me saluta. Iterum vale suadela mea. Papia.

Mitto quàmmaturissimè quinterniones illos ad Mitiensem nostrum. Item an Palatiolus ad nos iturus sit, me certiores. Quæ mea sunt, illi diuidua erunt oĩa.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Voniam te adeò solicitum, ac propè anxiũ video in Columnulæ nostri salutem, vt ne Thetis illa poëtica in Achillis quidem magis: omnium primum fortem, & valentem, addas & lætum, & hilarem puellum renuntio, cui quippe nulla vnquam in re & tua gratia, & Herculis tui viri fortissimi defuturus sum. Ad literas magnũ immò necessarium nobilitatis ornamentum quotidie hortor, & volentem stimulo. ad mores nihil hortatu opus est, ingenuus quidem & liberalis est, totusq; aureus, & suauis, deniq; Columniẽsis, Romanus, atq; Herculis nepos: de quo aliâs vel ad ipsum Principem aliquid dicam: Tu autẽ i felix, felixq; redi, atq; obiter virũ illum, aut

rectius semideum nostrum, Pontificem dico Laudensem à me plurimum saluta. Cremonæ uerò cum fueris, & Herculi Romano me gratum efficito, & Caucino tuo uiro ut ais optimo, & ut certè scio pereloquenti. In re autem Catoniana, & Guariniana te plurimũ laudo, ac spero fore, ut hæc tui animi benignitas tibi tandem & Deos, & homines conciliet, atq; deuinciat. aut tua fortuna omnino ingrata est, aut tua uirtus fortunata euadat necesse est. Vale bonorum patrocinium, & mea lux.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



T si tibi curæ, & studio est res Catoniana, excitabo tamẽ scabronem, et quod aiunt sponte currentem. uolo à te igitur, et uehemẽter peto, ut Catonẽ ita commissum facias Sperono Quæstori, viro Senatorio, ut quæ Catoni ipsi iure debẽtur pecuniæ confestim exoluantur. nosti tu, an ea talis pecunia necessaria sit amico nostro: tum an pro laboribus, pro dignitate, pro fide in Principem, mereatur etiam grandiorem. Clarissimo autem Sperono cessura est hæc pietas, & benignitas in laudem egregiam, & memorabilem. Tum Mecœnati magno, & iis omnibus qui Mecœnatis sunt, pergratũ faciet Speronus, vt non unum Catonem, sed plures sit debitores habiturus. Ego quoq; pro uirili laudes, & gratias acturus sum, ut qui indigentiã Catonis compertam habeã, & quàm

quàm benè de Principe mereatur ſciam. Obligabis igitur te, obligabis me, obligabis Mecœnatis omnes Sperono magnifico, ſi noſtras audiat preces, & uota. Tu uale cum humaniſsimo, ac ſanctiſsimo Abbate noſtro. Columnula tuus valet, & depoſita omni triſtitia ridet, & cantat.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Mitto tibi oratiunculam Gerardi Pontificis viri tum moribus, tum eloquentia inſignis, quam ex tempore habuit apud Patres illos Baſilienſes, elegantem quidem, tuaq́; ,& doctorum omnium lectione digniſsimam. Leges tu illam, & perleges, poſtea exſcribendam concedes ſtudioſis humanitatis, tandem illam ad me remittas, mihi in delitiis reponendam, & conſeruandam tanquàm alteram animulam. Expecto diu Plautum tuum, meus commodato abeſt: at tu non lentus, ſed mortuus es, & ſi non mortuus, certè lentus. Tui quidem illi uerſus mihi cordi ſunt, eoq́; gratiores uenient, & politiores, quò tardiores. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Mercurio Cremonæ. S. P. D.



AN exoraueris adhuc domum illam Antonii Beccariæ equitis ſplendidiſsimi, id cũ vehementiſſimè cupiã, non poſſum nec à te, nec à

meo Cābio ſcire,quod proinde ægriuſculè fero,quòd ſilentiū,& mora iſta damno ceſsit, & ceſſura eſt. dum eam quidem à uobis fruſtra expecto, domum alterā amiſi: quare ſi me amas,uel lectis literis ea de re mihi ſcribas. Gaudentius noſter adhuc Placentiæ agit. Te uerò aduenturum ad nos audio haſtiludii gratia, uel nos potius uiſendi:quo in propoſito ut perſtes, noſter Gaudentius ſatis ſuadere poteſt: eum ſi uideris amabis,& cum mox non uideris deſiderabis. Vale.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S. P. D.

PRoximè ad te ſcripſi,& pro uirili noſtra ſatis pactionibus feci,atq; unà Palatio noſtro literas dedi. Tu uerò ſiles, tuis hiſce ut arbitror armiluſtris mei immemor factus: an rectè, & amicè agas,tute ipſe cogitaueris. Ego quidem ex taciturnitate tua ea ſaltem uoluptate afficior, quòd te officio reddundarum ſuperaturus ſum. Varronem ſuſcepi iam,qua de re tibi gratias neq; refero,neq; habeo,immò tibi ſuccenſeo potius,quippe qui adhuc ad me nō miſeris uocabulorum codicem illum uetuſtiſsimum: expurga tuam hanc taciturnitatem, & librum aduolare facias. Vale.

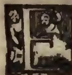
Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Epistolam, quam die Martis obsignasti, non solum accepi, sed acceptam semel, atq; iterum sum deosculatus: vt enim uirtute, ac probitate te quotidie vincis, sic & dicendi suauitate in singulas horas excellis. proinde te hortor epistolis cõ scribendis dare operam, vt facis: ita quidem & studiis prospicies tuis, & in dies tibi nouas conciliabis amicitias. Sanè quidem epistolæ cum plurifariè nos exornant, tum verò maximè, quòd beneuolos nobis quotidie comparant. Quamplurimos, quos nunquam uidi, per epistolas amo, ac mutuò amare certè scio: ego quidem, non dico tibi, cui omnia beneficia debeo, sed ne ipsis quidem vulgaribus amicis deero hoc epistolari colloquio. Quid homine indignius, quàm id non agere quod facilè, & cum uirtute possis agere? Optarim uerò tua causa, vt per otium liceret nõ modò frequenter, ac beneuolè, quod sponte, & iure facio, posse ad te scribere, sed paulò etiam accuratius, ornatiusq;, quanquam pro tua propè singulari humanitate à me non eloquentiam, sed beneuolentiam reposcis, quam, si qua in me est, & est quidem ingens, omnem erga te conferam, ac tradam: vt si quis posthac diligi à me desideret, non sim ut aiunt soluẽdo, hactenus tecum. Tres illos aureos adolescentes Mercurinum, Dominicum, Franciscum ita diligo, ita admiror, ut

quoddam mansuetudinis, & urbanitatis exemplum. mea quidem sententia sunt digni optimi, maximiq; Principis beneuolentia, qui procurent, ac tractent res perarduas: crede mihi non ab re placent tantopere Francisco Barbauariæ uiro illustri. uidit vir magnus, atq; acris iudicii aliquid in adolescentibus, quod dignum Principe, quem vnicè colit, ac dignum se diiudicaret, quod vel præcipuè cedit illorum ornamentis. Etenim didici id esse magnum probitatis argumentum, si quis uiro graui, maximeq; spectato collibuerit. adolescentes ex senibus iudica. Vale, & apud illos me iterum, atq; iterum gratiosum fac, ad quos si literas nunc non exararim, est quod imputent hisce commentariis, quos eorum nomine, ac laude in manus habeo. Tres illos codices in horas auidissimè expecto. Item Vale.

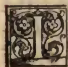
Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Pigramma, quod à me quotidiano penè conuitio efflagitasti, in laudem Ambrosiæ tuæ, feci, & ecce illud nunc ad te mitto: quod retractare debes, & incudi reddere, priusquàm elegantissimæ illi matronæ legendum tradas. Nam si tandem intellexero illam oblectari carminibus, & Poëtas uenerari, faxo, nisi fallor, vt numeretur inter præclaras mulieres. Nam & si tibi omnia debeo, & præcipienti quoq; non ob-

temperare nefas eſt, tamen erit operæpretium ſcire, an ea quoq; afficiatur uerſibus meis, & Poëtæ ſuo gratias habeat: labor enim omnis in benemeritos lenis eſt, & iucundus. Vale tu nympharum amor, & valeat illa amoris nympha.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ. S. P. D.



Gitur à te tandem mihi redditæ ſunt epiſtolæ & ſuaues, & officioſæ. Doces item iam quatuor illius generis ad me dediſſe ſuperioribus diebus, fit vt harum guſtu, illis deperditis vehementer indoleam. Diſpereant quæſo omnes & tabellarii, & muliones, quorum incuria, aut perfidia fraudamur hac perhoneſta literaria uoluptate. ſed curato deinceps negotiari cautius, cuiq; tuas gemmas crediturus es, etiam atq; etiam conſiderato. Perfidis quidem omnia reddundant, & profectò lupus eſt homo homini, vt Plautus ait. Cæterum quòd ais, me pluſquàm ſatis eſt, queſtum ſpem, & fortunarum mearum moram: id tibi vt cætera aſſentior, non vt diffidam Mecœnati viro immortali, aut reliquis benefactoribus noſtris, ſed vt peccem faciunt agnatorum meorum minæ: inſtant, iubent, volunt, vt redeam ad eos, alioqui mihi aliundè victum exquiram, ab eis nihil ſperem omnino. Quid mihi faciundum ſit, fare nunc: an

vis vtar cõmuni diuidundo actione?sed longè, & mille miliaribus disto:an agã id per procuratorem?præpotentes sunt,& in nobilitatem hodie non admittitur actio:an vis philosopher,id est miserè agam,ut Cambius vult?at id non patitur dignitas,aut genus,tũ mea ætas expostulat iam amodo, ut aut patriã repetam, aut si fata negant, uel hic,uel alibi domicilium mihi constituam iam.expecto tamen,duro,spero,confido, fretus & Mecœnatis pietate, & studiis aliorum. Verum vt senescam intersperandum, id non persuaserit ipse Demosthenes, persæpe mihi dicendum est, qui sperat,is mancus quodammodo, & inutilis est. Vale, & Marcolino Saccaro nostro me iucundum magis, magisq; facias, nam Palatio, & Feruffino literas heri dedimus.

Ant. Panhor. Antonio Cremonæ S.P.D.

POstea quàm in Padi ripa à me cum Catone discessisti describis ea pericula quæ magna quidem,& perardua in uia passus es,atq; ita describis,ut iam mihi interfuisse periculis uidear, hoc est imbres, & pluuias sustinuisse, latissimum flumen transmisisse,per tenebras migrasse,deuiasse, aberrasse, uitam deniq; desperasse. itaq; dum absenti mihi gratularis præsentem constituis. eò quidem eloquentiæ euasisti, vt quæ scribis agas. Iam uerò tua legens contremisco, & nisi phrigium mutas, vt Timotheus

ille,ac leuius moderaris, pericliter & ipſe oportebit. Quæ peregiſti meo nomine, meoq; mandato apud noſtros adoleſcentes lentè admodum audiui : expecto igitur domini Mecœnatis epiſtolas, poſtmodum toto,ut aiunt, pectore incumbam : quodq; pollicitus ſum nihil uereare, ſtatim abſoluam, & plaudite dicã: alioqui nec iurato mihi credas deinceps.alia quidem plura ſtudeo,ac molior, quæ ſi Dii dent, & in lucem prodeant,& ipſe Princeps,& Mecœnas ſanctiſſimus, & adoleſcentes tria ſidera, & qui me amant omnes, mihi gratias agant,erit neceſſe,rumpentur & ilia codris.Piccinino meo tabellarii feſtinantia non ſcripſi, ualeat,& tu quoq; Deos oro.

ANTONII BECCATELLI SICVLI COGNOMENTO PANHORMITAE EPISTOLARVM GALLICARVM

LIBER SECVNDVS.

Antonius Panhor. Piccinino suo. S. P. D.



SCribis extare nescio quem, aut extitisse nuper apud vos hominem bonum, & ex sapientia illa Attica conflatum, atq; effigiatum, qui quærat à me, ac priusquàm respondeam affirmet, me nesciturum, quare antiqui cœnabant, & non prandebant. Quæstio nimirum subtilis, & lepidissimo illo viro dignissima: sed Dii boni cur me nō bicipitem finxistis? vt cum huiusmodi ineptias audio, caput alterū in parietem impingerem. ò Guarine Ventrati ubi nunc es? Hic Guarinus Ventratius, cum de Martino Siculorū Rege benemeritus esset, pro meritis à Rege impetrauit, vt deferre posset sub pallio absconsum cuiusuis pecoris ventrem, siue rectius aluum vocites, plenam animæ: eamq;, si quem fuisset nactus ineptius loquētem, in huius faciem, atq; os impunè inuergere: hinc à ventribus Ventrati cognomen accepit. Si videat modò hic Ventratius,

homo

homo haud ſanè illepidus,& hic gentiũ valdè neceſſa rius,quempiam exiſtimantem maiores noſtros tantum ſemel in die comediſſe, de vniuerſis dico,nõn de ſingulis,quid putas Piccinine facturum eſſe? an contenturum,& refrænaturum aluum illam,an refuſurũ vniuerſam in caput ita exiſtimantis? Omnium primũ conſtat,ſi quidẽ claris auctoribus credendum eſt,veteres longè proceriores,atq; robuſtiores extitiſſe, cœpiſſeq; genus hominum iam vſq; ab Homeri tempori bus decreſcere,hoc Iunius Iuuenalis auctor locupletiſſimus tradit,atq; addiicit.

Terra malos homines nunc educat,atq; puſillos.
Ergò imbecilliores, atq; breuiores plus comedent, & maiore indigebũt nutrimento,quod abſurdũ eſt. At ſi dixerit Atticus tuus,erant illi magni quidem, ſed ſobriores,continentioresq;, reſpondeat quæſo an apud ſatyricos vſpiã legerit veterũ ingluuiem,ac crapulas.

Vna comedunt patrimonia menſa.

Nullus iam Paraſitus adeſt, ecquis ferat iſtas
Luxuriæ ſordes,quanta eſt gula,quæ ſibi totos
Ponit apros,animal propter conuiuia natum.

Et huiuſmodi innumerabilia,magiſq; pudẽda. Titius in ſuaſione legis Fanniæ obiicit ſæculo ſuo, quòd porcum Troianũ menſis inferat,quẽ illi ideò ſic vocabãt, quaſi aliis incluſis animalibus grauidum, ſicut equus Troianus grauidus armatis fuit. Hortenſius vir vtiq; antiquus,& adhuc eloquentia illuſtris,primus pauo-

nem augurali cœnæ posuisse traditur. L. Crassus vir Censorius,& Ciceronis sententia grauis, & super cæteros disertus non'ne murenam in piscina domus suæ mortuam tanquam filiam luxit? Quid deniq; Catone clarius,quid sanctius? & hunc quidem ebrium legimus. Taceo hoc loco & lepores, & cocleas ætate illa solitas saginari.Prætereo Accipenserē paucorū hominum piscem:omitto etiam Mullum ab Asinio viro Consulari emptum septem millibus nummûm.Quid murenas dicam ab vsq; freto Siculo accersitas? Quid ostrea?quid ostrearia illa Sergii Oratæ? Quid ēt oratas à quibus Sergius cognomē accepit?Quid tubera?

O Libiæ disiunge boues dum tubera mittas.

Quid bellaria secundæ mensæ?quæ quid sint ab Attico vehementer addiscam. Quorsum hæc? vt intelligat ne ætatem quidem illam vitiis caruisse, nec ipse inficiabitur.Cæterùm quæret,an prandia vspiam legerim apud veteres.Quid ni? Valerius Maximus in secundo memorabilium libro, Maximis, inquit, viris prandere, & cœnare in propatulo verecundiæ non erat.Insuper autē pœnis legis Didiæ tenebantur non illi solum,qui prandia,cœnas'ue maiore sumptu fecissent,sed etiam qui ad eas vocati essent,aut omninò interfuissent.Et Sosia ille Plautinus adeo id quod narraturus est magis meminit,quòd illo die imprāsus fuit. Locus præterea est,Attico mehercle dignus, vbi flēt nequam homines,qui polentā pransitant.Idem Plau

tus in Milite, adducunt extra me ad se prandium, ad cœnam vocant. Idem in Bachide, desubitò prādium, aut potatio fortè, aut cœna vt solet in istis fieri concilia bulis. Idem in Sticco, an pararit prandium vxori. & paulòpost, quot adeò cœnæ, quas defleui mortuæ? quot potiones mulsi? quot autem prandia? Idem in ea dem: quàm mox cocta est cœna, impransus ego sum. Cicero in. III. Philippicarum. Quid prandiorum apparatus? quid furiosam vinolentiam tuam proferam? Idem in. III. Verrinarū: In Asiam verò postq̄ venit, quid ego aduentu istius prandia, cœnas, equos, muneraq; cōmemorem? Hieronymus ad Rusticum. Hic benè nummatus plus placebat in prandiis. T. Liuius in primo belli Maced. Itaq; turmatim equites leuis armaturæ aquatum ire prādere iubet. Suetonius in vita Caligulæ. Hora ferè septima cūctatus ad prandium surgeret, & reliqua. Helius Spartianus in vita Alexandri seueri Aug. ita scribit. In procinctu, atq; in expeditionibus apertis papilionibus prandiit, atq; cœnauit: & illud præclarè, prandeamus milites, tāquam apud inferos cœnaturi. Sed stultior ego qui prādium rem vulgatissimam quasi incognitam, & inusitatam recenseo. Cum maximè, & ante prandium cibo quondam veteres vescerentur, quem ientaculum appellabant, quia eo ieiunium solueretur. Nigidius, Nos ipsi ieiunium ientaculis leuibus polluimus. Et illud Plautinum, me inferre Veneri noui iam ientaculum, quid

antepones Venerea ientaculo. Suetonius item in vita Vitellii, epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiebat, in ientacula, & prandia, & cœnas, comessationesq́;. Quis præterea merẽdam ignorat, eamq́; & apud veteres vsitatam, dictam quasi meridie edere, quam nonnulli antecœnam vocarũt, quòd proxima esset cœnæ. Verum hic error, qui in præsentia Atticum habet, emanauit, vt opinor, quòd legunt præsertim apud Isidorum in vsu prandia nõ extare, putantq́; prandium ibi ad esum referri debere, cum nullam vtiq; comestionem respectet, sed vocabulum, quod est prandium prandii: quod & Pompeius Festus præcipuæ auctoritatis grãmaticus probat in hæc verba. Cœna dicebatur apud antiquos, quod nũc est prandium: Vesperna, quã nunc cœnam appellamus. Cum illud itaq; legis ò Attice in vsu prandia non extare, suppleas, sed prandii loco cœnæ erant, vt ait Festus, idq́; etiam prudenter intelligas, scilicet apud vetustissimos prandii verbum non extare, nam qui à Festo habiti sunt antiqui, à nobis vetustissimi ritè vocabuntur, & habebuntur: nec Plato ipse bis in die comedere improbauit, sed bis in die saturum fieri. Vale.

Ant. Panhor. Francisco Piccinino. S. P. D.

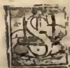


Ateor & apud te fili Piccinine me sæpiusculè detestatum, atq; etiam execratum fuisse diuturnissimum, ac putidissimũ tuum istud

ſilentium,neq; te filii, neq; amici officium feciſſe dixi. Pluribus te quidem literis, pluribus te etiam nuntiis pulſaui,tuumq; oſtium perſtitit occluſiſſimum, cũ interim tuæ epiſtolæ circumferrentur ad alios, & item aliòs,Dii immortales,quales homines nẽpè impuros, & amicos fulgore,quiq; te ideo amare, & obſeruare videantur,quò mihi ex tua conſuetudine dolori ſint, & admirationi. non te amant, vtiq; non amant mali, ſed me odio habent. Quid facerẽ ego, quæ mens,qui animus mihi fuerit,cũ hæc terrarum crimina,hominũ portenta circumblaterent? Piccininum eſſe ipſorum amicũ,familiarem, benefactorem, Panhormitã verò deſtitutum?literas oſtentent ad ſe tuas, & frequentes, & officioſas.audiam'ne hoc,& non dolebo? videbo'ne hoc,& non querar tuam taciturnitatem?nã quid ego contra exhibeam ſignum beneuolentiæ noſtræ? num literas?qui non annum,ſed ætatẽ à te literas non accipio:num ſalutationẽ? qui proximè ad Antonium ſcribens me nec nominas,nec ſalutas.Paterer tamen ego omnia q̃q̃ verus amor non patitur moras:paterer inquã à te omnia,modò inimici mei non exultarẽt, aut mihi etiã non obiicerent lentitudinem tuã. Quare mi fili ſuauiſſime te & moneo,& rogo, vt hoc tẽpore maximè,cũ maximè tua opera,& auctoritate indigeo,cõtra maleuolos detractores,me gratia,& fauore nõ deſtituas.Quod enim animo facis,exterius etiã neq; literis,neq; ſignis beneuolẽtiæ me deſeras:amicus certus

vt ait Ennius, in re incerta cernitur: quo facto & à me non mediocrem molestiā amouebis, & tibi magnam pietatis, atq; constantiæ gloriam vendicabis. Vale.

Antonius Panhor. Piccinino filio. S. P. D.



Vbiratus tu quidem ad me scribis, atq; ego subridens quæ scribis lego, ac gaudeo plurimum tua ista noua, & recenti indignatiuncula, vt quæ mox conflatura sit, aut rectius corroboratura ingentem charitatis, & beneuolentiæ flammam. Equidem volui stultorum cōmertia effugeres, volui, ac vehemēter volo, sit modò id possibile. stultorū plena sunt omnia, & quoquò te verteris, stultus præsto est. est igitur hoc ipsum quod tibi cupio difficile, fateor: sed virtutis comes est difficultas. Verū his missis, respondes te stultos non nosse, nec etiam amare. ergò me longè fortunatior es certè, qui stultis vndiq; circumstipor, cum stultis ambulo, cum stultis conuiuo: hoc est quod desiderabā tibi non euenire, quod ipse non possum effugere: tibi quàm mihi magis benè esse concupisco: quid ni? filius es, & ita propalàm haberis: atqui quoniam à stultis vacas, planè es, vt Poeta ait, gallinæ filius albæ, Nos vilis populus nati infelicibus ouis: & his, & superioribus illis tecum iocor. Vale, & quicquid à me effluit, à patre dictum puta. quicquid verò obscursum, & dubium tibi videtur, ridiculariū est: aut si serium esse vis, id aliquando accipies à me vi

uo sermone. De oratiuncula mea nihil scribis, at ego vereor, naufragus omne fretum: dum verò id taces, mulcta tibi erit obscuritas epistolarum. Iterum vale cum Palatio desiderio Panhormitæ.

Antonius Panhor. Francisco Piccinino S. P. D.


Mendaui pro meo iudicio literas nostræ suauitatis Cremonæ, non quòd indigerent correctione, sobriæ quidem, & ornatæ erant sed volui illi morem gerere etiam in ea re, in qua minimè opus erat. Ea enim modestia vir est, vt vel ea quæ probè scit, nescire se arbitretur: ea etiam amicitia flagrat in me, vt sine me æternum fieri se non velit. Gaudeo itaq; tali amico, gaudeo & tam docto homine: tu si itidem beare me vis, dato operam recuperandi mihi Tulliolum, id est animulam meam: nam Iacobus Mestiolani est, quod cum feceris, ad glebam me vtiq; obligabis: si rogas à me quid te putē posse, multa posse respondeo, & hoc ipsum posse, quod peto, & mihi nihil acceptius facere posse. Vale.

Ant. Panhor. Francisco Piccinino. S. P. D.


Oannes Olearius egregius Causidicus, & amicus meus Mecœnatis beneficentissimi opera, & suffragatiore indiget, & in re quidē perhonesta: vnicè sanè bonus vir est, & in hisce Ticinensibus velut fœnix. Magna ubiq; penuria Ciuium

bonorum,hic maximè,vbi ſi quem huiuſmodi ciuem offendas,album,vt aiunt,coruum offendes.Eo igitur maiore gratia,& fauore dignus eſt,quòd vnus ex infinita ferè multitudine emerſerit & bonus,& bonorum mihi crede apprimè ſtudioſus.Quare per tuam in me pietatem fili te rogo,meum hunc Olearium Mecœnati commenda,facilè enim quàm gratum facies bonum bono.Tu,ſi me amas,hominem pro tuo amore ſuſcipias comiter, & vrbanè: cui ſi quid benefeceris operam non ludes,gratiſſimus, ac beneficentiſſimus eſt Olearius noſter. atq; hinc illi nomen Oleario eſt, quòd oleo ſcatet,id eſt lenitate,ſuauitate, vrbanitate. Poſtremò ad hãc rem velim memineris amoris mei, & quòd Plautus monet,Cum bonis fit beneficium,ea gratia grauida eſt bonis.expecto igitur ſcire à te quid feceris,& ab illo mihi gratias agi. Vale, & valeat humaniſſimus Marcolinus, & Feruffinus.

Ambo iacent,ambos erigat, oro,Deus.

Antonius Panhor. Piccinino filio. S. P. D.

BEllè quidem Cremona noſter me ſecum apud Pontifices fuiſſe comeſſatum,& debacchatum ait.Quid ni?& Catonem ebrium legis,& Homerum vini vinoſum: & Ennius ille pater nunquàm niſi potus ad arma proſiluit dicenda. ego neutiq; ſiccus ero cum Cremona madido,nec grauis vnquàm cum eodem ſcurra. Cum amicis iiſdemq;

emendatis

emendatis viris interdum insanire prudentia est. Cum Cambio, cum Scipione me interdum saltitare, quis prudens prohibeat? tu fili si semel in anno insanis sanus es, nisi cum stultis cōmertium habeas, nam ne semel quidē insanire cum stultis licet. hactenus vt Cremonam, & me expurgarem iocatus sum. De oratiuncula mea ex te aliquid quod iuuet audire concupisco, verum non magis rationē desiderii, & amoris, quâm ueritatis habeas: hoc est si minus illa collibuerit, minus collibuisse significes volo, quò aliâs studeā placere, ac satiscumulatius facere. Duo sunt, quæ in te vehementer optarim, apertum esse, stultorum amicitiam haud magni facere, quorum primū in te probè compertum esse habeo, postremū non satis. Perge igitur, esto simplex, ac sincerus, quod facis, & quia facis maximè gaudeo: nihil est magis contrariū veræ amicitiæ, quâm dissimilitudo morum. Vale.

Antonius Panhor: Piccinino filio. S. P. D.



IGitur cras, id est die lunæ Laudā, aut mauis Laudentē repeto, ac summo studio curabo Principi satisfacere: figurationes depingi faciam manibus puris, neq; eas certè tetigero, idq; audacter adiurabitis. siquidem nostri Principis salus vt mea, est sic mihi maximè curæ, & cordi. tantū pictorē instruā, cætera pertractabit Antistes noster. Quāprimū verò Laudā applicuero, rescribā Principi, quid

ſibi vult draco ille ſuus : qua in re, niſi fallor, ſatisfaciam probè, idq; ſubitò renuntiabis Andreæ noſtro: & poſthac Laudã dirigito literas apud Antiſtitem Deorum mel. Interim, quod facitis, pugnetis pro parte contra Rhodianos, genus hominum teterrimum. Poſtremò fac per Deos te oro fili, vt ſingulis diebus à te literas recipiam, & meam hanc paruiloquentiam feras æquo animo. Vale.

Ant. Panhor. Franciſco Piccinino filio. S. P. D.



Nas tantum à te literas Papiæ accepi, neq; anteriores illas adhuc olfeci. Quicquid ad figurationes ſcribis, mirificè placet, & vt pietati, ac ſtudio Principis, ſic diligentiæ tuæ habeo gratias, at Principi ſatisfaciam oportebit: verum eſt opus vt Laudã repetam pro pingẽdis imaginibus: qua de re Andream etiam conſultes, velim, & ad me ſecum per proprium nuntium ſine mora reſcribas. Igitur Principi ſatisfacturus ſum, deinde Mecœnatis deſiderio, poſtremò tibi literis aureis. Interim, quod ſæpe dico, feras æquo animo paruiloquentiam meam, tum apud Cambium curiæ lumen excuſatum me reddas. Mitterem ad te luculentiſſimos quoſdam verſus, ad me nuperimè adſignatos, niſi vererer ne perdantur, vt potè è Papia venientes. Tu vale meum decus.

Ant. Panhor. Piccinino Magno. S. P. D.



Lteras tuas illas, quas nondum olfeceram, accepi, sensiq; iam vnguenta, & suauitatem musarum: tum desiderium erga me tuum ex imo, vt aiunt, corde sum exosculatus. Curabo iterum Principi satisfacere, quod confido fore: atq; vtinã ne pictor ille Laudẽsis me detineat in mora, eoq; pacto præueniant riuales: quod velim, quoad liceret, animaduerteres, nam studeo illos vel celeritate superare: sed me angit, quòd Laudæ nõ extat pictor, præter eum quidem, & vnum, & luscum, & senem, & difficilem. Ibo cras igitur Laudã, vt hoc mane ad te verbo sius scripsi. Cætera committo amori, & diligentiæ tuæ. Ego sexcentas quidem figurationes animo habeo. Vale meum lac.

Ant. Panhor. Francisco Piccinino filio. S. P. D.



Michaele nostri huius Pontificis nepote homine, vt nosti, perhumano, & tuo, accepi tuo nomine, me esse immemorem magni Cambii, & ingratum, & fortunas hominis potius quàm virtutem, aut amicitiam sequentem: non est ita, non est. nam quod ego struo, nisi sis Oedipus, diuinare nõ potes. amaui iam Cambium, id & tu scis, & verè omnes intelligunt: amo nunc Cambium aliquantò etiam ardentius, id pace tua dixerim, neq; tu scis, neq; alii intel

ligunt. Cambius hoc ipſum vnus ſcit, & intelligit: mecum eſt Cambius, non eſt mortuus, nõ eſt, viuit apud me Cambius, loquitur, ſuauiter philoſophatur: item lectitat, pranſitat, dormit, ego velut Numa, ille Egeria. Tu Vale.

Ant. Panhor. Franciſco Piccinino. S. P. D.

SAtis abundè tecum iocatus ſum ſuperioribus epiſtolis, ſatis ſuperq; & in Cremonam conſtantiſſimum inuectus ſum, nunc illud Horatianum ſeruandum. Luſiſti ſatis, ediſti ſatis, tempus abire tibi eſt. Ioco vel maximè modus dandus, ne ſcurram agamus: qui pauxillum iocatur, vrbanus eſt, qui ſæpè, & multum ſcurra, qui nũquam ruſticus. Atqui cernere erat noſtri Cremonæ pacientiã, quanuis enim contumelia prouocatus, per iocũ dicta ſicut erant, accepit omnia, nihil omnino commotus: traduxit etenim vitam non per potiones, vt iocabar, ſed lectiones, ac diſputationes: omnis ſermo de honeſtate, de pacientia, de literis fuit: de te multa quidem loquuti ſumus, aderas, quãquam abſens, & lectionibus, & diſputationibus noſtris, tua fides, tua amicitia, tua ſtabilitas plurimum commendata eſt. Quæ omnia malo à Cremona ipſo accipias viuo ſermone, quàm me adſentatorem putes, dum te meritiſſimè laudo. Quod reliqui eſt, item intelliges auiditatem meam recuperandi cuiuſdam libelli à Zambiccario noſtro, qui centies

mihi reddere pollicitus, vereor ne propositum muta uerit, dum differt restituere: tu autē si id feceris, quod vnus facere potes, vt codicillū mihi restituat, immortales tibi sum gratias habiturus, & prædicaturus quasi quendam beneficiorum Deum: potes multa, facis multa, sed nihil ego à te vnquàm maiore cum desiderio expectaui, quàm nunc codicillum hunc animulam meam. Vale.

Ant. Panhor. Andreæ Palatio. S. P. D.



VDio te per quàm iucundum esse Cambio meo, proinde vel ea sola ratione cogor te prolixè diligere: viri quidem illius iudicium tanti facio, vt quos ille probet, ego venerer, quos diligat, ego deamem, quos ue obseruet, ego religiosissimè colam. acre nimirum & singulare iudicium est Cambio, vt qui iuxta secum non sentit, is nihil sentiat oportebit. Alioqui sunt in te quoq; artes ingenuæ, mores egregii, studia deniq; humanitatis, atq; omnia insigniter. Quas ob res etiam qui erga te non incenditur, barbarus vtiq; ferreusq; est. Faciunt hæc, atq; alia huiuscemodi, vt te, licet absentem, & quem nunquàm viderim, vnicè diligam, & abs te redamari quàm maximè desiderem: quod si concesseris, ingenti me profectò voluptate affeceris: ea si quidem voluptas, quæ ex amore proficiscitur, una est & præ aliis iucunda. Qua in re

ne me fraudes te peto,& si pateris,oro mi iucundissime Andrea. Bene vale.ex Cambio viro primario intelliges desideria,& vota nostra, quæ tibi iterum atq; iterũ commendo,emes me medius fidius hoc tuo beneficio, meq; vti,& frui poteris pro tuo arbitratu.

Ant. Panhor. Andreæ Palatio. S. P. D.



Ccepi nuper à Cremona nostro quantopere me quotidie augeas, & honestes apud Cæsarem, & Mecœnatem, quod quidem haud nouum,sed periucundum mihi extitit. ea enim natura es,& ingenio præditus, vt semper benefacere studeas,iis præsertim, quos aut doctrina, aut bonitate præstare arbitraris:facis profectò quod debes, nihil enim virtutis proprium magis est,quàm viris potissimum bonis prodesse:neq; conuenientius naturæ tuæ, quàm benignitas, atq; humanitas. sed vtinam ego talis vir sim,qualem me existimas, vtq; alii pariter me existiment,contendis, & eniteris. equidem nihil addubito tua hæc de me singularis opinio magna ex parte & te,& tibi credentes frustrabitur:sed eo me consolor,quòd me saltem gratum, & memorem virum intelliges,vt si præstantia non respondeam, me tamen tibi,vel ipsius animæ debitorem perpetuò confitear,& decãtem.Emisti me ergo tuis beneficiis,quo si posthac non vteris,& abuteris,erit non quidem modestiæ,sed insignis cuiusdam potius auaritiæ,vt intelli

gas nihil mihi voluptuosius euenire posse, quàm si me familiarius, & liberius vti cœperis. Quod reliqui est accipies à Masino fratre suauissimo, quem si studiis hisce nostris addixeris, tantum illi conferã, quantum summa mea erga te, & tuos omnes charitas, & obligatio exigit: & summatim nisi mea opera, meisq; facultatibus vteris, in fratrum tuorum præsertim ornamentis, facies sanè rem impiam, mihiq; admodum grauem, & molestam. Vale mi Palati dulcissime.

Ant. Panhor. Andreæ Palatio. S. P. D.



Vm euntem, & redeuntem à Sigismundo Cœsare Benedictum Forliuatem visitassem hic Ticini, vix primis illis salutatoriis verbis absolutis, sermo de te statim incidit amplus quidem, atq; magnificus, mirificè enim de te, tuaq; industria sentit, & iudicat, mirificè prædicat. homo est, vt mea fert opinio, vnus omnium memor, & gratus, & in quẽ beneficia nulla perdantur, à te præsertim, à quo & si immortalia beneficia accepisse autumet, & quibus haud quaquàm referre gratias queat, tamen ea verborum magnificẽtia, & auctoritate te exornat, vt maiores à viro grato desiderari neq; debeãt, neq; possint. Qua ex re tibi plurimum gratulor, quippe qui talem tuæ virtutis buccinatorem, & prædicatorem inueneris: amat te tantum præterea, quantum demiratur, nec me in amando fallere potest homo omnium pu-

rissimus,ac luculentissimus:in prouerbio est, vt tussis, sic nec amor occultari potest. Dii boni qua ille affectione de te loquitur,qua pietate deosculatus est fraterculos tuos,qua tandem auiditate sitit Abbatē Massinum, qua gratia,quo studio,qua charitate complectitur tuos omnes? Iam vides quid à te vicissim, quid à nobis omnibus faciundum sit,si in amore vinci nolumus:qua in re superari maximè turpe est:igitur hortatu meo hominem,quod facis, honestabis, & augebis,tuisq; hanc supellectilem auream conseruabis,& continebis æternùm. Vale.

Ant. Panhor. Andreæ Palatio S. P. D.



SI mihi aditus ad te pateret, & nostri Principis interdictum ita permitteret, non literis ego tecum egissem,sed aduolassem nimirū, ac coràm fuissem te solatus:non proinde quia ad dolorem admodum medicina indigeas,forti enim,& armato animo esse consueuisti,sed quò ipse pietatis officium,& charitatis munus explessem. Sed veter licet ad te ire,hoc certè nusquàm prohibebor, animi sententiam literis commēdare. Heri itaq; nobis adlatum est acerbissimum, & infelix nuntium de migratione Alexandri fratris:quo primum quidem indoluimus, ac quanquā inter Philosophos & nati sumus, & quotidie obuersamur,non potuimus non cōmoueri morte ornatissimi, ac consumatissimi adolescentis. mox

verò

verò vt rationis,& ſapientiæ arma, atq; antidota ſuccurrerunt,leuati ſumus: & ea ſunt. Principiò ſic omnes natura creati ſumus, vt mortalitati debeamur, neq; perſonarum delectus vllus,neq; diſcretio eſt:moriuntur diuites,moriuntur tenues: occidunt pii,occidunt impii:deficiunt pueri,deficiunt ſenes:&, vt Satyricus noſter inquit,Oſſa vides Regum vacuis exuta medullis. Itaq; Dei, & naturæ inſtituto naſcimur, vt moriamur:vt cum tale aliquid obtigerit,piaculare ſit, non æquo animo ferre,quod Deo placitum eſt, & naturæ. Quod & Satyricus alter elegāter ait. Lenius fit patiētia quicquid corrigere eſt nephas. Deinde cum huius vitæ perpetuos labores,fluctus,atq; pericula repeterem,infinita quidem & corporis, & animæ, ſatius,tutiusq; exiſtimabam hominem mori, & Deum Patrem repetere,diſſolui,& eſſe cum Chriſto, quàm hic viuere,vbi vita mors certa foret, & æterna. Sanè bonis,& emendatis hominibus,præſertim chriſtianis nihil charius, nihil optabilius eſſe poteſt, aut eſſe debet,q̄ hiſce exuuiis,vt ita dicam,carcerariis exui,eoq; migrare,vbi beati æuo fruuntur ſempiterno. Ea ratione credo adductus Empedocles Agrigentinus pater ille Philoſophorum,& decus, Aetnā inſiluit, fortiter quidem, & ſapienter, vt & Philoſopho, & Siculo par fuit. hoc enim ipſum, quod reliqui ferè omnes mori exiſtimant,ille viuere eſt arbitratus. Atqui nobis non gentibus, ſed chriſtianis id quidem non

licet, mortem namq; nobis conscire diuinæ legis præcepto prohibemur: si mors autem accidat, seq; vltrò offerat, suscipienda alacriter est, atq; amplectenda, quasi Dei immortalis beatissimum donum. Hinc Pericles Atheniensis cum clarissimis duobus filiis esset orbatus, nō modò vultum, aut orationem, quam per id tempus agebat, non commutauit, sed ne coronam quidem capite deposuit. Præterea quis mihi affirmauerit nostri huius adolescentis vitam diuturniorem non propinquorum, & necessariorum exitio futurā? Erat in faucibus hostiū, erat præses exigui oppidi, & immuniti: poterat ergò vel facile expugnari oppidū, & adduci ipse captiuus. Pone eum captum, quē vtiq; omnes admirantur esse non captum, non tunc & Palatianæ domus calamitas subsequebatur, & amicorū omnium desolatio captiuitate vnius? Scitè admodum Epithetus Philosophus: Non omnimodo Diis exosos esse inquit, qui hac vita cum ærumnarum varietate luctantur: sed esse arcanas causas, ad quas paucorū potuit peruenire curiositas. Ego mihi sæpe persuasi, quicquid bonis in vita accideret, quanquam id triste, aduersumq; videretur, esse lucrifaciendum: atq; eum prorsus infelicem censendum, qui semper felix habitus esset in vita. Postremò virtus ipsa, ac bonitas Alexandri obuersabatur oculis meis, & grauitas in adolescente, qua posset etiam senes prouocare, & vincere, religio in Deum, pietas in parentes, studium in

fratres,iustitia in cunctos. Quæ cũ ipse meminissem, more Xenophontis Socratici maiorẽ ex virtute adolescentis voluptatẽ, quàm ex obitu dolorem percipiebam:eius enim virtutum memoria, quanuis ipse decesserit,suauissimè fruor,atq; delector : sola enim virtus non interit, quæ & facit, vt nunc,semperq́; viuat apud me suauissimus Alexãder. His ego,& similibus Andrea fili rationibus, atq; argumentis me ipse consolatus,institui & Palatiolum velle delinire:is enim accepta desideratissimi fratris morte fleuit ad horam, mox libros poposcit Tullii,& Basilii, quorum lectione,& exemplis ipse erigeretur. Tum ego oportunitatem nactus,Heus inquam Palatiole, quo pacto fers optimi fratris casum? num Philosophorum fortassis oblitus es? num fortissimorum hominum, quos cum mortem filiorum, tum patriæ euersionẽ, tum siquid etiam tristius fieri potest,magno, atq; robusto animo tolerasse,crebrò lectitamus?tum ille,grauiter,fateor, primò nuntium audiui, mox verò vt in mentem venit,quàmplurimos esse homines, qui nullos fratres habuissent,mihi tres adhuc reliquos esse florentes omnes,& ornatos aliquantò sum refocillatus, Deoq́; laudes,& gratias de superstitibus habeo potius,quàm vt defunctum iam amplius lugens, ingratus, & iniquus videar erga Deum.Habes nunc quibus ego,& egregius puer Iphicleus Palatiolus argumentis à mœrore,atq; omni propemodum afflictione liberati simus,

quod tibi animo cognitum ea saltē ratione voluimus, quòd ex nostra animi tollerantia non mediocre te refrigerium esse capturum ariolamur. Cura vt valeas, atq; illud te ne fugiat ab Aristotele sapienter dictum: Principum ministros alacres, & iucundos esse debere. Ex Stratella.

Ant. Panhor. Andreæ Palatio. S. P. D.

ITerū à te mihi literæ delatæ sunt, hæq; breues, & Laconum ritu circumcisæ, refertæ nihilominus & pondere, & efficacia. Lacones enim, quos tum Lacedæmones, tū Spartanos appellamus, hac præcisi sermonis breuitate admodū oblectantur, & succinctum hunc dicendi modum quasi peculiarem sibi vendicant. Lacedæmonii Philippo, Dyonisius Corinthi est, nec plura. huiusmodi enim sermo vehementius sauciare animos auditoris videtur, quàm si vberiore verborum circumitu dixissent. Quanquā Dyonisius latè, atq; amplè iampridem dominatum obtineret, vt tu nunc in præsentia, tamē priuatus, & extorris, amisso regno Corinthi domicilium habet. Tuæ itaq; id genus epistolæ non proinde mihi minus gratæ, & iucūdæ sunt, quia breues, & circumcisæ, & Laconenses potius quàm Parmenses, cum sint eædē acres, & vt ita dixerim, succi plenæ: quibus inter legendum mirificè inflammer erga te, tuosq; mores sanè liberales, vereq; palatinos. Quid enim efficacius,

quid uel studiosius scribere potuisti, licet breuiter, q̃ me diuino Principi gratiorem in dies magis, magisq́; fieri: quàm exorasse te literas vndequaq; meam laudem, & amplitudinem concernentes: quàm deniq; te effecturum polliceri, ne vel ipsa vtilitas, aut tuo more tranquillitas animi, honori desit? Id & si tu Laconum breuiloquentia exprimis, periucundum tamen mihi fit, eoq́; me mouet magis, quò breuius dictum, vel si posthac libitum sit dicas in hunc modum. Ille illi salutem, laus & gratia tibi parta est apud Principem, vtilitatẽ sperato mea opera. Vale, vel etiam: breuius dummodò scribas. Ille illi, vtilitas etiam impetrata est, nec plura. Quid enim præcisius scribi, aut cogitari potest? erunt tamen hæ literæ mihi multò suauiores, felicioresq́;, quàm meæ tibi, quanquam sint longiusculæ. ab amicis enim, quod sæpè dico, beneuolentiam potius, quàm eloquentiam desidero, licet vt ante dixi tua lectitans, vehementissimè concitari me sentio, vtiq; magnæ, & exquisitæ cuiusdam eloquentiæ coniectura. Vale.

Ant. Panhor. Andreæ Palatio. S. P. D.


QVò magis, ac magis illã diuini nostri Principis responsionem animo repeto, eò magis, ac magis ipsius liberalitatem, ac beneficentiam admirari cogor: & sperare desideriis meis. Facit ille profectò rem se dignam, qui complecta-

tur cum charitate, & benignitate incredibili seruos, aut quos mauult appellari familiares, & deuotos excellentiæ suæ, eosq; prosequatur laudibus, & benemeritis. Hoc sanè Principis officium est, dignoscere in primis beneuolentes sui: illosq; exornare simul, & augere, atq; eo pacto id est gratia, & mutua beneuolentia sibi reliquorum, vel exterorum animos aucupari. Quàm scitè quidam interrogatus, quid est Regē esse? diligi, & obseruari inquit. Ego quidem in iis esse debeo, & sum mehercle, qui pro Principis studio, & pietate immortales ei laudes, & gratias habeam, simq; apud gentes omnes perpetuò decantaturus, in deuotos eius nominis gratitudinem, in bonos obseruantiam, in peregrinos charitatem, in omnes humanitatem, in me simul hæc omnia, & plura etiam officia: ex quo iam deleo ex animo Siciliam, Panhormium, Bononiam, parentes, fratres, reliquosq; fermè innumerabiles propinquos, & affines meos. Ipsi perpetuò inseruiam, ipsi viuam: ipsi poëter, ipsi deniq; quicquid in me est aut ingenii, aut industriæ, aut fidei, ipsi inquā vni dedicem, deuoueam, tradam necesse est: & quod Horatius ait, secum viuere amem, secum obeam libens. Quod reliquum est, studiis illis incumbam, ac toto quidem pectore, quibus vt darem operā iussu eius mihi renuntiasti. Quam in rem velim intelligat, me iam septem, & plures annos intendisse, tum modestiæ, & existimationi non minus studebo, nec ingenio so-

lum,ſed morum ſobrietate curabo, vt ſua dignus veniam opinione, & obſeruantia. Interim curato tu,vt eueſtigiò deſcribantur, emittanturq; mihi literæ familiaritatis,quas,vt humaniſſimus Princeps eſt, ita te internuntio mihi perhumaniter pollicitus eſt,proſpiciens ea etiam ex parte laudi ſcilicet, & gloriæ meæ, nec non meorum gaudio, ac propè felicitati. Mihi quidem nihil laudabilius,nihil præclarius euenire poteſt, quàm ſi omnes intelligant, me non familiarem, ſed famulum eſſe huius tam excelſi, tamq; digniſſimi Principis,meis verò nihil æquè iucundius, aut optabilius futurum eſt ſcio,quàm ſi quid tale de me ſentiant aliquando.Deinde erunt exarãdæ literæ propinquis ipſis, & neceſſariis meis, vt accipiant vel ab ipſomet Principe,me deſignatum eſſe familiarem domeſticũ eius excellentiæ, idq; eos ferre literis exhortetur æquo,& tranquillo animo, licet ob eam rem ſponte, & immortaliter gauiſuri ſint, certo ſciò.Conſanguinei ipſi mei Deorum benignitate ſunt propè innumerabiles,ſed vt res deducatur in anguſtum,ſcribat tantum Iuliano, & Ioanni dulciſſimis fratribus germanis meis,apud Panhormium eoſdem commẽdet ipſi Alphonſo Aragonũ, & Siciliæ Regi ſapiẽtiſſimo,hoc eſt,quod humaniſſimus Princeps vltrò mihi,& liberaliter offert, quodq; & ego annuo, & ſuſcipio libens. Tuæ partes ſunt procurare,vt ſtatim literæ eiuſmodi mittãtur,& Principi me iterũ,atq; iterũ dedere. Vale.

Non me germani, patriæ nec dulcis amores
Solicitant: me ſolus habes, mea pectora verſas,
Solus & ante oculos, noctuq; dieq; pererras.

Ant. Panhor. Andreæ Palatio. S. P. D.

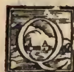


Ccepi tandem à te VI. Cal. Martias epiſtolam, cum non ſolum admirarer, vt arbitraris, ſed etiam execrarer tuam iſtam aut obliuionem, aut taciturnitatem: nam quòd mihi ſilentiũ ſuadet, id eſt ſcilicet, ne videar aut petendo moleſtus, aut cupiendo ambitioſus. Cæterum quòd à me petis epiſtolas, ſi quas aut Cæſaris, aut Alexãdri habeam, poſſum in ea re tibi, & Principi conſilio potius, quàm auxilio ſatisfacere, ſiquidem apud me minimè ſunt, neq; vndè illas, ſi quæ extant, extorquere poſſem ſatis adhuc intelligo, niſi à Nicolao Nicocli ſolertiſſimo antiquitatis, ac rerum huiuſmodi ſcrutatore. Ego verò hortor, ac moneo Principem noſtrum, vt commentariis potius ipſius Iulii Cæſaris, quàm perpaucis eiuſdem epiſtolis oblectetur, ne plus in quærendo, quàm in legendo temporis conteratur. Rurſum extant geſta, ac dicta Alexandri, à Q. Curtio luculenter, atq; feliciter ſcripta: quæ ſi ſemel tantũ deguſtauerit Princeps, nihil ſuauius, nihil optabilius, nihil deniq; Principum lectione dignius ſeſe legiſſe, vel audiuiſſe fatebitur. ſed ſus Mineruam. ego inquã epiſtolas, quas tantopere concupiſcis, non habeo, quod pro tuo in Principem

cipem

cipē desiderio,& in te meo grauiter, & molestè fero. Quod reliquum est,puto tibi iam innotuisse Augustam necessarium meum non in dies,sed in horas aduenturum ad me Papiam,quò me secum in patriam reuehat,quod ego iamdudum veritus, & vaticinatus sum:quò fit,vt ni statim prospexeris rebus meis, quæ & tuæ sunt, sis omnino me cariturus: verum hæc à Cambio prolixius accipies. Vale.

Antonius Panhor. Guasco suo. S.P.D.



Vòd binis tuis literis nihil respondeo quereris,meq; & lentitudinis,& ingratitudinis accusas,neutrum sanè in me vitium: non enim lentus in scribendo appellabitur,cui scribēdi potestas obnegata est:neq; ingratus is erit, qui beneficii memor est,& in amore non vincitur. Duo sunt,quæ velim tibi persuadeas,à me vnicè te vnū ex omnibus diligi,& in tuā rē neq; fuisse,neq; fore negligentē. siquod desideras,fieri nequit,quid me insimulas?at saltē scribas,neq; id datur,& tamen scribo: nam qui amat,neminem omnino veretur. Vale meum desiderium.

Ant. Panhor. Antonio Theologo. S.P.D.



Iteras à te proximè accepi,quibus vt vnà cō ueniamus hortaris gratia beneuolentiæ inter nos reintegrandæ.Id ego & laudo, & iuxta tecum concupisco, sum profectò qui cuicunque

& tibi maximè gratificari velim: neq; idipsum, quod in præsentia efflagitas, per me stetit antè hac, quo minus fieret, vt tu nosti. Rursum petis, vt interim ab inuectiuis abstineam, idq; etiam tibi assentior, & calamum frango, tu modò perstes in proposito. Ego quidem à Diis immortalibus nihil vehementius peto, quàm pacem, atq; animi tranquillitatem. A Feruffino, & Catone Iurisconsultis salue, & Vale.

Antonius Panhor. Bartholomeo Senensi uiro suauissimo. S. P. D.


Iteris his, quas domino Gubernatori mittimus, ab eo commodato petimus ad breue tempus eos legum textus, quos Mediolani habet. Infortiatum, Digestum vetus, ac nouum, & nescio an Codicem præterea habeat: tuum officium sit curare, illos ex continenti habeam, statimq; mihi mentem Præsulis renuntiare. Qua in re si quid suasione opus est, Tullius esto. Cum Henrico tuo viro iucundissimo societatem scolasticam coiui. Te diligit, & quidem ardentissimè, tuos amores narrat, tuas ægritudines: quod, quia in præsentia liber, & sanus es, voluptuosissimè audio. Cura dein te molliter Bartholomee mi dulcissime, etsi quid in rem meam adstruxeris, mihi significato. Vale meum pascha, è me item valeat tota Præsulis humanissima domus, & familia.

Ant. Panhor. Bartholomeo Pontifici. S. P. D.


Apiam, siue vt mauis Ticinum Diis gratia contigimus sortes, & incolumes: vbi gẽtium moram producam, quoad tibi, vel Diis colli bitum fuerit. Literas tuas reddidi: exceptus sum comiter tum à Gaspare tuo, tum à Feruffino clarissimo Iurisconsulto: tu verò siquid interim in me augẽdum, atq; honestandum adstruxeris, crede mihi, mihi inquã crede, haud minus gloriæ tuæ prospicies, quàm vtilitati meæ. Ego verò iuri ciuili interim operam do, & si studiis his meis consuli concupiscis, tres illos, aut quatuor legum textus, quos Mediolani habes, tantisper mihi commodato concedes, dum meos partim ex Bononia, partim ex Senis accepero: efficacius non rogo, ne tuæ beneficentiæ, & in me beneuolentiæ diffi dere videar. Vale meum sidus, meq;, vt facis, perseue ranter ama: ego ni te prolixè diligo, atq; vnicè obseruo, dispeream.

Ant. Panhor. Bartholomeo Pontifici. S. P. D.


On poteram equidem gratiore, aut iucundiore nuntio affici vir humanissime, quàm eo, qui proximè mihi ab Ioannis Lamolæ docti in primis adolescentis, & emendati literis allatus est. Siquidem enuntiat, quod ego magni semper æsti maui, quodq; mirificè concupiui, me tuam gratiam

iniuisse iam. Cum enim sæpenumero tuum suaue ingenium, doctrinam, animi virtutes, â maximis, spectatisq; viris celebrari laudibus audirem, mirum in modum me ipse alliciebas, perfringebas, irrepebas deniq; in sensus meos: fiebatq;, vt te, tametsi nunquam videram, tam ardenter diligerem, quàm te illi vehementer laudarent, probarentq;. fatebor in amore mollitiem meam, nunquam beneuolentiæ impetum continere potui, si modò cuiuspiam fieret aliqua virtutis, aut probitatis significatio. natura quidem omnes in amore procliues sumus, eorum præsertim, qui præseferunt aliquam probitatis lucem. Quorsum hæc? vt intelligas me iampridem in te, tuosq; mores affectum, incensumq;: in præsentia verò quoniam & abs te multa charitate diligi me audio, adeo præ lætitia distractus, adeo distensus sum, vt si vngula vel leuiter me contingas, facilè me totum dirimas, aperias. Quis me felicem, & beatum nō putet? quis me vera, & præcipua laude dignum non existimet? quis me perspectum, & abundè iudicatum non habeat? qui tam præclaro, tam magno, tam graui, tam deniq; literato viro placuisse, & amicum fuisse cognouerit? Qua ex re si quando musis habui gratias, nunc maximè & habeo, & ago peringentes certè, quæ me voti compotem effecerunt: qua quidem in re illud pro virili semper adnitar, vt perpetua sit amicitia, quam musæ ipsæ conciliarunt. Et sanè cū alioqui haud facilè amicitia ad po-

ſtremos cineres perduret, eam tamen, quam muſæ deuinxerunt, à muſis didici perpetuã ſimul & memorabilem eſſe ſolere: ſed de amore hactenus. Nunc ad Lamolam noſtrum redeo, is me per epiſtolas rogat, & quidem tuo nomine, vt Hermafroditum meũ ad te propediem mittam: ait enim incredibilem tibi ſitim inceſſiſſe videndi eius, & lectitandi verſus meos. Ego cum primò ſubſiſterem, ſiquidem res ádmodum laſciua eſt, & adoleſcentis opus, dein certa ratione decreui, quicquid id eſſet, pro tuo iuſſu dimittere: vt ſi quid tuis moribus, tuaq; ætate alienum offenderes, eſſet quod tibi potius imputares, qui id exegeris, quàm mihi, qui vt tuæ voluntati obtemperarem, exhibuerim. Mitto igitur tibi meum Hermafroditum, libellum quidem laſciuum, ſed ea laſciuia, qua ſummi oratores, ſanctiſſimi Poëtæ, grauiſſimi Philoſophi, viri continentes, & chriſtiani deniq; prælußere: & ſanè caſtum eſſe decet pium Poëtam ipſum, verſiculos nihil neceſſe eſt, quod tu pro tua eruditione pleniſſimè noſti. quare hoc apud te prolixius tractare, eſſet quod aiunt, Mineruam edocere. Illud autem ſimplicius, & amicitius feceris, ſi quod de eo dicturus es aliis, id ipſum egeris apud me, vt quid de me ſperandum ſit, ex tuo magno, acriq; iudicio deprehendam, atq; conſtituam. Vale meum decus, tibiq; meam muſam habe, eamq; deſidiæ indormientem quandoq; excita.

Antonius Panhor. Bartholomeo Pontifici Mediolanensi. S.P.D.



OLim ad te nihil scripsi, sperãs quotidie fore, vt non literis, sed & iucundis nuntiis possem te gaudio afficere. Id dum in singulos dies spero, reiectus sum in hunc usq; diem, vt si lentitudinis inculpandus veniam, desiderio tamen hoc meo sim excusandus, simul & laudandus. Igitur est quod Diis gratia mecum læteris, & triumphes, & hoc est: literæ tandem à Philippo domino nostro mihi redditæ sunt humanitatis, beneficentiæ, & cuiusdam propè felicitatis plenæ, eas vt perlegas, & interpreteris ad te mittimus: in quibus si quid offendas, quod amplitudini accedat meæ, statim ĩtelliges id tua opera, ac studio euenisse, & me debitorem tibi cõstitutum: quod ego nunquam abnegauero, non, si quispiam minetur mihi taurum Phalaridis. Ea ex re gratias velim agas, & persoluas Ioanni Feruffino nostro non incelebri Iurisconsulto, qui posteaquàm me illi per epistolas commendasti, nunquam vtiq; requieuit, quoad rem perduxerit eò loci, quò tu vides, nihil veritus, aut labores, aut quod certè extimescendum fuit, quorumdam hominum inuidiam, aut calumniam. Tantum profectò debes in hac re obseruantiæ, ac fidei erga te illius, quantum ego charitate, liberalitate, & facilitate tua tibi obstrictus, & deuinctus sum. Quare tu illi gratias ali-

quando referas, quas ego tibi perpetuò habiturus ſum. Quicquid in Rhodum ſcripſimus occultum eſt: res enim monet ne efferatur: quàmprimum autem edidero, quicquid id eſt, & eſt fortaſſe non illepidum, primus tute es & lecturus, & emendaturus. Interim cura vt valeas meum numen. Papiæ.

Ant. Panhor. Bartholomeo Pontifici. S. P. D.

SI vales benè eſt, ego valere opto: factum eſt enim, vti huius aëris malignitate febribus, & aduerſa valetudine corriperer, non quidem ſouls, ſed ſi quid ad ſolatium ægrotantis attinet, cum decem fermè millibus hominum. Multi vitam efflarunt, quanquam aiunt neminem peſte, aut malo morbo periiſſe. nos verò nuſquam maiorem peſtem, nuſquam corruptiorem aërem, nuſquam maiorẽ Deorum iram, nuſquam corruptiora omnia vidimus, inſpeximus, quàm Romæ. Ego Diis gratia conualeſco in dies, ſperoq; monſtrum id profectò horrendum, informe, ingẽs poſſe propediem effugere. peſſimi quidem illi calores ex me ad Barbaros iã abierũt, apud quos Chriſti nomen inuiſum eſt. Interea verò ſiquid tua illa innata, & prædicata benignitas, ſi quid tua in me beneuolentia adſtruxerit, delegerit, atq; firmauerit, cũ ob alias cauſas, tum ob id maximè tibi gratias habiturus ſum, quod ne denuò Romam reuertar effeceris: quæ res faciet, vt & ſi natura minimè ambitio-

ſus ſim,tamen ſi quid in præſentia in me contuleris, tam gratè,tam libenter excipiam,quàm ſi magnopere concupiuerim Vale.

Ant. Panhor. Pontifici ſuo. S. P. D.



Ato Iureconſultus hic eſt,eſt peropus Placentiam eamus etiam hodie, ſi modò nos equi non remorentur. Quare à te peto, & ſi pateris etiam rogo,ſine abutar mula tua nigra ad biduum,certè quidem abuſus eſt,nam tibi pernecesſariam cognoſco : ſed amoris,& gratiæ verè ampla eſt licentia. Viſuri illic ſumus Antonium Cremonam. Ludouico doctori ſiquid tuo nomine nuntiari vis, iube. Palatiolum meum tantiſper penes te committam. Vale.

Antonius Panhor. Chriſtophoro Lampugnano. S. P. D.



Vm eſſet de te proximè ſermo,vel admiratio potius inter egregios quoſdam viros,audiui,nam aderam unà, tum primum inualetudinem tuam:quo nuntio quanuis pro mutua inter nos beneuolentia ſim ſanè vehementer commotus, potui tamen ea ratione me aliquando conſolari, qui te cum doctrina,tum fortitudine animi pollentem,ac præditum noui, ſapientia quidem confirmari potes, virtute patiens fieri : alioqui febris, & motus omnis

contra

cōtra naturā tēpus plusquā breue habeat necesse est: et quod breue est, sit licet magnum, tolerabile esse debet. Habes præterea Girardū Medicū, cuius peritiā, & medendi scientiā non minus sperare possis, q̄ despe rare negligentiā: quippe cū doctus, & Esculapius ferè alter, tū curis felix, & fortunatus sit. His, atq; aliis quibusdā argumētis possum tuā istam corporis ægrotationē ferre aliquantò modestius. Verū cū mihi, quod citò sit opto, renuntiaueris te prorsus cōualuisse, & ad barbaros abiisse febres illas, tantum voluptatis, ac solatii percepturū me tibi persuadeas, quantū ne propinqui tui magis queāt, aut si qui tibi sunt amore, & familiaritate in primis deuincti. Tua quidē indole, & egregiis animi ornamētis ita te olim amare cœpi, ita pseuerānter in dies magis, atq; magis amo, vt siquid ægrè, aut, quod malo, si quid tibi voluptuosè accidat, mihi diuidue sit oportebit. Mea quidē opinione barbarus est qui te nō diligit: inuidus, qui te non colit: saxeus, qui te nō laudibus fert. Hæc hactenus. Indagationes illas ad Terentiū, quas à me petis, exquirā, & seponā tui causa. Commentariorū ad Plautū aut primus, aut primò proximus, si modò illos tāti feceris, exēplar habebis. Deniq; nihil apud me est, quo nō vti, & abuti possis arbitratu tuo, neq; vspiā defuturus sum studiis tuis, non solū absens scripto, sed ne p̄sens quidē viuo sermone. Cura vt valeas, nā aderit Phæbus scio: secūq; feret, quicūq; sapores, quicūq; & cātus corpora fessa leuāt. vale.

Ant. Panhor. Antonio Beccariæ. S. P. D.



A Cambio viro officiosissimo certior factus sum, assensisse te perlibenter votis, & desideriis meis, atq; vsum in me peculiari, & ingenita tua illa animi benignitate, ac beneficentia: hoc est concessisse mihi, meoq; vsui domum tuam. Qua ex re gratias tibi quidem ago, & habeo, non autem refero, neq; persoluo, quippe cum id neq; ipse pro dignitate possim, nec tu tibi pro beneficiis gratias referri desideres. Virtus, & humanitas tua tibi gratias abunde referunt, & benefaciendo gaudere consuesti, non accipiendo: idq; generosi animi est, sua virtute, non aliorum ope gloriari. Itaq; liberalitas tua singularis, humanitas, clementia, & quibus maxime illustraris, fides, & integritas, tibi tecum gratias, & quidē immortales reddent. ego equidem, quanquàm idipsum respuis, pro tuo hoc benemerito tantum tibi debeo, quantum vel ingeniolo possum, vel obseruantia, aut gratitudine in benefactores meos. Demum prouiso ne tui huius distædeat propositi, sed intelligas bene actum cum domo tua fuisse. In ea quidem exornanda, ac polienda vtiq; diligentiam præstabo, quam ne rebus quidem meis exactiorem possem. Hortus coletur, reduceturq; in pristinam venustatem, atrium, impluuium, aulæ, cameræ, laquearia, reliqua deniq; domus verretur, expurgabitur, cōponetur: atq;, vt tua est, tibi sem-

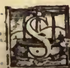
per, atq; omni tempore aperta, patésq; erit: nec mihi quicquã iucundius accidere poterit, quàm qui nunc te benefactore vtor, si aliquãdo te hospite fruar: atq; illustrer: & haud scio an id onerosum aliis foret, mihi certè felix, faustum, & optabile futurum est: neq; seruituti, sed libertati potius, & vt dixi, felicitati meæ adscripsero, si quando Ticinum te contuleris apud me, immò apud te. Cætera autem tuæ sententiæ, tuæ benignitati committo. Tantum quo tempore, quóue die ea potiri possim rescribas, te vehementer rogo: nã quò citius, eò liberalius. Vale nobilitatis splendor.

Ant. Panhor. G. Pontifici Laudensi. S.P.D.

AVianum tuum, & Martialem Poëtam non illepidum accepi iam, atq; adeo quidem acceptius, quò maturius, & opinione celerius missos. Facis vt prudentem decet, & beneficum virũ. Ille enim quod altè, & consideratè cognouit, celeritate conficit: hic cum demum benefacturus est, nihil differt. Adeo verò celeritas in omni re grata, probataq; est, vt vel citò abnegare pro beneficio sit: cõtra si producis quod tandem facturus sis, mora beneficium inficis, & gratiam perdis. Gneus enim Pompeius, vt nosti, non minus celeritate in negociis, quàm fortitudine in periculis commendatur. Laudo itaq;, ac deosculor tuam hanc benefaciendi alacritatem, atq; festinationem, nec certè minus quàm beneficium ipsum: ta-

metsi quodcunq; à te munus proficiſcitur, non exiguum ſit neceſſe eſt. Cæterum codicibus, & Poëtis tuis oble&abor, quoad ſtudia & voluntas tulerit tua: exſcribi enim liber non poteſt, adeò multis locis caducus, & obliteratus eſt. Tu verò ſi quid in me eſt, aut librorum, aut induſtriæ, aut ingenii pro tuis porrò vtere, & abutere, tua quidem vel anima ipſa mea eſt: eritq; liberalitatis tuæ, & beneficentiæ in hoc quoq; ſatisfacere voluntati meæ. Vale Pontificum decus, & licet abſis, ſis tamen felix vbicunq; mauis, & memor noſtri Galathee viuas. Iterum vale.

Antonius Panhor. G. Pontifici Laudenſi. S. P. D.



SI vales gaudeo, & propè triumpho. Ego Diis gratia valeo. Nihil equidē in præſentia tibi, aut mihi melius optare poſſum, quàm corporis valetudinem: ea enim malignitate aëris viuimus, vt ſani ſi qui ſunt, ægrotantes videantur, ægrotantes verò ſemimortui. At verò mihi nil ægrius ferre eſt, quàm beneuolorum abſentiam, præſertim per hanc cœli inclementiam, cœli certè inclementiam: nam puros ſimul, & impuros inſectatur. Accepi enim te nuper ob peſtis ſuſpicionem Lauda exceſſiſſe: id quicquid eſt, optarim à te certius reddi. Tua quidem valetudo, & fortitudo felicitatis meæ pars eſt: quaſi repoſuerim ſummam animi voluptatem, quam Epi-

curci summum bonum appellāt,in prosperitate tua. Sanè mollior sum in amādo, te maximè,cuius virtus, & humanitas ita me eneruat, ac penè dixerim, effœminat,vt facilius ærumnas Herculis,quàm tui desiderium ferā.De Feruffino item nostro viro sanctissimo aliquid velim renunties. Siquidem ambo valetis,valeam & ego necesse est. Abbas tuus ille omnium suauissimus à me valeat. Tu si quid rescripseris, leuabis me haud mediocri mœstitia. Vale.

Antonius Panhor. Oldrado. S. P. D.



Ndreas Theologus hic literarū adlator vir doctus,& cōterraneus meus à me petit,vt se tibi cōmendem:innotuit quidem illi, vt multis præterea,tua erga me charitas,& affectio. Ego verò à tua natura, tuisq; moribus haud alienum ratus, fouere,& augere Christi Domini Philosophos, hūc tuæ fidei,tuæq; beneficentiæ committo. Vult paruus parua,honestus honesta:tu perinde mihi gratum facies,ac si illi magna contulisses. Vale.Ego tuus perseuerantissimè persto.

Ant. Panhor. Luchino dulcissimo. S. P. D.



Ptarim adolescens honestissime corā affuisses,cū officiosas ad me tuas literas perlegebam. cognouisses sanè non verbis solū, sed vultu,fronte,supercilio,risu,quanta me lætitia affecerit valetudo Victorii nostri viri clarissimi.Crede mihi

crede inquam non potuit quicquam iucundius, aut voluptuosius renuntiari, non Regē me quidem creatum. Etenim amo illum pro suauitate ingenii supramodum, nec quicquam est, quod ardentius cupiam, quàm illum videre, suæq; fortitudini coram gratulari, tametsi de vita illius nunquā addubitauerim. Deus non lædit amantes. Idcirco dimittere ad nos caballos poteritis die Saturni, aut si lubet etiam ocius, nam vt prædixi nihil in vita peræquè appeto, quàm eum vise re, quem tantopere diligo, & deamo. Vale flos adolescentium, nam reliqua viuis affatibus agemus, & op portunius, & iucundius.

Ant. Panhor. Nicolao Quæstori. S. P. D.



FOrtunatum hunc, quem tibi aliâs literis & laudaui, & commendaui, iterum nunc, atq; iterum tuæ liberalitati commendo, & sum commendaturus, quoad hominem verè fortunatum facias. Vult tuis manibus locari quouis in loco: vult tuus esse, quo vti possis pro rota figulari. Mihi quidē eo officio proinde maximè gratum facies, quòd cognosco nulla in re ampliorē laudem assequi te posse, quàm egenos iuuando, bonos fouendo: de Fortunato satis. In re autem Palatiana, id est miseri Andreæ, spes omnis in te residet. Tu si in ea re hominum expe ctationē adimpleueris, immortalem crede mihi gloriam assequuturus es. Vir bonus ille, & amicus tuus

& eſt,& habetur. A Maſino fratre rem omnem accipere de buiſti,quam ſi mandaueris effectui à pleriſq; aliis,à me certè pro Deo quodam amicitiæ prædicaberis. Vale meum decus.

Ant. Panhor. Aloiſio Crotto.S.P.D.



Vm eſſem aliquanto otioſus hodierno die peroppertunè mihi oblata eſt tua quædam epiſtola ad Lanzalottum fratrem, qua ſcilicet efflágitas à nouo ſponſo,nõ quidem epulas, quod vtiq; paraſitorum eſt,ſed quomodo ſe geſſerit in duello nouus miles:& huius generis multa facetiſſimè quidem,& vrbanè, nihil tamen inconueniens grauitati, atq; authoritati tuæ : ſiquidem & ipſum Scipionem ſummum virum,& Imperatorem interdum remiſſionis gratia,tripudiantem accepimus : & Catonem virum maximum aliquãdo animum Reipublicæ curis preſſum,atq; contritum,vino leuare,atq; reficere conſuetum. Lucullum quoq; virum grauiſſimum comitate,& feſtiuitate nonnunquam gaudere ſolitum legimus. Et C.Cæſaris,& ipſius deniq; Socratis lepôrem, atq; facetias nemo literarum ſolers ignorat. Eſt enim in vita hominum ceſſatio quædam, atq; remiſſio, vel ab ipſis Philoſophis, vitæq; magiſtris conceſſa. Nã cũ perpetuò laborare nequeamus, ſolatiorum quãdam moderationem nobis rectiſſimè permiſerunt. Tu verò Aloiſi vir grauiſſime,qui tantum glorioſiſſimi Du

cis nostri negotiis circumueniaris,vt,quod aiunt,sedere,& respirare vix queas,haud absurdè facis,si interdum cum fratre præsertim iocaris: atq; hanc tibi remissionem animi potius delegeris, quàm vinum illud Catonis,& Scipionis saltatū. Sed his missis,quis enim nesciat viris grauibus,ac sanctis interdum iocari licere? Ad epistolam tuam redeo perlepidam quidem illam,& vndequaq; festiuam. Eam ego summa cū voluptate non dico legisse,sed ebibisse quodāmodo mihi visus sum. Dilexi te quidem antehac humanitate, beneficentia,& qua plurimum commendaris æquitate,ac fide,nunc etiam tua hac comitate,& iucunditate me tibi in perpetuum comparasti. odi nimirum rusticos quosdam homines, immò vix quidem homines, ab omni iucunditate,atq; humanitate abhorrētes. Vt autem à me quoq; & fortasse diligentius intelligeres ea,quæ à fratre iucundissimè requiris, veritus ne ille dum tibi rescribit,multa taceret, quæ corā inter amicos,& cum risu narrantur, ab ipso singula perscrutatus sum,quæ tibi exponam. Manè namq; salutādi gratia sponsum adii,atq; his vltrò,citroq; dictis,quæ primo congressu familiares,& amici consueuere, continuò illū rogo,quonam pacto valuerit in armilustro. Tum ille subridens,viriliter inquit, nā perduellis prostrata simul,& deuicta succubuit. Verum operæpretium est audire mi Aloisi,quibus eam verbis,& blandiloquentia deliniuerit. est mea quidem sententia Lan

zolottus

zalottus noſter vt multis inſignibus ornamentis apprimè præditus,ſic vel maximè eloquentia excellens, vt de eo rectè id dici queat, quod de Venere tradit Poëta. Dum loquitur,vernas afflat ab ore roſas: quanquam in hac re non ipſius Ciceronis, aut Demoſthenis eloquẽtiam magnifecerim:facilè eſt enim volentem cogere. nulla enim tam difficilis, tam rigida,tam Sabina, tã barbara eſt,inquit Poëta,quin fiat tacto mollior illa viro.Cæterum excluſis tandem arbitris ſolus ſolam continuò amplexatur, deoſculatur, deniq; etiam verbis blanditur ſedens propè lectum.Mea inquit Valentia, ſic illi nomen eſt, ſuauitas mea, corculum meum, ſine tuos ocellos deoſculer,ſine te geſtem in ſinu,mea roſa, meũ lilium.Exue te veſtibus iam animula mea,mel meum. Nox multa eſt,edormiſco iam. Illa autem inuitæ ſimilis tandem exuitur, thorum petit, vultu ſubtriſtis, & verecunda.Contra Lanzolottus noſter proiectis veſtibus ad eam aduolat,amplecti tentat.Non conſentit illa, quin immò modeſtè repugnat. Tum miles noſter, quid rei eſt Valentina mea bella bellacula, non hoſtis, ſed ſponſus ſum, cur refugis? ſine te tangi mea vita, ſine te amplectar voluptas mea. Tum ſponſa, Polypi inquit amplexus vereor. Ah noli,inquit Lanzalottus,id vereri animula mea, vt quicquam in te facturus ſim, quod tibi graue, aut moleſtum futurum ſit. Neſti quàm efflictim te deamem, vt ne meos oculos, aut

M

animam,aut quicquid in vita mihi gratissimũ est,certe magis.Planè siquid tibi molestè accidat,quod abominor, id mihi diuiduè sit oportebit. Id cum ita sit, tuq; compertum habeas,quid est, quod deinceps vereare mea lux? sine te iam amabò amplectar, tuosq; sidereos tantum ocellos deosculer. Sed litus arat miles noster, illa quidem refragatur vehementius,nec quicquam auscultat, quinimmò flere cœpit. Tum Lanzalottus id minimè ratus missis iocis,exquisitiore quodam dicendi,ac suadendi genere opus esse arbitratus:turpe enim, & ignominiosum est viro forti, & magnanimo puellis præsertim vim inferre.Igitur suspirans inquit, Verum profectò perhibebãt miserum me,ducturum sponsam difficilem,morosam,inamabilem,mœstam,quod nũc ecce periclitor, & assentior illis mehercle. Nam quid hæ lachrimæ sibi aliud poscant,quid ue portendant non video, nisi fortassis me marito,quod aiunt,minimè contentaris.Putabã equidem hoc loci sponsalitia, non funeralia celebrare, tuumq; in me amorem verum, ac mutuum sentire, non odium,non lites:deniq; cõiugium, & perpetuam tecum,ac tranquillam inire societatem: non tumultum,atq; diuortium.Hoccine genus tuum præclarũ illud,& abundè spectatum?hoccine parentum honestissimorum hominum educatio?Decet enim generosas,honestasq; virgines taciturnas, & mansuetas esse, nec minus faciles, & obtemperantes marito. Quòd

vero aiunt mulieres nescio quas solitas prima nocte maritis obsistere, id vt turpe, & indecorum, ita vilissimarum est mulierum. Tu maiorum tuorum mores, & dignitatem tibi vendica, tuum ordinē imitare: sine plebeculam suis deturpatis vti moribus, & cõsuetudine: placeas summis hominibus, placeas morigeratis: placeas vel præcipuè marito, reliquā illam fæcem popularem damnes, & asperneris. An reris fortasse nostram hanc coniunctionem quicquam tibi amaritudinis adlaturam? erras medius fidius. Si ritè memineris animaduertere nonnunquam potuisti, quàm sponsæ omnes manè surgant solito hilariores, formosiores, iucundiores. Num hæc amaritudinis coniectura est? an nõ potius suauitatis, summæq; voluptatis? Cæterũ sunt anus edentulæ, quippe quæ inuidia maximè flagrantes, eo modo virgunculas, & nouas sponsas territare consueuerunt, vt qua ipsæ iam pridem voluptate cassæ, & orbatæ sunt, ea velint & reliquas priuatũ iri: pallidũ profectò genus, macilentum, deforme, tetrũ, versutum, & puellis semper aduersarium, inimicum, damnosum. Sed dispereāt vetulæ omnes: tu, quod natura docet, quod religio permittit, quod suadet voluptas, quod omnes factitant, ne exhorrescas. Noli mea lux aduersari amplius mihi: sine te iam dissuauier columba mea. His, pluribusq; verbis longè suauioribus, mi Aloisi tandem germanus tuus, vir meo quidem iudicio disertissimus, voti compos effectus,

arce, quam oppugnabat, amicè potitus eſt. Ex his facilè intelligis, te fratrem non infantem, & eneruum, ſed eloquentem, & robuſtum habere, qui duelli victoriam non ſine triumpho reportauerit. Tu vale, & lætare, nam cætera quàm lautè, ſplendidè, & honorificentiſſimè peracta ſint, id tu ſatis noſti, & admirantur alii. Iterum vale meum decus. Papiæ.

ANTONII BECCATELLI SICVLI COGNOMENTO PANHORMITAE EPISTOLARVM GALLICARVM

LIBER TERTIVS.

Ant. Panhor. Cambio Zambiccario Viro Illustri. S. P. D.



Odierno die, nec prius literæ tuæ mihi redditæ sunt liberales quidem, & officiosæ, & à te sanè profectæ: quibus à me scire desideras agnationem, & progeniem meam. Ego Cambi magnifice, etsi quod petis, aliis aperire erubescerem, de se quidem dicere non decet, tibi tamen nihil nō assentiri persuasum habeo. Sum igitur Equestris ordinis, Henricus enim pater Eques creatus est à Martino quondã serenissimo Siculorũ Rege: à quo dignitates, honores, magistratus & quidem amplissimos assecutus est. Ego verò natus sum patre Prætore, quæ dignitas apud nostrates præcipua est, sororii quoq; mei Equestris sunt gradus. Fratrum verò alter præclara sapientia Iureconsultus, alter, & item tertius vt nobiles agunt, disciplinæ militari, & ingenuis artibus operam dantes. Sumus præterea, si quid ad rem attinet, multitudine propè innumerabiles, diuitiis, co-

piis,necessariis,affinitate, gratia, absit verbo inuidiã, pollentes apud Vrbem Panhormitanã.His Panhormii cognomentum est Bononia, illinc enim à quinq; & nonaginta fermè annis originẽ ducimus,ex progenie Beccatellorũ:Vanninus etenim Beccatellus auus meus Bononia profugus ob partes,& Ciuium dissensiones Panhormiũ traiecit. Ibi innumerabiles fermè filios,filiasq;,nepotes,neptesq; procreat, auctoq; numero,firmatoq; domicilio,Bononiam reuerti cũ posset,noluit.Bononiæ vetustissima est familia,ab octingentis quippe annis extat memoria domus nostræ. Fuit ille primus auctor familiæ Eques Regis Angliæ orator ad summum Pontificẽ: sepultus est Bononiæ apud Diuum Ioannem in Monte,eius sepulchro,nisi fallor,antiquius nil est in patria tua.Eorum domus,& palatia extant adhuc iuxta Diuum Stephanũ,& plurima,& vetusta.Helena Caniculorum parens,& Dorothea Guzadinorum,ex nostra sunt familia.Extat etiã Malatesta quidam,vir bello industrius, familiaris, & amicus Principis Caroli Malatestæ: in cuius aula Bononiæ offendes arma,& insignia domus nostræ, vetustis clipeis,& vmbonibus inscripta,alas videlicet,& desuper alas viperam diuorũ Principum Mediolani insigne.Illorũ quidem partem sustinuerũt semper maiores mei, à quibus & pluribus donis exornati sunt: cuius argumento tibi sit ipsa illa vipera, quæ nostris eminet armis.Hinc etiam Panhormitani mei memo-

riter,& summo cũ animi desiderio, ac fide prosecuti sunt Mediolani Principes: quibus quippe pro antiquis benemeritis debent res, membra, atq; etiam animas. Et extat adhuc in nostris Panhormii quidam, cuius affectio, cuius etiã audentia, ne audaciã dixerim, pro huius nostri Principis amplitudine pluribus innotuit, & Principem fortasse non latet. Prætereo hoc loci epistolas, quas quotidie ex Panhormio accipio, quibus me monefaciũt mei, vti nulli me dedam in Italia, nisi eorum domino diuo Principi Philippo Mariæ, cui soli, vt eorum cætera, sic & meæ musæ debent. Ex quo hactenus nonnullorũ ego Principum, vt ita dicã, seruitia, & munera repudiaui, atq; reieci: aut enim Philippo ipsi dignissimo Principi inseruiẽt musulæ meæ, aut certè perpetuò obmutescẽt. Habes igitur originẽ meam mi Cambi, qua in re si quid impudenter, aut ineptè à me dictũ est, erit quod tibi potius imputetur, qui id ipsum vt scriberẽ exegisti, nõ mihi, qui viro summo, ac modestissimo, mei q; amantissimo obtẽperauerim. Aberrare quidẽ haud poterit, qui Cambio morẽ gerit. Tuus posthac labor erit imperare, mihi iussa capessere. Vale, nam cætera fient, vt desideras.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.


Eri q̃ primũ mihi reddita fuit epistóla tua, tibi respõdi non quidẽ syllabatim, vt soleo, literis præsertim tuis, sed solũ particulæ, qua pe

tebas à me progeniem,& genesim meã. Qua in re si quid in respõdendo peccauerim,petẽti tibi potius imputandũ,quàm mihi certè,qui obtẽperauerim bono, & spectato viro, meiq; plurimum studioso:non quòd ex meis quicquã laudis expetam,aut existimationis, miserum est aliorum incumbere famæ, sed quia tibi, tuæq; auctoritati quauis in re mos gerẽdus fuit.Ego, si nescis,id vehementissimè studeo mi Cambi,ne à maioribus meis degenerem,ne'ue tuum de me testimonium,vanum,aut falsum habeatur,neq; modestiæ minus mihi curæ erit, quàm musarũ. Hermafroditi versus est,Scilicet impuris Pegasis vnda latet. Crede mihi non potest Poëta quisquã euadere,nisi pius,& simplex animo:siquid verò in adolescentia iocati,& vagati sumus, Quædam cum prima resecantur crimina barba.Pòstremò velim desinas de me adeo magnificè loqui : commendare enim quempiam supra morem,non honorare,sed rectius onerare est.De his satis,superq;. Aduentus ad nos tuus mihi iucũdissimus, & felix est.In portentum illud hominis iamdudum nihil scribo, occupatus videlicet non tantum negotiis, quantum spe,& futuræ vitæ euentu, quicquid tamen edidero,primus omniũ leges, ac perleges. Aeneam tuum nondum retractaui,recorrigam profectò illum vel ad fastidium,si modò moræ patiens fueris,sin minus,mittam ad te interim Virgilium meum. Tu contra si Liuium meum interlegendum aliquando emendaueris,

daueris,haud facies inofficiose. Literis hesternis,nam puto te illas recepisse iam, respondeas,te peto,paulò prolixius,vtinam prospero,& tranquillo nuntio. Vale meum decus.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



Eneam tuum mea opera recognitum, atq; recorrectum ad Christi Dei optimi natalitia tibi restituam: maiore quidem ex parte iam emendatus est, cras enim octauum librum absoluam. habui adiutorem Maphæum Veggium Poëtam haud reiiciendum, interdum Catonem Iuriscon sultum,nec à Poëtis abhorrentem. De isthac tua peregrinatione multi multa, ac varia disseminant:tu,si res nota est aliis,non facis amicè mihi illam non renuntiare. itaq; si modò fas est,fac ne potius ex aliis,quàm ex te accipiam quicquid ad rationem vitæ, ac fortunæ tuæ pertineat. Hæc eò spectant, vt intelligas, nihil me vehementius concupiscere per hæc tempora, quàm intelligere, quorsum euasura sit hæc tua profectio, quæ felix,& fortunata sit. Rursum adiicias, an hâc trãsitum daturus sis,alioqui Mediolanũ, vt te ipsum tantum videam,accedã, teq; deosculer ante digressum. Si qua ex parte prospicis me posse conducere itineri tuo,intrepidè iubeas,vel capitis periculum adire non verebor,si modò tibi quiuero prodesse, saltem precibus,ac votis nusquam defuero. Vale mea lux.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



Vòd frequentius ad te non scribo, nolim adscribas negligentiæ, aut inertiæ, sed ita suadet eximia, & propè singularis virtus animi tui, vt nihil ad te scribere, nisi magnificè, & accuratè debeam. Magnum magna decent. Verum hac tempestate ita animi intranquillus sum, vt si magnopere id ipsum concupiscam, tuæ tamen magnitudini satisfacere haud quaquam confido. Disperea͂ mi Cambi, nisi barbarus effectus mihi videor, & à musis omnino destitutus, est sanè quod mihi indoleam, est quod angantur, & quidem vehementer amici mei, quos si certè nequiuissem, tentassem tamen immortalitati comme͂dare. Sed hæc missa faciamus, aderit aliquando vocatus Apollo. Tu verò qui me longè exuperas fortitudine, si ex mediis occupationibus tuis quicqua͂ exaraueris, eò mihi iucundiores erunt epistolæ tuæ, quia ex mediis occupationibus profectas intelligam. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



Git ur erit tibi curæ, vt domum certo die habeamus ab Antonio Beccaria viro magno: nam literas ad eu͂ mitto, quibus, nisi fallor, flecti poterit, te præsertim interprete. Fac tandem ipse rescribat, nam si nobis verba darentur, eo tempo-

ris ne casam quidem hic conducto reperirem. Illud etiam, quantum in te est, contendas, vt in præsenti nobis assignetur domus: nam Bartholomeo Vlpio meã hinc ad duos menses sum pollicitus relinquere. Christophoro nostro aureo adolescenti responsum rettulimus: in quibus epitaphium Leonardi clarissimi citharœdi interclusimus, de quo quid senseris tacuisti, qua si tacitus despuas quod propalam nõ laudas. Iterum Lampugnano statim rescribo hortatu tuo. perfacilè habes persuadere mihi quod vltrò, ac sponte volo, volo autem ita, vt nihil ardentius velim, quàm ornatissimo illi adolescenti literarum vicem reddere: immò epistolis eum, vt ita dixerim, obruere, modò me mũtuò diligat, ac perseueranter amet. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



X Antonio Cremona, viro iucũdissimo tuã, tuorumq; valetudinem intellexi: hoc primũ, nam de te semper apud me primus habetur & celebratur sermo: deinde noctem penè totã insomnem duximus de amicitia, de studiis literarum, de te maximè differentes. Crede mihi repetiuimus à gemino, vt aiunt, ouo, cõtulimus, comparauimus, iudicauimus ferè omnes, quos aut vidimus, aut audiuimus, & adhuc simpliciorem, constantiorem te inuenimus neminem. Nam etsi ille quosdam nescio quos recẽseat, vel animi fortitudine, vel rerum cognitione tibi pares

fortassis, in hoc ipse tamen à me nihil dissentit, amicitiæ palmam, & gloriam sine controuersia tuam esse. Perge mi Cambi, vt aliquando dinumeremur inter tria illa, aut quatuor amicorum paria. Ego pro virili parte nunquam defuturus sum amicitiæ nostræ, immò verò, si fiat opus, etiam, atq; etiam capitis periculum adiero, vt nostram hanc seruem sanctissimā consensionem: amicitiæ laus illa quidem præ cæteris perspicua, atq; homine digna est. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



Hilippus Rex ille celeberrimus Alexandri pater ita, vt tradunt, in Tessellam quandam mirificè, ac perditè affectus erat, vt poculo potius amatorio, aut veneficiis occupatus putaretur, quàm ex animo illam diligere: cū verò is rumor Regi innotesceret, exhiberi Tessellam ad se iubet, quam alloquutus, atq; altius perscrutatus, dispereāt, inquit, calumniatores mea Tessela, tua quidem indoles, & insignis modestia id ipsum est, quod amoris incantationes arbitrantur: pocula enim tua non Pharmacis, vt aiunt, sed probitatis suauitate condita sunt. Id nunc, & quotidie in mentē venit mi Cambi suauissime quoties erga te amorē dimetior, & contemplor meum: tantus enim, tamq; exuberās est, vt nō amare, sed insanire potius videar, nec Pharmacis, sed egregia tui animi virtute, & humanitate. huius enim furoris rectius q̄ amo-

ris in te mei exẽpla sunt fermè innumerabilia: sed hodie præsertim, audiẽs ego à Feruffino viro tersissimo, & Iurisconsulto singulari, te vehemẽter auere epistolam meã nuper ad Principem. haud facilè scripserim, vel in re minima mei animi solicitudinẽ, angorem, discruciatũ, quòd tuæ minimè possem obsequi volũtati. exemplũ enim literarum nullum extabat, quod ad te mitterẽ, edideram equidem illas extẽpore, non Principe tamen dignas, fateor, malui enim tibi, & Frãcisco Barbauario, viro maximo obtemperare, q̃ meæ laudi prospicere: nec tantũ studui Principis nostri laudes eo loci recensere, quod tu pro singulari desiderio, quo flagras in Principem fortassis expectas, quantum vti meũ, meorumq; omniũ erga se obsequium Princeps recognosceret. Etenim bona huius nostri Cæsaris nõ laudũ vtiq; sed venerationis sunt, quæ ue exuperẽt officiũ humanæ linguæ. Meo quidẽ iudicio, si quis iustè sapit ea tacitus admiretur, veneretur, adoret, q̃ vel magniloquentia complecti ea posse sperauerit. Sed ad te redeo, cui dum nequeo morem gerere, & ex eo excrucior, Ergoteles mearum studiosus ineptiarũ enuntiat, se furtim exscripsisse me insciente literas. quæ uox quàm mihi iucunda, quàm voluptuosa extiterit, facilè ex ea tristitia, quam, quia tibi gratificari non poteram, paulò antè conceperam, colliges. Eam igitur epistolam, quam tu petis, apud nos casu repertam tibi rescripsimus, non quòd ab ea quicquam

ponderis,aut dicendi copiam requiras, per hæc quidem tēpora nihil accuratè possum, sed vt obsequerer mandato tuo,cui refragari,nephas puto; sed longius expatiatus sum,quàm initio putauerim, & dum vnas studeo ad te literas describere binas dabo. Tu verò qui non aurum, sed meas fæces sitire solitus es,fæces bibe,& Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.

Hieronimus Forliuias,is cuius & ingenii suauitatem, & erga me gratiam tibi cognitam feci,venit ad me recepturus à Principe non admodum grandem pecuniam.Quare à te peto, & pro tali amico etiam te rogo,hominem ne reiicias, vt fit,in alios,& vēturos dies:sed si potes eodem illo die, quo primum videris,illum absoluas, expedias: deditus,& quidem totus est studiis legalis sapientiæ, à quibus vel vna hora vacare permolestè fert : alioquin,vt dixi,tam totus meus est,quàm grandis est, tuæ etiam gloriæ perquàm auidus. Vsq; huc præter eum neminem reperi,qui Liuii ingens illud volumen ad te deferre non grauaretur:is verò tam libenter ad te codicem affert,quàm ego mitto,vel quàm tu illum perlecturus es scio. Hæc hactenus. Cum hæc exarassem, redduntur mihi literæ tuæ ea mehercle suauitate descriptæ,qua tu præ cæteris,cæterorum pace dixerim, præditus es.Illis ego nunc non prolixè, vt desideras,

ſed perpaucis, vti multa nox ſuadet, reſpondebo. Miſiſſem tibi literas meas illas ad noſtrum Cæſarem, niſi Dominicus Feruffinus clariſſimus adoleſcens, ſcriba Principis detuliſſet illas ad Franciſcum virum clariſ ſimum fidus tabellarius, & peropportunus: ſaltē modò tibi feciſſem copiam literarum, ſi modò extaret apud me copia. Non ea diligentia ſcribo mi Cambi per hæc tempora, vt conſeruari meas exoptem ineptias. Quamprimum tranſcripta fuit epiſtola, vix quidem relecta, illam Dominici fidei commiſimus. curo tamen à ſcribis noſtris, vt tu quoq; illius particeps fias. Reddita tamen adhuc Principi non eſt, etenim, vt ille ait, tempori aptari decet: & referunt Principem hiſce diebus apprimè occupatum arduis quibuſdam negotiis extitiſſe. Captato igitur tempore rem aggredientur, quod Dii benè uortant. Celſi item epiſtolæ tuo nomine tranſcribi curabo. Cum remiſeris ad me Andreæ Imperialis viri clariſſimi epiſtolam, ſtudebo paulò etiam accuratius illi laudes, & gratias referre. Interea, vt facis, virum imprimis eloquentem, & ob incredibiles eius virtutes, & meam ob cauſam non ames, ſed vehementer ames, nec vehementer ſolum, ſed etiam vehementiſſimè velim. Propinquos autem tuos fortes, & incolumes eſſe ſumma cum voluptate ſemper accepi, quorum proſperitatem ſi ſæpe mihi renuntiaueris, præter tuam nihil certè mihi afferre iucundius potes. Valeāt igitur illi Bononiæ. Valeas tu.

Valeant omnes, quorum valetudo mihi diuidua eſt. Ego quidem cum Ioanne Feruffino Iuriſconſulto valemus perbellè.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illuſtri. S. P. D.

SVperioribus diebus literas ad te dedi tribus epiſtolis, quibus cumulatè, vt arbitror, ſatisfeci quæſtioni tuæ. Tu tamen adhuc ſiles, & reſponſionem differs, quaſi nunquam fueris periclitatus, amanti, & ſperanti quàm grauis, & dura ſit omnis dilatio. Sed de his ſatis ſuperioribus epiſtolis. Andreæ Palatio viro beneficentiſſimo literas, quas tuis alligabo, reddi facias, & ſi potes etiam manibus propriis: cui velim inſuper gratias, & laudes agas pro eo, quòd ſumma cum diligentia me quotidie exornet, ac commendet apud Principem noſtrum: eumq; ad id quod facis horteris, atq; excites licet ſponte currentem. Item epigramma, quod tuis hiſce epiſtolis includo, Marcolino, & Dominico, Piccininoq; claris adoleſcentibus reddi curato. id quidem à me magnopere petierunt, quod frontiſpicio eorum cancellariæ ſubſcribant. Alloquitur aduenientes, quos monefacit, vt abſiſtant, neq; id ſtudeant videre, quod vidiſſe pœniteat exemplo Acteonis. Rurſum ne ſtrepant exhortatur, quoniam luna eo loci eclipſim non patitur. Conſueuerunt enim veteres, & nota eſt fabula, quoties luna eclipſi laboraret, illi obſtrepere tubis, cymbalis, & huiuſmodi

& huiuſmodi tintinnabulis, arbitrantes in cantu, & veneficio illam occupatam, eoq́; pacto id eſt ſtrepitu lunæ ſuccurrendum eſſe. Vnde præclarè Statius.

Sic cadet attonitis quoties auellitur aſtris
Solis opaca ſoror procul auxiliantia gentes
Aera crepant, fruſtraq́; timent, at Theſſala victrix
Ridet anhelantes audito carmine bigas.

Iuuenalis quoq; facetiſſimè non tubis, & eius generis ſtrepitu eſſe opus inquit, ſed vna dumtaxat muliere, ſiquidem in ea verborum tanta cadit vis.

Tot pariter pelues, & tintinnabula dicas
Pulſari, nemo tubas, atq; æra fatiget,
Vna laboranti poterit ſuccurrere lunæ.

Si verò fabula non eſſet cognita ſcribis noſtris, eam illis velim exponas, non hiſce meis quaſi quibuſdam commentariolis ad epigramma, ſed potius viuo ſermone, quæ fuit cauſa huius epiſtolæ. Illud etiam eis renuntia, me pro eorum ſententia mutaturum epigramma, ſi minus collibuerit. Vale meum numen, & quàm primum aliquid reſcribe.

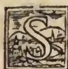
Ant. Panhor. Cambio Viro Illuſtri. S. P. D.



Aphæus noſter vt iubes Piccinino illo Saccaro, & melli gentium reſpondebit, non quidem oratione proſa, in qua minimè verſatur, ſed carmine. Efferetur laudibus, quod cupis, Piccininus noſter, tuq́; etiam Cambinalia tua agnoſces,

& decantaberis ad ſummũ, Maphæus enim tuus eſt integer, tibi pollicetur, ac dedicat omne ſuum ſtudiũ, verſus, & muſas. Ego quoq; poſt paucos dies poëtari incipiam, pyerius menti calor incidit, & abſoluam Diis volentibus opuſculum quoddam incœptũ. Epigramma illud ad ſepulturam genitoris tui viri ſummi conficere etiam cordi eſt, tu modò patris optimi laudes perſtringas, & mittas mihi. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illuſtri. S. P. D.


SI valeas, ita valeo. Accepi tandem orationes Guarini, & Candidi, perlegiq; ad ſatietatẽ: quamprimum inuenero qui non grauetur, illas ad te remittam. De Candido iuxta tecum ſentio, hominem ſanè nõ iudicas, ſed depingis. Epigramma illud ad Catellam Antonii Abbatis viri clariſſimi ſi ſiuerint indignatiunculæ ad te mittam, tametſi nolit Abbas noſter, vt efferatur, mittam equidem, licet arma mihi, mortemq; minetur. Epigramma autem illud ad genitorem tuum virum ſummum componam vt primum furorem collexero, quod in præſentiarum enixè ſtudeo: non minora quidem illi & ego debeo, qui te mihi genuit: ſed ſi quiſq̃ ſine furore obnitatur, perridicula eſt eius omnis poëſis, ſtatim nihilominus tibi obtempero. Cætera non ſinunt curæ, & hæc quidem barbaræ. De ſcribis noſtris iam pridem nihil audio. Vale.

Antonius Panhor. Cambio Viro Illustri. S.P.D.


Nescio an tu pariter queraris silentium istud meum diuturnum simul,& odiosum: est sanè quidem,sed dum tuis scribis obsequelam facio,potes id æquiore animo ferre. Quid tibi voluptuosius in vita est,aut esse debeat Piccinino Magno? & erunt,nisi fallor,hæ nostræ ad Plautum indagationes,si non tibi,quippe qui vir egregiè doctus es,at tamen aliis multis, & Scipioni tuo abundè vtiles. Nam me animo contumace in amicitia existimare,erit indignantis potius,quàm æqui,aut iusti censoris. Te quidem vnicè vnum ex omnibus diligo,& obseruo,sed in Catone nostro Iurisconsulto quid mihi risum mouerit,audi.Is cum heri ex Mediolano reuertisset continuò hominem rogo, an te potissimũ visitasset: At ille semel accidit:Cur semel inquam?quia cum semel cũ suis contratabulis me tristem satis habuisset, timui secundò,ne tripedibus tristius ageret.Demiratur tuam ad ius Imperatorium memoriam, atq; prudentiam, sed miretur, vel obstupescat licebit. Ego cum de te magnum aliquid quotidie audio, nihil noui, miriq; audio. Vale Cambi vir optime cum eleganti, & insigni Iacobo tuo.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



REceptis à te literis consilium fuit Ergotelem ad te mittere, à quo licentius, quàm literis acciperes mentem meam. Ego quod iubes, & adstipulatur Mecœnas, facturus sum, & quidem animo libens, si modò res, vti polliceris, cessura sit & dignitati, & vtilitati: qua in re vna est via, & remedium, nisi fallor, optimũ: id ab Ergotele, & cætera accipies: & si res confici posse tuæ prudentiæ videbitur, accedam & ego vocatu tuo. Vale decus meum.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



EPitaphium, quod in catellam domini Abbatis viri clarissimi composui, quia expetis, illud ad te mitto, non quia sit aut elegãs, aut accuratè compositum, sed difficile, & propè barbarum est, tibi non obtemperare: proinde erit moderationis tuæ quæcunq; à me exigis, vel enim elaborata, vel dicta confidenter, nequaquam efferre. Ita quidem tecum, vt cum me altero ago. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



QVòd exemerit, ac liberauerit te Princeps noster, à Quæstura, primum tibi gratulor, quia ea molestia cariturus sis, & officio te non di-

gno, deinde Principi gratias ago, qui, nisi vates malè vaticinor, eò te euecturus est, vbi tuam illam incredibilem animi fortitudinem queas exercere, & tibi, & illi gloriam parturire sempiternam. Accingere igitur actioni potius, tibiq; persuade, nemini magis perspectam esse naturam, ac probitatem tuam, quàm sapientissimo nostro Principi, ne dum otium animo fortasse agis, aut virtutum tuarum, aut illius iudicii diffidere videare. Ego interim Deos, ac musas rogabo, vt nostrum desiderium dextrouorsum euadat. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.

DVm olfacio quasdam nescio quas tragœdias venalitias, factum est, ne meas adhuc miserim tibi: itaq; aut emam tibi illas, aut maturè ad te mittam meas. Homeri ranis, si modò Homeri sunt, oblectatus sum valdè: cum illas repetiero ab Antistite Cumano, quod statim est, illas ad te re mittam. Tu, si quid ad me quotidie scripseris, facies nunc, quia otiosus es, officium tranquilli hominis, & amici. Si quando enim aliâs, nunc maximè tui desiderio incendor. Quòd autem optimus noster Princeps adhuc te non vtatur & tua, & sua maximè causa, id ægrè patior. si quid autem præsentis, fac intelligam à te prius, vt Principi graturer, & tibi, qui otiũ diutius sufferre, nec potes, nec debes. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



DVm tu reris fortasse, me tibi gratias habere pro anulo, quem mihi proximè dono dedisti, ego ingratus rideo, & incuso te potius, & nisi peruersa hæc donandi consuetudo te paululum excusaret, damnarem te etiam, atq; mulctarem. nam cum legeris, & itē scripseris ad me sæpenumero præclarum illud Euripidis dictū, amicorum omnia communia, nō animaduertis, si quid amico des tuo, id quidem amici esse? sed quod superest cæterarum rerum, id totum ab amico alienum esse planè, qui vnum donat, ac tradit reliqua omnia excepisse sibi, & abstulisse videtur. Quàm scitè Solon apud Græcos legem dixit, Dandi consuetudines proprias esse morientibus, idcirco viuentibus inhibere: prospexit enim, vt arbitror, prudentissimus ille legum lator, id esse contemptum, & vile quoddam beneuolentiæ signum, cum quis scilicet donat. nam & qui minimè diligunt, donant interdum. Per se quidem amor amabilis est, nec mercede, sed gratis hominum beneuolentiam consectari debemus. Ego tametsi pretiosa fuerit gemma, & tuum munus, nihilomagis te diligam, aut meminerim tui. Non digito, sed corde sunt monumenta charitatis nostræ, & ea quidem certa, ac fixa clauo veri cupidinis, non volubilia, non caduca, quēadmodum ipse anulus. Nec te vehementius amare possem, quàm

amo, non si totam ipsam Venerem ebiberim liquefactam. Hæc tendunt, vt intelligas, tua hæc dona tibi de perdita, & mihi non grata dein affutura, hãc pro tuo egregio illo munere tibi gratiam ingratus reddo, ac refero. Tu quicquid ab amico, & familiare homine profertur, accipito semper in bonam partem, & iocari permittito, cũ res exigit. Vale Cambi humanissime.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



Est particula literarum tuarum Cambi magnifice, qua desiderare videris ampliorem fortunam, quò me dignitatibus honestares, et augeres copiis, atq; facultatibus. Id ego & tibi opto, & fore vaticinor: nã & diuino propè animo præditus es, & eo sub Principe agis, qui cum ipse ornatissimus, ac beneficentissimus sit, hominum ornamenta in primis dignoscit, atq; complectitur, & cum potest in cœlum efferre consueuit. Alioqui ingens, & eximia hæc tui animi virtus ingentẽ tibi aliquando fortunam parturiat oportebit, quod vt statim dixi fore confidimus, & auemus. Non ego te facto diuite pauper ero: quanquam â te sum assecutus iam, quod etiam, si Rex Philippus fias, neq; maius quicquã, neq; splendidius cuipiam possis conferre, summam animi charitatem, ac beneuolentiam: vt intelligas quantum ad me attinet, fortunatissimus es. Non Cambium fortunatum, sed Cambiũ amo, nec beneficia, sed benefactorẽ. Sinam

ego alios ex te contendere, aut argentum, aut equos, aut vestes: ego verò non rebus, sed animo tuo tãtum inhiabo, quoad eum cum meo misceã, itaq; fiat vnus ex duobus. Sed audi nũc quid ego vicissim more poëtarum fingo, ac somnio. Ascendisse me scilicet Dei cuiuspiam beneficio montem altissimum, nam cœlum iocis immiscere nefas est, atq; inde mihi concessum, vt pluere possem, ac spargere, tum campis, atq; aliis hominibus nimbos, & grandines: tibi verò, tuisq; penetralibus ningere margaretas: harum igitur gemmarum si fortasse cupidus existis, cura, vt facis, ut otium aliquando nanciscamur. Vale, nam meum est fingere, tuum autem sperare.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



CVm vix vno, aut item altero die ad te non scribo, & incusas me quasi tardum, & negligentem in amicitia, id ego haud quaquã molestè, sed in bonam partem accipio, mihiq; admodum gratulor, quippe qui ob id ipsum intelligam, tuam in me beneuolentiam ad arcem vsq;, vt ita dixerim, peruenisse. Verè quidem amantium est dies dinumerare, & moram, quæ quidem sit minima, ægrè pati. Quare haud scio, an mihi nunc faciendum sit, vt puellæ solent, quæ cum amatorem pellexerunt, irretieruntq;, mox illum ad quoddam tempus destituunt duræ, ac intractabiles, quò magis, magisq; interim miser ille

incendatur,

incendatur. Id pro tua hac querela sanè indigniſſima iure, ac meritò facerem, niſi quòd vincor, frangorq́; mollitie, ac facilitate quadam animi erga te mea propè incredibili, nec pati poſſum vllo pacto querelas, aut contractiunculas tuas. Noli igitur ſuccenſere mihi Cambi ſuauiſſime, nam poſthac non modò non diem, ſed nec etiam horam præteribo, quin ad te ſcribam, ſi modò epiſtolarum & tu vices reddideris. nam ſis licet perarduis negotiis impeditus, an ignoras amicitiam omnibus verè rebus præponi debere? Odi ego negotium quanuis magnificum, ſi minima ex parte violaturum ſit amicitiæ munus. Immò verò eò iucundiores veniunt epiſtolæ tuæ, ſi quando ex mediis laboribus proficiſcuntur: nam ſi cum vacat, tunc mihi ſolum exaraturus es, erunt profectò gratæ omnimodo literæ Cambi, ſed exiſtimabo aliquid eſſe, quod pluris facias, teq́; magis oblectet, quàm amor, & amicitia noſtra: & ſummatim nulla excuſatio tarditatis eſt, ſi tuis hiſce negotiis tantum niteris ad te expurgandum. Cæſar interdiu contra Gallos ſumma induſtria, atq; animi virtute prœliabatur, nocte autem, vt ſcriptum legi, partim geſtis ſcribundis, partim epiſtolis ad amicos vacabat. Tu verò qui ne ipſo quidem Cæſare inferior haberis animi fortitudine, cura ne officio reddendarum epiſtolarum vel à Cæſare ſupereris, & Principi noſtro, atque Reipublicæ dies præſtà, noctes

ſaltem amicis imparti. Vale meum decus. Ego quidem dies, ac noctes tuus ſum.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illuſtri. S. P. D.

SVperioribus diebus à te plures quidem epiſtolas accepi, ornatas ſimul, & officioſas, quibus tamen omnibus meis ipſe reſpondes, quare intelligo te cōtra totidem à me accepiſſe: oportere rurſum & reſponſionum reſponſa, ea quidem fecimus, & miſimus, niſi forſan tabellariorum perfidia, atq; inuidia fraudemur hac noſtra literaria voluptate, quæ nimirum ingens eſt, mihi potiſſimum, qui & lectione tuarum mirificè oblector, & quod reddendarum officio te exupero: nam ſi meis ſemper ipſe reſpondes, nihilq; noui renūtias, te victum, captiuumq; fateare neceſſum eſt. Igitur quod optas Maphæus tuus eſt, tu quod facis, mutuò eum dilige, & obſerua. Illud enim meum fuerit, quoſcunq; perſpexero, aut ingenio valere, aut virtute pollere, tibi quotidie vindicare: dumq; aliud in te nequiero, amicos ſaltem tibi enixiſſimè comparabo, optimam, & præclaram vitæ ſupellectilem. Ego is ſum mi Cambi, qui in amicitia ſummam voluptatem, parem vtilitatem ſemper repoſuerim. Gradus ad gloriam vtiq; præcipuus amicitia eſt, & iā Cambinalia quædam celebrantur hic quotidie. verum id effici, non dici decet. Ab Andrea noſtro viro clariſſimo tandem literas accepi, breues quî

dem illas, sed officii, & beneuolentiæ plenas. Scribit à Principe exoratas iam epistolas familiaritatis, tum reliquas & ad Regem, & propinquos meos, nihil præterea addit, nisi se curaturum, vt ad me euestigiò dimittantur: id felix, & fortunatum sit. sed tu, siquid aliud intercesserit, scisciteris, & rescribas volo, nam Cremona noster Diis gratia mutus omnino est. De aduentu Thomæ fratris si quid innouatū est, renuntiato. Cum Iacobo filio dulcissimo vale. Ego tum demum valebo, cum non amplius sperauero.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.

HOdierno die quatuor à te literas accepi non minus certè graues, & ornatas, quàm prolixas. Facis, si modò perseueres, vt addubitē, à te solum iri superatum, qui hactenus à nemine victus sim in honestissimo hoc epistolarum certamine. Quo fit, vt haud sciam, an lætari debeam tua hac inaudita, & incredibili diligentia, an angi potius, & inuidere virtuti tuæ. nam exuperari reliquis in officiis, id quanquam turpe est, à te tamē vinci, facilè & patior, & confiteor. Verum hac vna diligentia, quæ maxima ex parte ad amorem spectat, neq; à te, neq; à quoquam alio vinci patiar, aut confitear. Si quidem à me exemeris diligentiam, & obseruantiam in amicos, nudus, inermisq; remaneam oportebit. Itaq; monoculorum more vnius huius mei epistolaris officii, atq; exercitii

custos accuratissimus existo: qua in re, vt ante dixi, nemini vel primo loco vsque huc cedo. Proinde tuas hasce epistolas fœnerabis potius, quàm de me triũphes, & binis, & quinis agas licebit: ego fasciculis tecum agam. Sed de his satis, nunc audi seriò. Iussi, vt in meã rẽ Principi scriberes ratus te maturius digressurum, nũc quoniã extollitur profectio tua, reiicias æquè scriptionem in abitum tuũ. Tunc verò suadeo, vt ad Principẽ literas des, quibus nulla ex parte per me stetisse cognoscat, neque per amicos meos, quo minus ei fierẽ quodãmodo adscriptitius: verũ id ita si tuæ prudentiæ, ita quoque visum fuerit. Alteris autem illis epistolis, quibus tã bellè mecũ philosopharis, monesq́;, ne cuipiam magis, q̃ mihi ipsi confidã, & cætera ad hæc grauiter, & sapienter, respondeo, pariter & tibi assentior, si nobis non tam viuendi, q̃ benè viuendi ratio habenda esset. Sed corrupta, & peruersa sunt omnia, eosq́; nostra memoria rectè, & insignitè philosophari, aut poëtari putant, quos etiã saturos, nummatos, affluẽtes aspiciunt, quasi verò plurimum conducant diuitiæ studiis literarum, & gloriæ. Sed quid ego nostræ tempestatis viros recenseam? non ne ipsi veteres, si Virgilio inquiunt puer, & tolerabile desit

Hospitium, caderent omnes à crinibus hydri,
Surda nihil gemeret graue buccina. Nonne et
Ipse Deus vatum palla spectabilis aurea
Tractat inauratæ consona fila lyræ?

Et quando poëtis libenter vtimur hac epistola, non ne illud etiam eleganter?

Neq; enim cantare sub antro

Pyerio, thyrsum'ue potest contingere sana,

Immò sæua paupertas, atq; æris inops. Sed dices, tu Deorum, & parẽtum gratia habes vnde viuas, etiam ad voluptatem. est ita sanè, sed Panhormii: Papiæ verò ita demum agere possum, ita mihi quicquam habere, si modò id meis collibuerit: alioqui nauigandum potius, quàm poëtandum mihi est. Pudet me equidẽ dinumerare quot millia aureorum absumpserim in Italia, dum consector hæc paupertatis, volui humanitatis studia dicere, & dum fructum aliquem vigiliarũ mearum expecto. Cumq; & id ita sit, fac etiam meos velle, profundam etiam quod superest facultatum, ac patrimonii, degamq; perpetuò apud hunc Principem, nihil prorsus ab eo expetẽs, nihil expectans præter meram animi charitatem, & beneuolentiam. Iam intelligis & poëtis ipsis necessarium argẽtum, & mihi aliis, dum hic vitam duco, confidentem esse potius, quàm mihi ipsi. Cæterũ me etiam, atq; etiã admones, vt philosopher, quod interpretaris, vt naturæ viuam, cõtentus dumtaxat rebus necessariis. Id ego quidem posse peroptarim, sine meorum auxilio: nihil enim ad voluptatẽ refero, sed peregrinus sum. aër, aqua, ignis, omnia deniq; mihi cõparanda sunt. num hæc tibi videbuntur necessaria? sunt sanè, mihi tamẽ non donantur,

ſed pretio emuntur, vt dixi. Quid igitur ſibi velit iſtud tuum philoſophari, nomen ſanè odioſum, non intelligo, niſi vt mendicem, id tandem hortaris, & intendis. Id quandoquidem tibi placitum eſt, facerē perlibenter, ſi meorū dignitas, & Equeſtris ille, & Prætorius gradus pateretur. Nimirum plurimi facio has regiones, hos mores, hos amicos, te præſertim, ac Principem ipſum: vt vel ipſi patriæ vos propèmodum anteponam, & propinquis omnibus. Verum nō vſq; adeo à meis alienus ſum, vti apud vos malè, & ignominioſè viuere perpetiar, potiusquàm ad illos reuerti, ſatis, ſuperq; vobis eſt ſi id ſolum patriæ, meiſq; reſeruo, ac tribuo, neu hic miſerè degam. Et poſtquam me philoſophari vis, id eſt tuo more neceſſariis tantū frui, adiicias ſalua dignitate, neceſſaria illa quidem. alioqui tibi habeas eam philoſophiam, quæ generi pariat ignominiam, & Philoſopho ipſi miſeriam. Ego verò, vt exiſtimas, neq; habeo, neq; poſſideo, ſed pendeo iam, vt vides, aliorum arbitrio, & poteſtate. Itaq; quod tantopere concupiſco eſt, vt mecum aliquando poſſim viuere, & conſtituere iam vitæ rationem, ac ſtatum, vt ſi hic fieri nequeat, aliò animum intendam, quando per me, neq; familiares meos ſteterit, quo minus hic gentium vitam traducerem. Hoc inquam eſt, quod poſtulo, includi ſcilicet, aut excludi: non magiſtratus, aut imperium, quæ tecum ſentio fugienda potius eſſe, quàm expetenda, perinde quaſi muſis infeſta, & tranquilli-

taticontraria,& à nostro proposito,nostrisq; consiliis prorsus abhorrentia.sed ut finem epistolæ faciam, ita hodie comparatum est,vt saturi solum philosophentur,& inopes philosophari cupiant. Vale cum Iacobo filio. Papiæ.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



Nas à te literas accepi tantum ab digressu meo,suaues tamen illas,& verè Cambianas. à me verò plures, & quotidianas accipere debuisti,vt iam verear,ne fastidio tibi sint ita crebræ, tamq; inanes ab Antonio epistolæ. Sed quæso des hanc veniam desiderio meo,vt dum absens sum,te cogitem,te somniem,te oblecter, deniq; te obtundam si non viuo sermone,saltem epistolari colloquio, donec Dii boni mihi cōcedant,tuis suauissimis moribus frui posse propius,coniunctiusq;.Cæterum suades,& hortaris ad extremum epistolæ,vti pacem,& tranquillitatem mihi dem, id ego velim vel præcipuè posse mi Cambi.sed qui sperant, ii propè mortui mihi videntur:nam dum futura expectant, præsentia omittunt, ac negligunt,neq; interim sibi,neq; aliis viuunt.Nunc primum experior, ingenio nihil incommodius esse, quàm spem,nec quicquam magis contrarium tranquillitati.Nullo equidem pacto adduci possum inter sperandum, vt aut commenter, aut interpreter, aut philosopher,aut poëter, aut quicquam laudis exer-

ceam,aut virtutis. Vt mihi quidem videtur, ignauiæ, atq; desidiæ mater est spes, & animorum ægritudo vel maxima. Hæc hactenus. Neq; ex Palatio, neq; ex Cremona nostris quicquam literarum adhuc suscepi: vereor ne morbus ille lethargicus eos teneat. si perrexerint mecum silere, disperea͂, nisi ambobus quasi vita functis faciam epitaphia. Vale.

Ant. Panhor. Cambio Viro Illustri. S. P. D.



On est quod amplius queraris de Antonio Abbate viro tersissimo, & nostrum vtriusq; amicissimo, pro eo quòd Cornelius Celsus adhuc tibi redditus no͂ fuerit, quod ipse ægrius, quàm tu, ægrius profectò, quàm tu fert: nam cum mandasset tibi codicem reddi Mediolani, erat enim eo tempore Mediolani codex, interim ad se defertur Papia͂. Commendabitur itaq; fidei Feruffini nostri viri amplissimi euntis ad te cras, qui non grauabitur ad te id librorum deferre. Tu verò suauissimum Abbatem nostru͂, meq; simul haud iniuria expurgatos habeas. Quod sequitur audies, vt opinor, fronte contracta, sed audies tamen fatorum, siderumq; voluntatem. Hesterno vesperi redditæ mihi sunt ex Bononia literæ à Ioa͂ne Farafalla Siculo quoda͂ conterraneo meo viro eloquenti, & iuris ciuilis non solum doctore, sed etiam docto. Renuntiat mihi, Augustam necessarium meum aduenturum Genuam, & aduenisse iam nunc fortassis

fortassis mea causa,hoc est,vt me secum reducat Panhormium. est is industria, auctoritate, elegantia in primis præditus,cui quidem refragari, vt nefas,sic & difficile,& penè calamitosum mihi erit. In Principem nostrum maximè afficitur,pro quo,vt ab eo aliquando intelliges,pericula etiam capitis adiuit. Id ego vaticinabar fore mi Cambi, tecumq; rem,& vaticinium contuli, si ritè memineris, & nunc etiam vt præsentires meam profectionem,immò relegationem, id tecum communico, vt mecum angaris, mecumq; deplores, simulq; deterrimum meum fatum incuses, & damnes. Res ita se habet,& hisdem epistolis narrat Farafalla meus nescio quos proximos tumultus in Ciuitate tua Bononia, tua inquam, nam mea erit apud Barbaros, vt audisti. Farafallæ literas si legere concupiscis,ad te dimittam. Ego verò confusus mœrore rerum mearum,& noua vitæ ratione,totam adhuc epistolã legere nequiui, & hanc inter lachrimandum ad te exaraui. Vale. Papia.

Antonius Panhor. Bartholomeo Pontifici. S. P. D.



PLures ad te iam dudum literas dedi, meóque satis, vt arbitror, officio feci. Tu contra nihil respondes ob mille, vt arbitror, occupationes, quæ te vehementer,

& vndequaq; distringunt, maximè cum Reipublicæ Genuensium præsis. verũ ea opera, quæ amicis impenditur, primam esse debere, aut saltem primæ, idest virtuti proximam, monumentis Philosophorum traditum est. Odi equidem negotium, quod quidem honestum, aut vtile sit, si modò amicitiæ vel minima ex parte sit obfuturum. sed sus Mineruam. tu quidem id altius prospicis, & non sine potissima ratione hactenus siluisti. Ego iam pro lumine sapientiæ tuæ mihi persuasi, rectè, & prudenter actum iri quicquid agatur consilio tuo. Vale, nam quicquid ad me attinet, accipies ex epistolis meis ad Bonacursium Panhormitanum beneuolum, & necessarium meum. Iterum vale mea spes.

Ant. Panhor. Bartholomeo Pontifici. S. P. D.

DVm tu isthinc, ego autem hinc ob aëris inclementiam vagamur, factũ est, ne iam pridem ad te scribere potuerim, aut si potuerim, certè nesciuerim quò. nec proinde velim putes, te à me remissius obseruari, quia iam pridem sileo: nã si uel omnino mutus efficiar, non propterea te colere desistam, quinimmò & si prorsus loqui obnegetur, capite tamen annuam, te per benignitatem meum benefactorem, per doctrinam meum præceptorem, per virtutem meum Deum: verum absis licebit, tecum sum, tecum loquor, tecum poëtor. Quod autẽ in præ

ſentia à te peto,audio enim te Genuã reuerſum,id eſt vt Iacobum Modocienſem præclarum adoleſcentem ames,& honeſtes,etiam cauſa mea : nam etſi per ſe,ac propter ſe eum diligis, quippe humanitatis arti bus,quarũ tu princeps es, plurimum valet : hoc meũ tamen de homine iudicium quæſo aliquid beneuolen tiæ adiiciat,aut ſi tota eum beneuolentia iam comple xus es, illam firmet in poſterum. eiuſmodi enim eſt hic Iacobus,quod in adoleſcentia potiſſimum miror, vt ad oſtentationem nihil referat:tacitus ſecum gaudeat,ſermone vrbanus,vita ſimplex,lectione aſſiduus & ſupra ætatẽ eruditus,vt Gaſparini diſcipulum poſſis agnoſcere.epiſtolas ſcribit, quales à te,ne ornatius quicquam dicã,tuoq; ingenio profectas arbitremur. poſtremò & à magno,ac diuino noſtro Frãciſco Barbauaria amatur, & amatur vnicè, clariſſimum ipſius Iacobi virtutis,ac probitatis argumentum. quos ille amat,ſpectatæ medius fidius, ac inſpectæ virtutis homines habentur, & quodammodo inſignes. Siquid igitur mihi tribuis, ſiquid Barbauariæ noſtro, hunc, de quo loquimur,adoleſcentem tua gratia,tuaq; ſuffragatione dignum puta,quem ſi tua opera auctum, & ornatum aliquando intelligemus,ego,quod ſolum poſſum,tibi laudes,& gratias decantabo:Barbauaria verò,vt eſt omnium gratiſſimus, quàm cumulatiſſimas referet. Vale.

Antonius Panhor. Xanthio. S. P. D.



EA quæ ad dignitatem meam ſpectant accipies ab Auguſta meo, qua ex re abundè lætaberis ſcio. non is enim es, qui amicorum abſentia angaris, ſi modò abſentiæ iuſta,& fortunata ſit cauſa, verum hæc ab Auguſta. Auriſpa noſter ſacerdos effectus eſt, et Plebanus deſignatus. Faræfalla verò vir ſuauiſſimus Bononiæ agit, dabo operam ad me veniat : perfacilè quidem hic gentium magiſtratus exorauero, ſi modò id illi animi eſt. Henricus noſter Forliuii eſt apud Franciſcum Phiſicum hoſpitem familiarem ſuum, ſi ſarcinulam hic ſuam reluat, tranſeat ad nos. Franciſcus Pontanus poculo amatorio iam annum inſanus eſt : ſpero tamen hominis ſalutem. verum hæc à Viterbione proximè accepimus Mediolani, qui hac in re velim vt in cæteris vanus comperiatur, & mendax. Viterbio verò cauſam captiui fratris agit apud hunc Principem . tandem intelligit veterem noſtram amicitiam ſibi, & fratri reo capitis plurimum, atque feliciter conduxiſſe, Glelmus vnà cum Ruſſo Gonzago balneas colunt apud Piſas, alter ille ſeruus verna mala ſcabie correptus eſt, alter mira animi conſtantia Oreſtem proſequitur, eique ſubminiſtrat. Tuſcanella noſter Sarzanæ degit, Philel-

phus adhuc Florentiæ, Gasparinus hic senio iam, & inualetudine confectus. Tu vale, meq; perseueranter ama. Papiæ.

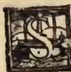
Antonius Panhor. Xanthio suo. S. P. D.



I vales benè est, ego sine te valere uix possum. spero ad perpaucos menses, hinc me Panhormium conferre, cum ob alias causas, quas tu nosti, tum quòd Xanthius meus eò gentium agit. Interea si quid aduentui meo astruere potes, nam debes, feceris vt te decet, & amicum verum. Ab Augusta viro optimo mittentur mihi Alphonsæi centum, perbreuem quidem viaticum, & ad necessarias res tantum vix opportunum, ad voluptarias nihil omnino. hoc velim & tu mecum prospiceres, & non ignara mali & reliqua: eo pacto & amoris contractus fiunt, & culpæ distrahuntur, & expurgantur errata. A Farafalla nostro literas accepi, valet, sed in re tenui. Seruus ille verna Glelmus Mamertinus adhuc carcerem colit: subuenissem hinc illi cum Cambio familiarissimo meo, si de me tale beneficium impurus, & ingratus seruus meruisset. Concordiam inter Pontificem & vrbem Bononiæ factam affirmant, non sine laude & gloria ciuitatis: quanquam ex Cam-

bio meo nihil tale adhuc accipio. Tu benè vale, nã cætera ex iucundissimo nostro Henrico corã intelliges.

Ant. Panhor. Dauidi Viro Clariss. S. P. D.


I uales, ualeo, nam proximè te valentem, meiq; & memorem, & in primis studiosum accepi: qua ex re cum mihi plurimum gauisus sum, tum maximè sum admiratus tuam animi cõstantiam. non temporum, non locorum distantia abduci potuisti, quin memoria saltē honestissimæ illius nostræ consuetudinis fruerere: facis quod debes, eoq; præclarius, quò perrarum genus est perseueranter amantium: neq; meo quidem iudicio plus laudis ac gloriæ aucupaberis ea qua plurimum præstas eloquentia, quàm beneuolentia: illa quidem admirabilē, hæc & amabilem te reddet: tum illa hominum voces, hæc & animos tibi comparabit. ea demũ gloria præcipua est, quæ ex amore, & charitate proficiscitur. Demosthenem, & Ciceronē admiratione prosequimur, at Pyladem, & Damonem etiam veneramur, colimus obseruamus: horum enim facta celebrantur, illorum dicta. verum ego mi Dauid vtrumlibet id in te diligo & deosculor: neq; te dehortor ab eloquentia, sine qua fieri posse virum egregium haud quaquam putauerim: sed præcipuè te ad amiciciam hortor, & currentem, vt aiunt, excito, illincq; tibi laudem parari concupisco, vnde perrarius, perq; difficilius parari consue-

uit,& parta luculentius,ac præstabilius elucere. Egò quidem pro virili nunquam defuturus sum tam præclaro ac planè sanctissimo sanctitatis officio teq; mutuò,teq; constanter amabo, atq; ita vt posthac magis neminem: deniq; & te licet absente oblectabor suauissima virtutum tuarum memoria, studeboq; saltem in amore à te non iri superatum: verum hæc hactenus. Aurispa tuus sacerdos Plebanus creatus est,& Ferrariensi glebæ quodammodo adscriptus,horridus quidem ille desidia, latamq; trahens inglorius aluum. Vale.Papiæ.

Ant. Panhor. Viterbioni. S. P. D.



Olo,& item peto vt Antonio Cremonæ nostro viro optimo meo nomine restituas illos aureos Philippeos,quos tibi iam dudum in tua inopia mea cum incommoditate mutuaui: facies iam iā amodò officium grati,ac iusti hominis meum mihi tribuere,ne nomen induas & ingrati,& nullius fidei viri. nosti quid mihi debeat Blasius frater, nosti quid de vobis omnibus merear, nosti quod periculum iniuerim tua, ac tuorum causa.quid est quòd vnquam de te sperent cæteri, si mihi omnia debes, nec quod meum est tradis? qua spe reposcam à te Valerium tuum,si tardas in restituendo quod meum est? pollicitus enim es mihi Valerium tuum,quem si Cremonæ nostro reddideris non grauabitur ad me de-

ferre cum pecunia codicem. iam verò uides quid fact-
ðurus ſis,niſi pluris facias breuem pecuniam, quàm
amicitiam meã,& nominis mei notam. Vale.ex Lauda manu turbata.

Antonius Panhor. Iacobo Abbati.
V. C. S. P. D.



SI vales benè eſt, ego valeo, & te ſitio. ſi iam pridem ad te non ſcribo, ſcio me excuſabis, ac præpeditum potius arbitraberis, quàm aliqua ex parte violes beneuolentiam in te meam: eo quidem ingenio es, vt & conſtanter ames, & amicum verum haud quaquam peccare poſſe exiſtimes.ego, quanquam occupatus ſum,non propterea me expurgo:ſed ita ſæpe vſu venit,vt quos maximè amemus,cũ eis maximè ſileamus:atqui venia dãda eſt, modò perſeueremus amando, tantumq; beneuolentiæ quotidie adiiciamus,quantum ſermoni detrahimus,& epiſtolis.amor verus nõ verbis,ſed virtute gignitur, atq; continetur:ego niſi te perſeueranter amo diſpeream, de his ſatis. Antonius Cremona vir apprimè ſuauis, & amicus meus ad te it, neq; putes abs te contendat quid Romæ potes,aut bullas frullas:cordi tuo inhiat, hoc petit,hoc ſibi perpetuò deuinciri deſiderat:accepit enim te humanitatis,& eloquẽtiæ,cuius & ipſe ſtudioſiſſimus eſt,eſſe iam principem atq; pontificẽ maximum:id eſt,quod in te colit,ac coram cupit exoſculari,

lari.tu,si me amas,hunc hominem,quem singulariter diligo,comiter,ac pro tua solita in meos omnes facilitate,ac festiuitate suscipias:quem & Cardinali nostro viro maximo periucũdum efficias.quæ verò ad meũ statum attinent,& fortunam,ab hoc viro suauissimo accipies viuo sermone,quarum rerum & ipse magna pars fuit. Vale,meq; mutuò ama. Ex Lauda.

Ant. Panhor. Riccardo suauißimo. S. P. D.

ADigressu tuo hinc neq; literas,neq; nuntium accipio,quod proinde mihi graue est, nam in amore mollis sum nimis, in te præsertim amando,quippe qui me tuis pharmacis, idest humanitate tua irretitum reliquisti, vt præ tui desiderio timuerim aliquando tabescere.hoccine amicitiæ est,silere tamdiu?hoccine pietatis,amicum deserere? verũ pro tua hac lentitudine mihi pœnas licebit rependas, videlicet ne graueris, aut graueris licebit, hunc tamen adlatorem epistolarum virum eloquentissimum conducas,ac perducas volo per omnes istas ruinas, perq; loca omnia Romanæ vrbis insignia: id enim ipsum, vt est solertissimus antiquitatis scrutator, in primis auet, atq; à te efflagitat. Enimuerò vt paucis deprehendas, meo huic diuino Principi, ac principibus his viris omnibus gratus,& iucundus est,proq; suis literis,proq; sua egregia virtute dignus nimirum qui à summis viris diligatur, & obseruetur:

R

eum igitur ama,& amorem fœneraberis,scio ei quan tum in te benefacias,neq; oleum perdes,aut impēsas: mihi verò nihil è Roma voluptosius referre potest, quàm si intellexero eum tecum coiuisse gratiam immortalem.reliqua aget ipse præsenti sermone .Francisco Alberto viro splendidissimo me simul,& tabellarium meum Antonium Cremonam etiam, atq; etiā commenda.Cathalanus ex me saluus,ac lætus sit. Vale meum suauium.Ex Lauda.

Ant. Panhor. Cathalano Laselæ uiro humanissimo. S. P. D.



Nullo antehac plenius,aut suauius accipere potuisti fortunas meas, quàm ab hoc potes adlatore literarum,viro pereloquenti,ac mihi arctissi ma deuincto familiaritate . quod facias velim,nam & iucunditate narrantis oblectabere multū, & meas vices gaudebis certè scio. Viuo equidem lætus,& à summo, ac diuino hoc Principe dilectus vel supra morem.verum hæc,& similia plura de me intelliges à Cremona meo:in quibus si quid est quod possim aut tuo,aut Bornii fratris nomine, summa, atq; omni diligentia,ac perlibenter id quod libuerit dedu cam:tibi quidē,& per te tuis omnibus perpetuò sum obnoxius,idq; & fateor,ac cōtinuè fatebor apud gentes. Iā verò puto tua tibi pecunia restituta sit integra, aut magna saltem ex parte:sin minus non mea culpa,

aut ingratitudine accidit, sed mensariorum Mediolanensium, quibus mandaui iam dudum vti gemmæ illæ proscriberentur, deq; pretio fieret satis Cathalano meo: item aliam quandam pecuniam quam tenebant meam, tibi ut traderent iussi: id sit nec ne tandem dissolutum ignoro, & à te certior fieri concupisco. Interim Panhormitam tuum amato, à quo redamaris in mirum modum. Dionisium audio Roma discessisse virũ aureum, & de me bene merentem: sit felix vbicunq; sit. Tu vale. Ex Lauda.

Antonius Panhor. Marcolino Barbauario. S. P. D.



X literis nuper ad Mercurium tuis, quanquam ex tempore, ac raptim editis, licuit tamen animaduertere & ingenium tuum ad eloquentiam natum, & quod magnifacio, modestiam animi singularem. nam cum sis natura dulcis, & suauis, nec minus planè doctus & eruditus, mauis more Socratico esse, quàm videri, ac prædicare te vnum scire, nihil scire. Præclarè medius fidius, atq; hac temporis licẽtia, ideo mirabilius, atq; laudabilius, quòd cum omnes penè dixerim elingues simus. Cicerones & Virgilios apparere contendimus: adeo quidem omnia referuntur ad ostentationem, ad veram animi sapientiã nihil. Furata sunt omnia, accersita, temeraria, atq; adeo ardua audemus, vt iam Dii superi cœlo re-

ſormident. Tu cōtrà, nihil mehercle blandior, ſolus ſe rè intra te gaudes, & eſt intra te ſanè vt gaudeas, ne va nam aliunde adſciſcas voluptatem. eſt inquam in te Deus ille Socraticus, id eſt vera virtus, veraq; ſapientia: nec in te ſolū effulget illuſtre illud Barbauariorū genus, ſed etiam maiorum tuorum mores, aurei quidem illi, & liberales in te effloreſcunt, videnturq; præſeferre quandam laudis ſpem certam, & hæreditariā: ſed de hoc aliâs accuratius, prolixiusq;. Tibi mitto epiſtolam quandam Gaudentii mei verſibus ad me proximè exaratam, meo quidem animo elegantem, & te dignā: redolent in ea omnia antiquitatē, & vt auctor ipſe Romanus eſt, ſic & hoc: & quicquid ab eo quotidie emanat, quandam ſpirat, ſapitq; Romanitatē. omnia ſunt in eo terſa, luculenta, omnia crebra, & ſonora. eam perlegas te oro, tametſi vel inuitū te trahet ſcio. eam æſtimes, & ſi quid eſt, quod in ea te fortaſſis obſe ctet, quod ſpero fore, id ingenuè, & ſincerè, vt cætera, pronunties. qui mihi enim in hac re per amicitiā fortaſſe non credunt, tibi pro tuo graui, & ſeuero iudicio adſentiant oportebit. Equidem nolim illi amorem, & officium meum obeſſe, virumq; doctum mea cauſa ſua laude fraudari. Vale.

Ant. Panhor. Andreæ Theologo. S. P. D.



Ellem pluribus, ſed de uia feſſus, pluribus te cum agere non poſſum. Veni, fortuna tibi parta eſt honorificētiſſima, & ſatis vtilis, etiā

præter lecturam, quam tibi facilè impetrabimus. Et tu putabas me fortaſſis oblitum tui:at ego feci vt crearere ſtudii, vt vulgò loquar, Cãcellarius. honor vt noſti ſummus, & vtilitas magna. tu viam uora, teq; confer ad Stratellæ oppidum, vbi peſtilentiã fugiens ago in præſentiarum. Vale.

Antonius Panhor. Marcetto uiro ſplendidiſſimo. S. P. D.



Iceat affari te Marcette hiſdem carminibus, quibus affatur Fuſcum Poëta quidam non illepidus.

Siquid Marce vacas adhuc amari,
Nam ſunt hinc tibi, ſunt & hinc amici,
Vnum ſi ſupereſt locum rogamus,
Ne me, quòd tibi ſum nouus, recuſes,
Omnes hoc veteres tui fuere,
Tu tantum inſpice qui nouus paratur,
An poſſit fieri vetus ſodalis.

Quòd ſi id poſtulando cuipiam forſan importunus, atq; inſolens viſus fuero, magnum profectò munus amicitiæ, tuæ præſertim eſt, id egregiæ atq; eximiæ virtuti, & probitati tuæ potius imputet: quippe quæ facit vt qui te nunquam viderint, te & diligant, & admirentur, & abs te diligi magnopere concupiſcant: idq; ſi acciderit, ſe ſe tali beneuolentia

fortuna tos existiment,& rectè quidem:amari enim à spectatis,& maximis viris,id non vltimã hominis laudem esse maiores tradiderunt.quo fit,vt tu quoq; proinde quia diuino nostro Principi mirificè places,clarissimum argumentum exhibeas humanitatis atq; modestiæ. Virtute quidẽ ac probitate præditi homines natura malos exhorrent,& haud secus atq; venenum euitant: contrà autẽ,bonos,ac puros toto pectore amplexantur,iisq; tantummodo oblectantur: in quibus imaginem quandam & similitudinem sui cernere videantur.Itaq; mea quidem sententia non potest non tersus,& non emendatus esse, qui magnis viris,& ornatissimis collibuerit.quamobrem non absurdè fortasse id fecerit,si quis tuam gratiã inire studuerit, velut locupletissimum testem quærens,à quo virtus,si qua sit,illustretur sua.sed vt ipse finem faciam,teq; non abducam amplius ab honestissimis officiis tuis, ardeo & quidem cupiditate incredibili abs te amari, & in tuis vel minimis familiaribus adscribi: quod si pro tua illa benignitate,qua inter mortales excellis,à te exorauero,vitam Deorum immortalium adeptum me esse crediderim:illudq; poetæ nostri ad te sæpius decantabo, Tu das epulis accumbere Diuum: hæc hactenus. Cambius noster vir amplissimus quædã, quæ ad me pertinent,viuo sermone tecũ aget:qua in re si tuo studio,tuaq; diligẽtia vti velis,nihil addubitamus voti nostri,desideriiq; compotes fieri. ex quo vel ad glebam

vsq; me obligabis, nec non musulas meas tibi perpetuum constitues debitrices: quæ si tua opera otiũ nanciscãtur, vnà cum Cæsare nostro ad cœlum, ni fallor, laudibus efferere: pergratæ enim musulæ sunt, & beneficia perire non sinunt. Vale.

Ant. Panhor. Gaudentio. S. P. D.

ERam & ipse de te vehemẽter anxius, hoc maximè rure agẽs, vbi innumerabilibus fermè incommoditatibus, atq; molestiis deiectus, ac propè confectus sum, cum tuis interim epistolis, id est suauitate incredibili recreatus, atq; restitutus sum: quibus haud scio an fortunatius fortasse aliquid, sed nihil certè iucũdius, aut opportunius mihi in hoc præsertim loco potuisset accidere: quodq; me erigeret promptius, atq; redimeret ab hisce turbationibus, oppugnationibusq; rusticanis. Audi quid hoc est, te obsecro, paucis absoluam. Est hoc in loco pro domicilio mihi casa quædam, quam rectius haram porcariam appellarim, atra, atq; adeo obscura, vt ne noctuæ quidem, aut cuculi inhabitent: fuligine, rubigine, araneis, & squalore obsita, ac mucida, tibi cine circumquaq; fulta, & ruinam minitans, atq; mortem. hanc interdiu ac noctu perpetuò circum excubant fastidiosæ fœminæ linũ tundentes, & nescias an rudẽtes potius, quàm ridentes, & latrantes magis, quàm cantantes: sed quicquid id est certè molestum, atq; perpetuũ est: prope

autem area messes terit non sine crepitu, strepituq;. Hinc igitur vt vides obtusus, illinc oppressus, ac propemodum oppugnatus sum à porcis, pullis gallinaceis, anseribus, asinis, bobus: circumuallarũt me plaustris, & claustris, merdis liquidioribus, & alto luto: effeceruntq;, vt me domi continuè retinerem, nec pedem proferre auderem etiam caligatus: neq; domi tutus sum, nam præterquàm quòd perbreuis illa est, & furno magis, quàm domui similis, & qualiscunq; etiam ruinosa, excursione soricum, & acerba, & perpetua inter se prælia, & tumultus, me territant, & in primis infestãt. Iam verò, vt Codrus ille satyricus diceret, Et diuina opicis roserunt carmina mures: roserunt vestes, roserunt calceos, soleas, bracas, roserunt deniq; palpebras Ergotelis, & Palatioli os, & aures. Hiccine me poëtari putas? hiccine philosophari? Quid dicam præterea? aut quid non dicam? de culicibus, pulicibus, muscis, crabronibus, fucis, & his, & sexcẽtis aliis crucibus, quibus hic exedor, exenteror, mactor? quæ omnia in præsentiarum prætereo, vt ad te veniam. Tu quidem sanè aruspex, & mearum quasi conscius ærumnarum amicè pariter, & humaniter effecisti, literas ad me dãdo peruenustas quidem, ac meis hisce infortuniis vnicum profectò remedium. Scribis vt in scribendo eam gloriam adepturus sis, quam adhuc iuuenum adsecutus est nemo: prouocas adolescens senes, prouocas, & vincis, ingenio, & natura felix, doctrina eruditissimus,

oratione

oratione adeo dulcis & ſuauis, vt quæ ipſe componis, efficere ac complere apes floribus, & innectere videantur: ſed de te apud te non dicam vlterius. De profectione autem tua ſic ſentio, vt ſiquidem à ſummo Pontifice accerſitus es, eas, nihil te moror: dignitas enim tua ſimul & vtilitas me licet deſertum, proq́; tua abſentia ſemianimem eriget atq; exuſcitabit ſcio: ſin verò intemperata quadam propinquorum tuorum beneuolentia euocaris, itaq; in rem minus certam profecturus es, ne decedas te hortor, atq; rogo, ne illorum mollities te infirmet, deq́; gradu deiiciat, vt dicitur. Præterea illuc acceſſurus es, vnde omnes exeunt, fugiuntq́; propter famem, bellum ciuile, & peſtilentiam: vt beati quodammodo habeantur, ſi quibus illinc ſe recipere poteſtas aut facultas data eſt. eſt nimirum tibi hic gentium tenue ſalarium, tuaq́; doctrina ac meritis non ſatis dignum: id fateor, verum illud meminiſſe præſtabit, quid Turpilius Limpia eleganter ait, Profectò vt quiſq; minimo contentus fuit, ita fortunatam vitam vixit maximè, vt Philoſophi nunc iſti, quibus quiduis ſat eſt. Quòd ſi grandiorē tibi pecuniam expetiſcis, erit tibi publica Ticini lectura, & de meo ſalario tibi quātumuis impartias, tuoq́; ſuperadiicias volo, ſpondeo, recipio, atq; adeo omnia quæ mea ſunt, tibi habeas cōmunia, & vtaris, & fruaris. Poſtremò eum librum, quem

S

de voluptate nuper edidiſti, videre ardeo cupiditate incredibili, eò magis quòd de dolore ſcribere mihi cordi eſt. Opus id igitur quàm maturrimè ad me mittas te oro,& obteſtor: aut ſi vacat, ipſ. me viſens adferas tecum optatiſſime mi Gaudenti.
Vale literarum ſpes , & Boſſio Pontifici, & Boſſiolo tuo meo nomine ſalutem plurimam impartias . Ex Stratella.

ANTONII BECCATELLI SICVLI COGNOMENTO PANHORMITAE EPISTOLARVM GALLICARVM

LIBER QVARTVS.

Antonius Panhor. Dominico Feruffino uiro humanißimo. S. P. D.



Vonam vſq; tandem te moraturi ſumus, an vſq; dum tui deſiderio tabeſcamus? te quidem in diẽ ex die iam dudum expectamus, neque adhuc iſta illuceſcit dies, neq; vſquam appares. Quod & ſi me fortaſſe æquius ferre, vt virum decet, arbitraris, an ignoras mulieres eſſe, & moræ, & amoris omnino impatientes? cum dico mulieres, ſororias tuas interpretare, quæ, vt tuæ ſalutis tenerrimæ ſunt, ita te efflictim amant, ita tuum huc aduentum vel præcipuè optant, etiam ſupplicationibus, & votis. pararunt tibi ſexcentas delitias, quæ non modò te febribus debilitatum in priſtinam valetudinem reſtituere queant, ſed etiã Lazarum à mortuis ſuſcitare. cultæ tibi ſunt pulcherrimæ quæq; Ticinenſes nymphæ, ad harmoniã tibi inſtrumenta omnia adornata, ſimul & temperata, purgata pauimenta, aulæis

tecti parietes, floribus, sertis, & suauibus herbis ridet, ac redolent omnia, teq; ad voluptatem quasi exposcere videntur. Vinum præterea non præteribo, tum Chium, tum Cretense, tum Vltrinascum: quæ tibi quanquam parata sordeant, ac floccifiant, febrientibus enim vina non sapiunt, tamen lætitiæ, ac voluptatis condimentum est Bacchus, poteritq; si non te, tuum saltem sodalem huc facile pellicere. Tibi verò, si aquula per hæc tempora magis placet, vbi illa vel gustu suauiorem, vel visu iucundiorem, vel tactu leuiorem inuenias, quàm in Ticini fluento, quàm in pomario Principis, quod Barchum vocant? vbi præter limpidissimos riuulos prata extant perpetuò viridantia, luci amœnissimi, arbores, ac fructus cuiusuis generis, auicularum perpetui cantus, piscinæ, cuniculinæ, atque hinc lepores obambulant, hinc damæ pascuntur, hinc cerui ob amorem præliantur: atque hæc omnia hic tam varia, tam multa, tam amœna, vt nuspiam in toto orbe terrarum aut varia magis, aut plura, aut iucundiora esse dicantur. Quid vrbem loquar, quid pontem, quid palatia, quid viarum strata, quid arcem præstantissimam? quæ, quanquam tibi neque emenda, neque incolenda diu sunt, tamen quia præclara, & magnifica sunt, poterunt ad paucos dies oculos pascere, ac recuperandæ valetudini plurimum adiumento esse. Nescio an adhuc

videris has triumphales naues, quas Galli vos Galliones appellatis: si nondum videris, hoc vel vnum herclè spectaculum te recreare, ac protinus re integrare potis est. earum sanè mirum artificium, & inauditam fluminibus molem ab aliis accepisti: verum hoc maximè iuuabit, si quando eas ipse oculis legens, illius inclytæ victoriæ excitabitur memoria, quæ salutis nostri Principis causa est, & sempiternæ gloriæ. Ego, vt de illis meum aliquando testimonium afferam, nunquam huiusmodi naues inuiso, quin mihi ad cœlum animus erigatur, & ex Poëta Imperator factus mihi videar. Quæris præterea oblectamenta literarum: hic vt nosti, gymnasium & est, & floret artium bonarum, ago & hic tuus ego, qui tibi cum Poëtarum iucundissima lectione nusquam defuero. suadent hæc, & plura etiam, vt ad nos aduoles mi Dominice: tum denique te illud impellit, quòd mutatio aëris ægrotantibus vnicum est remedium: relaxamenta interdum ipsis fortibus conceduntur. Hæc adeo raptim, & festinanter à me scripta sunt, quàm à te velociter lecta: ne dum inaccuratè tempus tererem, tu in veniendo tempus differres. Vale mea lux, & veni.

Ant. Panhor. Feruffino S. P. D.


CAusam Ceciliæ meæ, mulieris vrbanissimæ, quæ tuis auspiciis, vt illa scribit, commissa est Nicolao amico, & familiari tuo, te peto, ac rogo commendatam habe, dumq; Alexandriæ agit, accelera vt victrix euadat Guarinastria nostra: id mihi pergratum erit, vt per hæc tempora, præter victoriam nostri Principis, nihil possit esse iucundius. Rogarem te efficacius, nisi preces amicorum molestas haberes, mallesq; illis non rogatus, quàm rogatus bene facere. Expecto vt epistolam tu ipse deferas ad Philippum Ducem, quæ de laudibus Antonii inscribitur: absoluta etenim diu te vnum adlatorem præstolatur, vt si per se suauis ipsa non sit, auctoritate certè tabellarii suauis, & amœna reddatur. Vale decus amicitiæ, ego ita ualeo, vt inter hos strepitus, crepitus, muscas, & crabrones valere possum.

Ant. Panhor. Dominico Feruffino. S. P. D.


AVdio tibi iniunctam esse prouinciam describendi literas familiaritatis meæ, tum ad Alphonsum commendatitias, tum alias ad propinquos, & necessarios meos, proinde mihi maximè gratulor: nam tu, cum disertus atq; eloquens per te sis, accedet etiam eloquentiæ charitas illa, qua versus me flagras mirum in modum. tum enim præclarè

ſcribimus,aut facimus,noſq; met ipſos exuperamus, ſi ingenio & doctrinæ amor,aut odiũ congeratur.ſpero itaq; illas ornatè, accuratèq; ſcriptas, mihi admodum fortunatas aducturas,cures modò ſtatim abſoluantur: perdurum nanq; eſt diutius ferre deſideriũ, verum id ita ſi modò celeritas obfutura non ſit.ſtudio tuo inuigiles ad illas familiaritatis, præſertim quibus quantum in ſimilibus aut dignitatis,aut prærogatiuæ aut commoditatis cõcedi ſolet, nihil prætermittas velim: non quòd ambitioſus ſim ego,nihil enim magna exhorreo,ſed vt hiſce ſermonibus impleantur vtres agnatorum meorũ,quò mihi facilius, liberiusq; concedatur licentia remorandi, & habitandi cum Philippo Principe : ab eis enim pendeo mi Dominice, vt nihil inuita dicam,faciamq; Minerua.deprehendis itaq; quid illis ſcribere neceſſe habeas,vt cõtententur,quidue ſperandum eis item ſit de hac Principis noſtri deliberatione, deq; eius in me tam ſingulari & opinione & affectione. Exemplum verò epiſtolarum cum ad Regem,tum ad propinquos meos ad me prius mittito:nec non illas ipſas primogenias ſigillo Principis oc cluſas,& inſignitas.vide quid ſtultus,& ineptus curẽ, cum potius philoſophari, aut poëtari deberem : ſed amor,& pietas in propinquos hoc ipſum perſuaſit,ac compulit mi ſuauiſſime Feruffine. Vale cum ſcribis collegis tuis vir clariſſime.

Antonius Panhor. Dominico Feruffino.
V. C. S. P. D.



DVm expecto vt per otiū mihi liceat aliquid paulò accuratius ad te scribere, atq; eo pacto saltem præclaro illi tuo dono gratiā referre, hactenus neq; tibi, neq; desiderio satis meo facere potui. confundor equidem animi quadam ægritudine, & ita confundor, vt neq; amicis vacare, neq; laudi, neq; ingenio queam: quod & tu nosti, & pro tua in me singulari pietate compateris, & angeris mihi certè scio. nam qui sperant, atq; animo suspenduntur, in vita quodāmodo vitales non sunt, hoc est ignaui sunt, desides sunt, & prorsus inutiles, ac propè mortui, quippe dum futuris inhiant, instantia prætermittunt, ac negligunt, quasi Virgilianus ille horridus, Ater desidia, latamq; trahens inglorius aluum. In hunc igitur modum in præsentia dego, degāq; quoad vel Poëta Principis prodeam, vel famulus, vel si superbum id vtrūq; est, quoad coquus, vel si quid coquo humilius est, pronuntier. Quare per sinceritatē animi tui, perq; in me studium illud incredibile te rogo, Mecœnatē, atq; herum nostrum solicites, vt me ab hac animi tristitia aliquando liberet, me sibi vendicet, seu seruitorē, vt vulgò, seu Poëtam me dici suum maluerit. Eius iussu epitaphium Ioliæ suæ fecimus, non quidē quale fortassis ipse desiderabat, aut merebatur catella illa præ cæte-

ris pulchra, & ſuauis, ſed quale ex media ſpe illa eadem animi ægritudine quiui componere. A Cremona noſtro, neq; ab Andrea Palatio viris clariſſimis mihi quicquam renuntiatum eſt poſt digreſſum meum, quod non admiror, quinimmò execror. tu igitur ſuſtineas vices omnium oportebit, alioqui ſilentiũ iſtud amicorum omni paſſione, & ne quid moleſtius dicã, etiam ſpe ipſa mihi deterius erit. Marcolino viro ſpectato, & inſigni commiſſum, deditumq; me facias, cui dum itidem expecto aliquid eo dignum exarare, vereor ne ingrati, & negligentis nomen induam apud virum omni laude digniſſimum. Vale.

Antonius Panhor. Ioanni Feruffino uiro conſulto. S. P. D.



Nas, & itẽ alteras à te literas accepi à digreſſu meo, quibus ideo nihil reſpondi, quòd me literis purgare non erat neceſſe, velut feciſſem, dixiſſem'ue aliquid excuſatione dignum. ſi me noſti retuli ſemper omnia ad conſcientiam, floccifaciens vulgi opinionem, vixi luculenter, & apertè nemini aſſentiens, præterquàm vera præcipienti. loquatur de me vulgus, vt lubet, ego ſemper amabo perſeueranter, ſimpliciter, fideliter: contemnã obtrectatores, oderò delatores genus hominũ peſſimũ: tumq; mecũ benè actũ eſſe exiſtimabo, cũ hominũ fæci diſplicuero,

charus tibi, charus & sapiētibus paucis. Tandē animi puritas eluxit, elucebitq;, & veritas diu obtegi non potest, & de his satis. Renuntias te receptum esse in Senatorum numerū à Philippo Duce, & Principe diuino, gaudeo medius fidius, & tibi gratulor: quippe qui hoc in loco promptius queas animi virtutem ostendere, prudentiam, iustitiam, grauitatem, animi excellentiam, quàm in schola illa Leguleorum, vbi quāquam laus aliqua ingenii, aut memoriæ sit, tamē odiosa hoc tēpore efficitur scholasticorū immodestia: multumq; refert doceas ne iustitiam, an illam exerceas: etenim in legendo clarus efficieris, in exercendo etiā bonus. Memini me tibi hunc locum iampridem vaticinatum esse, nec me vatē poësis fecerat, sed grauissimi mores tui, qui sibi amplissimā hanc sedem suo quodammodo iure vendicare videbantur, nec non Principis natura, quæ talis est, vt prudentissimos, atq; integerrimos quosq; in cōsuetudinem adhibeat, si adsint, sin minus, accersat. meritò itaq; gaudeo, vbi videam virtutem, quod plerunq; fit, tibi peperisse fortunam, & homini summam dignitatē obtigisse, qui ex amicis certis mihi sit planè certissimus. Nūc Ludouicum Ferrarium istum tuum, olim meum familiarem compello, hominem verè ferreum, & vt rugas contrahat, etiam ingratum: is enim causa est omnis cōtractiunculæ Guarini viri cōstantissimi contra me: cum enim sua omnis culpa, & leuitas sit, in me reiicit crimen Ludouicus: siqui-

dem abeunti mihi, atq; addubitanti mecum deferrè Guarini codicem suasit, iussit, perpulit, voluit vt defer rem illum omnino, recipiens in se Guarini auunculi onus: immò contradicenti mihi respondit, si molestè tandē id laturus est Guarinus, quod nequaquam putes, hisce meis digitis exscribam illi longè pulchriorē Plautum, ac pretiosiorē: adsensi tandem, vt de Ludouico vtiq; benemeritus. Nosti tu quidē beneficia mea erga Ludouicum, quem nos eundem Guarinastrum appellabamus, & nisi illa exprobrare videremur, memorarem ei, quot menses etiam ægrotantem accepe rim domi meæ, ac matrem vnà: quoties me Mediolanum dimisere pro se oratum inclytum ductorem tūc iustitiæ præsidem Piccininum, quem tādem in re Guarinianorum deperdita, non solum oraui, sed exo raui, obtinuiq; cōtra eorum aduersarios veteratores quidem, sed beneuolos meos. Miseros iuui, erexi, dire xi, protexi, beaui deniq;, eo tempore beneficiorū memores, vt pote recentium & satis gratos: nam me Genuam vsq; Ludouicus comitatus est. Me verò abeun te, & ab oculis eius semoto, vide obsecro quid fecerit, aut quid potius non fecerit, non me modò non excusa uit, sed incusauit, nec se id fecisse, sed me criminatus est: in me transtulit culpam, in me pœnā, hoc est Guarini indignationem, omnia mihi promissa mentitus. Ego verò id fore prospiciens, vt primum licuit, librū transcribi curaui, suum Guarino seponēs: quem cum

inueniſſem qui deferre non grauaretur, domino reſti tuerem. Cum verò Florentiam me contuli Regis legatus, ideo librum ipſe mecũ non attuli, quòd Panhormii liber erat, non Caietæ: vnde ſubitò proficiſci mihi fuit neceſſe Principis mei iuſſu. Iniuſtam vbi primum libri huius querimoniam accepi, ſtatim per epiſtolam Guarino me excuſaui hiſdem ferè verbis, quibus nunc me purgo compater apud te: literas ad Guarinum dedimus Scipioni Ferrarienſi vtriuſq; noſtrum amantiſſimo, nunc vt audio Pontifici Vtinenſi: is reddiderit nec ne mihi ſatis incertum eſt, nam Guarinus ſuper hac re nunquam mihi aut ſcripſit aliquid, nec reſpondit, ſubiratus, vt arbitror: ſed quid vltra immoror? conſignauimus librum Hieronymo Senenſi Philippi Ducis Nuntio ad Alphonſum, tibi vt admones deferendum, quò Guarino tutius, certiusq; reddatur. Interim Guarinum virum humaniſſimum mihi recõciliabis: quem niſi plus quàm oculos meos amo, Dii mihi oculos exturbent. Vxor mea Philippa commater tua pulchrè valet, grauida iam ſeptem menſibus. cum pariet, quid ni pariet, ſtatim tibi, & Ergoteli ſignificabitur: ſi maſculũ, quod Dii faxint, exoluet, vocabitur Ergoteles, ſin fœminam, Feruffina. De tuis autem quatuor Feruffinulis gratanter, ac volupè intellexi, quos certo ſcio ita inſtitues, vt patrem, patruosq; repræſentent, & effingant. Quòd Ergoteles Dominico deuinctus ſit, maximè gaudeo,

par pari coniunctus est, moratus morato, simplici simplex, inter quos vt necessaria, sic & diuturna, ac perpetua amicitia est. sed de his aliâs, nam etiam epistolæ modus habendus est. Vale decus amicitiæ,& Barbauarios,& Grottos,& Castilioneos ex me plurimum saluta.

Ant. Panhor. Guarino Veronensi. S. P. D.



T si acceperam Hermafroditum meũ plurimorum iudicio probatum, laudatumq; magnificè, nihilomagis tamen animo mouebar, quòd satis sciebam partim exuberantia quadam amoris erga me, partim nouitate, quàm veritate magis, illorum iudicia esse: Verum cum te virum simplicem, verum, apertum,& qui in manibus quodammodo mentem geras, idem de me, meoq; libello sentientem animaduertam: non modò moueri nõ possum, sed, vt fatear mollitiẽ meam, gaudio distrahor: præsertim cum antehac nulla mecum amicitia, nulla familiaritate fueris deuinctus: neq; illud puto, te scilicet in causa hac sententiam dedisse gratia nouitatis ductũ: quippe viro prudenti atq; spectato nihil nouũ, nihil mirabile, nihil deniq; quod hominũ industria atq; ingenio fieri non possit videri solitũ. Ex quo quidẽ mihi plurimum gratulor, ac penè blandior mi Guarine, atq; id quidẽ nõ temerè: summa mehercle laus ab laudatis atq; probatis viris egregiis laudibus efferri. Bel-

lissimè quidem is alios laudat, qui semper inde à puero in laude vixit, cui nunquam humile, contemptum, aut vulgare aliquod gratum extitit. O' felicem meum Hermafroditum, vocalissimũ tibi buccinatorem sortitum. ò fortunatam lasciuiam libelli, iam modò ab inuidorum, ac vulgi sagittis tuta es septemplicis & Aiacis vmbone, id est Guarini auctoritate. Sed quãquam hæc tua de me sententia mihi iucunda est, vereor tamen ne modum excedat, plurisq; me æstimes, quàm ipse sim: nam per Deũ immortalem, si modò me velim ipse cognoscere, quid tam illustri prædicatione dignum edere potui, homo ciuili studio distractus, atq; aliis mille occupationibus ferè contritus? Quàm pulchrè Iunius Iuuenalis, Quis locus ingenio, nisi cum se carmine solo vexant. Quamobrem te quæso mi Guarine honora mensuram: nam cum in omnibus mensura adhibenda sit, tum maximè puto, cum aliquem laudare studemus. Solon Atheniensis, vnus ille ex septẽ sapientibus habitus, legem apud Græcos ediderat de decipientibus, qua cum his actio erat, qui alios in laudibus cuiuspiam decipiebant. Aderunt itaq;, vt arbitror, qui te etiam in ius vocabunt, quãdoquidem se deceptos, & dicent, & docebunt. Proinde tutius atq; consultius facies, si ab hisce laudibus omnino destiteris. Quòd si naturæ tuæ benignitas, & incredibilis illa charitas, quam in studiosos omnes, tum vel magis in Poëtas intenderis, te vltrò cogit, nec potes desistere, par-

cius lauda, quo nemini tenearis lege Solonis: ne'ue illud præceptum Delphis cōsecratum aureis literis negligere videaris, Ne quid nimis. Ioāni verò Lamolæ viro docto, & emendato, & verè ex Guarini ludo literario profecto discipulo, gratias & ingētes habeo, propterea quòd, insciente me quidem, Hermafroditum ad te miserit meum, measq; partes vltrò sustinuerit. nam cum illum tibi vt exhiberem accingerer, præuenit me vir diligentissimus. Postremò te magnopere oro, & obsecro, vt libellum, quem inter cœnandum lusimus, recognoscas, emendes, & malè tornatum incudi reddas. nam si qua ex parte displicuisse intellexero, quod reliqui fuerit, tibi cōplacuisse non dubitauerim. Plura tecū agere animo insedebat, sed abs te inuitus auocor ad auditorium Iurisconsulti nostri. Illius autem versus, qui superant, tibi plenius explicabo, quos vt ex epistolis tuis colligo, non parua cum voluptate leges. Interea me amare perge, ego enitar vt amore tuo dignus veniam. Vale decus nostrum. Bononia.

Antonius Panhor. Guarino uiro clarissimo. S. P. D.



Eerat id solum uoluptati meæ vir humanissime, vt & te, quem iam dudum vnicè diligo, fortem pariter, atq; felicem acciperem. id cū vehementer auerem, ac crebrò peruestigarem audire, tu præsagus, & quasi aruspex desiderii mei, Ludo-

uicum nepotem ad me mittis, & cum nepote literas tuas, tuas inquam: nam præ literis aliorum, pace aliorum, graues, & iucundæ sunt, ac meo quidem animo redolent musas ipsas. his itaq; te incolumem, atq; animi tranquillum accepi, tum Principi, tnm Iuliolo Mecœnati tuo viris illustribus quàm maximè gratũ esse, reliquisq; Ferrariensibus valde, & tua pro dignitate cultum & obseruatum. eo nuntio haud facilè scripserim quãtopere sum oblectatus, & adfectus: sed tu pro firmo & incredibili meo in Guarinum amore id facilè coniectabis scio: & aderat Ludouicus nepos, adolescens & ipse dulcis, & moratus, qui me non gestiẽtem modò, sed insanientem præ lætitia vidit: nam cum cæteris in rebus satis fortem, ac constantem animũ præstare consueuerim, amor est, qui me solum frangit, & eneruat. equidem possum inediam, inualetudinem, paupertatem, inuidiam, & reliqua id genus ferre moderatè, amici lætam fortunã ferre non possum: immò cum mea ipse voluptate nihil mouear, amici beatitate non possum etiã vehementer non commoueri: vt aliquid nescio quid mollius, aut certè flagrãtius in amicum diligã, quàm in mèmet. hoc est, quod sæpiuscule dico, amoris palmã mihi iure ac merito deberi. liceat apud te loqui Magnifice mi Guarine, qui te cũ tantũ diligam, vt nec Pylades Orestẽ magis, aut Damon Pithiam. facis tu maximè vt amicitiæ gloria excellam, tum siquid erro, ne erratũ quidem amico celandum

puto,

puto.sed de hoc in te meo amore loquetur res ipsa ali quando simplicius effusiusq;. Nunc audi quo in loco res & fortuna mea,quæ & tua est,sita est, nec cœnam menstrualem,sed Deorum simul accubitũ spondeas licebit.igitur ne altius in præsentia exordiar Philippi Mariæ Angli Mediolanensium amplissimi, atq; illustrissimi Principis,ac mei Cæsaris gratiam vel intimã adsecutus sum:nec non Francisci Barbauariæ Mecœnatis mei,viri omnium, quos nostra ætas fert, & humanissimi,& beneficentissimi,tum curialium,patrum cõscriptorum,scribarum,deniq; primorum ferè omnium apud Cæsarem hunc virorum ac procerum: idq; potissimum mihi felix,& fortunatũ est, magnorũ ac spectatissimorũ hominum gratiam iniisse. nam & si salarium quoq; grande satis mihi cõferatur,hoc facultates arguit,illud virtutes:collibuisse enim viris pri mariis laus quidem illa præcipua, & æterna est, sapientum amor non nisi virtutem complectitur. at quanquam in me virtus aut vis ingenii nulla,aut certè minima est, Cæsar tamen meus & Cæsariani nostri,& Mecœnas ipse ita in virtutes flagrant, ita in musas incenduntur, id est in suam ipsorum gloriam, vt vel opinionem, quam de me meoq; ingenio, meisq; moribus habuerint, dilexerint, auxerint, honestauerint: vt siquidem ea in re tribuas, non meo quidem merito, quod nullum est, sed incredibili nostri Augusti benignitati ac liberalitati id tribuas.

oportebit. Est hic vere alter Augustus mi Guarine, & vt armorum industria inter mortales excellens ipse, excellentes quoq; ea in re summa affectione prosequitur, fouet, & exornat: ita & literatos, & bonarum artium studiosos pari charitate, indulgentiaq; cōplectitur, nec domi minus, quàm militiæ præstans. me velim contempleris, vt omittam alios longè doctiores & eruditiores, quibus hæc sua partim academia, partim curia redundat: me inquam contempleris, quē quanti faciat audisti supra, & luculentius, & prolixius aliquādo ab aliis cognosces: sed Dii nobis illum sospitent, superstitentq;. tu nunc partem mearum audis fortunarum ac status: nam commoditates præterea, honores prærogatiuas ab nepote tuo accipies viuo sermone. Illud penè exciderat, quod tu vel in primis admirabe ris, quòd neq; lecturæ, neq; scriptioni, nisi quantum libeat, obstrictus sum: salarium quoq; si cui soluitur, mihi percommodè soluitur, & perlibenter. sunt & alia præter hæc æquè fortunata & voluptuosa, quæ ab aliis honestius potes, si sciscitaueris, intelligere. Ego quidem vereor, ne dum tibi morem gero, hoc est de mea fortuna te certiorem reddo, & epistolæ, & continentiæ modum excesserim: quanquā id feci non quidem. vt glorier immerito mihi, sed vt diuini huius Principis & Mecœnatis mei naturam paucis deprehenderes, quam tu quoq; deamares, ac laudibus veheres sempiternis. Lamola verò tuæ, meæq; deli-

tiæ ſaluus & lætus ſit, aut ſi illud mauult, Græcus euadat. Vale.

Ant. Panhor. Guarino. V. C. S. P. D.



IGitur expecto à te latiores illas, quibus mecum verboſius, vtq; & amicum decet, gratulaturus es: atq; ita illas expecto, vt cœleſtem quaſi quandam voluptatem, & lætitiam inauditam. nam ſcripſiſſem ad te prolixius, ſed argumentum gratulationis intercipere nolui. Ludouicus tuus fortis ac liber eſt, mecū eſt, hodie enim ſe recepit ex volpedo: mecū lectitat, & poëtatur, ſuauis, humanus, comis eſt, & verè Guarini nepos. ibi ad te propediem ſuſpirat longo non viſam tempore matrem, à quo reliqua accipies. Vale meum deſiderium, & Giliolo iſti magno, & illuſtri viro me iterum, atq; iterum gratum ac deditum facito. Vale.

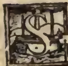
Antonius Panhor. Guarino uiro clariſſimo. S. P. D.



IAcobus hic literarum adlator adoleſcens haud magna cū re, ſed doctus & modeſtus, & amicus meus ad te it, ſolum vt te inuiſat, & legentem audiat: tuo enim nomine & doctrina iā pridem adlectus vſq; adeo eſt, vt niſi aliquādo voti compos fiat, deſiderio facilè contabeſcat. Quare tu officiū tuum feceris, & mihi admodum gratum, ſi quod ve-

hementiſſimè cupit, lætanter impleueris. rem præterea perhoneſtam, neq; factu difficilem attentabit, ei auxilium & conſilium præſtabis, quod bonis, ac pauperibus præſtare conſueuiſti. Vale.

Antonius Panhor. Poggio uiro clariſſimo. S. P. D.



Cio nihil eſſe, quod tanti facias, quàm hominum amicitiam, eorum præſertim, qui & virtute ſunt præditi, & ſtudiis Romanæ eloquētiæ clari. id itaq; de te ratus, dū maiora nequeo, ſi modò virorum gratia maius ſit quicquam, quot ſemper potui huius generis homines, tot ſemper tibi aucupatus ſum: in quibus vel maximè tua beneuolentia dignum exiſtimaui Antonium Cremonam, harū adlatorem, virum meo iudicio doctum & ſuauem, tuiq; ingenii in primis admiratorem. is nunc Romā, & te petit, te quidem magis, vt quem tantopere colit, ac celebrat, aliquando etiam inuiſat, ac ſalutet: magnā quandam felicitatem arbitratus ſe inuenturum, ſi quando detur, te coram exoſculari, & viuas audire, & reddere voces. Quare te peto, & quoniā quidem id vehementer volo, te etiam atq; etiam oro, ſine te vtatur, ac fruatur quoad licet Antonius meus, vir quidem terſus, ac ſimplex, nobiſq;, atq; his omnibus primoribus viris vnicè dilectus: ſanè te dignum iudicabis hominem, ſi periculum feceris: alioqui mihi quoq; pergratum fa-

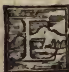
cies,nec non debitum exolues,si quos tibi concilio,humaniter exceperis.Quæ autem ad meam attinent fortunam,& reliqua,accipies ab hoc tam eleganti tabellario,à quo si quid in me lautum,& fortunatū esse intelliges,eo vtere,atq; abutere arbitratu tuo,tuus enim persto anima ipsa,vt aiunt,& membris. Vale cum Lusco nostro Poëta illustri.Ex Lauda.

Poggius Florentinus Antonio Panhor.S.P.D.

IOannes Lamola adolescens,vt percepi,tum doctus,tum studiosus tui,attulit ad nos libellum epigrammatum tuorum, quem inscribis Hermafroditum,opus & iocosum, & plenū voluptate.Hunc cum legisset primò vir clarissimus Antonius Luscus, multisq; verbis laudasset & ingeniū, & facilitatē dicendi tuam,nam liber est suauissimus,misit deinde illū ad me legendum. delectatus sum meherculè varietate rerū,& elegantia versuum:simulq; admiratus sum res impudicas,tā venustè,tam copiosè à te dici:atq; ita multa exprimi turpiuscula,vt non enarrari,sed agi videantur:neq; ficta iocandi causa, vt existimo,sed acta existimari possint.Laudo igitur doctrinam tuam,iucūditatem carminis,iocos,& sales: tibiq; gratias ago pro portiuncula mea, qui latinas musas, quæ iam diu nimium dormierunt,à somno excitas. Pro charitate tamen,qua omnibus debitores sumus, vnum est,quod te monere & debeo & volo: vt scilicet

deinceps grauiora quædã mediteris: hæc enim, quæ adhuc edidisti, vel ætati concedi possunt, vel licentiæ iocandi. Ita & Virgilius adolescens lusit in Priapea, et multi præterea, qui post lasciuos versus, seuerioribus vacauerunt. ut enim Terẽtius noster refert hæc ætas aliã vitam affert, alios mores postulat. Ita q; tuũ est iam missam facere licentiam, & res serias describere, ne arguatur vita impura libelli obscœnitate. scis enim non licere idẽ nobis, qui Christiani sumus, quod olim Poëtis, qui Deum ignorabant. Sed fortasse sus Mineruam. Tu ipse hoc idem sentis, quod laudo, pro boq;, & te ad maiora hortor. hæc bono animo accipias rogo. ego enim tuus sum: tu Poggium ascribe tuis. Plura scripsissem si per otium licuisset: verũ aliâs erimus longiores, si hæc nõ displicuerint. Vale, & me, quando id mutuum tibi fieri intelliges, ama. Romæ. iiii. Non. Aprilis.

Antonius Panhor. Poggio Florentino.
V. C. S. P. D.



EPistolæ tuæ, quæ veterem sanè & antiquum illum eloquentiæ Romanæ morem præ cæteris mea sententia exprimunt, ad me, vt iusseras, perlatæ sunt: eas tametsi auctorem obticuisses, abs te tamen pro singulari quadam elegantia profectas animaduerterim. habent enim epistolæ tuæ nescio quid excelsum, suaue, acre, opulentũ, graue, atq;

ea quidem insigniter, vt qui tuas illas esse dubitarit, au ctorem quoq; præter te non inueniat oportebit. oble ctarunt me itaq; & affecerũt, cum ob alias causas, tum vel maximè, quòd opusculum meum tibi nõ iniucun dum extitisse significas, nec non Antonii Lusci Poëtæ non obscuri iudicio laudatum, probatumq;. qua quidem ex re mihi, atq; libello meo plurimum gratulari licet: mihi, quia locupletissimos hos mihi laudatores compererim, qui pro sua ipsorum singulari eloquen tia queant ex fumo fulgorem exhibere, atq; ipsum, si modò velint, Tersitem vel quẽuis alium abiectissimæ conditionis virum illustri laude perspicuum reddere: libello, quia in doctissimorum hominum manus tandem peruenerit, quos certus equidem eram minimè reprehensuros lasciuiam eius: quippe cum plurimos norint viros doctos, graues, sanctos, & græcos, & nostros talia scriptitasse, atq; inter manus adhuc versari Catullum, Albium Tibullum, Propertium, Iunium Iuuenalem, M. Valerium Martialem, & prius P. Virgilium, P. Nasonem, Poëtas egregios, & latinos, qui plerunq; verba adeo nuda proferunt, & dictu fœda, vt haud sciam, scena'ne magis, an lupanari digna videantur. Ego quidem vir humanissime tot summos oratores, tot summos viros memoriæ proditũ comperio se se hoc generis studio & oblectasse, & exercuisse, vt ignorem medius fidius qui se potius non oblectarint, quàm qui se oblectarint. nam ipsum Philoso-

phorum principem Platonem non quidem Christianum hominem, sed qui Deum nō ignorauerit, immò vnum Deum seruauerit, cæteros verò Angelos, vel Dæmones dixerit, constat versus, & quidem petulantes fecisse in Astera, in Alexim, in Phædrum pueros: item & de Dione Siracusano, & generaliter versus eius nō nisi molles & amatorios extitisse, è quibus hos tantum hoc loco commemorem, quāuis aliquantò licentius, vt ait Gellius, liberiusq; ex græco in latinum conuersos. tu Platonem lepidissimum Poëtam audi, audi inquam Platonem Poëtam lepidissimum.

Dum semiulco, suauio,
Meum puellum suauior,
Dulcemq; florem spiritus
Duco ex aperto tramite,
Anima ægra & saucia
Currit mihi ad labia,
Rictumq; oris peruium,
Et labra pueri mollia
Rimata, itineri transitum
Vt transiliret nititur:
Tum si moræ quid plusculæ
Fuisset in cœtu osculi,
Amoris igni percita
Transisset, & me linqueret,
Et mira prorsum res foret,
Vt ad me essem mortuus,

Ad

Ad puerum interuiuerem. Solonem quoq;, & vnum ex septem sapientibus habitum & seuerum virum, & verum Philosophum, nemo est qui nesciat: at tamen eum similiter quidem versus lasciuos edidisse palam est. Item Diogenem Cynicum, Zenonē Stoicum, Zeium Lacedæmonium, Calimacum: in quibus vel præcipuè numeranda est Sapho Lesbia, cuius versus, qui etiam latini extant, ad Phaonem Siciliensem amatorem suum, adeo impudici, adeo procaces, alioqui adeo elegantes sunt, vt cuilibet legenti pruriginem excitent, etiam ipsi Nestori, Priamoq;. Enimuerò, vt Horatius in poëticis institutionibus scriptum reliquit, semper Poëtis, atq; pictoribus concessum fuit quodlibet audere, licere. cum verò lasciuiam delegerint, ea lex est Poëtis, & verissima illa quidem, quā Catullus dixit. Nam castum decet, & pium Poëtam Ipsum, versiculos nihil necesse est, Qui tum deniq; habent salem, ac lepôrem, Si sint molliculi, ac parum pudici, Et quod pruriat incitare possint. quod & Valerius Martialis eruditissimè simul & facetissimè probat in hæc verba: Sed hi libelli, tanquam coniugibus suis mariti, non possunt sine mentula placere. Ego itaq; tantorum virorum exemplo utor, maiorum præcepta custodio, deniq; aliquid struere studeo, quod sit in suo genere perfectum, fremat licet Odus nescio quis ex vltima vulgi fæce: qui nihil furiosi habet, præter cerebrum, vtiq; vir male-

uolus, falsoq; putans me proinde parum pudicum, quia versiculi mei molles, ludicriq; sunt: quasi vt cætera bona, ita illud quoq; nescierim, quod scilicet eò iucundiores futuri sunt huiusmodi versus, quò minori cum seueritate compositi, atq; eò sanctiores iudicãdi, quò apertiores sunt. qua in re si meo testimonio satis non fidit. Madaurensi illi magnæ auctoritatis viro nõ potest non adsentiri, qui non ineleganter ait, Platonis versus tantò pudicitius compositi, quantò simplicius professi. dissimulare enim, & occultare peccantis, profiteri, & promulgare ludentis est. Et sanè perquàm ridiculum est, eos impuros interpretari, qui spurcis verbis vtantur, cum res exigit. sanè qui medendi scientia morbos curãt, hi cum obscœnis partibus medicamenta adhibere volunt, obscœnis vocabulis id explicent opus est: an idcirco eos vita obscœnos arbitrabere? Scimus Voconium Poëtam summa castimonia præditum fuisse, & tamen eum parem lasciuiam exercuisse satis indicat epigrãma, quod diuus Adrianus eius sepulchro inscripsit, Lasciuus versu, mẽte pudicus erat. Rursum quis ambigit Anneum Senecam Christum nouisse, & Apostoli Pauli amicum fuisse, & in catalogo sanctorum positum? ceterũ si quid Plinio secundo credimus, non seria modò, verum etiam lusus, & sales descripsit. Præterea floret hac in nostra tempestate sacerdos quidam, non minus cõtinens, quàm disertus, atq; eloquens habitus, cuius, vt vulgò loquar,

prædicationibus sæpenumero ipse adfui, & nisi surdus omnino sum, ita nudis, ac deturpatis affatibus interdum excandescentem in frequentissimum populũ audiui, vt non dicam in templo, sed ne in foro quidem adesse crediderim. an illum propterea turpem iudicabis, quia turpia turpiter, idest fœdioribus verbis castiget? minimè hercle. Mihi quidẽ, si nescis, eadem mens est, & intentio, nec refert si per lusus ac iocos id ago: nanq; eo modo & nos agere posse maiores nostri, vt prædiximus, instituerunt, & instituta perpetuò obseruarunt, & sanè omnes: nam si veterum scriptorũ monumentis fides præstãda est, quicunq; perlegitur, aut rerum, aut verborum simul & rerum lasciuia prælusit, quorum ex nostris per paucos nominabo: nam si singulos exequi velim, equidem scribam Orestem alterum, & in tergo scriptum, nec dum finitum necesse est. Igitur, vt Plinii verbis vtar, verear'ne me non satis deceat, quod decuit M. Tul. Ciceronem, C. Caluum Pollionem, M. Messalamq;, & Hortẽsium, ac M. Brutum, L. Sillamq;, ac Sceuolam, Seruium Sulpitium, Varronem, Torquatum, immò Torquatos, C. Memmium, Lentilium, Gerilicũ, Virgilium, Ruffum, Cornelium Nepotem, & deniq; Plinium ipsum: & quos penè præterieram, Ennium, Acciumq;: & si non sufficiunt exempla priuata, diuum Iulium, diuum Augustum, Neruam, Tiberium Cæsarem, atq; alios fermè innumerabiles. Ego quoq; tot, tantorumq; viro-

rum exemplo atq; auctoritate fretus, nō eſt quòd vereàr hiſce carminibus iocari, ludere, ridere: cum ſciā iras, fletus hac quoq; ratione mitigari poſſe. mirè quidem his opuſculis animus remittitur, refouetur, & ad maiora ſuccenditur. Verum enim verò epigrammata quia breuia licet, arguta ſunt, & quibus non copia, ſed acumine certamus, poteſt non otioſus quiſq; perficere: ſeria verò quia continua & longa ſunt, ſanè niſi otioſus, ſecurusq; non poteſt. quò fit, vt ſi maximè id concupiſcam, ſerias res tamen reponere non queam in præſentiarum. diſtringor etenim mille, atq; iterum mille occupationibus, quibus nullo pacto carere nunc poſſum. ſin verò, quod Deus optimus maximus ſinat, aliquando extricer,

Condere victuras tentem per ſecula curas,
Et nomen flammis eripuiſſe meum.

Sed quid ego hæc tecū, qui itidem, quod ego, ſentis, quiq; pro tua eruditione facilè cōcedis me, ſed cum tot tantisq; viris errare potuiſſe? nam cum neq; Odum, neq; reliquum vulgus tanti fecerim, vt eius maledicentiæ ad ipſum reſponderem, tecum id agere conſilii fuit, ſcilicet apud te virum doctiſſimum, & qui vulgi imperitiam ſatis exploratam habes. quererer de eius in me, meosq; mores opinione, falſa præſertim, ſed iā multa ſatis ſuperq; ſatis. Redeo igitur ad epiſtolam tuam; vt ornatiſſimam, atq; officii plenam, ita mihi admodū gratam, & iucundam: in qua quidem nihil legi, nihil

vidi, quin læto animo, quin læta frōte acceperim, præter breuitatem. proinde cura vti posthac ad me longior fias, quod tute perhumaniter polliceris, vt intelligas nihil mihi breuius videri, quàm Poggii epistolæ longissimæ. Vale.

Ant. Panhor. Poggio uiro illustri. S. P. D.

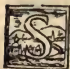


Eruenit ad nos tandē Xenophon tuus, opus profectò dignum, quod Cicero legēdo contereret, & Scipio velut speculum ad benè, beateq; viuendum sibi proponeret. nunc demum intelligo Cyri Pediam scriptam esse ad æmulationem Reip. Platonis: nam hîc quoq; religionis, pietatis, iustitiæ, clementiæ, liberalitatis, moderationis, cōtinentiæ, fortitudinis, constantiæ, cæterarumq; virtutum omnium exempla licet intueri: Regum instituta, & ornamenta domi militiæq;, non dico traduntur, sed ita exprimuntur, vt non legere, sed quodammodo videre, & amplecti omnia videaris. Mentior ni Xenophontem legens, mihi visus sim belli Dux factus, audax ad obeunda quæuis pericula, doctus ad conciliandum militum animos, inflammatus ad decus & gloriam: tantaq; mei mihi fiducia incessit, vt siquis interim lectione huiusmodi excitato, ac propè alienato mihi exercitū ductandum obtulisset, oblitus mei, conditionem haud quaquam renuissem. magna nimirum, ac quippe incredibilis Xenophontis vis, vt non iniuria à

veteribus traditum ſit, in labris eius ſediſſe quandam perſuadendi Deam, talis quidem eſt Xenophon, ſed & qualis Xenophontis interpres? nempè illi perſimilis: nam vt Xenophon inaffectata illa dicendi iucunditate inter græcos facilè excellit, ita noſter hic iucunditate & gratia latinorum nemini vel primo loco conceſſit: quin adeo ingenii facilitate, & cœleſti quodā impetu peruehitur, vt interdum quæ ſuauiſſima ac dulciſſima fluunt, ipſe contemperet, & naturæ vim de induſtria compeſcat, & reprimat: elegans præterea, clarus, pulcher, fuſus, terſus, lenis, & æqualis: adeoq; omnibus præter amētes eius oratio grata, probataq; eſt, vt æquè ei atq; olim Xenophonti influere ſermonem Gratias vſurpari cœptū ſit. Meritò ergo tibi gratias, & quidem ingentes habebunt, ac referent, niſi ingrati eſſe volunt, Reges ac terrarum Principes, quibus iuſtiſſimi imperii formam exhibuiſti. meritò & tibi ſtatuas erigent populi omnes, ac Principum ſubditi: quibus perſæpe accidit, vt felices ſint, ſi bonum Principē ſortiantur, miſeri ſi malum. merito & tibi Poggialia celebrabit ſeculum noſtrum, cuius tu tam illuſtri, & æterna laude gloriam exornaſti. Hæc cum ita futura ſint, non tu nunc obtrectatoris tui immò omnium inuidi, teterrimi, atq; impuriſſimi hominis maledicta cōtemnes: illius dico, qui tam multa inſipienter ſapit, qui literas tantum & ſyllabas ſcribentum aucupatur, grauitatem ſententiarum, aut verborum pondera nihil

omnino perspiciens.bellissimè hic quidē à Faccio nostro araneus appellatur,quòd muscas aranearū more tantummodo consectetur:à nonnullis capra,quòd nucleum cum nequeat,corticem obrodat: à me verò non absurdè fortassis cymex iampridem vocari consueuit,quòd ex spurcissimi pectoris sentina putidissima,& vt poëticè loquar,mephitica verba frequenter exhalat.& profecto nihil boni cum insit homini insano,vnde eius animus gaudeat,maledicentia nutritur, liuore disrumpitur,insania concitatur:omnesq; sui similes,flagitiosos videlicet,& indoctos haberi concupiscit.ab hoc,& huiusmodi hominibus quicunq; laudatur,à sapientibus negligatur oportebit:contra malorum omnis vituperatio laus est. Vale.

Antonius Panhor. Ioanni Lamolæ uiro humanissimo. S. P. D.



Tomachaberis scio,cum tam breuem literarum faciem intuebere,quanquā tu,& si Orestem alterum ad me scribis, videris tamen admodum breuis,& Laconum more circūcisus: Nō sunt lōga,quibus nihil est quod demere possis,ait Poëta.cæterum existimato meam erga te beneuolentiam tantò prolixiorem,quantò breuiorem epistolam.Saluiam quidem in ore gerimus, Lamolam in corde,& eum quidem fixū clauo veri cupidinis:sed missis quæ tibi iā explorata sunt,velim deleres ex animo Floren-

tiam,sit licet Deorum,vt ais, domiciliũ. Non tali auxilio,nec defensoribus istis tempus eget: satis enim superq; discipulus,& scholasticus fuisti:nunquam'ne repones,nunquam'ne prospicies vtilitati: senesces iam inter pueros, inter ludos literarios senesces? Quos Ambrosios à te audio,quos Aretinos?non tibi praeceptore opus,sed libris,sed otio,sed Panhormita.proinde mihi renunties velim,& quidem maturè, an mecũ optes viuere,an sedem tibi conquiram,& firmem hîc gentium:nam spero praeter mea omnia,quae tibi communia sunt, comperturum me virum tibi magnificũ & eruditum,cui si literarum graecarum rudimẽta impartias,retribuat tibi Philippeos centum annuos, & victum,& spem etiã amplioris fortunae.habebis praeterea me,habebis Mecoenatem, & amicos meos omnes propitios, faciles, ac perpetuò benefactores. ad summã tibi persuadeas mihi nihil fixius sedere,quàm te cum laude honestare, tum diuitiis augere, modò Dii boni secundent propositum meum. Vale meus ocellus aureus.

Antonius Panhor. Carolo Aretino V. C. S. P. D.


Audentius Vanius,qui pariter ad te scribit, & libelli sui quoddam quasi praeludium mittit,à me pro egregiis virtutibus prolixè diligitur:mira quidem hominis continentia, morum sobrietas,

brietas,& incredibilis ardor ad studia literarum,& bonas artes. Facit ac monumẽtis literarũ tradit quandã inter M.T. Ciceronem,& M.Fa. Quintilianum comparationem, odiosam quidem illam, sed proinde excusandam: quia solum vt sese exerceat, tum vt quosdam à somno excitet, id agere respondet. præstantiam verò nostri Ciceronis cognitam habet, illamq́; & obseruat,& colit, ac pro virili sua sequi magnopere studet. adficitur tamen in primis ad Fa. Quintilianum, qui tametsi mirificè instituerit vel ipsis incunabulis oratorem, & causas, siue mauis declamationes scripserit etiam egregiè, tamen, Quintiliani & Gaudentii pace dixerim, nequaquam Ciceroni latinæ eloquentiæ principi fuerat, non dico præponendus, sed ne æquãdus quidem. Sed stultior ego, qui in Gaudentii causa patronus datus contra eum postulem. excusandus est inquam Gaudentius noster, qui exercitationis gratia id facit, vt modò dixi,& vt nonnullis dormientibus eo pacto prospiciat: interdum enim quos summissa voce non possumus, clamore ac manibus excitamus. Cæterum hac in re tuum officium erit primò Gaudentii virtutes & ornamenta diligere, eò magis quòd te in amicitiam id est amorem prouocauit: deinde eius hanc exercitationem potius quàm comparationẽ æquo animo ferre,& vt nos facimus, etiam excusare: postremò illũ hortari ad humanitatis studia, ad quæ quidẽ natura meo quidẽ iudicio natus est.

Nam si tu quoq; vt seueri quidam, ac rigidi iudices, & studiorum censores eum increpes, atq; succenseas, facilè ab incœptis sanè humanissimis destiterit, tantum apud illum valet auctoritas tua. Vale decus nostrũ, & Nicolao Nicocli, & Ambrosio Monacho viris clarissimis ex me salutem plurimam dicas. Romæ.

Antonius Panhor. Carolo Aretino.
V. C. S. P. D.


Audeo sic nobilitatã esse amicitiam nostrã, vt qui Florentiam se collaturi sunt, literas ad te meas commendatitias magnopere desiderẽt. in his præcipuè est Bartholomeus Faccius Spediensis haud vulgari mecum beneuolẽtia deuinctus: vir apprimè doctus, doctus inquam literis latinis, nã vt græcas addiscat, ea potissima causa est cur Florentiam petat. huius verò ingeniũ ac suauitatem, si rectè auguror, non poteris non etiã vehementer amare: si modò morum studiorumq; similitudo quid possit exploratum habeo. Hunc itaq; mi Carole ita tibi cõmendo, vt magis ex animo fratrem nõ queam: amo vtiq; illũ ardentissimè, & haud scio, an te excepto, quempiã magis. Quid ille concupiscat ex Nicolao & Tuscanella viris clarissimis accipies. fac quæso sentiã commendatitias, quas ille summo studio ac spe à me efflagitauit, suis desideriis non nihilum conduxisse. Vale.

Antonius Panhor. Nicolao Nicoli.
V. C. S. P. D.

BArtholomeus Faccius Spediẽsis meus Anconem proficiſcens,iſthac trãſitum daturus eſt:primum vt te inuiſat,reliquosq; iſtos Heroas,qui ſtudiis noſtris Florentiæ præſtant:graue quidem eſt,eos aliquando non viſere, quorum doctrina aut gloria fueris adlectus :deinde literas græcas hauriendi cupidus libenter ſe Florentiæ contineret, modò ſuppeditaret ſibi pecunia, eſt enim re non grandi, virtutis tamen, & humanitatis plenus. facies ea propter officium tuum, ſi tua omni opera, atq; induſtria eum iuueris,auxerisq;,quod probè feceris,ſi hominẽ iſthic apud quempiã primorem ciuem non ſine vtilitate locaueris, habebis illum huius tuæ beneficentiæ gratum ac perpetuum, vel ipſius animæ debitorem: mihi verò nihil iucundius efficere poteris: amo equidem illum mirificè,eidemq; æquè ac mihi benè, proſpereq; ſemp optaui. De mea iſthac peregrinatione dicemus aliâs, & fortaſſe aliquid tibi non ingratum. Guaſcus noſter Cherii rhetoricã profitetur. deq; Faccio verboſius cognoſces in epiſtolis ad Tuſcanellam meis. Ambroſius Monachus vir clariſſimus ex me ſaluus ſit. Vale.

Ant. Panhor. Nicocli suo. S. P. D.

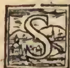
IOannes familiaris tuus,& idẽ meus vir modestus & prudens,& in omni genere diligendus,cui id dederas negotii,vt me tuis cum literis conueniret Romæ,inter ambulandum me offendit:& mihi tuas suauissimas literas reddidit,quibus accuratius respondebo,cum plus otii nactus ero. Vale.

Ant. Panhor. Nicocli. S. P. D.

NOli existimare mi iucũdissime Nicocli idcirco me aliquandiu siluisse, quia tui nominis; tuæq; pietatis oblitus sim. obuersatur enim quotidie oculis meis tua humanitas,tua sapientia, tua deniq; in studiosos omnes,in me verò præcipua charitas:vt siquidẽ tua hæc singularia officia obliuioni tradam,aut negligens, & ingratus,aut mei ipsius immemor sim necesse est. Iucundæ admodũ sunt,fateor,epistolarum vices, nam & absentes quasi præsentes per epistolas alloqui videmur,& vt ciuiles quædam obligationes literis contrahuntur,sic & nonnunquã amicitiæ literis conciliantur. Sed perquàm ridiculum est putare,si quando amicorum epistolæ tepescant, amorem quoq; ipsum algere oportere:quasi nõ fides ipsa,sed atramentum sit stabilitatis,atq; constantiæ eius, quam in amicitia quærimus firmamentum. Vt si

quando, vt fit, præter consuetudinem tacuerim, tibi persuades, me non minus erga te, tuosq; facillimos mores incendi, sed potius nihil auditu, aut fatu dignũ, quod ad te scriberem, extitisse. Vale, & si quid auditu iucundum ipse habes, quod plerunq; soles, illud renunties velim.

Ant. Panhor. Antonio Petruccio Equiti clarissimo. S. P. D.



I vales gaudeo, res hîc nostræ prosperè cedunt, atq; in dies cedent Diis benè iuuantibus: quo verò in loco res isthic procedant à te saltem minimè scio: sed sileas licebit, & si vis etiam mutus & elinguis fias, perpetuè te & singulariter amabo: non tuas epistolas quamlibet suauissimas diligo, sed auctorem ipsum, sed virtutem & probitatem tuam: sed de hoc aliâs. at si gratiam cupis taciturnitati tuæ, ita demum impetras, si Lampogninum hunc literarum adlatorem militem sanè egregium respexeris iuuerisq; etiam mea causa: vir quidem est adprimè literatus, eò magis à te diligendus, quòd militiam literis exornat: qui cum non minus de re bellica, quàm de studiis humanitatis conferre consilia potes. Adde necessarius est tui Pontificis Laudẽsis, & mei ita amantissimus, vt tecum possit de beneuolentia certare. Hunc tu igitur si non amas, barbarus es, si non auges & honestas, illiberalis. scribit eleganter, nec minus

carmine, quàm prosa oratione: atq; vtinam in primis rescribat meas commendatitias fuisse sibi commodo & honori, measq; amicitias suis rebus plurimum con duxisse. Andreas noster euasit iam ad summa rerum fastigia: is enim apud inclytum Ducem nostrum primus aut primo proximus habetur: qua de re si plenius voles, audies à Lampognino suauissimo. Tu vale, & me tuum ama.

Ant. Panhor. Ant. Petruccio. S. P. D.



SI vales isthic tu, benè est, nos hîc quoq; valemus, & triumphamus. ab digressu tuo à te de te nihil accipio: quod proinde maximè ægrefero, quòd in negotiis & laboribus tuis nihil vteris, quo etiam abuti potes, opera & obsequio Panhormitæ: tui quidem gratia nihil vspiã declinaturus sum, ne mortẽ quidem. hoc à te quæso, nescius ne sis, quod cum erit, ita demum intelligam si me tuis in rebus im miscueris, vterisq; vetere, & inspecto amico: hæc hactenus. Antonius Cremona vir doctus egregiè, ac Principis nostri, & Barbauariorũ familiarissimus ad te vnà cum Ludouico Harculæ armorum, immò ar matorum ductore proficiscitur: eum benignè atq; su maniter suscipe, ama, auge: tum quia rectè, & ex consuetudine tua facies, tum quia gratiam ac beneficentiam fœneraturus es. plurimũ in hac nostra curia potest, vt dixi, omnium quos terra nutrit gratissimus: iu-

cunditatem hominis, suauitatem, grauitatem, fidem tute experieris, afficierisq; vehementer. Venit socius, & quasi Achates alter Ludouici, & Principis iussu. tu, quem Dii amãt, suspice, & obserua: postremò fac eius literæ non minus tuam magnificentiam, quàm animi magnitudinem commendent apud Principẽ, & principales nostros: nihil profectò aut frequentius aut libentius ab illis legitur, quàm Cremonæ mei epistoliũ. Vale militiæ decus. Andreocium singularis exempli virum, & domum omnem Petrucciam ex me saluta.

Antonius Panhor. Francisco Barbauariæ uirò inclyto. S. P. D.



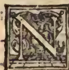
Roximè cum euocarer ad Portarberam à Francisco Pontifice Papiense, agerẽq; multa ac varia, quæ familiares & amici inter se se consueuere: tandem ille nescio quomodo in hunc incidit sermonem, vt optaret, quanquam modestè admodum, ab hoc suo Pontificatu transferri ad Bononiensem: cum ob alias causas, tum vel eò magis, quòd illic plus conducere rebus nostri Principis posse confideret, quàm hîc gentium: atq; id cessurum existimat, si modò Abbatia sancti Ambrosii, vel alia similis conferatur in commendam Cardinali sanctæ Crucis, ita quod Riccius noster Abbas Ambrosianus Pontificatum obeat Papiensem, Bononiẽsem ille: mirificè quidem gratus est Abbas noster Francisco Pontifici, nã

& ſuauitate ingenii, doctrina, & candore animi, ac linguæ, omnibus ferè ſacerdotibus huius veſtræ Galliæ illum anteponit, ac putat dignum magno omni Pontificatu. cumq; hic ego interrogarem num ſummus Pontifex, num Cardinalis permutationi huiuſmodi aſſentiret, vtrunq; reſpondit in noſtram ſentẽtiam ituros, ſi res prudenter diligenterq; deducatur. qua ex re ego quidem magnopere ſum lætatus: nã ſiue Principis noſtri negotium conſidero, erit hic Pontifex noſter longè illi Bononiæ vtilior, ac propè neceſſarius: afficitur enim vix credibiliter ad noſtrum Principem, tum hac tempeſtate, ac rerum peruerſione. ſi vera fateri volumus, facilius charitas eius hic degentis minui poterit, quàm augeri: vexatur enim quotidie à Quæſtoribus, & quia inopia laborat, & quia id nequit, quod vehementer vult, animi excruciatur, vt hinc impotentia, illinc amor in Principem penitus eum cõfundant. ſin verò abfuerit, & ceſſabunt hæc, & amor eius exardeſcet in dies magis, magiſq;: præſertim ſi opera noſtri Principis intelliget ſe adſecutum Bononienſem Epiſcopatum. ſi autem Cardinalis rationem habeo, minus certè eum pigebit, pudebitq; tenere Abbatiã, quàm Epiſcopatum in commendam, præſertim patriæ ſuæ Epiſcopatũ, quod eſt quaſi tyrãnidem quandam in patria exercere. vtilitas præterea ex Abbatia maior, vt affirmat noſter Epiſcopus, propter impenſam Bononienſis Epiſcopatus. verũ hæc, & id genus

plura

plura differemus verbosius, si cognouero rem hanc tibi ac Principi haud ingratam fore. Vale.

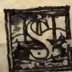
Ant. Panhor. Henrigetto Astensi ingenuo & insigni adolescenti. S.P.D.



On poteram admirari satis tarditatem ac silentium tuum, verebarq́;, vt pote studiosus tui, ne cum fortuna mores simul immutasses: cum inter hæc tandem à te mihi literæ redduntur suaues certè, ac voluptatis plenæ, in quibus permulta quidem, sed in primis prudentiam tuam exosculatus sum: quippe qui tam rectè prospexeris quid auerem, prospiciensq́; satisfeceris. nihil enim iucundius, nihil antiquius mihi renuntiari potest, quàm victoria, & laus Piccinini viri magni, maximiq́; Imperatoris: quem profectò tantum diligo, quantum miror: tantum verò miror, vt de eo iam illud verissimè dici posse existimem, quod de Alexandro literis consecratum est. Cum nullo vnquam hostium congressus, quem non vicerit, nullam vrbem obsedit, quam non expugnauerit, nullam gentem adiit, quam non calcauerit. Hoc verò recens trophæum proinde magis ac magis miror, & cordi est, quòd tam breui manu cum infinita penè hostium multitudine conflixerit, eosq́; profligauerit, cœperitq́;, nõ quidẽ incautos, sed instructos, nõ sine ductore palantes, sed acer-

rimo,fortissimoq; duce munitos: sunt hæc nimirum indicia futuri triumphi. Iam verò intelligimus fortitudinem præstare multitudini, nec esse quòd vlterius hostes, quia multi sunt, extimescamus. Memoriæ quoq; literarum est proditum sexcentos duntaxat milites castra quingẽtorum milium irrupisse, vicisse. Virtus in bello, non multitudo victoriam parit: verũ hæc aliâs accuratius, & quidem in libro, si modò certa aliqua ratione deprehendero nostrum hunc strenuum Piccininũ gloria & musis oblectari, velut mercede quadam tot tantorumq; laborum eius, ac periculorum. Tu vale, & si quid noui quotidie accidit, fac me quæso participem voluptatis.

Ant. Panhor. Catoni, S. P. D.



Atis & super addubitaui, an Cato, an Canis à me hodie inscriberêre, pro eo maximè, quòd nuntium ad me mittis, & eundem hominem uastum, & terribilem, literas verò nullas ad me mittis. Quid est quæso quod à te potius expectẽ, quàm epistolas, quæ loquuntur & amicè & simpliciter, & ornatè, & amicum, si quem habeas, laudibus efferunt? disce Cato suauissime, si posthac huiuscemodi portenta hominũ ad me missurus es, haud vacuos literarum mittere: vt quantum ex portento inficior, tantum adficiar literis & oblecter. Dominum Priorẽ nostrum non Flaminem solum, sed Apostolum, & vi

rum rarum verbis meis circumplectere, & osculare: ad quem ne tecum, & cum Cremona proficiscerer, per me certè non stetit: vos igitur meritò causetur, nō Panhormitam suum. Maphæi versus abundè placuerunt: est tamē in illis aliquid, quod potius corā, quàm literis moneam: laudo & versus, & studium viri, & si vt cœperit perrexerit, nominabitur, modò sibi tātum nō indulgeat. Auetote ex Stratellæ locustis. Quod penè præterieram Miola noster suauitatis Deus mecū est, te amat, & absentem suspirat: contendit me Parmam conducere: quod si minus impetrabit, studiis ad scribe meis. Tu vale.

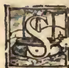
Ant. Panhor. Miniato dulcissimo. S. P. D.



EX literis hisce tuis nouissimis, fateor, ægri plus quàm voluptatis accepi: nec tantum quòd febriculas passus sis, quàm quòd febriēs Roma discessisti. deseris vtiq; amicitiæ officium, dum illud omni ex parte complecti studes. verè probatum est illud verbum Summum ius iniustitia: nàm per immortales Deos, quid simulatione opus erat, præsertim tuo cum incommodo, quod nostrum est? sed missa hæc faciamus, quæ sine tui contumelia dici nequeunt. Si liber factus non es in hunc diem, ipse ad uolabo salutiferis herbis: aderit medicus, vt Plautus ait, qui te curabit. consulendum vel in primis est saluti posthabita re omni: sin verò saluus euaseris, omni

cole literatos, & bonos viros. ſtatim ad te mittam epiſtolas, quas petis: & ſi quid præterea requiſieris, facilè impetrabis, modò literas ames, atq; homines doctos. viuas liber vbicunq; mauis, ego ſi iſthic etiam benefeceris te velut præſente vtar, fruarq;, abſensq; abſentem iuuabo. & generaliter ſi modeſtum, ſi ſtabilem, ſi ſtudioſum, & literatum te ſenſero, non minus abſentem diligam, & fouebo, quàm præſentem ſum ſolitus diligere, ac fouere. Tu vale: literæ illæ quas Ergoteli & Marraſio per te miſi redditæ nuſquam fuere, quod iniquo animo tuli: at dices miſi ego illas: ſed ita miſiſti inquam, vt nuſpiam redderentur. Vale iterum.

Ant. Panhor. Leonardo ſuo. S. P. D.


I vales gaudeo, ego ſaltem viuo. inſtitui animo ad ver me Panhormium recipere, modò per Auguſtam meum ne fiat, quo minus accedam. inceſſit mihi iam amor patriæ, deſiderium propinquorum, cupiditas neceſſariorum, tui præſertim, quem germani loco ſemper dilexi, & in præſentia niſi perſeueranter atque vnicè amo, non me amet qui cuncta amore creat & regit. te verò an fortuna mutauerit, eneruaueritq; ſatis addubito: plerunque enim quos illa complectitur, cæcos reddit, & quidem cæca depingitur apud

Poëtas: quanquam ita mihi perſuadeo commutet & commiſceat in te omnia, attamen tuam in me ſolidam & puram illam animi charitatem neutiquam fle ctet. Ego igitur primo vere te petam, tu ſi quid aduentui meo conſules, officium amici facies, & benigni & benefici viri. de his ſatis: is enim es, in quem minimè cadit ignorantia. Vale ſpes aurea. Cætera ex facetiſſimo noſtro Henrico accipies miro ſermone.

Papiæ.

ANTONII BECCATELLI SICVLI COGNOMENTO PANHORMITAE EPISTOLARVM CAMPANARVM LIBER.

Ant. Panhor. Nicolao Buczuto. S. P. D.



V quidē efflagitas quotidie Buczute nobilitatis ſplendor, vti literas, quas in Cāpania ſcripſerim, in corpus redigam, & ad te mittam: at ego, ſi neſcis, nihil profectò minus curo, quàm meas ineptias in vulgus dare, aut minus credo, quàm epiſtolas raptim, curſimq; compoſitas doctis auribus placituras. Verū tibi vtcunq; mos gerendus fuit, primum ne diutius poſtulando me enecares, deinde quia à te ſaltem epiſtolas lectum iri non dubito, vt qui, neſcio quomodo, fœminarū more ſemper in uetitum obnitaris, eoq; magis eas legendas putes, quò magis eas ne legas admonearis. Sempronius quidam fuit: is cum vxorem mortuam cuperet, appoſuit ei vinum ſuaue quidem, ſed veneno corruptū, præmonuitq; iterum, atq; iterū, ne illud biberet, quòd ſcilicet veneno eſſet infectum: illa verò, vt primum maritus è conſpectu abiit, quod ſibi vetitum potiſſimum fuerat, hauſit, & ſimul extincta eſt. Itidem tibi, vt dixi,

euenturum ſuſpicor de epiſtolis meis, vt quantò magis eas tibi denegem, tantò tu magis eas lectione dignas exiſtimes, & ineſſe aliquid putes, quod ego haud ab re ſupprimere ſtudeam, & quod tu haud quidem temerè concupiſcas. Verum ego in hoc, vt in cæteris ingenuè tecum ago, atq; iterum exclamãs admoneo, ne id tibi legendum aſſumas, quod ſemel lectum pariat faſtidium. extant epiſtolæ Ciceronis, Senecæ, extant Hieronimi, Plinii, quarum lectione nunquam te ſatias capiat, tum facundior, tum etiam melior effici queas. illud poſtmodum pro mea hac facilitate, aut rectius leuitate te peto, ne epiſtolas vllo modo efferas, ſed vni tibi vel legendas, vel deridendas habeas, vtinam tibi ipſa ſaltem ineptitudine placituras, & riſum excitaturas. Vale.

Antonius Panhormita Alphonſo Regi clementiſſimo. S. P. D.



Vòd vincis, meritò omnes gaudent: ego verò & quòd vincis gaudeo, & quòd victoria clementer & moderatè vteris. rectè quidem virtus tibi victoriam peperit: verum hoc ipſum commune cum multis: nam & qui fuerunt, & qui ſunt, vicerunt, triumphauerunt, imperarunt: hiq; innumerabiles, & interdum etiam iniuſti, ac penitus indigni: qui verò & vicerint, & victis pepercerint, nihil intemperanter, nihil auarè, nihil crudeliter agentes, hi noſtrò,

atq;

atq; omni tempore perpauci, sed & dissimiles habiti sunt, & habebuntur. Cato tuus aiebat pessimum Imperatorem esse, qui sibi ipsi imperare nesciret, ideo, vt arbitror, quoniam absurdum videretur eum plures vincere, qui vnum ipse nō vinceret. Macedo ille magnus armis inuictus laudatur, ira victus vituperatur. Annibalis gloriæ multum crudelitas detrahit. Equidē malo tibi victoria laudem inueniat, quàm fortuna victoriam. quicquid in bello accidit, fortunæ laus est: verū si vincendo, benignè, misericorditer, castè, mansuetè, constanter te gesseris, fortunam sua laude fraudabis: tuamq; prorsus efficies victoriæ commendationem. Cum igitur tute is sis, qui hostes pariter, & te ipsum superes, iure ac meritò tibi gratulor, mihi gaudeo: tibi, quia perpetuam ex virtute, & continentia laudem tibi comparabis, erisq; posteris omnibus clementiæ, & humanitatis exemplum: mihi, quia tali Rege, ac domino fortunatus sum: vbi possim & viuendo melior fieri, & scribendo clarior. Vale, & triumpha.

Philippo Mariæ inclyto Mediolanensi Duci Ferdinandus Alphonsi filius.



DIu veritus sum si puerulus ego tibi tāto Principi scriberem, ne arrogans viderer, contrà si benefico non scriberem ingratus. vicit tandem sententia vt scriberem, haberer'que

potius arrogans, quàm ingratus: eò maximè, quòd si quid ineptè locutus fuerim, danda erit ætati venia. Salue igitur Dux inuictissime, Ego Ferdinandus Alphonsi Regis filius nuper ex Hispania me contuli in Italiam nõ minus herculè tui uisendi gratia, quàm patris: nec tam patris charitate adlectus, quàm meritis & virtute tua planè diuina. dego, atq; educor in præsentia sub patre optimo, studeoq; eius institutis talis euadere, qualis & esse, & videri debeat Regis filius. Duo mihi maximè proponuntur, virtus, & amor tui. Virtutem Deus ipse tribuerit, & patris cura. Ego quidem, vt dixi, ne à maioribus meis degenerem, operã do. amorem verò tui vsq; ad postremos cineres seruaturus sum, colam te, obseruabo te, venerabor te, meq; semper debitorem inclytæ virtutis profitebor. Signum verò meæ huius voluntatis, ac propositi, non quidem aurum, aut equos, aut lapillos pretiosos tibi mitto, sed memet ipsum tibi dono do, exiguum profectò donum, sed si tu libenter acceperis, magnum: soletis enim uos maximi ac principes viri quæ vilia sunt, cum illa acceptatis, pretiosa & præclara reddere. Suscipe igitur munusculum meum, te quæso, atq; obsecro Princeps humanissime, saltem vt ob hoc mihi onus iniunctum videatur ita viuendi, ita adolescendi, vt te aliquando dignum donum iudicari queã. Vale.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.



DVrum est amorem cohibere,& ego te amo, & colo,& nisi loquar, disrumpor. Fama est inclytum Ducem Mediolanensium Philippum Mariam nuptui dare velle vnicam filiolã,eamq; locaturum arbitratu tuo. vide quàm magna sit hominis illius fiducia,atq; obseruantia erga te,vt sua viscera,suam omnem iucunditatem, suum cõsilium,suam spem in te vno reponat. noui ego illum, ex animo loquitur,nec minus etiam te noui, videlicet qui virtute ac animi gratitudine vinci non pateris. videre itaq; mihi videor hac in re consilium tuum,graue quidem illud,atq; vtilissimum,iucundissimum fratrẽ tuum Petrum,nisi vates malè vaticinor,puellæ illi honestissimæ maritum deligis,ac destinas: id si ita est,quid maximo illi Duci gratius,quid Petro fratri fortunatius,quid tibi laudabilius excogitari potest? Hoc vno beneficio Ducem ex creditore adhuc debitorem tibi cõstitues, ex amico amicissimum,ex patre filium. Sileo vtilitatẽ ex matrimonio futuram,& ex patre ipso Duce, qui filius Ducis erit,idem & hæres erit. postremò nemo eorum erit,qui merita clementissimi huius Ducis erga te cognorit, quin te hoc facto laudibus in cœlum ferat,& matrimonium non iudicet pro meritis tam digni Ducis honorificentissimè ac sapientissimè factum. Hæc ergo Rex humanissime ex amore & obseruan-

tia,quam erga te,tuosq; omnes maximam gero,locutus sum,si malè,non me,sed amorem incusabis meū, sin benè, dabis operam vt celeriter exequaris quod prudenter à te cogitatum est. Vale Poëtarum spes.

Antonius Panhor. Francisco Xanthilio splendido Equiti. S. P. D.



CAieta digrediens, atq; ea ipsa hora qua digrederis,petis à me quid sit amor, quæ'ue eius vis,aut potestas. facilè intelligo de quo amore loqueris,cū sis iuuenis,otiosus,diuitiis atq; deliciis affluens. Amor est animi passio,& vt rectè ait Cicero,omnium animi perturbationū vehementissima: influit in homines,vt ait Plato,ab œstro quod Veneris vocant,cui aduenienti nisi fortiter obstiteris, fit furor, totasq; labitur in medullas,igne furtiuo populāte venas,alitur otio & luxu: potestas verò eius est mira. ex sapiente stultum hominem facit, ex sano furiosum. Hiis breuiter respondeo quæstioni tuæ, si copiosius cupis,fiet tam libenter,quàm diligenter in reditu tuo.Interim i felix,& ama quidem, sed pauxillum si potes. Vale.

Ant. Panhor. Olzinio. S. P. D.



I Nunc,& Mecœnas esto:spes musarum,præsidium,decusq; Poëtarum,vt primum Panhormium applicuisti,inquiūt te regia aucto

ritate alienasse, proscripsisseq; vectigal vini, vnde miserum mihi illud salariolũ exoluebatur. Scin'tu quid egisti? perdidisti me funditus, redegisti Poëtam tuum ad vltimam miseriam: accidet mihi, atq; vtinã fallar, quod olim Plauto tuo, qui perdita pecunia ad molas trusatiles id est manuarias redactus est. ò memorabile Mecœnatis nomen, Poëtam faciet asinum molendinarium, quanquam asinus factus scripsit tamen ille inter molendum diuinas comœdias: si me videas, haud dignoscas, ex lepido atq; hilari, factus sum tristis, insulsus, & planè rusticus: credas non hominem, sed hominis simulachrum. abierunt musæ, abierunt Veneres, abierunt charites. infelix ego, vnde sperabam beatus effici, à Mecœnate perditus sum. scribam cumulatius, cum à te intellexero cur & quomodo me euerteris. Vale calamitas Poëtarum.

Antonius Panhor. Aloisio Campo. S. P. D.



MOs fuit Romanis illis veteribus, vt si quis ciuis ciuem in bello seruaret, is corona ciuica donaretur. rectè sanè cum ad gratitudinem, tum ad virtutis excitamentum, & gloriæ. sed quæso siquis non vnum, aut alterum ciuem, sed vniuersam Remp. propè labefactatã restituerit, quo honore, qua prædicatione, qua deniq; corona dignũ existimabis? nosti tu, quippe qui patriam in primis

& amas,& luges,quantum ex decore, quantum ex di gnitate,quantum deniq; ex libertate iam pridem ami ſerit noſtra iſta non felix, ſed miſera vrbs:neq; hactenus inuentus fuerit,qui patriam vel pauxillum curauerit,ne dicam,iuuerit,aut auxerit. itaq;, vt mihi quidem videtur,magis magisq; laudandi, ac celebrandi videbuntur,ſi qui nunc proſtratis rebus, ac ferè extinctis emerſerint,qui patriam amplectãtur,erigant,am plificent.Diis gratia tandem inuenti ſunt viri conſtantes & boni ciues noſtri duo Diocles,& Nicocles proximè ad Alphonſum Regem dominum noſtrum legati.vix dici, vix credi poteſt, quo ſtudio, qua induſtria,quibus lateribus contẽderint pro ſalute,& reſtau ratione Reip.& impetrarunt à gratiſſimo, & iuſto Rege quicquid noſtrorum ciuium incuria , ne peius dicam,hactenus neq; poſtulatum, neq; etiam tentatum fuerat.Fortuna iuuit audentes,& ita iuuit,vt opinionẽ expectatio,expectationem induſtria, induſtriam lætitia ſuperatura ſit.hoc quicquid eſt, & eſt ſanè decus & amplitudo ciuitatis noſtræ, & ab ipſis auctoribus, & ab omnibus hinc quotidie venientibus intelligetis. Tuæ partes ſunt Aloiſi dulciſſime mihi renuntiare quas laudes, quos honores inſtituerit patria noſtra his viris,qui non vnum aliquem ciuem,ſed vniuerſos ciues ſeruauerint,honeſtauerintq;.an quaſi verò Philenis illis fratribus Salluſtianis aras gratiſſimi cõſecra rint. Vale.Ex Capua.

Ant. Panhor. Aurispæ. V.C. perseuerantiā.



NEc tu mireris, si pro salute tibi perseuerantiam deprecatus sum: nam posteaquàm Flamen Plebanus effectus es, missis iocis ac salibus mecum philosophari, hortarisq; ad benè viuendi viam. rectè id quidem Aurispa ne irrideamur, vt Epicurus, qui dum palato quid sit optimum iudicat, cœli palatium, vt ait Ennius, non suspexit. Cæterum tu solum memineris, quòd Flamini Diali fabā nec tangere, nec nominare licet, vt Festus refert, quia ea putatur ad mortuos pertinere: si quidem ea vescebare multum, ea gratia, vt arbitror, quòd legumina pruritum sedant, sed & vt ei parcas suadet etiam, quòd Pythagoræ tui cognata est faba. Ea igitur abstineas quæso, ne dum hisce leguminibus carnem domas, venias contra Flamisterii leges ac præcepta: cum Samnii illius patris cognata nec violanda, nec contaminanda est. Ego posthac non solum viuendi, sed quod mones etiam benè viuendi rationem habuero, tu modò vt cœpisti perge animarum curam habere: sed fabam illam Flamineam ne obtrecta. contractiunculam verò illam, quam in te iure ac merito cœperam, depono, & quidem animo libens, eoq; ardentius amare te occipio, quia si quæ inter amantes, vt ait ille, eueniunt huiusmodi iræ, rursus si reuentum in gratiam est, amoris vincula conduplicantur. verum vlcera refricare

non licet: vt deinceps non de odio, ſed de amicitia, non de dolo, ſed de lætitia, non de præterito, ſed de præſenti inter nos verba habeantur. immò poſthac velim ita reſcribas, vt epiſtolæ efferri, legi, ac probari queant à meo Principe, & à magno atq; prudentiſſimo Mecœnate: ſintq; familiaritatis noſtræ potius quàm rixæ, aut inconſtantiæ teſtes. Nam ſi qua eſt in te dicẽdi ſua uitas, & eſt meo quidem animo penè incredibilis, nuſpiam tibi maiorem laudem, ac gloriam parturire, quàm hic poteſt apud acerrimos iudices, & præclaros Heroas: oblectantur, afficiuntur oratione graui & ornata, & filum orationis tuæ iam pridem hic nobilitatum, probatumq;. Cum ad hæc, vt polliceris, familiarius vberiusq; reſponderis, accipies & à me frequentes, & æquè prolixas epiſtolas, tuaq; officia veneraberis. Liſander puer aureus & à me & ab Ergotele ſaluus & fortis ſit. ab eo munuſculum perquàm auidè expectamus, neq; herclè beneficium perdet. Tu ſecum vale, noſq; mutuò amate.

Ant. Panbor. Auriſpæ. V. C. S. P. D.



CVm vterq; noſtrum Florentia decederet, tu Bononiam verſus, ego Caietam, neſcio an hoc tibi exciderit, vt pleraq;: ſed tunc profectò atq; eo loci pollicitus es mihi ex græco in latinum transferre Homeri vitam, quæ eſſet apud te ſolum vt aiebas inter Italicos, atq; id perficere intra dies non amplius

amplius.xv.à digreſſu tuo. abii tua iſta pollicitatione lætus ac geſtiens, multisq; in via Poëtarum ſtudioſis renunriaui promiſſum tuum, quod ſumma cum voluptate, pariq; deſiderio & audierunt, & expectarũt: quin ſtultior ego Regi ipſi Alphonſo rem ſignificaui, ratus Auriſpæ verbum perinde ac folium Sybillæ ratum fixumq; fore. Interea magnum ſol circumuoluitur annum, & Homeri vita nuſquã apparet. obſecro quid in cauſa eſt, ſi ignauia non eſt? an ingens volumen? vidi hiſce oculis, breuis erat libellus. an occupationes tuæ, quæ nullæ ſunt, præterquàm cum vngulas purgas, aut ventrem ſcalpuris? videas ne Homeri vitam ſupprimendo, aut protrahendo, tuæ vitæ declares ignauiam. & ſanè mirum eſt, cur tantopere à ſtudio abhorreas, laboremq; refugias: cum Socrates græcus tuus apud Platonem non quidem ignauis, aut ſecordibus, ſed temperantibus ſimul, ac literis inſudantibus poſt huiuſce vitæ demigrationem, cœlum repromittat. Sed tu, vti ego arbitror, ex Socrate nihil probas, nihil etiam habes, niſi quòd taurinè reſpicis. videre nunc videor vt mihi ſuccẽſeas, vtq; taurinè intuearis epiſtolam. ſed heus tu, ſi cupis alios malè non loqui, deſine tu prius malè aliquid polliceri: hoc eſt, cum dicacitatis arguis quempiam, deſine tu prius leuis eſſe. Vale.

Ant. Panhor. Aurispæ. S. P. D.



Ereor ne superioribus literis tecum nimis familiariter iocatus sim,tuq; adeo me tibi familiarem esse non putaueris, ægreq; tuleris dicta mea.id si ita est,non mihi,te obsecro, sed patriæ nostræ quod quereris imputabis.Didacula est enim Insula,vt nosti,& dicaces producere, ac nutrire homines consueuit.proinde nobis vel maximè ita viuendũ est,ne Siculorum disteriis locum relinquamus, quod eueniet vtiq; si considerate ad promittendum descenderimus:quod autem semel ipsi promisimus,religiosissimè seruauerimus.nihil alienius à viro bono,quàm promissa mentiri.sed his missis,redeamus aliquando, si placet, ad iucundissimum inter nos illud epistolare certamen,quod diu iam culpa nescio cuius intermissum,mea nunc diligentia,aut potius pietate resumamus,atq; ita resumamus,vt à nobis posthac non modò non intermittatur,sed ne remittatur quidem. Hac igitur epistola te prouoco, tibi bellum indico, bellum inquam non beneuolentiæ minus quàm eloquentiæ. sed vnde melius initium sumam, quàm ab ea re, quã tibi auditu & mihi relatu iucundissimã fore intelligo? Nicolaus Speciarius tuus, immò noster Caietæ agit, nobiscum lectitat,nobiscum disputat,nobiscum iocatur,superiora illa frequentius: vir grauis est,etiam & suauis, dignusq; qui in medio vestræ illius Aetnensis

Hyblæ natus sit. progignit Hybla mel omnium optimum, progenuit & virum hunc melli simillimũ: magna præterea in homine humanitas, maior benignitas, sed maxima rerum quaruncunq; prudentia: ingenium habet vt Siculus & acutum & fertile. ego ex eius consuetudine incredibilem capio voluptatem ac fructum: tuq; in sermonibus nostris sæpe incidis, absensq; tanquam præsens constitueris. Legit mihi nuper epistolam, quam ex Bononia ad se mittis, illam quidem elegantem, sed aliquantò nescio quomodo elegantiorem factam eo legente: quid verò de te, tuisq; fortunis serio & egimus, & quotidie agimus, multaq; præterea intelliges mox aliis epistolis. Interim nihil est quod desperes te posse adsequi tali viro procuratore, vel benefactore. puto te hoc nuntio delinitum & mihi reconciliatum esse, si quam ex principio epistolæ cõtractiunculam ceperis, alioqui vtar ad te placandum placenta mellita. tu tamẽ nisi erratum castigas, & Homeri vitam in latinum conuertis, nunquam persuadebis quantumuis maxima eloquentia, te non errasse, & de Homero, ac Poëtis omnibus malè meritum non esse. Vale.

Ant. Panhor. Ergoteli. suo. S. P. D.



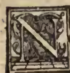
Erplures ad me literas te dedisse significas: ego quidem eas tantum accepi, quas tu pridie cal. Nouembris exarasti: quibus non ipse

respódeo vtiq; tardè, sed tardè literas accepi tuas. Primum, vt par est, adhortaris me vt Baccillerio gratuler, quia declaratus sit Prætor vrbis Birinozonæ: qua de re gaudes tu quidem in primis, & ego tuum hoc gaudium gaudeo: Baccillerio autem tum demũ gratulabor, cum intellexero quonam pacto magistratu vti sciuerit. Itaq; erit tibi curæ posthac mihi renuntiare non quidem officii salarium aut lucrum, sed quàm comiter, quàm castè, quàm vigilanter, quàm iustè officium gesserit Pater tuus, idem & meus: licet verò coniectem atq; existimem ipsum omnia rectè riteq; habiturum, tamen quia plerunq; magistratus, atq; honor homines immutare solent, vt qui animo solicito, anxiusq; sim, expecto à te denuò scire de Baccillerio aliquid, quod virtutem potius commendet, quàm fortunam prædicet, aut extollat. Idem & de Masino fratre, quod nomen, quam laudem videlicet ex magistratu consequatur, non quàm loculos expleat, hoc est quàm honestè se gerat, non quàm vtiliter: de his satis. De Seneca isto miror quid me consulas, quasi hominem non noris: Fulginatis, vt video, amicitiam non magnifacis, quem suasi tibi & suadeo vt patris loco venereris, ac serues, à quo si intellexero te probari, probaberis & à me: contrà si accepero te vel amari vel laudari à viro aliquo malo, vituperaberis à me, nec amaberis à viris bonis. talem te esse arguent omnes, quales hii sunt, atque erunt, quorum con-

ſuetudine delectaberis. ſi ſapis, meq; audis Cordubenſem Senecam complectere, Mediolanenſem abiice, qui ex Seneca præter nomen nihil habet. Commentarioli illi ad Plautum cum cæteris meis libris Panhormii ſunt, & hi quidem adhuc inemendati: cum emittentur tu eris omnium primus, qui librum habeas, & iudicium feras. Interea te obſecro pluris facias laudem meam, quàm deſiderium tuum, ſiue tuum ſit, ſiue, vt arbitror, Senecanum. Fortuna mea talis, qualis Philoſopho homini ſatis ſuperq; ſit, honores aliquantò etiam plures, quàm Philoſophum deceat, aut Poëtam. amamur à Rege plurimum, à quo quotidie & honeſtor, & amplificor, magis etiam quàm expetam. hæc ſi gaudenda tibi videbuntur, gaudebis. Reſtat vt tibi reſpondeam de fraterculo iſto tuo, quem Cupidinem appellas, quem ſi cordi tibi eſt ad me mittere, nihil differas: malo, tua pace loquar, apud me educetur, quàm apud te: reddam tibi illum ex Cupidine Apollinem, & Bononienſibus noſtris ciuem admirabilem. facit amor vt pollicear indecenter, ſed idem amor præſtabit, vt quod ſe auctore promiſerim, exoluam, tu modò, vt dixi, ne protrahas rem: tener quidem molliſq; perapte inſtituetur, fingeturque & moribus & literis: alioqui ſi ſemel imbuerit aut mores aut literas barbaras, ſeruabit odorem teſta diu, vt Flaccus ait, & tunc ex Cupidine Apollo

tibi non restituetur, non etiam ab ipso Apolline. De mittendo puero Florum consule hunc literarum adlatorem virum doctum, magnificũ, & delicium meũ: is dimittendi pueri viam inueniet, aderitq; Apollini Apollo. Vale cum Masino suauissimo & Cremona muto, & sideribus meis. Caietæ.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.



I mihi satis superq; nota, & explorata esset humanitas, & benignitas tua, supersedissem nimirum commendatitias hasce ad te scribere: sed quid ego id verear, cum sciam te quotidie vel indignorum hominum preces exaudire solitum, nec quenquam à te tristem discedere? Iacobus Ferroccus vir propter singularem industriam statui regio percommodus, ad sublimitatem tuam proficiscens, me rogat, vt se tibi per literas commendem. causam quidem acturus est apud te, omnium ferè opinione honestissimam, speratq; meas literas sibi plurimum pro futuras. ego verò, & si scio te non hortatu cuiusquam moueri, sed tuapte natura pronum esse ad probitatẽ, tamen amico, & viro optimo deesse nolui: non in mea eloquentia, quæ nulla est, sed in tua placabilitate, æquitate, qua inter Principes excellis, plurimum sperans. erit nihilominus & hoc ad virtutem & mansuetudinẽ pertinens, non solum tua sponte, tuoq; ingenio bene-

fecisse,sed etiam literulis ac precibus meis ostendere aliquid tribuisse. Vale literarum spes vnica.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.



TOgam candidam competitores officiorum induebant, vt intelligerent ad dignitatis fastigium non sordibus, sed animi candore, & integritate esse peruenturos: nam qui pecunia ambiebant officia, ambitus damnabantur in exilium. Ego Rex inclyte profiteor me ex cãdidatis vnum, sed qui pecunia caream, licet non indigeam: viginti enim annis ita tecum vixi, vt semper mihi curæ fuerit cumulandæ potius laudis, quàm pecuniæ. à me igitur Alphonse inclyte longè chariorẽ gratitudinẽ expecta, quàm pecuniam, tui nominis videlicet laudem & gloriam, ni fallimur, diutissimè permansurã, tum ad magistratum gerendum tibi polliceor animi integritatẽ, & iudicium incorruptum. Vale.

Ant. Panhor. Martorello suo. S. P. D.



OTiosus eras, ac nimium otiosus Martorelle, cũ petebas à me num Deos olim Cloacales habuerit antiquitas: idq; cum tu non inueneris in commentario scriptum Basaliniano, scire expetis, nunquid ego fortassis hoc ipsum alibi legerim, & tibi illicò renuutiem: ego quidẽ vt breuiter qùod quæris absoluam, legi apud grauissimos atq; doctissimos

etiam Christianos viros Deam Cloacinam præsidem cloacarum, & spurciora etiam Deorum nomina, vt puta Sterconiũ, qui præsideret stercoribus: hic quoq; ideo apud veteres Deus habitus est, quoniam inuentor fuerit agrorum stercorandorum, ac proinde Sterconius vocatus. coluerunt item & Lubentinam appellatam. Menam quoq; præfecerunt menstruis fœminarum: & Cuninam Deam, quæ tueretur infantium cunas. Numeria in primis honorata, quæ numerare doceat. hæc Dea, ni fallor, tibi propitia est: aiunt enim te proximè ad sexcentas vncias numerare docuisse: mihi quidẽ potius erit propitius & fautor Iugatinus Deus, qui coniuges iungit, & cum virgini vxori Zona soluitur, inuocatur. Diua Potina potionẽ ministrabat: hãc adhuc veneratur Antonius Bona, & Bouarii magni aliquot viri. Diua Edulica escã præbebat: hæc & sex millia præterea Deorum Dearum'ue nomina, quæ rebus præfecerat stulta, & obcæcata gẽtilitas, nõ modò à cloacis deducta, quod tibi mirũ & obscœnũ videbatur, sed etiam à fœdioribus vt vidisti & nominibus & rebus. è multis autem pauca hæc ad te scripsisse epistolarum lex sua sit: reliqua coram agemus. Alphonso triumphatori, & domino meo benefico me iterum, atq; iterum commendabis, cui etiam aliquando explicabis causam moræ & absentiæ meæ. Tu Vale.

Ant.

Antonius Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.


Vi tibi aurum & argentum offerunt, hi mihi rem superuacuam agere videntur, & velut arenam litori adiicere: contrà qui tibi viros doctos præsertim comparant, hi demum Regum necessitatem agnoscere. nam cum cætera tibi vt aliis conferas à Cœlitibus data sint, hoc vnum à doctis ipse accipis, vt immortalitati commenderis. Præclarè admodum Agasicles Rex Lacedæmoniorum rerum scriptores cum patres appellabat, tum vt patres venerabatur, quòd intelligebat res suas ab huiusmodi viris optimè celebrari posse. quorsum hæc? vt deditum tibi nuper Franciscum Aretinum & morum sanctimonia, & doctrina singularem virum consueta in doctos liberalitate complectaris: gratissimo hominum conferes beneficium, & qui quicquid contingit, aurum efficiat. cum eo habitant musæ, quæ mortalium beneficia perire non sinunt. Mitto sublimitati tuæ priuilegium, quod pro tua benignitate ei proximè concessisti, ut & legas, & de more subsignes. Vale, & cum Dianæ te satietas cœperit, ad musas Neapolitanas redi, quod vt facias Venus Regina te etiam atque etiam rogat.

CC

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S.P.D.


Ccepi literas tuas, quæ licet inter arma ſcriptæ ſint, plenæ ſunt tamen & eruditionis & elegantiæ. gaudeo itaq; te operã non perdidiſſe, quam muſis, & ingenuis artibus diuidas. ſed quod per literas polliceris te citò alas emiſſurũ, queis vel lapides ipſi queant volare, oro ne diutius differas: res quidem magnæ & memorabiles celeritate perfici conſueuere. vnum interim vereor ne multi qui huiuſmodi alas, quaſi famelici canes, à te expectant, mihi per abſentiam noceant hoc eſt ne cum aureæ illæ alæ adfulſerint, abſenti mihi à præſentibus præripiantur: quod tu ne eueniat pro tua ſingulari prudentia prouidebis. Vale & triumpha. XXIII. Septem. Neapoli.

Ant. Panhor. Alphonſo Regi. S.P.D.


Vllas adhuc alas accipio, quanquam à Quæſtore mihi in dies promittuntur, nec tamen exhibentur, & ſunt illæ quidem valde tenues & exiles, quæ ue ad tam longum iter dimetiendũ mille ſcilicet millia paſſuum, atq; eò amplius, nec ſatis idoneæ neq; ſufficientes: ſpero tamen fore, vt cum apud tuam ſacroſanctam maieſtatem adfuero, pro tua ſingulari beneficentia ampliores mihi alas adfigas, quæ ne plumis careant rationem oſtendam, qua honeſtè poteris pennas illis ſubminiſtrare. Vale, & triumpha.

Ego cum primum alas habuero, ad te primum, dein de quò iusseris, euolabo.

Ant. Panhor. Grillio. S. P. D.



Ouum tibi bellum indicitur optime adolescens, non quidem eloquentiæ, quod tu fortasse cupis, sed beneuolentiæ & amicitiæ puræ. amo te sanè singulariter, tuosq; suauissimos mores: ingenium ac vitæ sobrietatem exosculor, persuasus cum à pluribus, qui quotidie te laudibus celebrãt, tum vel maximè à grauissimo, ac doctissimo homine Iacobo Curulo, cui tantum tribuo, vt quẽ ille laudet, & ego laude dignum existimem: eius enim laus ex iudicio proficiscitur, neq; amat nisi quos antea iudicauit. igitur has epistolas mitto quasi Fetiales quosdam tibi bellum vtiq; beneuolentiæ indicturos: in quo quidem bello is se victum fateatur oportebit, qui alteri demum in amore & officio concesserit. ingenuè pro mea consuetudine loquar, perdurum tibi certamen erit cum milite veterano, quem vincere neutiq; poteris nisi Vulcania arma Dei cuiuspiam beneficio capessas: etenim te consideratè diligere cœpit, pergetq; vt sueuit perseuerãter, nulla alia ratione cessurus, nisi prius de te triumphum egerit. plurima adiicerem nisi te verbis potius terrefacere, quàm reuincere viderer. Vale decus adolescentiæ.

Ant. Panhor. Ergoteli suo. S. P. D.


Vtaui vel fortuna tui Ducis, vel desiderio meo fore, vt ad nos quandoq; te conferres: verum adhuc neq; fortuna illius, neq; desiderium illucescit meum: quodq; hactenus voluntate & prudentia factum non est, vereor ne id fiat necessitate. ego vtrumq; dummodo venias in bonam partem accepturus sum: intelligamq; te, quod aiunt, passus nō perdidisse. Interim te vehementer amo, etiam absens absentem, quanquam vera amicitia absens esse non potest. De me, deq; familia omni mea intelliges ab hoc suauissimo literarum adlatore: vicini sumus, & quod maius est, haud vulgari familiaritate deuincti. Vale.

Ant. Panhor. Platamonio. S. P. D:


Erculem ferunt cœlum humeris sustinere, quam ego Poëtarum fictionem, pace multorum, ita interpretari solitus sum, Herculem fuisse virum aliquem prudentia atq; eloquentia excellentem, cuius consilio & opera vteretur Rex suus: statumq; & ditionem illius sapientiæ permitteret gubernandam, hoc est illius humeris acquiesceret. Hercules tu igitur, vt perhibent, qui quotidie ad nos abs te veniunt, effectus es. cœlum tangis, & Herculea claua omnia moderaris. qua de re incredibiliter gaudeo,

ſed & te hortor vt fortunam ſerues. quæris quomodo? hiſdem artibus quibus illam adſecutus es, humanitate, manſuetudine, diligentia, & gratitudine ſis gratus Principi, qui te erexit ad cœlum: ſis diligens negotiis, quibus ille te propoſuit, ſis manſuetus ad omnia, benignus in omnes, denique, quod facis, fac laudem & Regis gratiã præponas omnibus rebus. ego adhuc impẽſa illa nuptiali oppreſſus iaceo, quàm primum extricabor, ad Regem perpetuò de nobis bene merentem aduolabo. Vale.

Antonius Panhor. Ergoteli ſuo. S. P. D.



Vdio non quidem à te tua diligentia, ſed ab aliis ſtudio meo te valere, gratumq; eſſe Philippo Duci domino noſtro. poſtremum hoc maximè gaudeo, argumentum enim virtutis eſt, & quidem maximum placere ſummo, ac ſapientiſſimo Principi, ſed cum placere dicimus, interpreteris perplacere, hoc eſt ad finem vſque placere: nam placere: ne erres, fortunæ eſt, perplacere probitatis: atque eo pacto non decides, ſi quibus artibus gratiam iniiſti, hiſdem eam ſerues fide, ſimplicitate, amore, diligentia, & liberalitate. has animi virtutes in te exoſculatur optimus & ipſe Princeps, à quibus ſi defeceris cades à gratia: ſin cuſtodieris, placebis ac perplacebis, verum hac

de re ſcripſimus tibi aliâs prolixè ſatis, tu tamen nihil reſpondes.fortaſſe ægrefers monitus meos,aut quod malim credere,occupatus perarduis negotiis, perar duis herclè negotiis, ſi illorum gratia me poſtponis, quem vnicè vnum ex omnibus amare cõſueſcis. Ego quidẽ,ſi de me vel audire tuæ te curæ non impediunt, valeo: Alphõſo ſapiẽtiſſimo Regi admodum charus, ſunt & mihi negotia,nec tamẽ impediunt, quo minus te amem,ad te ſcribam,de te loquar, de te audiã ſum ma etiam cum animi voluptate.hæc homini muto ſatis ſuperq; ſunt. Vale tu, beneq; valeat Maſinus frater,& Cupido:Barbauarios Feruffinos, Piccininos à me plurimum ſaluta.Caietæ.

Ant. Panhor. Vgolino Parmenſi.*S. P. D.*


Irificè gaudeo te Capuam aduenisſe, eo animo,vt audio,vt Alphonſo Regi noſtro inſer uias.Principem quidem nactus es tua virtu te, tuoq; ingenio dignum. literatos colit, fouetq; : & quod tu magni facies,à vulgi iudicio incredibiliter ab horret:à ſe ſapit,à ſe pendet, à ſe bonus & beneficus eſt:ſed de eo plura coram agemus. Tu quid veneris, & quorſum,nimis velim, quoad licet,a te met ipſo intelligere.ita me Deus amet,cum hodie tuum aduentum accepi,mihi viſus ſum ſomniare:neq; credidero, niſi tuis literis certior fiam. Vgoline mel gentium veniſti.

Iam veniam ſubitò, nec quis prænuntiet ante.
Sed videar cœlo miſſus adeſſe tibi.

Ego in præſentia Caietæ ago, breui fortaſſis bona cũ Regis venia Panhormium petiturus, ſtatimq; rediturus. Interea loci ſi quid à me quod poſſim, vis, iube, vt noſti, tuus ſum: tardè quidem, ſed perſeueranter amo. Vale.

Ant. Panhor. Alphonſo. Regi S. P. D.



FAcius, qui tuas res geſtas monumentis tradit, ad te it, deferens ſecum, quos videas, ſudores & lucubrationes ſuas: ad triumphum vſque Neapolitanum opus abſolutum eſt, mea quidem ſententia elegãs, purum, ſuaue, & peruenuſtum: genus eloquentiæ Cæſaris ſecutus eſt: quo nihil candidius, nihil ſincerius legimus in lingua latina. Vaticinor opus diutiſſimè permãſurum, & cum ſumma tui laude per ora mortalium, atq; immortalium volitaturum. Erunt itaque partes tuæ virum hunc, vt ſueuiſti literatos, & ſapientes, perhumaniter excipere, & de te tam benè meritum honeſtare, & immortali ac pari aliquo beneficio proſequi: quod, ſi te noui, facies certo ſcio: gratiſſimus quidem Principum omnium & es, & haberis. Vale, & triumpha.

Antonius Panhor. Baptistæ Platamonio. V. C. S. P. D.



Facius noster vir diligẽtissimus absoluit iam rerum gestarum Alphonsi libros octo, meo quidem iudicio Rege, ac Regis immortalitate prædignos: leges tu quidem illos, & si te, tuumq́; iudicium noui, nihil adhuc iucundius, nihil tersius, nihil splendidius te legisse profiteberis. Defert ad Alphonsum opus euigilatissimum, sperans à gratissimo Rege laboris laudem, & immortale aliquod præmiũ vicissim cõsequi. nam si ei, qui equum sibi aut canem aliquando dono dat, gratias agit, quid faciat huic, qui tribuit immortalitatem? opera & suffragatione tua si qua Facius indigebit, memineris hunc esse alterum Panhormitam, tui obseruantissimum, hominem omnium quos terra nutriat gratissimum. Vale.

Franciscus Barbarus Eloquentissimo Facio. S. P. D.



Clarissimus vir Antonius Panhormita legatus Alphonsi Regis ad inclytum Senatum nostrum, cum de studiis humanitatis & doctrinæ pro nostra consuetudine loqueremur, significauit mihi curam tibi publicè datam esse scribendi vitam illius Regis, qui per se tam illustris est domi & foris, pace belloq́; : vt tibi meritò congratulandum sit

extra ordinem eam tibi causam oblatam esse, in quá nemini deesse oratio possit. nam cum ingenio excellas, & vt audio, facultate & copia ad veterum scriptorum laudem proximè accedas: gratulor tibi, vereq; gratulor te dessignatum esse ad ornandum excellentissimum Regem, qui suis institutis & artibus & gloria rerum gestarum non se ipsum solum, sed etiam scriptores rerum suarum illustrare possit ad memoriam posteritatis. Quàm amplum & honorificum fuerit artificibus illis Alexandri Macedonis decretum satis constat, cum ab Apelle se potissimum pingi, à Lysippo fingi, à Pyrgotele ex ære duci iussit: tum quia illorum artem etiam sibi gloriæ fore declarauit, tum quia neminem eius imaginem pro dignitate exprimere posse censuit, nisi qui tantum in illo genere profecisset, vt alios omnes sine vlla dubitatione superaret. Quare tibi non minus gloriari licet, qui tanti Principis iudicio & testimonio non corporis simulachrum, vt illi, sed effigiem animi, & consilii sui, ac virtutis dignus habitus es, vt ita dicam, consecrare memoriæ sempiternæ. Aristoteles Philosophus, vt nosti, Protegeni suasit vt Alexandrum Magnum pingeret, si cõmemorationem sui nominis cũ omni posteritate adæquandã esse iudicaret. Quapropter cũ vltra decora ac insignia regia ferè omnia in Alphonso plena sint laudis & gloriæ, nullum propè honorificentius tibi scribendi argumentum proponi potuisset, in quo

ornando, ac amplificando, ſicut Phidias in Minerua, nomen tuum apud poſteros commēdares. cæterum quia Rex ipſe quodammodo decus eſſe videtur ſecu li noſtri, pro ſuis meritis, & pro ſtudiis literarum, quæ ſunt apud eum in magno honore, & in magna auĉto-ritate, quantum licet, & integrum eſt, laudi ſuæ fauen-dum puto. Ideoq; te hortor, vt non ſicut Apelles Ve-neris caput ſumma arte perfecit, reliquam autem cor poris partem, ſicut ſcriptum eſt, inchoatam reliquit, ſed ita mores illius Principis, & actiones explices, ſic caſus aduerſos cum ſecundis rebus coniungas, vt tem porum varietates, viciſſitudinesq; fortunæ non tam delectare, quàm docere nos poſſint res humanas mil le caſibus ſubiectas eſſe: nec parum profeciſſe te putes ſi ſtatua hæc literaria, vt ita loquar, togata & militaris eleganter ſcriptis illuſtretur ac celebretur tuis: quæ ad lætitiam animi & ad memoriæ dignitatem tātum habet in ſe ſplēdoris, vt ferè nulla honoris inſignia, nul la monimenta virtutis ſibi conferri poſſint: illam enim nulla obſcuratura eſt obliuio: hæc autem poſtrema in terire poſſunt tempeſtate, vi, vetuſtate. Quæ cum ita ſint, nihil prætermittendum eſt diligentiæ, vt dicendo immortalitatem quodammodo dare, & accipere poſ ſe videaris. ad quam rem rectè & ordine perficiēdam maturandum, non feſtinandum eſt: quia, vt Octauii Cæſaris verbis vtar, Nō fit ſerò, quod fit benè: Zeuſis quoq; pictor ille nobiliſſimus dicere ſolebat, licet mul

to tempore pingeret, nunquam se tardè pingere putabat, quando summa arte faciebat opera, quæ semper duratura esse iudicaret. Plura fortè scripsi, quàm debui, sed ea in bonam partem accipies: quia licet nulla inter nos familiaritas intercedat, hæc tamen gratulatio historiæ tuæ testis erit sententiæ nostræ, & meæ erga te voluntatis. Vale, & ad illustrandum Alphonsum Regem non alios solū, sed te ipsum vince. Venetiis. X V. calendas Septemb. M. CCCC. LI.

Bartholomeus Facius Francisco Barbaro Viro Præclarissimo. S. P. D.



VLta sunt Antonii Panhormitæ in me officia, mihi quidem gratissima, & acceptissima: sed nullum profectò iucundius, quàm quòd is Venetiis rediens tuam mihi amicitiam reportauit, quæ mihi quidem erat optatissima. nam cum singularem eruditionem, atq; eloquentiam cum summa probitate coniunctam tum ex multorū sermonibus, tum ex scriptis tuis illustribus, quæ cum tua summa gloria non modò per Italiam, verum etiam per omnem terrarum orbem circunferuntur, & lectitantur, in te inesse iam diu accepissem, vehementer profectò cupiebam aliquam mihi opportunitatem dari conciliandæ mihi beneuolētiæ, & amicitiæ tuæ: nosti enim in rebus humanis nullam rem æquè atq; virtutem amabilem esse, nullam quæ magis hominum mentes ad diligen-

dum moueat, atq; impellat. Sed ſanè quanuis nulla eſ ſet inter nos amicitia, te tamen diligebam, tuoq; nomi ni & gloriæ in omni ſermone meo fauebam, Italiæ no ſtræ congratulans, quæ tales viros tam diſertos, tam eruditos hac noſtra tempeſtate Dei benignitate pepe riſſet. dices fortaſſe, cur nõ me prior in amicitiam per literas tuas prouocabas? certè id ſæpe aggredi volui; ſed tenuit me pudor quidam meus penè ſubruſticus. veritus ſum ego adoleſcentior hominem ſenem ſum ma grauitate, auctoritate & gloria præditum prouo care. itaq; & Panhormitæ gratias habeo, qui amicitiæ noſtræ fundamenta iecit, & tibi qui quaſi præcurrens me officio anteueniſti: tibiq; illud de me polliceor, quod vnum & polliceri & præſtare poſſum, vt nulloq; vnquam tempore tuo honori, dignitati, & gloriæ de- futurus ſim. cæterum vereor ne multò plus de me tibi perſuadeas ex Antonii ſermone, qui in amicorũ lau- des ſolet eſſe profuſior, quàm præſtare ipſe valeam: quod ſi contigerit non mihi vitio ſed eius in me amo ri aſſignabis: is enim vt multum me amat neſcio quæ de me opinione, quòd putet ſe aliquid in me videre, quod ipſe non agnoſco, nec video, ita in omni eius ſer mone me multũ extollit ac prædicat. Quòd mihi ob id gratularis, quia mihi datum ſit negotium ſcribendi res ab Alphonſo Rege geſtas, quoniam illum exor- nans me ipſe exornem, eiuſq; nomen immortalitati commendans, nomen meum immortale redditurus

ſim, facis amicè. fateor quidem id, quod ipſe ſcribis, Apelli, Liſippo, Pyrgoteli, atq; Protogeni ſummis artificibus permagno honori fuiſſe, quòd Alexādrum illum Magnum eorū operibus poſteritati notum fecerint: nec mihi proponi potuiſſe materiam, in qua mihi minus deeſſe poſſet oratio. Nec præterea ſum neſcius Q. Curtium non minus ferè nobilitatum eſſe, quòd Alexandri res geſtas literis mandauit, quàm ipſum Alexandrū, qui illius ſcriptis commēdatus ac celebratus eſt. Nec minus Liuiū Po. Ro. rerum ſcriptione geſtarum, quàm Po. Ro. eius viri laudibus ac præconiis, ſummaq; eloquentia illuſtratū eſſe. Cæterum ii tantū in ſua quiſq; arte, & facultate præſtiterunt, vt nihil iis de alieno iudicio timendum videatur: tantā enim erāt in eo genere auctoritatē conſecuti propter alia multa, quæ prius ediderāt, vt eorum opera in mediū proferre dubitare non poſſent. ſed cum rei mihi iniectæ pondus, cū hiſtoriæ dignitatē, maieſtatemq; animaduerto, fit vt multorum virorum, quos eruditiſſimos hæc ætas tulit, iudicia pertimeſcam: neq; enim opus meum huiuſmodi eſſe agnoſco, vt quaſi Minerua illa Phidiæ in arce, vt inquit Cicero, poni poſſit: quoq; magis rerū geſtarū magnitudinē animaduerto huius inclyti Regis, hoc magis magiſq; ne tāto muneri nō ſatiſfaciā metuo. quanquā grauiſſimū Antonii iudiciū aliquam partem huius timiditatis meæ mihi adimit, qui me hortatus eſt, vt ipſum in lucem proferā: quod

ſcio pro eius in me amore haud mihi ſuaſiſſet, ſi mihi dedecori fore eius editionem exiſtimaſſet: ego tamē, quod hactenus feci, conari poſthac non deſinā, quantum ingenii vires ſuppeditabunt, Regem hunc de me optimè meritum æternitati conſecrare. in quo ſi fortaſſe defecero, non ſibi voluntatem meam, ſed ingenii vim potius defuiſſe teſtabor. Quòd ſi quis eſt, qui ſe hæc elegantius literis mandare poſſe confidat, hanc mihi ſaltem habere debebit gratiam, quòd ſibi iter, vt aiūt, per quod ei eundum ſit, patefecero. Sed quoniā videris putare Regis vitā à me ſcribi, meq́; ob id hortaris ne tantum vitam & mores eius, ſed multò magis facta conſcribam: ne faciam ſicut Apelles ille, qui Veneris caput, reliqua corporis parte prætermiſſa, ſumma arte pinxit: ſcito me non vitam eius, ſed res à ſe geſtas ſcribere propoſuiſſe: vbi tamē incidunt aliqua de eius laudibus, eos locos exornare, ac amplificare ſtudeo: vita verò & laudatio, quæ duo genera à rerum geſtarum narratione ſeparata ſcis, vel alterius hominis fuerint, vel certè alterius temporis. Quòd autem in poſtrema epiſtolæ tuæ parte beneuolo & paterno animo me hortaris ne feſtinem ad operis editionem, ſapienter mones: ſed ita tempora tulere, vt mihi integrum non fuerit, quod mihi ipſe propoſueram. ſciebam quidem feſtinationem improuidam eſſe & cæcam, vt inquit apud Liuium Fabius, & Horatiū præcepiſſe, vt opus nonum in annum prematur: non po-

tui mihi obtemperare. itaq; libros septem iam edidi, quibus continētur quæ Rex gessit à primo eius in Italiam aduentu, vsq; ad eum diē, quo triumphum egit. Nunc bellum Picenum in manu est, post Florētinum aggrediar: quæ vellem posses videre, quoniam ipsius Regis laudum cupidissimus per literas tuas mihi es visus: quas aliquādo Regi ostēdam, vt intelligat quantum is tibi debeat, quantumq; ab eo amādus sis, à quo tantis laudibus afficiatur. Vale, meq; tuum habe, atq; ab Antonio nostro tui amātissimo salue. Ex Neapoli XXVI. Septemb. M. CCCC. LI.

Ant. Panhor. Aurispæ. V. C. S. P. D.



Vdio te Romam tādem peruenisse, verum id quidem non abs te, sed amicorum quorundam diligentia intelligo, quibus gratissimus mihi esse existimatur aduentus tuus. rectè quidē illi & sentiunt, & mihi de te gratificantur, quippe qui norint singularem erga te amorem & desiderium meū. Dii igitur illis, & officiosis omnibus benefaciant: verum tu vsq; adeo negotiis districtus es, vel beneficiis intentus, vt amici veteris oblitus sis: præsertim ita propior factus, vt si te loqui nō tædeat, uox à me propemodum exaudiri possit. Erit igitur officii tui purgare te quàm ocissime, non vtiq; excusando, aut causando aliquid, vt plerunq; fit, sed literis prolixioribus, quibus intelligam tui huius aduentus in Romanam

curiam consilium, remanendi, redeundiue propositum, & an nos fortassis petiturus, an patriam aliquando repetiturus sis, an, quod abhominor, Siciliam nostram prorsus ex animo deleueris. deniq; rationem omnem vitæ tuæ perscribe: & maximè quo animo senectutem feras: quæ iam, si benè supputo, septuagesimum, aut eo amplius annum amplexa est. Ego verò, vt de me non ab aliis, sed à me ipso aliquid sentias, cũ Laura vxore singularis exempli iucundissimè dego, de qua filiolam iam suscepi, peramabilem, pulcherrimamq; nomine Catherinam Panthiam. & dego quidem hic bona cum Regis venia, vtorq; illa vacatione, quæ nouis sponsis, vt nosti, etiam lege veteris testamẽti cõceditur. Scriberem tibi verbosius aliquid de vxoria voluptate, ni surdo fabulam narraturus essem, & ab huiusmodi beatitate penitus abhorrenti. Si diutius Romæ commoraturus es, te fortassis inuisam in via Regẽ aditurus. Et de libris si qui recẽter emerserint, etiam rescribas. Vale. Neapoli.

Ant. Panhor. Alphonso. Regi S. P. D.



EX multis, atq; immortalibus tuis erga me bẽneficiis Alphonse Rex nullum mihi iucundius, ac naturæ tuæ cõuenientius elargitus es, quàm quod proximè in me contulisti, villam videlicet, cui nomen est Sisiæ: est ea quidẽ, supra quàm credi potest, amœna & delectabilis, ac musarũ quasi pro

prium

prium domiciliū.ibi ſtatuo cogitationes meas, ſi quæ modò cogitationes meæ ſunt, literis, monumentisq; mandare, tuumq; nomẽ pro virili mea immortalitati conſecrare: atq; eo modo tibi non ſolum habere gratias tot quotidie beneficiorum, ſed aliquando etiã referre. ſic diuus Auguſtus Poëtarũ ſtudioſus Virgilio ſuo commodiſſimum Poëtæ donum, villã dedit prope Baïas in amœniſſimo orbis terrarũ loco: ſic Horatio Flacco villam Sabinam habitatam quinq; focis: ſic & Meſſala ſuo Tibullo nil acceptius quàm villam dedit. et rectè ſanè: nam, vt ait Flaccus, Silua placet muſis, vrbs eſt inimica Poëtis. ego quoq; Rex maxime tuo hoc munere vehementer gaudeo: iamq; & Siſiã cogito, Siſiam ſomnio, Siſia, muſisq; vanis imaginibus fruor: itaq; delector, licet abſens, vt vel hac imaginaria voluptate mihi perbeatus eſſe videar. ſed tantæ huic lætitiæ ſcrupulus nuper iniectus eſt, fitq;, quod ait Plato, vt voluptatis comes ſit dolor: ſcrupuli verò et doloris cauſam commiſimus tuæ maieſtati referendam Ioanni Ixaritano viro magno: quem cum audieris, ſi quidem honeſta narrabit, te oro, atq; obſecro etiã vt exaudias, nec permittas diuitũ opes ac factiones plus valere, quàm Poëtarum ſimplicitatem, & muſarum harmoniam. Regum principumq; virorum cibus eſt gloria, qua non locupletes diuitiis, quæ & fluxæ ſunt, & Reges ipſi non indigent, ſed Poëtæ verſibus dare conſueuerunt. Vale muſarum ſpes.

x

Pro Ioanne Ixaritano.

Ioannes Ixanensis Petro Raimo. V.C.S.P.D.



Vis hisce ad me grauibus & ornatis episto-lis,quibus abeuntem prosecutus es, facilè intellexi tuam erga me illam peculiarem beneuolentiam,nec minus in Alphonsum Regem & dominum nostrum incredibile studium ac pietaté, vtrunq; mihi maximè gratum:nam & à te amari,qui prius iudicas quem amas,laus est illa quidem eximia:& quòd Regem,nosq; omnes de reditu in Hispaniam admones,è re est,& vtilitate communi. ita quidem & ipse tecum sentiebam,dum essem in Hispania, abiens etiam in via proposito perstabam : applicans verò, videns, audiens,sciscitans,propositum magna ex parte mutaui:non quòd locus animum mutauerit,sed consilium. nam cũ hac in re,vt ego arbitror,duo nobis maximè proponuntur,vtilitas redeundi, & honestas remorandi,quis honestatem non præferat vtilitati?conflato bello,coacto exercitu,prolatis signis, acie instructa,dato signo,milite victoriam sperante,deserat Dux,deserat Rex noster incœptum?oportuit bellum potius non suscipere,quàm susceptũ per dedecus deserere . quòd si vtilitatem æstimas,est nobis cum hoste non de gloria solum,sed etiam de regno certamen,vt sit non modò turpis,sed inutilis quoq; belli desertio:ac si quispiã contra sentiat,contendatq; de reditu cum Rege, scin*

tu quid faciet, impetum quidem retardabit fortasse, profuturum propositum neutiq; flectet, & ait Poëta dum furor in cursu est, furori cedendum esse. Expectandum igitur mea sententia tempus tuo immò nostro desiderio aptum magis, dum hæc belli rabies desæuiat, dum satietas rerum Italicarum eum capiat, dum parta, quod Diis beneiuuantibus spero fore, victoria, illi etiã cum dignitate suaderi possit vt redeat. Vale ex Caieta. XV. Augusti.

Ant. Panhor. Aurispæ. V.C. S.P.D.

BInis tuis nunc literis respondeo, breuiter quidem ac tumultuariè, vt qui rebus publicis, hoc est regiis, rebusq; priuatis, hoc est vxoriis obstrictus, nihil prolixius, nihil accuratius aut per otium queam. Igitur C. Cæsaris commentarios expectatissimos quidem adhuc non accepi, nondum enim se recepit Salernitanus Princeps Cæsaris, meæq; vnicæ voluptatis adlator: speramus tamen eum propediem adfuturum, vtinam satisfacturum. Quinterniones duos scribit Tuscanella noster ad codicem deesse, seq; procuraturum vti exscribãtur, & ad te Romã, inde facilius ad me dimittantur: quod tu pro virili ac diligentia tua accelerabis, quò tuum munus non duobus veluti pedibus mutilatum, sed integrum & te dignum adueniat: de libro hactenus. Mariam filiam & à Venetis in via, & Ferrariæ à viro tam liberaliter, ac

magnificè exceptam Alphonsus Rex idem & pater per quàm libèter audiuit, tibiq; etiam gratias habuit, qui ferè omnium rem nobis ordine renuntiaueris: literas quidem tuas illas semel iterumq; perlegit: sed & maiores aliquantò tibi gratias habet, quòd militarem illam disciplinam traducere aggressus es: ad quã quidem rem, quod demiraberis, me quotidie quasi traductorẽ ipsum solicitat: ferens præ se nihil antiquius sibi futurum, quàm militare huiusmodi opus absolutum videre. iam vides qualem prouinciã susceperis, sed & qualem commendationem ac gratiam. Galli istius literã manumq; perspexit, nec satis placuit: quippè Ioannẽ Theutonicũ cupit, efflagitatq; tantũq; pollicitationibus tuis tribuit, vt speret, immò expectet. in primis Diogenem valde vult: quicquid enim vult, valde vult. Ego membranis chartis ideo non indigeo, quia librarium seu scriptorẽ in præsentia nullum habeo: si ad me vnum aliquem scriptorem miseris vel Gallum, vel gallinam, sic de chartis demum agere poterimus. habeat, si tibi quoq; videbitur, Rex Theutonicum, ego Gallum. Procurabis subinde T. Liuium ex Florentia, libri domino satisfaciet Petrus de Galiano. Item procurabis, si me amas, si à me amari vis, commentarios Donati ad Terentiũ extorquere ab Aretino tuo, olim meo. Profectio mea Panhormiũ adhuc suspenditur. singulis quidem diebus vnà cum Rege legimus, quo sibi nihil iucundius est in vita. expecto vt

castra adeat,atq; moueat,vti & ego quoq; è portu sol uam. hanc vnam duntaxat occasionem nactus, ex templò tamen Diis ducibus rediturus, & ad Regem vbicunq; fuerit aditurus. Interim tu,quod facis,me literis pulsa,& audacter gaude,nam Rex te quidē vnicè amat,ac prædicat.ego valeo. Vale.Neapoli.

Ant. Panhor. Alphonso. Regi S. P. D.

IAm nouit sublimitas tua oratores Panhormitanæ vrbis aduenisse,vt errata ciuiū suorum tecum componant, ac redimant: sperantq; à benignitate ac clemētia tua impetrare quod cupiunt:ego,vtcunq; res cessura est,meminerit, oro, maiestas tua portiunculæ meæ:quod pretium est laudis,ac gloriæ tuæ,& exemplum singularis ac immortalis beneficentiæ.Epistolam ad collegium Cardinalium,quam à me per Matthæum Ioannem secretarium petiisti,per eundem ad te misi recorrigendam, & emendandam peracri iudicio,ac prudētia tua.ego quidem,vti ille tuo nomine mandauit, informauitq;, ita mentem tuam verbis protinus explicare conatus sum:si verò præsentia mea super ea re, vel alia ex causa opus fuerit,non grauabor ad te, cui omnia officia debeo,uel nudis pedibus accedere. Interim tu ad feras venaberis,ego quotidie in tuas laudes, & tuā perpetuitatem aliquid venor. Vale,& triumpha.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.


Go Rex benignissime id solũ intelligo, quòd scilicet mihi de salario satisfiat: quod si ex eo vestigali, quam vini Gabellam appellant, Panhormii exoluatur, id ea lege fiat, vt qui vectigal percipit, idest Gabellotus, mihi tamen de mea quantitate respondeat, & nõ secreto aut cuiuis alteri officiali: alioqui, quod duobus annis expertus sum, omnis assignatio est irrita & sine effectu, & ita res toleratu grauis, vt statuam potius cum inopia & fame certare, quàm cũ durissimis illis officialibus amplius agere: neq; minori beneficio adscribam, si me ab illorum manibus exemeris, quàm salarium ipsum. Quid prodest mihi beneficium, si Caietæ datum, Panhormii intercipitur? quid tua beneuola & benigna mens, si ab officialibus illis tuis non exauditur, sed opprimitur, sed contaminatur? Gratias, vt nosti, solutis tunicis fingunt, quod significat beneficium alligatum non esse debere, non astrictum, non impeditum. Consueuerunt Reges præceptoribus suis aut Poëtis dare, & assignare vel prædia aliqua, vel oppidula: credo tum aliis rationibus, tũ maximè ne salarium, si quod daretur, petentes repetentesq; molesti essent. hoc ego summopere procuro scilicet ne molestus sim: sed mea hæc procuratio vel diligentia quid mihi aut tibi profutura est, nisi tute illã, Rex optime, aut iuueris, aut dixeris? quòd igitur

molestus aut iucundus sim, totum ex te pendet. si fece ris vti salarium, quod mihi das, certo aliquo loco via'q; habeam, perpetuò tibi iucundus ero: sin minus, coget me mala necessitas vti molestus sim. Postremò vnum illud rogo, obsecro, supplico, quod super hac re factu rus es, citò vt explices: mora quidem inficit beneficiũ. Vale Regum humanissime & triumpha.

Antonius Panhor. Aurispæ Viro Clarissimo. S. P. D.



SCribis te maturè quidem ad nos profectu- rum Regis ac mei visendi gratia: facis si mo dò proposito perstare potes, rem tibi valdè vtilem, ac dignam grato viro. omnia quidem officia Regi benemerenti debes, tũ glebæ Ferrariensi in per petuum adscriptus esse non debes. hic etenim capitis tegmen me auctore confestim mutabis: & iam mutas ses, si vir esses, & voluptates istas Ferrarienses quantas libet posses relinquere. Cogita ætatem tuã iam gran- dem, ac propè decrepitam. cogita quo in loco, quàm procul à patria degas. Nudus in ignota Palinure iace bis arena: & quibus tua bona, tuam bibliothecam diri piendam relinquas: saltẽ hoc munus patriæ debebas, & gloriæ tuæ. Hic, Diis gratia, benè ac salubriter agi- tur, nec decretum illud contra aduenientes ex locis pestilentibus te comprehendet: dabitur tibi ad paucu los dies, cum adfueris, diuersoriũ in uilla ali qua mea

instructa simul,& peramœna. et deniq;, vt huic literarum parti finem faciam, à Rege humanissimo quotidie optaris,& quidem desiderio constãtissimo. Quod sequitur te rogo, vt si Abbatiam, quam in nostra Sicilia obtines, locare aut transferre cõstituis, illam loces, & transferas domino Blacco Speciali viro generoso, & abundè spectato. qua de re primum Deo ipsi, deinde Regi, postremò mihi rem gratissimam facies. à Deõ quidem tibi gratiæ referentur, à Rege laudes, à me verò versiculi fortasse non illepidi. Vale cũ Auersano nostro iucundissimo. Neapoli.

Antonius Panhor. Aurispæ Viro Clarissimo. S. P. D.



Heodorum tuum, quem mihi tantopere cõmendas, scito apud Alphonsum Regem, vt cupis, magnificè collocatum: mihi verò ea in re quas gratias habeat, si gratus est, ipse renuntiabit. certè nos desiderium tuum expleuimus, & quidem eo ipso die, quo Theodorus applicuit, vt duplici nobis officio obligetur, & quòd benè, & quòd citò fuerit expeditus: verum hæc, vt diximus, ipse scribet. tu verò si me audis, Regem repete, qui te diligit, & tibi meliusculе esse cupit: etenim ii maximè colendi & obseruandi sunt, qui quod cupiũt exequi possunt. cooptaberis, mihi credas, ad amplissimas dignitates, si huc ad nos veneris: nec temerè hæc tibi suadeo, sed ex oraculo

Apollinis,

Apollinis depromo,ac foliis mando.noui multa,quæ te possunt etiam per tenebras huc pellicere,verum ea coram:nam nisi delirare incipis,maturabis : immò,vt Catullus ait,viam vorabis.veniens verò fac tecum de feras Apicium Coquinarium,& Cæsaris iter nuperri mè,vt refert Theodorus tuus, nunc iam meus, inuen tos,Romamq; perductos.Laura verò quid de te speret,ex præterito coniecturam facit, Catherina Panthia deliciæ meæ te vehementer expectāt.Vises præterea Antonium Panhormitam ocellum aureum:de niq; mentior,nisi hic repuerasces,atq; adeo aliam æta tem viuere incipies.Vale.Quæ tibi de Cæsaris itinere scripsimus,ita accipe, vt nisi versibus compositum est,Iuli iter non sit,sed Antonini: hic enim prosa oratione iter edidit, Iulius carmine : Antonini verò iter iam pridem & verum habemus . Item vale. Neapoli.

Ant. Panhor. Martorello suo. S. P. D.



Ccincto mihi,iterq; arripere volenti renuntiatū est vniuersam Remp. Neapolitanorū ad Cæsarem nostrum legatos mittere oratū vti ad aliquot dies Neapolim se recipiat: subesse etenim causam reuersionis & quidē probabilem:itaq; no bilitatē omnē sperare, breuiterq; expectare Cæsaris aduentū.Quare mihi psuasere primores ciuitatis, vti saltē expectarē legatorū responsum.interim cogitarē

ego epigramma ad arcũ triumphalem, quē in honorem Alphonsi Cæsaris construere sumptuosissimè intendunt. Item adornãt currum quadrigis albis auro coopertum, & multa id genus in memoriam ac triumphum victoris nostri. Ego nihilominus auribus arrectis, & simul ac sensero vos Calabriam, inde Siciliam petere, & iam ex Trano, Apuliaq; mouisse, digrediar vobis obuiam Consentiã. Nõ decet vt Cyclopas adeatis omisso Polyphemo. Sed si quæsieris quid agã per hæc tēpora Neapoli, cogito, excudoq; aliquid, quod in gloriam Alphonsi benefactoris exuperet arcum Neapolitanorũ, nec sit obnoxium aquæ, pluuiæ, neq; tonitruis, neq; vetustati. Intelliget aliquando Cæsar, qui magis suæ laudi & immortalitati consuluerit, vos ne qui castra armati sequimini, an ego qui vitam, vt vobis videtur, per inertiam atq; ignauiam traduco. Valeat ipse, vincat, triumphet. Tu quàm potes ocissimè rescribe, num forsitan Neapolitanorũ legatio flexerit Alphonsi profectionem. Calen. Decemb.

Antonius Panhor. Iannotio Manetto.
V. C. S. P. D.



Liber tuus de hominis excellentia Alphonso Regi tam gratus fuit, quàm esse debuit res singularis: atq; eò gratior fuit, quòd elegantiæ ac copiæ dicendi auctoris ipsius probitas ac sanctitas accedebat. Te quidem, si nescis, non solum ob-

ingenii claritudinem, sed etiã ob animi ornamenta, ac morum sobrietatem prolixè diligit, & perseueranter amat. si qua igitur laus est à sapientissimo Rege diligi, & obseruari, tu vel in primis gaude & triumpha. Nec fuit opus rem verbis extollere, affatim se ipsa cõmendat, vt cui grata, & accepta nõ fuerit, omnibus esse possit ingratus. Vale tu mea musa.

Antonius Panhor. Gaspari suauissimo Barbaro. S. P. D.



SI me audis, caue Regi mea causa molestus sis. si intellexeris illum meas literas grauatè manu sua exaraturum, exemplum literarũ quod penes te est, dilacerato. debemus Regem de nobis benemerentem perarduis negotiis pressum leuare potius, quàm illi molesti esse. Dispereãt priuilegia, rescripta, literæ deniq; omnes, priusquàm illi vel graues, vel importuni simus. Vale.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.



NOn potui quantacunq; diligentia me hactenus expedire, vt cũ hac triremi, quod summè cupiebam, aduolarem ad pedes maiestatis tuæ. fuit in causa & in mora non quidem patria, aut propinqui: quæ omnia, quanquam suauia, & iucũda, præ te tamen & sordescunt, & nihili penduntur à me: sed illud fuit, quòd in rebus pernecessariis hactenus

expeditus non sum,& quòd expecto ex Messana libel lum Macedonicum, quem librum statim habiturus sum: mox qualitercunq; expeditus, vel etiam non expeditus, ad te iturus sum, viamq; voraturus, vel cum cymba amiclea, deferens mecum patrẽ historiæ Romanæ T. Liuium, quem in castris summa cum voluptate & vtilitate legamus. Interim peto, obsecro, obtestor, & per diuinũ amorem tuũ tibi supplico, nõ feras, vt Ioan. Marchio me excludat à salariolo meo, quod pro tua liberalitate, & beneficentia ex vestigalibus Panhormii exponitur: quod mihi sæpe iã vt benignus es, pollicitus es augere, atq; amplificare. super eodem vectigali multi locupletes redditus habent, qui aliunde viuere etiam ad voluptatem possunt: at ego, vt nosti, nihil omnino possideo nisi tuum hoc salariolum, & liberalitas in pauperes laus est & virtus, in diuites vitiũ. ego verò ita in tua iustitia in omnes, in tua beneficentia in literatos, in tua pietate in Poëtas, in tua obseruantia in præceptorem, & spero, & speraui semper, vt nullo modo adducar vt credam à quoquam vel potentissimo deiici posse, atq; iniuria affici. Vale spes vnica Poëtarum. Panhormii.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.



QVoniam breui è Neapoli recessurus es, oro atq; obsecro memineris polliciti tui in nuptias Agathes filiolæ meæ, illud, si sapis, ne-

quaquam paruifaciens, quòd pro paruo dono ingēs & immortale à me recepturus es. Vale.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.


Eracta sunt iam omnia, ni fallor, cum fide & diligentia, quæ Venetiis, & alibi à me effici debuerunt ex mandato celsitudinis tuæ. Perstat quidē Princeps iste & Senatus in proposito suo, pacemq; expetunt potius, quàm bellum: quæ res, vt plenius nouit maiestas tua, Romæ apud summū Pontificē transigenda est. interim hic otiosi sumus: quodq; me maximè angit, Laura vxor mariti absentis, & eiusdem senis desiderium ferre diutius non potest, meq; flebilibus literis quotidie pulsat, ac reuocat: ostendens planè verum esse, quod Catullus Poëta scribit, Amantes non longè à caro corpore abesse volunt. meritò redamatur à me puella, etiam supramodum: non sum cæcus, non sum ferreus, satisq; intelligo verissimum esse & illud Catonis dictum, Amantium animas in alieno corpore viuere. quare si satisfactum est in præsens mandatis tuis, si desiderium puellæ honestissimū est, te peto, atq; oro mihi concedas, vt bona cum venia reuertar ad animulam meam, sic Venus Regina tibi propitia sit Rex piissime. Vale, & triumpha. Venetiis. XXV. Iunii.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.



Ratiunculam, quam apud Fredericum Imperatorem habituri ſumus, per Martorellum mitto celſitudini tuæ, quam ſingularis prudentiæ & iudicii tui lima perpolias atq; emendes. ſcio fore vt correcta per te & edi tutius, & proferri audacius queat. finita quidem adhuc non eſt: ſed quæ deficiunt audies à literarum adlatore viro iucundiſſimo, cui referenda commiſi viuis affatibus potius, quàm epiſtolæ mandare auſus ſim. Vale, & triumpha.

Franciſcus Barbarus Ludouico Poggio, & Antonio Panhormitæ legatis Regiis.



Vrgarem ſilentium meum, niſi res ipſa ſatis pro me loqueretur: quia cum Flauius Forliuienſis eloquẽtiſſimus vir ad me veſtro nomine complures libros græcos de re militari detuliſſet, omnes ſubitò percurri, ſicut ipſe teſtis eſt: & confeſtim ſummam rei ſicut potui & ſcriptores ac auctores collegi, qui multum accuratè & copioſè tractauerunt de rebus bellicis. Cæterum cum apud Romanũ Pontificem crederetur de concordia agendum eſſe, & magnitudo animi, & ſatietas gloriæ, ſicut de P. Scipione Africano legitur, Sereniſſimum Aragonum Regem, & inclytum Senatum noſtrum inclinaſſet ad dandam Italiæ pacem: vt omnes intelligerent eos ſuæ

potius clementiæ,quàm alienæ culpæ ratione habere velle, libros istos militares quasi belli consiliarios, & administros mecum in æde musarum, vt ita dicam, vinctos cõtinui:ne spe victoriæ,quam se daturos esse pollicentur,signum proponerent pugnæ, & otium ac tranquillitatem turbarent cum magno motu totius Italiæ. Quare cum ad vos legatos prouocauerint, & ius legationis liberum sit,& regios omnes regiè à nostris hominibus,& græcos à barbaris hic benignè tractari debere concéderint:è Rep.censui legibus paren dum esse,ne in hac ciuitate nostra benè instituta priuati carceris infamia locum habeat, & à viris illustribus ac sapientissimis nõ sine quadam ignominia apud nos libertas ac æqualitas iuris cõsideretur: cum ideo, sicut à patribus accepimus,legum serui simus, vt liberi esse possimus. Quapropter cum relegationi, vt ita dicam,suæ finis imponendus,sit cum bona vestra venia reuertentur ad Magnificentias vestras, si prius ça uerint se fore memores rerum humanarũ,quæ mille casibus subiectæ sunt: nec vnquam dubia pro certis habituros,nec fortunam potius quàm rationem secu turos. Vadibus igitur datis illos dimittã ea lege, atq; conditione, vt neminem deinceps hortentur ad bellum,nisi necessitas ipsa pia induat arma, aut socii nóminis dignitas cogat vim vi repellere ad benè beateq; viuendum.sed quid ago?satis vobiscum de libris istis græcis iocatus sum:vt excusationem meam,quæ

vix ſine quadam negligentia defendi poteſt, probabiliorem facerem, & vt ioco facilè veniam impetrarem, quam ſerio fortaſſe impetrare non potuiſſem. Bene & feliciter valete ſicut opto. Venetiis. VII. Idus Iunias. M.CCCC. LI.

Index Librorum Græcorum.

Helianus de re militari.
Onoſander ad Q. Veranium de re Imperatoria.
Mauritius de re Imperatoria.
Athenæus de machinis, & inſtrumentis bellicis cũ pictura expreſſis.
Hiero de iaculis, quæ cum manu proiiciuntur.
Apollodorus de Vrbibus obſidendis.
Philo ad Ariſtonem.
Iulius Africanus de ceſtis.
Digreſſiones de Imperatoriis inſtitutis.
Qualem oportet eſſe ducem exercitus.
Epitoma Cyri Nicophori Regis.
Epitoma Leonis Imperatoris de re militari.

Ludouicus Poggius, *& Antonius Panhor.* R*egii legati Franciſco Barbaro Viro Illuſtri. S. P. D.*


On tu Barbare omnium humaniſſimus, atq; officioſiſſimus es? qui quamlibet acri morbo implicitus, nihilominus facetè ſimul & grauiter

grauiter nobiſcum per literas iocaris in Græcos illos, qui de re militari, atq; imperatoria ſcripſerunt: eos quidem ipſos, vt primum à nobis commodatò accepiſti, in vincula conieciſſe ſignificas, veritus ne cum ſcientia ſua, quæ victoriam polliceri videatur, pacem Italiæ, de qua in præſentia agitur, liberi vagiq; perturbent. Rectè tu quidem illos & vinctos tenes, & prius quàm diſſoluas, agis vt caueant, præſtentq; rem aliquam certam: nam victoria res nimirum incerta eſt, &, vt inquit Homerus, alterna, quæ'ue cõplures mortales, dum ſeſe in ſinu illam tenere arbitrantur, falſos habuerit, egeritq; præcipites. Hinc infinitam multitudinem admodũ paucos profligaſſe legimus, vt intelligamus victoriam nõ præceptis Philoſophorum conſtare, ſed Deorum benignitate ac prouidentia concedi. Magna profectò res eſt, ac maior quàm vt hominum prudentia, aut ſpes, aut virtus, aut potẽtia ſibi repromittere valeat. Quis igitur niſi qui temeritati fortunæ ſubiectus eſſe ſtudeat, pacẽ victoræ præſertim futuræ non præferat? eò maximè, quòd victoriæ ipſius fructus omnis eſt pax. Nobis quoq; præclarè dicere viſus eſt, quicunq; dixerit pacem eſſe ſummum bonum, ac certè ſummo bono pacem ineſſe. de pace igitur & cõcordia, vt vides, tecum ſentimus, nec patrocinari hoc debet Græculis illis, quòd nos appellauerint, quòd ius gẽtium implorauerint. non ſunt iure gentiũ digni, qui contra gentes aliquid moliuntur, aut graſ-

ſantur: hiq́; ipſi ſunt, qui victoriæ, qua nihil incertius eſt, ſpe bellum ſuadentes, poſtea in calamitates ac miſerias gentes impellant. his igitur meliorem mentem Dii dederint: te verò, quem per ægritudinem tam ſuauiter ſcribentē videmus, quales epiſtolas edidiſſe credendū eſt in bona & integra valetudine, & ætatis flore? Hoc eò ſpectat vt epiſtolas à te olim perſcriptas, quas nūc in corpus redigis, regio munere dignas putes, hoc eſt Alphonſo noſtro triumphatori dedices. quód illi, ſi benè eū nouimus, tam gratū acceptumq́; futurum coniectamus, quàm benefactorum, & nominis ſui famam, & immortalitatem. Vale.

Ant. Panhor. Coſmo Viro inclyto. S. P. D.



CVm proximis diebus Alphonſi rerum memoria dignarum librum abſoluiſſem, opportunè mihi cupienti occaſio oblata eſt, id librorum tibi potiſſimum dedicandi. nam reconciliato nuper Sfortia tuo viro ac Duce præſtātiſſimo cum Alphonſo Rege, par fuit, vt tu quoq;, qui illorū diſſenſionibus alienam fortaſſe mentem à Rege aliquandiu geſſiſti, redires in gratiam, fieresq́; beneuolentiæ particeps. Idq́;, cum ita cecidiſſet, Alphonſo etiam gratū admodum me facturum exiſtimaui, ſi eius dicta ac facta tibi viro grauiſſimo, atq; probatiſſimo præcenſenda exhiberem. quæ cum tibi probarentur, ea omnibus magnis ac ſapiētibus viris probatum iri non dubi

taret. Donec igitur licebit vos coram inuicē videre, ac viuas audire voces,& reddere,leges tu quidem interim hos libellos,qui tibi viuum,ni fallor,repræsentabunt Alphonſum, & iam nunc tuum: ac quantum in eo olim vel temporum iniquitate, vel fatorum inclementia perdideris,ſtatim intelliges: ſimulq́;,ſi te pulchrè noui,tempus amiſſum amoris exuberantia, beneficiorumq́; frequentia recuperabis.Iamq́; id tibi de huiuſmodi amore euenturum vaticinor, quod de vino plerisq; aliis ſolet, qui diutius aqua vſi ſunt, vt ſi quādo poſtea in vinum incidant,expleri nullo modo eo poſſe videantur. ſed de hoc aliàs. Nunc Alphonſum legas,aut audias,potius plura dicentem, quæ ad grauitatis,iuſtitiæ,magnanimitatis,clementiæ,vrbanitatis,ac penè innumerabilium virtutum exempla pertineant. cumq́; eum perlegeris, communices velim cū Clariſſimo,atq; eruditiſſimo viro Poggio noſtro, cuius etiam iudicium ſuper his commentariolis vehementer expecto. Vale.

Ant. Panhor. Alphonſo Regi. S. P. D.



Ignificaſti mihi nuper ex Florentia extare T.Liuii opera venalia, literis pulcherrimis, libri pretium eſſe C X X. aureos. Q uare Maieſtatem tuam oro,vt Liuium, quē Regem librorum appellare conſueuimus,emi meo nomine, ac deferri ad nos facias.interim ego pecuniā procurabo,

quam pro libri pretio tradam. Sed & illud à prudentia tua ſcire deſidero, vter ego, an Poggius melius fecerit, is vt villam Flor tiæ emeret, Liuium vendidit, quem ſua manu pulcherrimè ſcripſerat: ego vt Liuiũ emã, fundũ proſcripſi. hæc vt familiariter à te peterẽ, ſuaſit humanitas, & modeſtia tua. Vale & triumpha.

Ant. Panhor. Alphonſo Regi. S. P. D.


Ptaui vehementer his diebus Rex ampliſſime Maieſtatem tuam adloqui ſuper profectione Reuerendiſſimi ac præſtantiſſimi patris Patriarchæ Legati Pontificii: quod quia agere coram per otium nõ potui propter occupationes tuas, nunc per epiſtolam agere conſtitui. Primò igitur huius honeſtiſſimæ expeditionis in Turchas à Pontifice Maximo deſſignatus cum ſis, & Dux & Imperator, te maximè Reip. Chriſtianæ ſaluti, ac dignitati proſpicere oportere exiſtimo, ne quid, quantum conſilio atq; auxilio valeas, detrimenti capiat: deinde non ſum neſcius, quàm valdè affecta ſit Maieſtas tua huic præclariſſimo Legato propter eius ſummas, ac ſingulares virtutes, ac ſummam in te obſeruantiam, atq; beneuolentiam: & ob eam rem mihi perſuadeo Maieſtatem tuam omnia cupere, quæ illi honori, gloriæq; cedant. Neſcio quonam modo patiare vt hic tantus vir, tanto pere tibi affectus, quem tot, tantisq; beneficiis & honoribus exornaſti, qui & tuum ſe prædicet, quemue tuũ

esse omnes existimant, cum tam paucis nauibus, nec satis instructis, quarum præfectis quantum fidei haberi possit, tu ipse nosti, contra Turcharum potentiam proficiscatur. Quid enim detrimenti, quid incommodi inferre poterit cum tanta & nauium & militũ paucitate, communi Christianorum hosti? qui ipse & terrestribus & maritimis copiis tantum valeat, vt omnibus Christianis terrori sit. Non'ne vides Rex consultissime hunc in manifestum periculum mitti? cum quidẽ hostis ipse vno si velit die multò maiores mari copias parare possit, quibus si hic velit obuiam ire, haud dubiè in illius potestatem peruenturus sit. quod si accideret, quod superi auertant, hoc onus, atq; hæc ignominiæ labes in Maiestatem tuam profectò reflecteretur: quoniam auxilium tuum, in quo spes eius sita est, exiguum fuisset, & aduersus tamẽ hostem inualidum. Ad hæc Christianæ potentiæ auctoritas apud Barbaros longè profectò imminueretur, si hunc tantũ Ducem & Imperatorem cum tam parua classe profectũ intueretur. Quam nunc classem paratam habes, qua hic satis tutus contra Turcharum classes ac vires eat? At præter opem tuã nihil est in præsentia siue in Italia, siue extra Italiam, quod sperare, aut expectare valeat, ex quo si quid ei aduersi contingeret, vt dixi, quoniam tuo auxilio fretus, tuoq; consilio ductus, tantam rem aggressus videretur, multi sanè forent, qui id tibi vel culpæ, vel negligẽtiæ verterent, quòd in re amici,

& hominis tui deditissimi minus fortasse quàm debuisses, considerasses. Quantò satius, atq; opportunius fuerit hoc tuum auxilium, quod conferre in animo habes, in aliud tempus differre: quo maiores copias maritimas paratas habeas, quàm sinere hunc clarissimũ virum, optimè de te meritum, in manifestissimum discrimen proficisci. Si à me quæris Rex humanissime quid agendum censeam, dicam, etsi tu es, qui consilio abundas, & prudentia. differendam primum censeo hanc profectionem, & scribendum, vel potius oratorem mittendum quàm ocissimè Pontifici Maximo, apud quem scio vales auctoritate & gratia, significatũ, esse te eo animo circa expeditionem contra Turchas, quo esse dudum cœpisti. non habere te paratam eam classem, quæ digna sit tanto Duce, quantus est hic excellentissimus legatus eius, cũ qua tutò in Græciam proficisci posse videatur. & propterea videri tibi sanius consilium, huius viri profectionẽ in aliud tempus differre, quod speres haud longum fore, quo maiore triremum numero à te iuuari poterit. tantum virum, & si is paratissimo animo videatur, vel cum vitæ periculo ad exequendum imperium Sanctitatis suæ, non esse tamen temerè periculo exponendum, sed in tempus commodius reseruandum. His & huiusmodi verbis, quæ ipse lõgè melius inuenire scies quàm ego, facilè, vt arbitror, poteris Sanctitatem suam à proposito reuocare, ac per hunc modum saluti ac dignitati

hominis tui obseruantissimi, atq; amantissimi consulere. quæ à me velim scripta & cogitata putes eodem animo, eadē simplicitate, qua vti in his, quæ ad dignitatem tuam pertinent, soleo. Vale.

Ant. Panhor. Martorello. S. P. D.

SCripsimus heri ad Alphonsum Regē munificentissimum, & vt audio visa est illi pecunia fortassis grauior, quod vtiq; verū est, si me respectat: sin se, erit admodum pauca. Itur ad nuptias, & quidē præclaras, ibitur sine vestibus, & apparatu nuptiali. Mihi emendi sunt equi XX. totidē homines vestiendi, iter longissimum. Cū me misit Rex ad Venetos, dedit mihi aureos Alphōseos DCC. & itē postea in eadē legatione CL. Erimus nunc in deteriori conditione ad nuptias profecturi? primū te rogo, si tamen vales, fac vt transeat à me calix iste. senex sum, hyems est, iter, vt dixi, perlongum: sin verò effici non potest, nam Regi omnia debemus, etiam vitam, fac saltem vt honori meo, immò regio consulatur. Vale.

Carolo Nauariæ Principi.

CVm tua virtus ac probitas cum fortuna luctatur, ego incertus agitor, tamen expectās, vt cum Deus pro sua benignitate sedē tibi

ſtatuat, & virtuti præmium reddat, ego tunc quid mihi faciundum ſit ſciam. ſi quid interim de me conſtituis, impera. Reliqua intelliget ſublimitas tua à Canione literarum adlatore. Vale Princeps Principum.

Antonius Panhor. Alphonſo Regi. S. P. D.



Ræclara illa volumina habita, & locata ſunt iam in arce tua illa inclyta & memorabili. Emptor ad te ſe conferet, veritus ne pecuniam perdat: nam probè intelligit furtum aut rectius ſacrilegium commiſſum. erit humanitatis tuæ ſuam illi pecuniam reddere: ſed & erit prudentiæ libros continere, neque in alienam regionem exportari ſinere. optimo enim titulo id potes, in monaſterium enim, ex quo furto ſubtracti ſunt, ius patronatus geris. ſatius eſt aurum ex regno, quàm libros, veros Regum conſiliarios extrahi permittere. de libris hactenus. Sextam epiſtolam ad te mittò verboſiorem fortaſsis, quàm conſueuerim, ſed ita magis profuturam arbitratus ſum: vtrum verò placuerit, ita demum intelligam, ſi partem mihi feceris venationum tuarum. Vale, & triumpha.

Antonius

Antonius Panhor. Angelo Carazulo. S. P. D.


V quid agas per hæc tempora ſcire cupio; ego verò peſtis tempeſtate iactatus modò huc, modò illuc vagus, palãſq; erro. Primò Pomponianum, dein Granianum, poſtea Stabias, poſtremò Nuceriæ petram deuectus ſum, ſed Dei benignitate familia incolumi. vbi loci id maximè iucundum fuit, quòd te vicinum intellexi Sarni præſidem, inter nymphas, & lymphas fontis limpidiſſimi agentem. Igitur, vt Comicus dicit, flos veteris vini meis naribus obiectus eſt, & te viſendi ſitis incredibilis. Scire itaq; nõ àb aliis, ſed à te velim, an ſanus & fortis ſis, an cœlum iſthic ſalubre, an valens familia? hoc enim velut mei erroris ſolatium expecto. Vale.

Antonius Panhor. Epiſcopo Stabienſi. S. P. D.


X tuis literis incredibilem capio voluptatem: eò enim loci deuectus ſum, vbi non audiam, nec videam niſi curſus aſtrorum. tuũ igitur officium eſt, quotidie, vt facis, mihi renuntiare Alphonſi Regum Regis valetudinem, & tuam: & ſi qua noua accidunt, mecum communicare. Vale humaniſſime Antiſtes. ego Dei benignitate cum familia valeo.

Ant. Panhor. Alphonso Regi. S. P. D.


Vi quotidie à te veniunt, partim te citò rediturum Neapolim, partim te Apuliam petiturum affirmant: ego quidem, vt qui id vehementer velim, cum illis sentio, qui te rediturum dicunt: nam si per hæc infecta tempora Apuliam affectas, nihil aliud agis, quàm amicis & beneficiariis tuis committere, vti Aueruncum deprecētur, vt à te pericula auertat. Si licet igitur, pro tua mãsuetudine significabis an pestem sine probabili causa aditurus sis, an Neapolim, id est ad Insulas beatorum reuersurus. Aueto, & priuilegium Francisci oratoris, si gloriam diligis, subsignato.

Ant. Panhor. Nicocli suo. S. P. D.


Deram ego quidem Sulmonæ, cũ magnopere Alphonsus Rex Sulmonenses laudaret, quòd in eorum insignibus instar Romanorum inscriberent S.M.P.E. hoc est, Sulmo mihi patria est, huiusmodi videlicet titulum in laudem Ouidii sui ciuis referentes. Ibidem etiam vidimus Regem ipsum, vt pote Poëtarum illustrium studiosum, quotidie aliquos ducere ad visendum ipsius Poëtæ domus ruinas, huiusmodi ruinis vel saxis numen nescio quomodo inesse videri existimantem. Hæc mi Nicocles,

quoniam tantopere Ouidii cultor, & æmulator es, tibi nota esse volui: vt cum Ouidio Regis etiam obseruantiam in Poëtis suspiceres, ac mādares versibus. Vale.

Ant. Panhor. Nicodi. S. P. D.



Voniam tu quidem admirator & prædicator es non modò rerum gestarum Alphōsi, sed etiam virtutum, & humanitatis eius, accipe, & literis vt soles, manda, quod proximè de illo admiratu dignum accepimus. Alphonso itaq; è Stabiis Neapolim redeunti, cum renuntiaretur Ioānem Caietam præsidis de se bene meriti commilitonis filium adolescentem, cauponi famulantem, sordidā vitam degere, nouitate rei Regem substitisse aiunt: accersitumq; adolescentem interrogasse quid tam turpi ministerio se addixisset. cum ille respondisset aulici cuiusdam cōtumelia affectum, è paterna domo recessisse, malleq; procul ab hominum conspectu vtcunque vitam agere, quàm vilissimi hominis iniuriam pati. illū prius vehementer admonitum, pro dignitate induisse, & equo & pecunia abundè præbita patri filium remisisse cum literis, vt sui maximè causa paterna pietate illum exciperet: & lenitate atq; indulgentia potius, quàm seueritate, aut asperitate ingenuum filium contineret. Vale.

ANTONII BECCATELLI COGNOMENTO PANHORMITAE AD ALPHONSVM SICILIAE REGEM ORATIO.



Andem Rex Serenissime, quod à superis immortalibus semper vo tis, & precibus optaui, illa mihi dies illuxit, qua post maximos studiorum meorũ labores sospes ad te redii. Agitur quidem Rex optime XV. annus postquam ex hoc felicissimo regno tuo penè puer cum hoc alio fra tre meo excesi: cũ enim tua extarent plurima, ac ma xima in fratres meos, atq; in me ipsum beneficia, quid aliud erat quod ego, & item is frater meus homo nũc in iure ciuili eruditissimus possemus tuæ Maiestati re giæ dignius, aut gratius referre, quàm si honestissi- mis artibus, optimisq; disciplinis imbuti id consecuti essemus: vt vel in tua salute conseruanda, vel in hoc ip so regno tuo honestando, atq; augendo, vtroq; no- strũ quàm aptisimè posses vti? Tua Rex inclyte me- moria quoties aliquid à nobis agendum, aut dicendũ erat, semper ante oculos nostros versabatur: tua ex- pectatio nos adhortabatur, omnes solicitudines, om- nes molestias magno animo esse à nobis perferendas, vt aliquando digni à te iudicaremur, quos inter fide- les regni tu inumerares. Tibi ergo Rex clemẽtisime

omnia ſtudia noſtra, omnes curas, atq; vigilias nō iniuria dedicauimus. Luſtrauimus terras ac maria vt tibi pergratiſsimi eſſe poſſemus. nulla fuit in toto Latio ciuitas, quæ ſtudiorū fama inſignis haberetur, in qua non ſemper eos, qui optimarum artium facilè omniū huius noſtræ ætatis principes iudicarentur, in primis ſecuti fuerimus. Papia enim, Placentia, Bononia, Patauium vrbes literis, ac fama inſignes nos ternis luſtris his artibus diſciplinisq; deditos viderunt: quas aut tuæ regiæ Maieſtati, aut tuo regno magis conuenire, conducereq; arbitrabamur. Multa erant, quæ vt ita faceremus, optimis rationibus nos adhortabantur: amici ſcilicet, quibus pro perpetuis eorum in nos beneficiis aliquando à nobis ſatisfaciendum erat: patria, pro qua ſæpe viri ſapientiſsimi multa pericula, multos labores libenter, impigreq; ſuſceperunt. mouebat nos præterea non nihil ipſa gloria, quæ ſi meritis, aut virtute parta extitit, ſemper eſt à ſummis viris magno ſtudio quæſita, & à ſapiētibus hominibus maximè laudata. ſed nulla certè alia res erat Princeps humaniſsime, quæ nos magis ad hæc noſtra ſtudia excitaret, quàm vt tuæ Maieſtati, Celſitudiniq; cōplaceremus: incredibile enim eſt, quantus amor ſapientiæ, quantum deſiderium nos haberet, quoties ad tuas diuinas, & propè immortales virtutes animum noſtrū conuertebamus. Quis enim te clementior? quis fortior? quis deniq; iuſtior aut melior īter Reges huiuſce

nostræ ætatis reperiri potest. nam si percẽsere omnes Imperatores, ac Principes voluero, & suas virtutes cũ tuis comparare, neminem reperiam, quem cum tua excellenti, & natura, & virtute satis dignè possim conferre. In te quidem summa æquitas, in te modestia, liberalitas, magnificentia, in te omnes regiæ virtutes, in te plurimæ artes nobiles, atq; egregiæ. tu regnũ tuũ hoc ipso tempore, quo totus ferè orbis terrarum bellis, atq; odiis ardet, solus in perpetua pace, atq; in summo otio tua virtute, ac sapientia contines: te regnante nulla ab externis hostibus sensimus nobis ex aliqua parte inferri bella. tu pater patriæ, tu clementissimus tutor, ac protector ciuium tuorum semper fuisti. Iure itaq; beatam, ac felicem Insulam nostram, nosq; omnium fore fortunatissimos omnes prædicant, quibus te Rege fortissimo, te Principe sapientissimo nasci contigit. quando ènim hoc tuum regnum, hæc nobilissima Insula sæpe illustrium Poëtarum carminibus atque oratione celebrata satis grata in te esse poterit? quæ nisi tua diuina prouidentia, nisi consilio tuo coleretur, iam omnino deserta, ac vacua prorsus esset. quis enim alius cum propter crebras huiusmodi aëris infectiones hæc nostra Insula penè esset cultoribus exhausta nouos incolas in eadem introduxit? quis alius eam temporibus difficillimis non solum ab externis bellis defendit, sed etiam auxit, atq; exornauit? Tuum ergo est, quòd ipsa hodie incolitur: quòd

nos qui hic ſumus nunc in florentiſsimo, ac pulcherri
mo regno habitamus. Tuum eſt, vt aliquando conclu
dã, quòd ego ipſe, quòd is optimus frater meus egre
giis maiorum noſtrorum diſciplinis, atque artibus or
nati hodierno die ad te acceſsimus. habemus itaq; tibi
vni immortales gratias, ac maximè te ipſum non tan-
tum perpetuis in nos omnes pro meritis, ſed etiã pro
tot regiis virtutibus tuis diligimus, & admiramur, ob-
ſecramusq; Rex clariſsime, vt qua charitate, ac bene-
uolentia ſemper hoc regnum tuum excoluiſti, eadem
vtrunq; noſtrum diligas, & dignos gratia tua iudi-
ces. Nos enim Rex mitiſsime quod poſſumus, hoc tibi
auidiſsimè pollicemur, nunquam tuorum in
nos beneficiorũ immemores futuros, ſed
omni cura, ſtudio, ac diligẽtia ſem-
per ea facturos, quæ vel ad
conſeruationẽ tui ſta-
tus, vel ad diutur-
nitatẽ nominis
tui pertine
bunt.

EIVSDEM AD GENVENSES ORATIO.



I quis vestrũ fortasse admiretur ò Viri Genuenses, quòd ego vir Siciliensis,& à vestra longè Republica remotus hodierno die prosiluerim ad vos cohortandum, classem struere,ac bellum exercere: is velim arbitretur, me pro vestra dignitate, ac gloria, ac vniuersæ simul Italiæ salute, & libertate adductum potius, quàm per imprudentiam aliquam fecisse: nam cum fuerim semper, ac sim vestræ laudis apprimè studiosus,ac rerum à vobis gloriosissimè gestarum & admirator,& prædicator:etiam ad me pertinere visum est, si quid in rem vestram fore intelligerẽ, id vltrò apud vos ac liberè promerem,nec dissimularem. Quæ nã ciuitas vnquam fuit aut scientia rei militaris peritior, aut virtute audacior,aut in bello præstantior, aut victoriis felicior, aut ditione amplior, aut deniq; vlla ex parte comparanda cum ciuitate Romana?at post primum Punicum bellum aliquot annorum pax ita Romanos vbiq; victores otio, & armorum desuetudine eneruauit,infirmioresq; reddidit,vt secundo Punico bello Annibali pares esse non possent: tum demum, nec prius perhibentur ad victoriam rediisse,quàm cũ

per tot Consulum, Ducum, legionum, exercituum amissionem,ad vsum,ac vetus illud exercitium militare reuerti potuerũt.Longæua quidem pacis securitas venenum est rerum publicarum: tunc enim pro virtute ignauia,pro industria luxus,pro triumphis ciuium discordia sensim obrepit.vnde potẽtissimæ, ac florentes vrbes sæpenumero euersæ funditus,ac deletæ sunt:vt enim bellum laudabile illud quidem,quod assumitur pacis, ac tranquillitatis causa, sic & pax illa repudianda,& execrabilis,quæ ciuitatem effœminet, exitium nutriat.hostes augeat,victos vlciscatur. Cato vir ille omnium prudentissimus nunquam animo induci potuit, vt optaret Rempublicam Romanorum hoste carere,omnino veritus ne sublato hostium metu Romanum illud robur,atq; armorum peritia in secordiam abiret, atq; luxuriam. Domi quidem hostis, id est voluptas,ea sanè perniciosissima est,eoq; maius periculum,atq; discrimen,quò familiarius bellũ. Age verò Romanos consideremus ò Viri Genuenses, quibus,dum eorũ Respublica florebat, semper & in omni fortuna socii extitistis,& amici: age inquam consideremus Romanos vestros.Quæ nam res ea esse potuit potissimum, quæ vniuersum his orbem terrarũ subegerit?num militum multitudo?at Gallorum exercitus constat copiosiores multò fuisse:num corporum vires? at Hispanorũ corpora longè robustiora.num doli,opes,diuitiæ?at hisce rebus facilè semper conces-

ſere Carthaginenſibus. num deniq; ars vlla, vel eloquentia, vel prudentia? & his Græcos præſtitiſſe palam eſt. Solum igitur armorum exercitatio, diſciplina caſtrorum, vſuſq; militiæ Romanos orbis terrarum dominos fecit, & euexit ad cœlos. Nemo quidem bello, aut aliqua iniuria eum laceſſere audebit, quem accinctum ad obſiſtendum, tum ad vindicandum expeditum, & promptum intellexerit. Aliquãdo in rebus bellicis celeritas multò magis, quàm virtus, & fortitudo prodeſſe conſueuit. Nulla res alia Philippum Macedoniæ Regem victorem, & ſæpe triumphantem effecit, quàm celeritas ipſa, & præuentio rerum agendarum. Iam verò viri Genuenſes quantum exercitatio, quantum'ue celeritas conducat Reipub. videtis, tum ad parandam gloriam, tum etiam ad conſeruandam. Qua ex re veſtrum hoc tam longæuum otium, & exoſam ſemper maioribus veſtris lentitudinem non poſſum non vehementer odiſſe, veritus iam vobis poſſe contingere, quod abominor, ea quæ & amplioribus, atque potentioribus per ignauiam accidiſſe ciuitatibus legi. Ponite iam reuiuiſcat aliquis ex illis inclytis belli maritimi Imperatoribus veſtris, ac reuiſat portum, armamentaria, caſteriam, ac reliqua id genus loca. Exuſcitate igitur veſtrum hoc verè peculiare munus, ac bellandi decus, & dignitatem illam Reipub. quam à maioribus ampliſsimam, clariſsimamq; accepiſtis: curate ne per inertiam, & diurnam quietem lan

guescat, ac contabescat. Quid est per immortales Deos Viri Genuenses cur non putem, atque vaticiner, vos contra Turchas victores, atque felices euasu ros? quos sciam fortes contra timidos, strenuos contra ignauos, iustos contra iniustos fore dimicaturos. Gerunt quidem rem semper, vt videtis, seruo milite, ac mercede conducto: vos contrà vnanimes liberi, & patriæ amantes non pro stipendiis, aut pecunia decer tatis, sed pro imperio, pro gloria, pro libertate, pro sociis, & amicis: deniq; pro religione, & vera in Christũ seruatorem pietate, cuius nomini infensissimi hostes sunt. Alacres itaque bellum suscipite, victoriamq; nedum vestræ patriæ imperio magna cum laude propagando, sed etiam saluti, & incolumitati exterorum, & cum Dei Max. opt. gloria dubio procul relaturi. Sed iam finem dicendi facio. tantum id velim vobis persuasum iri, omnem Turcharum amplitudinem, atq; incremẽtum vestram fore imminutionem, atq; iacturam.

CARMINA, QVAE SEQVVNTVR, sunt ab Antonio Panhormita iam olim, dum adolesceret scripta. vtinam ea, quæ prouectiore ætate, & maturiore stylo edidit, habere potuissemus, quod aliquando futurum non desperamus. His tamen illius ingenii & musæ specimen facilè agnosci potest, & eum non immeritò à Iouiano Pontano, & à Tito Strozio, & ab aliis nobilibus Poëtis sæpe laudatum.

Ad Cosmum Medicem Virum Clarissimum.



I vacat à patrii cura, studioq; Senatus,
Quicquid id est, placido lumine Cosme legas.
Eliciet quàm vis rigido de pectore risus,
Sollicitæ & menti dulce leuamen erit.
Hac quoq; parte sequor doctos, veteresq; Poëtas,
Quos etiam lusus composuisse liquet:
Quos & perspicuum est vitam duxisse pudicam,
Sit licet interdum plena tabella ioci.
Id latet ignauum vulgus, cui nulla priores
Visere, sed ventri dedita cura fuit:

Cuius & hos lusus nostros inscitia carpet:
O ita sit, doctis irreprehensus ero.
Tu lege, tuq; rudem nihili fac Cosme popellum,
Tu mecum æternos ipse sequare viros.

In laudem eiusdem.

Cosme quis est Latiis vir felicissimus oris
Coniugio, gazis, prole, parente, domo?
Quis patriæ spes est? quis sanguine clarus auito,
Vates qui priscos seruet, ametq; nouos.
Pace quis Augustus? Cæsar quis Iulius armis?
Quis fiet mira pro probitate Deus?
Cosme quis hic est? aut certè tu Cosme vir hic es:
Aut certè quis sit nescio, Cosmus is est.

Ad eundem.

Cosme vir Hetruscas inter celeberrimus vrbes,
Quanuis nunc sileas, mens mihi nota tua.
Malles posthabitis nugis, lusuq; iocoq;,
Claudere me forti strenua bella pede.
Vt tu magnanimus, sic & permagna cupiscis,
Hei mihi sed nostro tempore Cæsar abest.
Hic tibi sit largo pro Cæsare gloria dices:
Non tales epulas venter inanis amat.
Laurea sit cuiuis, dum sit domus aurea nobis,
Auratam facient aurea iura domum.
Dant lites nummos, donant cyrographa nummos,

Hoc lex dat, voces gloria sola dabit,
Hæc alit, hæc fatuas duntaxat inebriat aures,
Scilicet & venter charior aure mihi est:
Famaq; quantalibet veniat post funera nobis,
Excipiam nullos mortuus aure sonos.
Ergo sequor prudens leges, ac iura Quiritum,
Prostituo prudens verba diserta foro.
Cum vacat officio regali, ludicra condo,
Dum bibo, quæ nobis immeditata fluunt.
In mensa nequeunt Heroum gesta reponi,
Non sunt implicitæ prælia mentis opus.
Sit mihi Mecœnas, claros Heroas, & arma
Cantabo, & nugis præ fera bella feram.

Ad eundem de Aurispa.

Si quis erit priscis æquandus Cosme Poëtis,
Et si cui Phæbus, pieridesq; fauent:
Si quis cum loquitur, vel splendida facta reponit,
Mercurium iures eius ab ore loqui:
Quiq; alios laudet, cum sit laudabilis ipse,
Quiq; hedera meritò tempora nexa ferat:
Si quis erit linguæ doctus Graiæ, atq; Latinæ,
Si non Aurispa hic est, periisse velim.
Quisquis in hoc mecum non senserit, arbiter æquus
Non fuit, aut certè Zoilus ille fuit.

Sena Ciuitas ad Iouem pro Lucia.

Iuppiter omnipotens,& clementiſsime Diuûm
Exaudi,fundit quas tuà Sena,preces.
Iuſta precor,iuſtas audi iuſtiſsime voces,
Vrbis & ò miſeræ commiſerere Deus.
Poſtquam me affligi tantorum morte virorum
Eſt viſum,at ſaltem viuat alumna precor:
Viuat alumna precor,quam ſcis prolixius vnam
Mater amem,ſtabile eſt matris alumna decus.
Nimpha diu ſuperet patriæ fauſtiſsima proles,
Et decus,& laudis gloria prima meæ.
Vt pereant cuncti,maneat modò Nimpha ſuperſtes,
Damna poteſt patriæ reſtituiſſe ſuæ.
Si viuit,mecum & virtus,victoria,mos,pax,
Nobilitas,& cum nobilitate ſalus.
Si migrat,ſanè cuncta hæc,& plura peribunt,
Mors ſua,mors nobis omnibus acer erit.
Non amor,aut cultus,nec erit iocus vllus in vrbe,
Plauſus,nec riſus,læta nec vlla dies.
Gymnaſium pariter ſoluetur gloria Senæ,
Quod mea iucundo lumine Nimpha tenet.
Credite vos ſuperi,celebris curate puella
Viuat,longæuo eſt digna puella die:
Diiq;, Deæq; iterum moneo ſeruate puellam,
Et ſinite Hetruria ſtet decus vrbe ſuum.
Credite,ſi nigræ truncent ſua penſa ſorores

Ingens Cœlicolis pugna Deabus erit:
Suscipiet siquidem cœlestis regia Nimpham,
Atq; opus est primo cedat & vna loco:
Aut si promeritæ decimum statuetis olympum,
Nimpha quidem cœlo est Lucia Nimpha suo.
Dicite vos cœlum si pro virtute secutæ
Sitis, an vlla poli munere digna mage est?
Nulla fuit vestrum (veniam date) purior illa,
Moribus, ingenio, vel pietate prior.
Deniq; centenos operam date victitet annos,
Neu cedat vestris mors sua fortè malis.
Ergo simul Diuæ mecum exorate Tonantem,
Vt præstet Nimphæ tempora longa meæ.

Ad Cosmum.

Quæ modò legisti, si non tibi grata fuere
Carmina, nil miror, Sena loquuta fuit.

Ad sanctum Ballum.

Sancti nugarum lector studiose mearum,
Cui plusquam satis est nostra Thalia placet:
Desine mirari versus, quos inter edendum
Edimus, aut hora carmina lusa breui.
Testis es, vt cum iam versu deffixior essem,
E digitis calamos abstulit Vrsa meis:
Carmina iam nosti strepitu persæpe, foroq;
Condita sint medio qualiacunq; legis.

Verum

Verum adeo longè me diligis,vt tibi Vatis
  Thræicii videar continuisse lyram.
Si qua tamen nostræ dederit sors otia pennæ,
  Et me tranquilla scribere mente sinat:
Est animo versus,quos non obliteret ætas,
  Conficere,ingenii ni mihi vana fides.
Interea felix , & amans mi Balle valeto,
  Fiant & Parcæ ferrea fila tuæ:
Et tua crudelis deponat Masia fa stus,
  Atq; iterum felix dulcis amice vale.

Preces præmittit ad Siculum,ut librum impetret.

Ite preces genitæ magni Iouis,en preit Atis,
  Atis quæ vobis præuia monstret iter:
Si multum validis nocumentum pasibus anteit,
  Ite citæ lippæ,loripidesq; preces:
Iuit Ate velox omnem nocitura per orbem,
  Ite citæ vestris gressibus,iuit Ate.
Est Florentina celeber virtute Poëta,
  Quem numerat genitis Sicilis ora suis:
Illius ex lepido cantant Heliconides ore:
  Illius ex digitis pulsat Apollo Chelim.
Non peperit Latium,non Græcia mille per annos
  Eloquio similem,vel probitate virum.
Illi ego non paruo iampridem iungor amore,
  Iampridem nobis mutuus extat amor.

Hunc petite, húnc vigili vos offendetis in æde
 Cantantem altisonis regia gesta modis.
Hunc igitur magni Iouis exorate puellæ
 Per si qua est scriptis fama futura suis,
Vt mihi concedat perrara epigrammata Marci,
 Illa libens relegam, restituamq; libens.
Si facilis Diuæ coram venientibus extat,
 Et meritus vobis exhibeatur honos,
Vos adiutrices hunc exaudite rogantem,
 Sitis & huic placidæ, parq; referte pari:
Quòd si vos nihili faciat, dureq; repellat,
 Poscite confestim turba repulsa Iouem:
Hunc vt terribili nocumentum voce sequatur,
 Et meritus pœnas detq;, luatq; graues.

Ad Sanseuerinum ut uersus facere pergat.

Sanseuerine tuam legibis, terq; Camœnam,
 Et placet, & nullo claudicat illa pede:
Dii simul ac facili præstent tibi tempora vena,
 Hortor pierios condere perge modos.
Res sanè egregia est, mortalia fingit, & ornat
 Pectora, post obitum miscet & illa Deis.
Tu duce me actutum vises Parnasea Tempe,
 Deq; sacro pleno pectore fonte bibes:
Nec te destituam, modò tu consortia vites
 Cum rudis, atq; hebetis, tum rudis, atq; hebetis.

Crassa quidem ruditas paruo te polluet vsu,
  Inficietq; tuos transitione sinus.

De Alda.

Alda puellarum tu formosissima gaude,
  Vincitur omnipotens igne Cupido tuo.
Alda Deos omnes specieq; & moribus æquat,
  Sit minimè mirum si capit Alda Deos.

Ad Luciam Mauram cur promissa non seruet.

Cur non Maura venis? cur non promissa, fidemq;
  Soluis? cur nullo pondere verba refers?
Nam memini dixti nobis venientibus ex te,
  Ite alacres, cras hinc vos petitura sequar.
Cras uenit, aërea nec te deducis ab arce,
  Cras it, nec tu nunc perfida Maura venis.
Quòd si nos flocci facias, & ludere iam fas
  Esse putas, noli spernere Maura Deos.
Maura Deos temnit, iurauit numina Diuum,
  Quòd nos Paganico viseret ipsa solo.
Maura Deos temnit memores fandi, atq; nefandi,
  Spernit & illa viros, spernit & illa Deos.
O leuior foliis, auium ventosior alis,
  Fœmineum, & turpe est fallere sic alios:
Si te Maura iuuat me fallere, falle, sed illum
  Carmine qui pollet ludere Maura caue.

Ad Galeaz, quem orat, ut Catullum inueniat.

Ardeo mi Galeaz mollem reperire Catullum,
 Vt posſim Dominæ moriger eſſe meæ.
Lectitat illa libens teneros laſciua Poëtas,
 Et præfert numeros docte Catulle tuos:
Nuper & hos à me multa prece blanda popoſcit,
 Fortè ſuum Vatem me penes eſſe putans.
Non teneo hũc dixi mea lux, mea Nimpha libellum,
 Id tamen efficiam forſan habebis opus.
Inſtat,& omnino librum me poſcit amicum,
 Et mecum grauibus nunc agit illa minis.
Quare ego per ſuperos omnes ò chare ſodalis,
 Sic precibus lenis ſit Citherea tuis:
Te precor,atq; iterum precor,id mihi quære libelli,
 Quò fiam noſtræ gratior ipſe Deæ.

Ad Mammum de partu Luciæ Nimphæ.

Nunc age,nunc Lucina meæ ſuccurre puellæ,
 Quæ parit,atq; aliquem iam paritura Deum:
Quid tardas, Lucina veni fauſtiſsima Nimphæ,
 Læuis Io Nimphæ proſpera Diua veni.
Poſt modò ſolennes certè tibi conſtruet aras,
 Imponetq; tuis menſtrua thura focis.
Hæc ego,ſed quoniam Dea ſit tibi promptior,oro,
 Ipſe tuas præſtes ſplendide Mamme preces:

Nil dubito, quin flore dato, votisq; sol utis,
Exoluet partus molliter illa suos.

De suo occulto amore.

Vror, & occultæ rodunt præcordia flammæ,
Ergo si sileam terq;, quaterq; miser.

Conqueritur quòd à Domina abesse cogatur.

Quando erit, vt Senas repetã, Dominamq; reuisam,
Me miserum molli pestis ab vrbe fugat.

In Mathiam Lupium claudum maledicum.

Nescio quis nostram fertur carpsisse camœnam:
Si non decipior, Lupius ille fuit.
Illa sibi solita est nimium lasciua videri,
Nec videt hanc similem moribus esse suis.
Est vir is obscœnus, nostræ est lasciuia Musæ,
Illa leuis cursu, morsibus ille leuis:
Adde quòd id monstri pedibus non ambulat æquis,
Imparibus constat nostra Thalia modis.
Si culpat versus, & se culpare necesse est,
Si sapis ergo tace prodigiose senex.

Ad eundem.

Dic mihi cur longo Lupi vestiris amictu?
An vitium suræ vis operire toga?
Nil agis ò demens, humeri, latera atq; mouentur,
Vt tumida nullo remige lembus aqua.

In eundem.

Aonia rediens Mathias Lupius ora,
Castalidum steriles nuntiat esse lacus,
Et siccas lauros, nullam & superesse puellam,
Singula contatus comperit esse nihil.
Impuri nequeunt oculi spectare sorores,
Scilicet impuris Pegasis vnda latet.

In eundem.

Lupius abs poscis me rara epigrammata Marci,
Concedam, rectis passibus ipse veni.

In eundem.

Annua publicitus tibi larga pecunia Lupi
Soluitur, & pueris quòd legis ipse tribus.

In eundem.

Tres habet arcana Mathias Lupius aula
Discipulos, vnus de tribus est famulus.

In eundem.

Inde tui libri sint, inde scientia Lupi,
Qui non desipiat mallet habere libros.

Pro Centia ad Contem ut ex rure redeat.

Centia chara olim tibi mittit ab Vrbe salutem
Lux mea mi Contes, dimidiumq; animæ.

Nil mihi lætitiæ ſupereſt vbi rura petiſti,
Sanguis & è venis viſus abire meis.
Hoc mihi lenimen tantum eſt,puer Vrbe remanſit,
Cuius in effigie conſpicor ipſa tuam:
Ne fuge chare puer,ſine te mi nate videri,
Dum pater hinc aberit ne fuge chare puer.
Plura velim,ſed plura loqui dolor impedit,ergo
Viuere ſi me vis, ocius,oro,redi.

Ad Galganum.

Quòd tibi tam ſerò mitto Galgane libellum,
Da veniam,mitti noluit ipſe liber.
Sæpe equidem monui,dominum pete cādide codex:
Reſpondit,lapides, non mea ſcripta legit.

Epitaphium Horiectæ *Senenſis.*

Poſtquam marmoreo iacet hoc Horiecta ſepulchro,
Ipſa Deûm credam numina poſſe mori.
Non fuit abſimilis forma,aut virtutibus ipſis
Cœlitibus,Senæ gloria magna ſuæ:
Heu heu non probitas, ſpecies aut vnica quenquam
Abs inclementi demere morte poteſt.
Quòd ſi clara Deos faciat mortalia virtus
Pectora,ſi cœlum ſimplicibus pateat,
Non dubito(per vim modò non ſibi iura negentur)
Quin magno aſsideat caſta puella Ioui.

Epitaphium Baptistæ Senensis.

Hic tumulus longè tumulo felicior omni
 Baptistæ auricomæ virginis ossa tegit:
Dulciter hæc agili pulsabat cymbala dextra,
 Mouit & artifices saltibus apta pedes:
Omnibus & cantu plusquam philomella placebat,
 Matre quidem pulchra pulchrior illa fuit:
Indolis egregiæ minimo pro errore rubebat,
 Sparsa rubore placens, fusa rubore decens.
Cum satis hæc fecit naturæ luce suprema,
 Transierat vitæ vix duo lustra suæ.

Epitaphium Catherinæ.

Hoc iacet ingenuæ formæ Catherina sepulchro,
 Grata fuit multis scita puella procis.
Morte sua lugent cantus, lugentq; choreæ,
 Flet Venus, & mœsto corpore mœret amor.

Epitaphium Sanzi Ligoris.

Temporibus lætis in me Romana refulsit
 Virtus, prisca domi, militiæq; simul.
Nomen erat Sanzus clara de stirpe Ligori,
 Sarcophago hoc tegitur corpus, & vmbra polo est.

Orat pro Nichina defuncta.

Oro tuum violas spiret Nichina sepulchrum,
 Sitq; tuo cineri non onerosa silex.

Pieriæ

Pieriæ constent circum tua busta puellæ,
 Et Phœbus lyricis mulceat ossa sonis.

Epitaphium Herasini Biberij.

Qui legis, Herasini sunt contumulata Biberi
 Ossa sub hoc sicco non requieta loco:
Eripe, vel saltem vino consperge cadauer,
 Eripe, sic quæso sint rata quæq; voles:
Ossa sub enophoro posthac erepta madenti
 Conde, natent temeto fac, requietus ero.

Epitaphium Martini Polyphemi.

Siste precor, lachrymisq; meũ consperge sepulchrũ,
 Quicunq; hâc iuuenis fortè tenebis iter:
Sum Polyphemus ego vasto pro corpore dictus,
 Martinus proprio nomine notus eram.
Qui domino ingrato frustra famulabar in arte,
 Qua celebror celebres exuperasse coquos.
Nunc hic funebri tandem spoliatus honore,
 Thure carens summa sum tumulatus humo.
Me Matesilanus latebrosa in nocte recondi
 Iussit, & exequias luce carere meas:
Nec eruce, nec cantu celebrauit nostra sacerdos
 Funera, nec requies vltima dicta mihi:
Clamq; fui sacro latitans, raptimq; sepultus,
 Nec ventrem capiunt arcta sepulchra meum:
Dum feror obstupui, timuiq; subire latebras,

Nec loca crediderim relligiosa dari.
Oro pedem iniecta condas tellure parumper,
Qui patet: heu vereor, ne lanient catuli.
Continuò domini complebo vlulatibus ædem,
Inferiis pœnas has dabit ille meis.

Caballus fame moriens de Lelpho Domino conqueritur.

Si qua tuus queritur cupidissime Lelphe caballus,
Da veniam, macies cogit, & alta fames.
Pulcher equus, certus, velox, pinguisq; fuissem,
Pectora quàm mea sint fortia, & ampla vides,
Aptaq; sint videas quàm cætera membra peræquè,
Quod natura dedit sumpsit auara manus.
Ah quoties phaleris tectus fera bella subissem,
Ah quoties cursus præstitus esset honos.
Rodo nihil, nostras sed rodit inedia vires,
Non etiam nostris dentibus herba datur.
Vix mihi dat noster paleas aliquando dominus,
Barbariem metro barbarus ille dedit.
Turpe quidem dictu, sed cogit turpia fari
Turpis herus, proprio stercore pascor ego:
Stercore pascor enim, sed stercore pascimur ambo,
Nam tu ne comedas non vir auare cacas.
Ne ue bibas etiam non meiere Lelphe videris,
Extitit, vt perhibent, dira Celeno parens.
Sella carens lanis quæ fecerit vlcera dorso

Lusce vides, caudæ vulnera Lusce vides.
Cur equitans aspris calcaribus ilia fodis,
Si vix sat plane debilis ire queam?
Cur agiles vis dem crudelis in aëre saltus,
Tibia cum nequeat lassa mouere pedem?
Ipse quidem collo mallem vectare quadrigas,
Degere quàm miseri sub ditione viri.
Ocius affectem pistrino Lelphe dicari,
Sub te funestam quàm tolerare famem.
Vera quis hæc credat, nisi credunt vera molares?
Ferrea stant longa fræna comesa fame.
Ordea cornipedi dulcis datur esca caballo,
Sorbuit hos nunquam sed mea bucca cibos.
Vana loquor, verum quis possit credere ventrem
Duntaxat vento viuere posse meum?
Est mihi veh misero macies incognita toto
Corpore, & infractis artubus ossa sonant.
Sim licet informis, simq; aridus, hoc tamen ante
Quàm Lelphus uacui pectoris esse uelim:
Est Lelphus rationis inops, et mentis egenus,
Cui suis est venter, crus feritate riget:
Cum loquitur boat vt bos, & flat putor ab ore,
Vt lædat nares tetra cloaca minus.
Cum ridet, retegit fauces, vt asellus hiascens,
Fit mihi de risu nausea sæpe suo.
Plura equidẽ quererer, quoniã sũt plura, sed heu heu
Lingua loqui plus nunc debilitata nequit:

Iam morior, socii, stabulum, præsepe valete,
Me miserum videor debilitate mori.
Vos procul ite feræ, procul hinc vos ite volucres,
Quò ruitis? modò vos pellis, & ossa manent:
Plaudite, nam Lelphum Luscum mandetis auarum,
Ille crucis pœnas furcifer ille dabit.

Ad Librum.

Quid vis inuito domino discedere? quid vis?
Quis te iam nostra ducit ab æde liber?
Quò fugis infelix, degunt vbi mille Catones,
Mille quibus tantum seria lecta placent?
Cum censore miser rigido lædere rubesces,
Cum'ue minus poteris læse redire voles.
Vana meæ forsan sunt hæc præsagia mentis,
Estq; timor vanus, thusq;, piperq; teges.
Si roget auctoris lucrumq; & nomina lector,
Immemorem nostri nominis esse refer.

Epitaphium Antonij Panhormitæ, quod ipse moriens sibi scripsit.

Quærite Pierides alium, qui ploret amores,
Quærite qui Regum fortia facta canat:
Me pater ille ingens hominum sator, atq; redẽptor
Euocat, & sedes donat adire pias.

Antonine decus nostrum lætare resurgam.

Iouiani Pontani in tumulum Ant. Panhormitæ.

Siste hospes,fas est cantus audire Dearum,
Grata mora est,musæ nam loca sacra tenent.
Antoni monimenta uides, hinc templa frequentant,
Ille fuit sacri maxima cura chori.
Illum sæpe suis medium statuere choreis,
Duxit compositos arte docente choros.
Sæpe lyram cessit Clio, cessere sorores,
Concinuit teneros uoce,manuq; sonos.
Extinctum fleuitq; Aon,fleuitq; Aganippe,
Sebetus miseros egit in amne modos.
Sirenes quoq; de scopulis miserabile carmen
Ingeminant,planctu littora pulsa sonant.
Pierides tristem ad tumulum effudere querelas,
Pierides passis post sua terga comis.
Hinc creuit desiderium,nec cura recessit
Vatis, at extincto vate recessit amor.
Conueniunt nunc ad tumulum, celebrantq; choreas,
Et memorant lusus magne Poëta tuos.
En audis,sonet vt lenis concentibus aura?
Vt strepat applausu concita terra pedum?
Hæc vati memores musæ post fata rependunt,
Carminis hoc meritum est,num satis?hospes abi.

Elisij Calentij in eundem.

Qui molles elegos,& Regum gesta canebat,
Sacra Panhormitæ contegit ossa lapis.

Iani Vitalis in eundem.

Has tibi dat violas,immortalesq; amaranthos
Ingeniorum altrix,& Martis alumna Panhormos,
Non quia torpenti musas excire veterno,
Aut Regum immensas potuisti assumere curas,
Verum quòd Crassos inter,ditesq; Lucullos
Integer Antoni voluisti viuere Codrus.

FINIS

VENETIIS *apud Bartholomæum Cæsanum.*
Anno M D L I I I.

LECTORI.

Quae praecedunt iam praelo subduxeramus, cum nobis nõnulla eiusdem Antonij carmina ab amico, et docto uiro sunt transmissa, quae ne desiderarẽtur, superioribus adiungere libuit. Tu boni consule, & uale.

Epigramma in laudem Elysiae, de quo meminit in epistola ad Cremonam, quae incipit, Quòd uersus. &c. fol. 13.

Elysia auricomas inter celeberrima nymphas,
  Quis ualeat laudes enumerare tuas?
Colla niues, & labra rosas, & lumina uincunt
  Sidera: culta Helene, nuda Diana Dea es.
Cum loqueris, pulchro manat tibi nectar ab ore,
  Dignaq; coelicolum sunt tua uerba choro.
Quid loquar artifices digitos? quid pensa? quid artes?
  Et quibus euitas otia mille modos?
Inter opus tantum dulcè ò dulcissima cantas,
  Et cantu ignorans pectora dura feris:
Nam saltu licet ipsa lirae, licet ipsa chorææ,
  Sis decus, ad thyasos rara uocata uenis.
At si quando uenis paulum cessura labori,
  Te charites sociant, te comitatur amor.
Quocunq; incedis, spirant uiolæq; rosæq;,

Incedis noctu,nox fit & illa dies.
Quicquid habent omnes diui,diuæq; decoris,
Quicquid habent laudis,tu quoq; laudis habes.
Hoc etiam felix,quòd formosissima pulchro
Scilicet,& casto casta puella places.
Ipsa puellarum decus es,decus ille virorum,
Clari ambo,claris moribus ambo pares,
Ambos,oro,Deus longæuos seruet in annos,
Sæpius et timidos iungat utrunq; Venus.

Epigramma de quo meminit in Epistola ad Cambiū, quæ incipit. Superioribus dieb. &c. fol. 53.

Hic Ducis Anguigeri dantur secreta tabellis,
Quisquis es,à nostro limine verte pedem.
Flecte aciem,noli nudam spectare Dianam:
Nec strepe,non atris Luna laborat equis.

Epigramma de quo meminit in epistola ad Ferussinum,quæ incipit. Dum expecto fol. 73.

Deliciæ domini iacet hoc Iolia sepulchro,
Concipis ex tumulo quàm breuis illa fuit.
Corpore munda,leuis,tum rerum sedula custos:
Quare illam extremo hoc munere donat herus.

Guarinus ad Panhormitam.

Musarum decus Antoni per secula salue,

Theocritum antiquum Siculæ telluris alumnum
Effingis, propria reuocans dulcedine vatem.
Sicelides latio per se dabit Aetna Camœnas.

Responsio Panhormitæ.

Quantum Romulidæ sanctum videre Catonem,
Quantum Cepheni volitantem Persea cœlo,
Alcidem Thebæ pacantem viribus orbem,
Tantum læta suum uidit Verona Guarinum.

Ad Petrum Ynon.

Scilicet Hetrusci sunt inclyta gesta senatus,
Et sunt Anguigeri fortia facta Ducis.
Sunt & Aragonei prælustria prælia Regis,
Fœmina Parthenope mascula bella gerit.
Nec minus Ausonias armis Mars efferat oras,
Cogitur atq; armis gens peregrina suis.
Magna quidem sunt hæc,& magno digna poëta,
Dignaq; percupida posteritate legi.
Quæq; ego prætulerim nugis,quæq; ilicet ausim
Atq; suo graui composuisse pede.
Si nescis is sum,qui Virgilios,& Homeros
Malim,quàm Gallos,Calimacosq; sequi.
Quanuis hi Veneres,quanuis hi bella reponant,
Attamen auctori gloria cuiq; sua est.
In pretio est pulchrè teneros qui fleuit amores,

In pretio pulchrè est arma, virumq́; canens.
Dixeris,ergo canas Martemq;, Ducesq; Senatus,
Siue canas Regem,belligeramq́; nurum.
Verum qualis erit dulcis clangitio uati?
Qualia dic sodes præmia Regis erunt?
Aut nulla,aut certè quàm parua simillima nullis,
Cum quibus haud chartas,quas perarabis, emas.
Vsq; adeo nostra sub tempestate tyranni
Pro nihilo sancti carmina uatis habent.
Sit licet Aeneas Rex,sit Rex alter Achilles,
Si caret historico uate,peribit uter.
Illi raucescant citharæ,sors areat illi,
Quicunq; ingrati Principis arma canit.
Et me destituant musæ,me pulcher Apollo
Non amet,indigni si Ducis acta feram.
At tu Principibus qui iucundissimus extas
Petre,fac ingenio par mihi munus eat.
Tunc mea magna nouos,largos,Regesq́; Ducesq́;
Euehet ad superos lauta Thalia Deos.

Ad Io. Lamolam quòd Elegiæ lachrimis Bononia nequierit recedere.

Desine me placida uerbis abducere terra,
Desine me domina dissociare mea.
Vera mones,fateor:pulchreq́; adducis Vlissem
Fortiter æquoreas deseruisse Deas:
Fugerit & flentem Dux ut Troianus Elysam,

Multa licet ſurdo ſpondeat illa proco.
Addis ad hæc etiam,quæ non ornatius ipſe
Tullius,aut grauius ſcripſerit ipſe Plato:
Deniq; quod poſſit firmos mutare Epycuros,
Aut ſi quid toto firmius orbe fuit.
Me quoq; mutaras:& cor qui læſerat ignis
Extingui gelidis eſt mihi uiſus aquis.
Antiquam & patriam,quà colles inter amœnos
Exiguus Rhenus pinguia culta ſecat:
Et te priſca domus,Siculas quæ effundis in urbes
Progeniem noſtram linquere mentis erat.
Iam ſuberant animo præclari Cæſaris acta,
Quæ modò militia,quæ modò pace gerit.
Tunc & Mecœnas obuerſabatur ocellis,
Quem Diis perſimilem ſecula noſtra ferunt.
Tum ſimul heroos verſus meditabar, & ignes
Atq; elegos animo deſeruiſſe putans.
Senſit amor ſenſus noſtros,noſtræq́; puellæ
Detulit,heu fruſtra nitimur in uetitum.
Flens Elegia uenit,ſic noſtra puella uocatur,
Tum primum noſtros uidit amica lares.
Gratia magna tibi ſit Lamola,tu facis ad me,
Tu facis ad thalamos iuerit illa meos.
Bella prius fuerat,bella ſuperabat et omnes
Tum facie,uel ſe uincere uiſa mihi eſt.
Induit ad uires vultus Elegia Dearum,
Siue tuos Iuno,ſiue Diana tuos.

Facta est splendidior, facta est renitentior, ædis
  Arrisit paries adueniente Dea.
Sicut eram monitu flexusq́;, & certus eundi,
  Astitit, & nostro tabuit illa sinu.
Non potuit primò, quanuis bis terq́;, iterumq́;,
  Atq; iterum fuerit nixa puella loqui.
Pro uerbis lachrimæ, lachrimæ pro voce fuerunt:
  Quale Dei magni pondus habent lachrimæ.
Nam me flexere, quàmquàm potuere quadrigas
  Solis, & irati sistere tela Iouis.
Mens mihi mutata est, heroum gesta valete,
  Mecœnasq́; tua cum probitate vale.
Vos quoq; grandisoni longè procul ite cothurni,
  Possidet ingenii ius Elegia mei.
Vtq́; elegi imbelles nobis sine fine manerent,
  Lux mea de tali carmine nomen habet.
Qui potuit primum dominæ contemnere fletus,
  Quisq́; fuit, verè saxeus ille fuit.
Ferreus Aeneas, de tygride natus Vlisses,
  Durus Virgilius, durus Homerus erat.
Scilicet humano, molliq́; ex sanguine natus
  Non hominum mouear luctibus, & crucier?
Qui tribuit lachrimas homini Deus, inde fatetur
  Ex lachrimis quòd vel mollia corda dedit.
Desine me placida verbis abducere terra,
  Desine me domina dissociare mea.
Postquam mens rediit nymphæ, sic pauca locuta est,

Pauca solet semper, semper honesta loqui.
I, si certa tuos persuadet causa recessus,
Sed me post abitum mox obiisse puta.
Si steteris uiuam, sin ibis luce relinquar,
Iura meæ uitæ, iuraq; mortis habes.
Vix dum finierat tum, cum mollissimus inquam,
Crede mihi, nil est quòd vereare necem:
Enecer ipse prius, certè prius enecer optem,
Quàm tibi vel minimi causa doloris eam.
Lætus agam tecum, sine te mihi nulla futura est,
Si qua futura tamen, mœsta futura dies.
Tu mihi tu certè iucunda, & sola voluptas,
Tu mihi delicium, tu mihi dulce decus.
Tu das ingenio vires, tu suggeris œstrum,
Et vates vatem religiosa colis.
Desine me placida verbis abducere terra,
Desine me domina dissociare mea.
Iamq; oculis nymphæ tristis decederat humor,
Præstiterat dictis credula nympha fidem:
Inq; meos vultus nitidos erexit ocellos,
O oculos oculis sidera visa meis.
Dicite Dii vestrum cui desunt lumina, certè
Furata est oculos nostra Elegia Deis.
Illic insidias, illic sua tela Cupido,
Luxurians illic retia tendit Amor.
Mox mea candenti circundat colla lacerto,
Et sua coniungit mollia labra meis:

Quicquid olent uiolæ, ſpirant opobalſama quicquid,
Tale quid ex bucca noſter olebat amor.
Iam modò non Arabes mercator, nec petat Indos,
Hic quid in Eoo littore quærat, habet.
Linquat apis flores, os ſugat & huius, ab inde
Mella nec hyblæis deteriora dabit.
Deſine me placida verbis abducere terra,
Deſine me domina diſſociarę mea.
Non hac vna Venus, non vnus in urbe Cupido,
Sunt centum, non hac unus in urbe Deus.
Hac & ſi innumeri ſunt vrbe Deiq́; Deæq́;,
Sola mihi facie bella Elegia placet:
Atq; adeò mihi grata eſt, quantum non grata Catullo
Lesbia, nec Gallo grata Lycoris erat.
Sunt hic præterea veteres, fidiq́; ſodales:
Sanctius hic meus eſt, hic Farafalla meus.
Deſine me placida verbis abducere terra,
Deſine me domina diſſociare mea.

-923